BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
10 1
20

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

25.4.8

25
d
8

13-10-D-8

Giulij. 7.

HARMONIA TITVLORVM Vtriuſque Iuris,

Item,

CONIVNCTIONES, &
conciliationes Legum Pandectarum,

STVDIO AC OPERA THEODORI
Straitmanni Iuriſconſulti editæ.

His in Iuris ſtudioſorum gratiam acceſſere, quæ
ſequens indicat pagina.

Venetiis apud Iacobum Leoncinum. M. D. LXXII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
BIBL·SEC·COLL·ROM·SOC·IESV

SINGVLAE *Pandectarum partes, diſpoſitione Clariſsimi Iuris Anteceſſoris Matthæi Vueſenbecij præfixa, ueluti Summario elucidatæ.*

LEGES *permultæ tam in Pandectis, quàm Codice ſub diuerſis titulis ingeminatæ & repetitæ.*

LEGVM *multarum Antinomiæ, earumque reſolutiones ex melioris notæ Iuris Anteceſſoribus obſeruatæ & notatæ.*

IVSTINIANI *Deciſiones quinquaginta, & Ratio docendi diſcendique Iuris ex D. Eguinario Barone.*

NOBILIBVS CLARISSIMISQVE VIRIS

D. ARNOLDO A SASBOTH,
Cancellario, cęterisq́ue Regiis Senatoribus
in Geldria, dominis ſuis obſeruandis
Theodorus Straitmanus,
I. V. Licent.
S. D.

R*EDEVNTI mihi ante quinquennium tam ex Galliæ quàm Italiæ Academijs, nihil prius faciundum ſenſi, uiri Clariſsimi, quàm ut tum Iuris utriúſque Corpus, tum ea quæ à diuerſis legũ profeſſoribus maximè Theoriticis audiuerã, tum quæ Vdalricus Zazius, Andreas Alciatus, Franc. Duarenus, & eiuſmodi præcipui anteceſſores nobis in Ius præclarè ſcripta reliquere, legerem atque relegerem. Ex quo triplici lectionis labore, quò eum, quem mihi propoſueram, fructum conſequerer, alter mihi triplex labor adnotandi inter legendum occurrit ac ſucceſsit, & memoriæ iuuandæ et ingenio excolendo adeò neceſſa-*

rius, ut ſine eo mihi operam ac oleum luſurus uiderer. Primùm enim, cùm omnes iuris partes latiſſimè pateant, nulla commodiore Methodo Ciuilis ac Canonici collationem, à lectione breuiter mente comprehenſam retineri poſſe animaduerti, quàm ſi Harmoniam quandam Titulorum V. I. uelut indicem ac ſummarium (ut dicimus) generalium materiarum compendioſiſſimum, obſeruarem ac digererem. Secundò, quod nulla dilucidior eſſet ratio legum interpretandarum, ac intelligendarum, quàm qua una lex cum alia & unus paragraphus alteri coniungitur, partim ex inſcriptionibus legum, partim ex gloſsis, partim ex clariſſimi anteceſſoris, præceptoris mei uenerandi, Iacobi Guiacij prælectionibus, inter relegendum omnium propemodum Pandectarum legum, quæ coniungendæ ſunt, coniunctiones ad ſpecialium caſuum interpretationem ueluti genuinam, quàm potui diligentiſſimè adnotaui. Quibus, ut attentius legerem, leges in Pandectis & Codice repetitas addidi. Tertiò, cum in ipſo utriuſque corporis contextu multæ ſe mihi Antinomiæ offerrent, quæ in glosſis uel non ſunt animaduerſæ, uel non ita uti iuris ratio exigit, conciliatæ, ſuprà certè à me nominati Iuriſconſulti, in primis ad præcipuarum ſolutiones conſulendi fuerunt atque euoluendi. Quæ ſingula quidem eò in chartas tanquam Εγχειρίδιον *conieci ac deſcripſi, ut mihi priuatim & domi & foris quoque extra Bibliothecam*

thecam meam quoties uellem, in promptu eſſent ac obuia. Cæterum cùm ea nonnulli Iuris Candidati, neceßitudine ac familiaritate non uulgari mihi coniuncti apud me conſpecta tantoperè deſiderarent ædi, ut parendum quidem illis fuerit, tibi tamen ampliſsime Iuris in patria mea Geldria pro Rege Antiſtes, uobisque Clarißimi Senatores hoc, quicquid eſt, operæ meæ imprimis commendare ac dedicare uolui: cùm ut habeatis à me perpetuæ erga uos obſeruantiæ ſpecimen, tum ut ueſtro etiam patrocinio me conatumq; meum complectamini, ac defendatis. Quam meam uoluntatem ut boni æquiq; conſulatis, uos etiam atque etiam rogo. Valete, Coloniæ Agrippinæ Calend. Aug. Anno M.D.LXXI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PRAEFATIO AD IVRIS CANDIDATOS.

Plato lib. 1. de legibus.

CVM ſine iure nec domus vlla, nec ciuitas, nec gens, nec hominum vniuerſum genus, nec ipſa rerum natura ſtare poſſit: nihil ad ciuiliũ cœtuum primordia rectè iacienda magis neceſſarium, quàm illius æquabilis per leges conſtitutio: nihil in omni Reipub. iam conſtitutæ parte ſiue publica, ſiue priuata vtilius, quàm earundem legum & clara & certa interpretatio: nihil denique vobis aut ad nominis ſplendorem honeſtius, aut fructu vberius, aut ipſa rei ſcientia iucundius eſſe poteſt, quàm huius ciuilis ſapientiæ ſtudium. Quid eſt enim verè aliud lex, quàm vt Philoſophus Stoicæ ſcholæ ſummus Chryſippus incipit libro, quem fecit περὶ νόμων. Et eum ſecutus Cicero, rerum omnium tam diuinarum, quàm humanarum regina, honeſtatis ac turpitudinis arbitra, iuris ac iniuriæ regula καθ' τῶν φύσει πολιτικῶν ζώων, hoc eſt, omnium omninò animantium, quæ modo ad ciuilem ſocietatem nata ſunt, princeps ac domina, vti facienda conſtituens, ita contraria vetans. Præclare ſanè hoc, quemadmodum & noſtræ ſcholæ Chriſtianæ, Apoſtoli, Paulus & Petrus eadem penè de Magiſtratu tradunt. Et certè eleganter Plato, legem ait eſſe Magiſtratum, mutum, Magiſtratum vero legem loquentem, vt ſecundum Martianum ex Demoſthene lex eſt inuentum planè ac donum Dei, ita & Magiſtratus eiuſdem ab illis dicitur ordinatio: vti Magiſtratus officium eſt bonos tueri ac malos punire, ita legis virtus (vt dictum eſt) imperare & vetare. Reipubl. etiam vincula iuxta Solonem præmium ac pœna ſunt. Videtis, qua Harmonia à diuerſis Philoſophis, Iureconſultis ac Theologis eadem

l. 2. ff. de legibus.

Cicero lib. 1. de legibus.

Plato lib. 2. de legibus.

Ro. 13. cap.

d. l. 2. de ll.

orat. ad Ariſtogithon.

l. legis uirt', ff. de legib.

Plutarchus in vita Solonis.

eadem de iure ſiue lege concinantur: non ſecus atque Socrates ſemper eadem de iuſtitia eadem diſputabat. Illud verò lex præcipuum habet ac diuinius quiddam, quod cùm omnibus ex æquo imperet, etiam ipſius Magiſtratus princeps ſit ac moderatrix, adeò vt & de auctoritate iuris Imperatoris ipſius pẽdeat auctoritas. Nam etſi princeps legibus ſolutus eſſe dicitur, decet tamen tantæ maieſtati eas ſeruare leges, quibus ipſe ſolutus eſſe videtur. Quo itaque maior eſt iuris ac legum (hic à me velut digito iudicata) neceſſitas, vtilitas, atque adeò diuinitas, eo equidem magis indignor, quoties video ius noſtrum ſcriptum, eiusque interpretationem à profeſſoribus ac interpretibus paſſim, adeò cùm inutiliter, tum peruerſè tractari, vt quæ ſalubriter pro vtilitate hominum introducta ſunt iura, ea tam varijs excogitandis ad omnem partem iuris opinionibus, tot nec ſibi conſtantibus legum intellectibus tam curioſe allegandis, ac mox refellendis aliorum ſententijs contra commodum humani generis, hoc eſt, libertatem & tranquillitatem vitæ, producta videantur. Certè vt ſine valetudinis iactura, victus ratio non facilè mutatur, ita nec leges veluti Rerump. nerui, ſine publica perturbatione nunquã ſiue ferenda, ſiue interpretando innouantur. Quæ nam enim earum vis, auctoritasve eſſe põt, ſi ita ſubinde vertumni ſpecie uariẽt? Cui nã tandẽ exploratum eſſe poſſit, quid cuiuſque fiat, aut quemadmodum ſua quis cõſeruet, aut quõ alienet, aut amittat? in quibus ius omne conſiſtit. Quin & tam varij intellectus, tot opiniones iam non ſecus ac Iuriſconſultorum veterum reſponſa, pro cuiuſque partis, præter omnem aliquando iuris rationem, laudatione ita præfracte pro & contra allegantur ac recipiũtur, vt iudici potius iure, quàm ab his diſcedere liceat. Et quod omnium maximè deplorandum, vt pro opinionum ac Doctorum allegatorum varietate in ſimilibus ſæpe cauſis non ſolum diuerſæ, verùm etiam contrariæ, nec à diuerſis modo, ſed &

l. ſacratiſſimæ & l. vt leges, C. de leg. l. digna uox. C. de legibus.

l. princeps, C. de legib.

l. ex imperfecto, ff. de legat. 3.

De concept. Pand. in pr. l. nulla iuris ff. de legib.

§. reſponſa quoq; Inſti. de iure nat. gent. & ciui.

iiſdem iudicibus ferantur ſententiæ. Quod ſi verum inficiari nolumus, primò ex hac iuris noſtri confuſione, illum errorem quoque natum in dies inualeſcere fateamur oportet, vt plerique putent arbitrio potius eorum, qui Iudicia exercent, ſine Legibus hiſce noſtris iudicandum, adeoque Ius ſcriptum ex vſu hominum prorſus exigendum atque explodendum eſſe. Quo errore nullā poſſe capitaliorem peſtem inuadere Rempub. Chriſtianam, præter auctoritatem ſapientiſſimorum hominum, qui nunquam Reſpub. ſine Legibus certis aut conſtituerunt, aut gubernarunt, etiam exempla docent ipſarum Rerumpub. maximè verò ſucceſſus Romanæ, idque omni ſuo tempore, primò quidem, cùm ſine lege certa ſub Regibus ageret ducentis quadraginta quatuor annis: inde cum illis exactis incerto magis iure & conſuetudine aleretur, quàm per legem latam ſexaginta per annos: demùm cùm certis xij. tabul. legib. fundata, poſtea ſemper certo iure vſa fuit, tanta quidem cum Reipub. ſalute, tum omnium gentium admiratione, vt Romanorum ius ſcriptum, velut idæam iuſtitiæ diuerſis hominum neceſſitatibus accommodandæ, ſuſpicere, venerari, ſequi, & maiores noſtri voluerint, & nos velle debeamus. Secundò videmus ingenia quæque generoſiſſima, quibus olim Reipub. partes credi poſſent, hac multitudine ac varietate confuſa, aut propter diffidentiam, præclarum hoc, ac Reip. vtiliſſimum Iuris ſtudium prorſus deſerere, aut propter inextricabiles interpretationes, imò peruerſiones (vt ait Imperator) ita ijs inhærere, vt quamuis alioqui non rudes, vel tarde tamen admodum ſe expedire poſſint: vel in ijs uelut aranearum telis irretiti ſine fruge maneant, uel Andabatarum certè more, clauſis oculis in tenebris omnia miſceant ac cōfundant. Quod eò minus mirum eſt, cùm ipſe Iuſtinianus tēpore ſuo, quo ipſa ueterum illorū Iuriſconſultorū monumenta adhuc ſupererāt integra, neq; ad hāc librorū molem, qua nos obruimur, excreuiſſent, tamen eam interpretationum

l. 2. ff. de Origin. iur.

§. hoc autē, de cōfirmat. Digeſtor.

tionum & commentariorum Iliadem per Tribonianū & ſocios contrahi, nec quicquam his ipſis Digeſtis, Codici ac Inſtitutionibus præter Paratitla addi voluerit ac permiſerit: quod ille quidem ita ſancijt, ne poſt hac aut leges contra publicam vtilitatem, ita vti nunc videmus obſcuræ redderentur, aut interpretatio earum incerta eſſet, cùm ad omnes pertineant: animaduerterat enim in antiquis Edicti perpetui commentatoribus id factum, qui Opus moderate compoſitum, huc atque illuc in diuerſas ſententias producentes & contrahentes in infinitum diſtraxere, vt omnis per eos ſanctio Romana confuſa, ac totum pœnæ Ius conturbatum fuerit. Ac ego quidem cum in hoc vaſtiſſimum Commentariorū ac Interpretationum, quæ poſt Iuſtinianum quotidie ad Ius accumulantur, pelagus, neceſſitate temporum incidiſſe me viderem, expertus ſum, quam in hiſce noſtris ſtudijs Iuſtiniani cautio, cum omnibus, tum in primis tyronibus vtilis ſit. Itaque vt totum ſine partium cohærentia concipi nequit, ita ſemper ad Materias Iuris animo comprehendendas Titulorum, ad Caſuum vero intellectum percipiendum, legum Collationem, optimā primamque, vt quæ ſimplici via ſecundum Iuſtinianum fiat, docendi diſcendique Iuris rationem eſſe exiſtimaui. † Ac quantum ad Tit. attinet, in eo ego video ad materiarum faſcem ſeriemque animo, ſiue inculcandam ſiue retinendam, aliter ab alijs per ſummas, ab alijs per expoſitiones ipſorum titulorum, ab alijs per Paratitla, ab alijs per diſpoſitionem tum generalem, tum particularem, elaboratum: quibus omnibus mecum vti præceptoribus noſtris obſeruandis, honoris ac gratiæ plurimum ſinguli iuris ſtudioſi merito tribuunt. Cæterum cum illæ diuerſæ vniuerſi iuris coniungendi rationes, partim nimium longe lateque diffuſæ eſſent, partim etiā nimis conſtrictæ, partim obſcuræ tyronibus, partim ad ius Ciuile tantum, non etiam Canonicum accommodatæ, neque vel certiora, vel iuris candidatis ſolidiora ac vtiliora

§. noſtram autem, de cōcept. Dig. l. ſacratiſſimæ, C. & l. minimè, ff. de legib.

§. hoc autē, de cōfirma. Digeſtor.

§. 2. Inſtit. de Iuſtit. & Iure.

† Harmonia Titulorū.

vtiliora materiarum ſummaria excogitari poſſint, quã ipſi tituli, quos Pontifices, Imperatores, Prætores ac Iuriſconſulti rebus præfixere, vtriuſque iuris titulos in hanc, quam videtis Harmoniam redegi †. Legum autem coniunctio quantum habeat momenti ad ſpecies iuris ſingulares intelligendas, contrarias cõciliandas diſperſas ſuæ materię ac ſedi reſtituendas, neminem latere poteſt, qui modo ſciat, quam à Triboniano ſocijsque veterum Iuriſconſultorũ reſponſa & monumenta diſcerpta ac intruncata veluti capita diuiſa ſint, quod ego manifeſtiſſimis exemplis demonſtrarem, niſi vos ipſos ex his quas vobis exhibemus, omnium pœnæ legum Pandectarum coniungendarum collationibus periculum facere maiori veſtra cum vtilitate, mallemus. Quamquã enim pleræque ex gloſſis obſeruari poſſint, commodiori tamen methodo, ac vlilius quotquot nobis occurrerunt, ita coniunctim & leguntur & inueniuntur, eæ præſertim, quæ cum ex inſcriptionibus librorum veterum Iuriſconſultorum, vt plurimũ reſtitutis è Pandectis Florentinis petendæ ac dirigendæ ſint, non æque à gloſſatoribus, alijsque ſuperioris ætatis Doctoribus notari potuerunt. Hanc itaque Harmoniam cum titulorũ vtriuſque iuris ad vniuerſas illius materias, tum legum Pandectarum ad ſingulares earum caſus commodius intelligendos, etſi ad priuatum meorum ſtudiorum vſum ab hinc annis aliquot contexuerim, nec vnquam de eius æditione cogitauerim, vobis tamen poſtulantibus eam denegare nec volui, nec debui. † Conueniebat autem huic Harmoniæ Antinomiarum reſolutio, quas ſæpius certè magno ſtudiorum incommodo in iure Ciuilia ac Canonico inuenimus, quam & Iuſtinianus & Canonũ compilatores præ ſe ferunt. Cæterum cum earum conciliationes difficiles ſint ac periculoſæ, eas quæ à doctiſſimis noſtræ ętatis Iuriſcõſultis ſparſim tractantur à me obſeruatas vobis repręſentare maluimus. † Quibus vt vobis omni ex parte gratificaremur, leges in Digeſtis

† Cõiunctio legum.

† Antinomiæ. §. nulla itaque de concept. Digeſt. §. contrariũ, de cõfirmat. digeſt.

† Leges repetitæ.

& Codice

& Codice ſub diuerſis titulis repetitas adiecimus, eo potiſſimum conſilio & ratione, vt ſtudioſi videant, quã non omnis ſimilitudo, quod Iuſtinianus vult ex his iuris libris, quibus vtimur, exulet: & quomodo Iuriſconſultorum reſponſa ac Imperatorum reſcripta per vniuerſum corpus ſint diſperſa, cuius tamen veniam mereri ſe ſcribit Iuſtinianus, primo, quia omnium habere memoriam diuinitatis magis, quàm mortalitatis eſt: deinde quod ſimilitudo in quibuſdam & his breuiſſimis aſſumpta non inutilis ſit. Itaque etiam citra ſuum propoſitum hæc non eueniſſe teſtatur. Aut enim ita Lex neceſſaria erat, vt diuerſis Titulis propter rerum cognationem applicari eam oporteat, aut cum fuerat alijs diuerſis permixta, impoſſibile, erat eam per partes detrahi, ne totũ confunderetur. Hæ igitur ob oculos poſitæ ſimul repetitæ Leges etiam, ſiue aliquid vtilitatis, ſiue iucunditatis in ſe habent. Adiecta ſunt & alia nonnulla, quæ omnia vt à nobis ad veſtra promouenda atque incitanda ſtudia, ex veſtra petitione, vt dixi, eduntur, ita viciſſim vobis grata fore ſperamus. Valete.

d. §. nulla.

§. ſi quid autem, de confirmat. Digeſtor.

IOAN.

IOANNES KHVEN BREIDBACHIVS,

PHILOSOPHIAE, ET MEDICINAE Doctor, ad Lectorem.

SI Methodis vſquam locus eſt, ſi longa leuare
Tædia Palladij gregis, Herculeoſque labores.
Si monſtrare vias opus eſt, quibus inuia rerum
Luſtra queas certa penetrare indagine mentis:
Haud dubiè Methodos nodoſa ſcientia Iuris,
Arduaque ante alias, nec non compendia certa
Immenſum per iter, ſua uaſta per æquora poſcit,
Quæ pandant abſtruſa nimis penetralia Legum.
Magnus enim Oceanus quidam ſunt inclita Iura,
Confuſumque chaos, vaſta, indigeſtaque moles,
Quam mille auctores, ſexcentaque plauſtra librorum
Accumulant, dum quiſque ſuam de Legibus edit
Nunc hanc, nunc illam mentem, & pugnantia dicit:
Quæ labyrinthæi ſinuoſis flexibus antri
Ingenia inuoluunt diſcentum & nubila reddunt.
Fallet ubi indeprenſus, & irremeabilis error.
Niſi fidas Methodos, ceu Theſæi fila ſequare:
Obſcurum per iter, tua quæ ueſtigia certa
Lege regant, titubent ne, & cæco calle labaſcant.
Hoc ubi iudicio ſecum perpendit acuto
Sacrarum interpres legum Stratmannus, acumen
Ingenij & neruos omnes intendit, ut atris
Nubibus errorum depulſis ſterneret acri
Explicitam ratione uiam, qua tuta per æquor

Latiſſimum

Latiſluum iuris recto ueſtigia flectas
Tramite, ne gurges te errorum abſorbeat ullus.
Namque ubi Legiferæ Diuæ ſacra caſtra ſecutus
Oras luſtraſſet varias, ſolertis Vlyſſis
Exemplo mores hominum ſpeculatus & vrbes,
Legibus inſudans: tandem quæ Gallia tota,
Quæ latè docet Auſonia, & Germania diues,
Omnia anhelanti ſtudio congeſſit in hortum
Vnius ingenij, fœcundaque pectoris arua.
Vt tibi cuncta pio donaret pectore, Lector,
Haud ulla eſt uia viſa alto magis apta labori,
Quàm corpus conferre ſacrati iuris utrunque,
Et Pandectarum Codicisque volumina vaſta,
Legibus & leges coniungere: & ordine miro,
Quæ pugnare ſimul, Lector ſtudioſe, videntur,
Tanquam uno tibi faſciculo comprenſa notare,
Et ſimul enodare etiam, ueroque nitori
Reddere cuncta ſuo, & latè illuſtrare docendo,
Exoluens nodos, ænigmataque abdita Legum
Diſcutiens. præceptorum dum grandia ſenſa
Colligit, & quæ viſa ſuis accommoda plectris
Iudicio limata ſagaci cogit in unum
Librum: ubi quæ innumeri paſſim docuere docentque
In paruum confert ceu vaſto ex æquore riuum.
Nil opus auctorum percurrere flumina paſſim:
Omnia nam riuus Stratmanni hic continet unus:
Omnia, quæ immenſum multorum amplectitur æquor.
Ergo animis gratis alti monumenta laboris.
Germinaque ingenij primum uernantia magni
Suſcipe, quæ impenſis ſummis, operaque fideli
Edidit, vt ſtudium Phœbææ pubis ad alta
Proueheret: tanti meriti non immemor unquam.

ARNOLDI TRICHTII NOVIOMAGI

AD IVRISPRVDENTIAE ſtudioſum Carmen Paræneticum.

QVIS neget inſertas homini diuinitus artes
Hoc facere, ut pecudi ſeſe antetuliſſe per omnem
Iure queat uitã? tamen has nunc prodere uulgò
Nomine quamque ſuo, Lector mora inutilis eſſet.
Id te ſcire volo, Ius illas inter haberi,
Ceu genus eximium ſtudij, quodq; obtinet omnes
In ſe artes reliquas, uno quaſi faſce ligatas.
Nam niſi firma altæ ſubſint fundamina turri,
Mox impulſa cades: ſic ni prudentia Iuris,
Artibus imbibitis prius & ſermone Pelaſgo,
Tentetur, creſcet nunquam radicibus altis.
Regina eſt animoſa uelut, famulasque requirit
Obſequio. fœlixque poteſt cognomine dici
Haud dubiè, cui fata ſinunt ac pallados artes
Perfectè pia Iura animo exantlaſſe ſagaci:
Fortunæ is retinet firma adiumenta ſecundæ.
Quo ſe cunque ferat, colitur quaſi Numen ab alto
Emiſſum, uelutique tripus cortinaque Phœbi
Conſulitur, litesque graues ac iurgia docto
Ore fugat, preſſamque facit conſurgere pacem.
Notior inde, Ducum Regumque vocatur in aulas

Arbiter

Arbiter aſſiduus, fitque ipſius abſque ſupremo
Nil propè conſenſu: quicquid ratione modeſta
Abijcit, abijcitur: quicquid probat approbat Ordo
Confeſtim reliquus: cuique obmuteſcere mens eſt,
Nec noua in aduerſam pergit diſcordia partem.
Tunc demùm ſuccreſcit honos, naſcuntur amici,
Prædiaque obueniunt, nitidis caua ſcrinia nummis
Turgeſcunt, latasque domos induſtria condit.
Cumque datam mors ſæua uetat tranſcendere metam,
Flebilis excedit uita, magnoque redemptus
Optatur precio: tanti ſolertia Iuris
Docta fit, ac vulgus tanta dulcedine replet.
Ergo quiſquis amat præclaris moribus æuum
Tranſigere, & toti placidè conducere Mundo,
Nomine & æterno famaque ſuperſtite tandem,
Depulſa iam morte, frui, poſt iacta feracis
Semina doctrinæ Iuri ſua tempora tradat,
Deuoueatque ſuas magnis conatibus horas.
Si labor immodicus uexat, memor eſto caducum,
Atque perire breui, ſed fructus fœnore multo
Durare, atque fauo mentem refouere perenni.
Non ſecus ac uarijs curata laboribus arbos,
Poſtea ſollicito gratiſſima pomo colono
Porrigit, & tali ſudores munere penſat:
Tunc ſtudij meminiſſe iuuat, tunc undique lætus
Herculeis etiam ærumnis obliuia promit.
Si tamen ille labor nimio te pondere pulſat.
Detraxiſſe aliquid poterit ſolertia: vaſtum
Gloſſarum pelagus declina, & Legibus omne
Quamprimum imperti ſtudium, Conſultaque confer
Conſultis, textumque imis in ſenſibus abde,
Diſcute, uolue quater: ſic tempeſtate repulſa
Inuenies tandem ſudum, & latiſſima gyro
Concludes breuiore tibi, ſudorque manebit
Integer, & Iuris certiſſima præmia carpes,
Huc tibi Stratmannus, methodo delatus amœna,

Pandit

Pandit iter, Vir diuerſis uerſatus in oris,
Iudicioque uigens acri, patienſque laboris:
Tu talem ſectare Ducem, prudentia Iuris
Si iuuat: hanc certè concluſit acumine miro
In modicis chartis, genioque animauit & arte:
Pluſque Opus hoc (ne tu numerum ſeu pondera ſpectes,
Ingenti exiguus ſaxo cum præſtet iaſpis)
Clam fructus retinet, prima quàm fronte propinet.
Vnde procul dubio ſeros durabit in annos,
Mutua dum dubij ſtabunt commercia mundi,
Increſcentque feræ diuerſo fomite lites.

COMPEN-

COMPENDIARIA
ἐξήγησις Iuris Canonici.

IVS Canonicum eſt, quod diſponit de rebus ac perſonis Eccleſiaſticis principaliter. Et diuiditur in Ius Commune, & Priuatum. Ius commune eſt, quod continetur in libris Iuris Canonici per tot. ut in Decret. Decretal. Sexto Clement. &c. Et hoc ſubdiuiditur in Decreta & Decretales. Decreta ſunt, quæ conſtituuntur à ſummo Pontifice, cum conſilio Cardinalium, & Epiſcoporum ad nullius conſultationem. Et illa fiunt interdum in Concilijs; interdum uerò extra Concilia: continentur autem communiter in Decreto Gratiani: Illud enim eſt, quaſi quædam farrago ſententiarum communium ex Concilijs & ſcriptis Doctorum Eccleſiæ collecta: Et diuiditur in tres partes. Prima continet Diſtinctiones quarum ſunt 101. *Secunda continet cauſas, quarum ſunt* 36. *Tertia eſt de conſecratione. Inſertus quoque eſt Tractatus de Pœnitentia. Sed illa Iuriſconſultis in pleriſque locis, aut omninò nihil, aut certè parum proſunt: Non enim propter Deciſiones cauſarum forenſium principaliter lata ſunt. Extant tamen in Decreto quædam forenſia, ut de Reſtitu. ſpol. de Probat. de Teſtib. de Appellation. Item extat in eo materia de cauſis matrimonialibus latiſſimè*

tractata. Decretales Epiſtolæ ſunt, quas uel Summus Pontifex ſolus, uel cum Cardinalibus ad conſultationem alicuius conſtituit, iuxta gloſſ. in c. omnes, 3. diſtinct. Et inter eas quædam ſunt de ritibus & ceremonijs Eccleſiaſticis, quales ſunt quę continentur partim in primo & tertio Decretalium, & illas Iuriſconſulti quoque non curant, niſi quod interdum ex capitulis illorum librorum colligunt argumenta à ſimilibus ad ſimilia: à maiori ad minus. Quædam uerò ſunt quæ cauſas & negocia forenſia concernunt, quales ſunt quæ continentur in fine primi Decretalium, & in ſecundo per tot. In parte tertij, ut de Contractibus & ultimis uoluntatibus. Item & in quarto, & in parte quinti. Et hæc proprie pertinent ad Iuriſconſultos. Continentur autem Epiſtolæ Decretales in libris Decretalium antiquarum, & in ſexto Decretalium, & in Clementinis. Decretales antiquæ continent Epiſtolas Gregorij Noni, & ſuorum anteceſſorum: Redegit enim eas in unum librum, quem uocauit Decretales. Sextus autem Decretalium eſt compilatio Bonifacij octaui, quæ ideo facta eſt, quia poſt Decretales Gregorij Noni, quidam Pontifices ſuccedentes quoque ediderunt Decretales, ſæpius inter ſe pugnantes, quam contrarietatem Bonifacius Octauus opera quorundam Epiſcoporum in Concilio Lugdunenſi ſuſtulit, & hoc Opus compoſuit Clementinæ ſunt, quas Clemens V. in Concilio Viennenſi compoſuit. His

adde Extrauagantes Ioannis XXII. Omnes enim illi libri continent eoſdem Titulos. Eſt enim eadem fere ratio per omnia, id eſt, illi Tituli qui ſunt in primo Decretorum antiquorum, ſunt quoque in primo ſexti, & in primo Clement. Decretales tamen antiquæ multos Titulos comprehendunt, de quibus in aliis libris nulla fit mentio.

Ius Canonicū vocantur.

- 1. Decretū, cuius ſunt tres partes.
  - Prima
  - Secunda
  - Tertia

  Continet
  - Diſtinctiones 101. ſub quibus Capitula.
  - Cauſas 36. ſub quibus
    - Quæſtiones.
    - Tractatus de Pœnitentia in 33.
  - De Conſecratione diſtinctiones 5.

	quæ cōtinent Libros	titulos
2. Decretales	V.	186
3. Sext' Decretaliū	V.	77.
4. Clementinæ	IIII.	52.
5. Extrauagantes	V.	35.

QVO TEMPORE ROMANORVM

Leges introductæ,

Ac rurſus oppreßæ, tandemq́; reſtitutæ ſint.

† Variant hic auctores Chronologijs.

VRbs Roma princeps orbis,quę Dei deſtinatione optimas nobis viuendi leges dedit, condita fuit, anno mundi 4450. † Ante Chriſtum natum annos fermè ſeptingentos. Vſa eſt initio Monarchia, hoc eſt, vnius dominatione: non tamen omnibus numeris abſoluta, quoniam ſcriptis carebat legibus. Imperarunt autem Regis vrbi magis quàm orbi. Nam vix ad decimumquintum vſque lapidem Romana extendebatur ditio,cùm eijcerentur. Annos regnarunt 240. vel, vt alij tradunt, 242. Exactis deinde anno vrbis 243. Regibus, experti ſunt Romani Ariſtocratiam, hoc eſt, optimatium dominationem: & mixtum Democratiam, id eſt,multitudinis Imperium, quæ tamen mox priuatis commodis corrupta fuit ad Oligarchiam. Creati ſunt enim duo Conſules annui ex Patribus. Poſtea plebs tumultuans ſuos Magiſtratus adiecit. Et hic quidem ſtatus durauit vſque ad Iulium Cæſarem, annis ferè 461. Interim cùm publica pax & concordia ſine ſcriptis legibus retineri non poſſet,ſexageſimo poſt eiectos Reges,anno (nam malè ponit Pompon. annos 20.) allatæ ſunt ex Græciæ Leges duodecim Tabularum anno poſt conditam vrbem 302. Cùm iam Imperio ſingulari Iulij Cæſaris Reſpublica Romana ad Monarchiam rediјſſet, multiplicatis mirum in modum Legibus, & à diuerſis Scholarum auctoribus in diſputationem plus æquo perductis, maioris videbatur

batur

batur negotij, Leges tam immenſas componere, quàm fuerat olim deſcribere: Sic humana fragilitas in vtranque ſemper peccat partem: aut nihil, aut nimium facit, non curat medium. Iuſtinianus itaque Cæſar 79. omnia Romanorum ſcripta in vnum conſarcinauit Opus, quod inde Græcis Pandectas A, Latinis Digeſta B nuncupauit, vt vtriſque in communem obſeruantiam auctoritate ſua promulgari oſtenderet. Vſus eſt ad hoc opera præ cipuè Triboniani, viri magnifici & Quæſtoris ſacri palatij, Anno Chriſti 529. Non multis annis poſt Imperium Iuſtiniani, cùm per bellicos tumultus continuos in Italia Leges Romanæ tantummodò oppreſſæ iacerent, regnantibus tum Longobardorum aliarumque gentium conſtitutionibus, Irnerius quidam in Italia apud Reginam Mechtildin, obſitos iam pulueribus in Bibliothecis, Pandectarum libros in lucem reduxit. Hos Lotharius XI. Dux Saxonum, Germanus Cæſar XVIII. perpendens æquitatem iuxta & humanitatem Romanarum Legum, iuſſit in Scholis atque Iudicijs publicè tractari Anno 1127. Huius nouæ rei ſtudio (vt fieri ſolet) mirum in modum excitati ſunt cum Irnerio plerique alij, præſertim Azo, vt illuſtratæ Iuriſprudentiæ gloriam reportarent. Paulò pòſt Vgolinus, Bulgarus, Martinus, Placentinus, Ioannes gloſſas ſuas Pandectis adiecerunt, Anno 1190. idque profectò infœliciter: nam cùm ſumma illo ſeculo eſſet linguarum inopia, non potuit fieri, vt Barbari perciperent Romanos. Tandem ſucceſſit Accurſius, auditor Ioannis & Azonis, attingens Friderici II. Imperium, Anno 1226. is repetitis omnium prædictorum gloſſis & opinionibus ſuas adiecit. Ipſe ſibi placens, gloſſemata ſua commendat in l.facta.§. ſi in danda, ff. ad Senatuſconſultum Trebellia. Et in Nouell. vt præpon. nomi. Imper. Poſtremò cùm gloſſandi materiam viderent eſſe conſumptam, cœperunt commentandi functionem turmatim amplecti in totum Ius ciuile, aut

a A materia.
b A forma.

verius in omnes gloſſas Iuris Ciuilis. Non enim verba textus, ſed uerba gloſſarum & opiniones ſequuntur. Ibi tum ſuperioris ſeculi altercationes, nouis (ſi dijs placet) intellectibus multiplicatæ ſunt in infinitum. Et in primis commentatus eſt in Pandectas Dynus Muxellanus, deinde Petrus de Bella Pertica, Burgundus, & Iacobus de Arena Parmenſis: quorum Bartolus ſæpe facit mentionem. Cynus item diſcipulus Dyni, Anno 1300. tum Iacobus de Butrigarijs, & Reinerus de foro Liuij, Anno 1329. Mox Bartolus ipſe, cui inter omnes illius ſeculi Iuriſperitos principatum rectè tribuunt: vixit ſub Henrico VII. Lucelburgenſi, Cæſare Germano XXX. Cùm autem Iudex eſſet maleficiorum, perturbatus quorundam calumnia, moritur Bononiæ, Anno Chriſti 1355.

Tria

Tria ſunt in uniuerſum Iuris Romani, quo in præſentiarū utimur, & quod ī corpore, ut uocant, iuris deſcriptum eſt genere, quorum.

- Primi Iſagogici ſunt, qui inſtitutiones appellātur, in quibus ſimpliciter natura rerum quatuor libris explicatur.
  - Primus — Cōtinet Titulos — 26
  - Secūdus — Cōtinet Titulos — 15
  - Tertius — Cōtinet Titulos — 30
  - Quartus — Cōtinet Titulos — 18
- Secundi, Artis ipſius ſunt, qui Digeſta ſeu Pādectæ uocātur, in quib. ordo ad uſum forenſem maximè accommodatus, ut plurimum obſeruatur, & diuiduntur in
  - Partes ſeptē, quarū
    - Prima — Libros habet. — 4
    - Secūda — Libros habet. — 7
    - Tertia — Libros habet. — 8
    - Quarta — Libros habet. — 8
    - Quinta — Libros habet. — 9
    - Sexta — Libros habet. — 8
    - Septīa. — Libros habet. — 6
  - Libros 50.
  - Titul. 440
  - Leg. 9198
- Tertij ſunt emēdatorij, quibus pro rerum temporumq; varietate vetera iura vel emendātur, vel immutantur, vel augentur, quales ſunt.
  - Codex, in quo idem propemodū qui in Digeſtis ſeruatur ordo, et diuiditur ī
    - Libros 12.
    - Titulos 804
    - Leges 4554.
  - Nouellæ conſtitutiones Iuſtiniani, quæ promiſcuè poſitæ, diuidūtur poſtea in
    - Collatiōes 9.
    - Conſtitutiōes 165.
  - Feudorū libri duo, quorū nullo ferè ordine.
    - Primus — Tit. hēt — 25.
    - Secūdus — Tit. hēt — 58.
  - Conſtitutiones duæ, quarum
    - Prima eſt Friderici II. Imper. — De ſtatut. et cōſuetudinib. cōtra libertatē Eccleſiæ æditis, &c.
    - Altera eſt Hēr. 7. Im. — Qūo ī læſæ maieſtā. crimine procedatur.

CONIVNCTIONES Titulorum,

SIVE RVBRICARVM: Vtriusq́ Iuris rectè atq; ordine digeſtæ.

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

PRIMA PARS.

τὰ πρῶτα.

I*VRI operam daturum, ante omnia noſſe oportet finem ſuę artis, quę eſt Iuſtitia: tum prima artis principia, quæ ſunt, Iuris definitio, diuiſio* A*, origo* B*, partes & ſpecies* C*: poſtremò, eiuſdem, diſciplinæ obiecta: quæ tria numero uſitate ponuntur, Perſonæ, & res actiones. Perſonarũ una diuiſio eſt ex Iure gentium* D*, quo iure omnes homines ſerui ſunt, aut liberi* E*: altera, ex Iure ciuili, quo partim ſui iuris, partim alieni cenſentur* F*: ut ſerui & filijfamilias: tam nati ex iuſto matrimonio, quàm adoptati* G*, quoad ſcilicet emancipentur. Rerum ſpecies, ex diuiſione: qualitates, ex ſingularum proprietate pernoſcuntur*

a 1. de iuſt. & iure.
b 2. de orig. iuris.
c 3. de legib. & SC.
d 4. de cõſtit. pecun.
e 5. de ſtatu perſonarum.
f 6. de his q ſunt ſui vel alie. iu.
g 7. de adop. & emancipt. a

tur A: *In tractatu actionum, primum uidendum eſt, à quo actio impetrari, & coram quo inſtitui debeat. Vtrumque munus ſuſtinent Magiſtratus: quorum generale quaſi collegium atque corpus, eſt ordo Senatorius* B. *Magiſtratuum porrò in Repub. Romana duo præcipue fuerunt genera: nam in urbanos & prouinciales olim diſtribuebantur, quorũ hi foris, illi domi Remp. adminiſtrabant. Vrbani magiſtratus, ſunt primo ſecundum Principem loco, Conſules, qui ſummæ rei præſunt* C: *ſecundò Præfectus prætorio* D, *qui diſciplinæ aulicæ: tertiò Præfectus urbi* E, *qui diſciplinæ urbanæ: quarto Quæſtores* F, *qui conquirendis cuſtodiendisque pecunijs: quinto Prætores* G, *qui iuriſdictioni: ſexto Præfecti uigilum* H, *qui cuſtodiendæ ciuitati præficiebantur. Porrò magiſtratus prouinciales mittebantur uel in prouincias conſulares Senatus populique nomine, cum generali ſummoque (ut in libera Repub. uſitatum antea fuerat) imperio: ut proconſules, & eorum legati* I. *Vel in Cæſareas, cum imperio non æque libero, ſed ad Principis diploma reſtricto: ut Præfectus Auguſtalis* K, *& Præſides* L, *uel cum iuriſdictione limitata alligataque, aut ad certam cauſarum uniuerſitatem, ut procurator Cæſaris* M, *aut ad certum locum, ut Iuridicus ciuitatis Alexandriæ* N. *Quibus omnibus delegati iudices* O, *& aſſeſſores* P, *adminiſtrabant. De his ergo ordine, & iuſta (ſicuti pro-*

a 8.de rer. diuiſio. & qualit.
b 9.de Senatoribus.
c 10.de offic. conſul.
d 11.de offic.præf.pt.
e 12. de off. præf. vrbi.
f 13.de offic. quæſt.
g 14.de offic.prætor.
h 15.de offi.pf.uigil.
i 16.de of. procõſ.& legati.
K 17.de offi.præf.Auguſtal.
l 18. de offic.præſid.
m 19. de of.pc.Cæ.
n 20.de offi.Iurid.Alexand.
o 21.de offi. eius. cui mã.ẽ iuriſ.
p 22.de offic. aſſeſſ.

propoſitum eſt) ſerie in primo Digeſto libro pertractatur. Præcognitis igitur Magiſtratuum, qui in primo libro exponuntur, generibus: aptè deinceps exquiritur, cuius nam ſit iuriſdictio, & cui ſubiectus ſit is, quem conuenire uolumus A: *eo cognito, ſubinde actio ſeu iudicium, & citatio à competente Iudice eſt impetranda. Qua in parte ne quis aut petere aut cōcedere ius iudiciumue iniquum audeat, primum edicitur, ut quod quiſque iuris in alterum ſtatuerit uel obtinuerit, eodem & ipſe quandoque utatur* B. *Quæ eſt æquiſſima lex talionis, & utilis conſtituendis recte iudicijs regula. Secundo, ut ſua conſtet iudicijs & decretis uis atque auctoritas, denunciatur pęnale iudicium ijs, qui Ius dicenti non obtēperant* C. *Ita ordinata & munita iudiciorum & actionum impetratione, ſequitur in ius uocatio: quæ eſt ueluti quoddam iudiciorum fundamentum. Huic autem* D *aut parendū eſt* E, *aut ſatiſdandum* F: *nec licet impune cuiquam in ius uocatum ui eximere, aut quoquo modo operam dare, ne citatus in ius ueniat* G. *Poſt citationem ſatiſdatio à reo exigitur iudicio ſiſti, ne inutilis reddatur citatiō* H: *quæ ne quidem ab alieno, quamuis nihil promiſerit* I, *nedum à reo eiusue uadibus* K, *uiolari negligiq́ue impune poteſt. His expeditis, niſi feriæ intercurrentes, aut dilationes, quæ ex iuſta cauſa reis petentibus dari ſoleant remorentur* L: *ædit actor actionem, iusq́ue omne ſuum*

quo

a 1. de iuriſdict.
b 2. Quod quiſq; iur.
c 3. Si qs ius dic. nō obtemp.
d 4. de in ius vocādo
e 5. Si qs in ius voc. non ierit.
f 6. In ius voc. vt eāt aut ſatiſd.
g 7. Ne qs eum q in ius uoc.
h 8. Qui ſatiſ. cog. uel ſuæ prom. cō. ſi ex noxal. cā. &c.
i 9. De eo per quem fact. erit.
k 10. Si qs caut. i iud. fac. nō obtemp.
l 11. de ferijs & dil.

a 12. de ædendo. *quo uſurus eſt, explicat* A. *Quo introſpecto per*
b 13. ď pa. *penſóque ſæpius rei de iure actoris edocti, & euen*
c 14. ď traſ. *tum litis metuentes, quoquo modo cum aduerſa-*
LIB. III. *rijs paciſcuntur* B *aut tranſigunt* C. *Quare*
d 1. de po *de his hoc in libro atque loco potiſsimum tracta-*
ſtulando. *tur. Si res coire nequit, nec ſubterfugere iudicium*
e 2. de his q no. infa. *reus poteſt: aliam exceptionem ab illegitima agen*
f 3. ď ꝓcu *tis perſona deſumit, Itaque poſtulat ſe audiri,*
rat. & def. *& contradicit aduerſarij deſiderio* D: *oſtendit-*
g 4. Qď qſ *que, ſi poteſt illius agendi poſtulandiue non eſſe: ut*
q; vni. no. h 5. de ne. *quia infamis* E, *parum idoneus procurator, de-*
geſt. *fenſor* F, *Syndicus* G, *negociorum geſtor* H,
i 6. de cal. *& generatim, quia calumniator* I, *&c. De his*
LIB. IIII. *itaque tertio libro cōpoſitores iuris, ordine agunt.*
K 1. de in *Si ne ſic quidem euaſio procedit, tentat reus eam*
integ. reſt. *à ſua perſona, æquitatéque ſuæ cauſæ impetrare:*
l 2. Quod *non quidem inficians, quin ſtricto iure teneatur:*
met. cau. *ſed interim oſtendens, æquum eſſe, ut propter pro-*
m 3. de do *babiles circumſtantias in integrum contra actio-*
lo malo. n 4. ď mi. *nem reſtituatur, & à ſeueritate iudicij abſolua-*
nor. 15. an. *tur* K: *ut quia ui metuue compulſus* L, *dolo*
o 5. de ca. *inductus* M, *infirmitate ætatis minoris lapſus &*
minut. *circumuentus* N, *capitis minutione in fraudem*
p 6. ex qb. cau. ma. *adductus* O, *per abſentiam aliamue iuſtam cau*
q 7. de alie *ſam* P, *factumue aduerſarij* Q, *læſus, &c.*
nat. iud. *Fit etiam ut excipiat reus de facto compromiſſo,*
mut. cauſa *petatque rem controuerſam ab eo qui arbitrium*
fac. *recepit, extra iudicij aleam amici componi* R,
r 8. de re- cept. *quam exceptionem Iudex admittit, minuenda-*

rum

rum litium cauſa: cogitque arbitrum ſententiam dicere, quaſi obligatum ex recepto: aliorum exemplo, qui eo ipſo quod quid recipiunt, ex cauſa recepti obligantur A. *Et hæc quidem τὰ πρῶτα ſunt, & principia iudiciorum: in quibus exponendis prima Pandectarum pars conſumitur, de his enim omnibus ante quæri & excipi poteſt, & etiam ſolet, quàm reus iudicium ſuſcipere, & ſua reſponſione litem conteſtari compellatur.* a 9. Nautę caupo. ſta.

PRIMVS LIBER

HABET TIT. XXII.

1 De iuſtit. & iure.
- C. de ſumma Trinita. & fid. catholica, quia ibi de religione, quæ potior pars eſt iuſtitia.
- Ext. de ſumma trinitate & fide catho. c. 1. 2. 3. 4. diſt. 6.
- Inſtitut. de iuſtit. & iure.

Ad hãc partẽ ſpectant duo priores libri Cod.

2 De origi. iur. & omniũ Mag.
- C. de veteri iure enucleando.
- Diſtinct. 7. per tot.
- Inſtit. de iure naturali, gent. & ciuil. §. & non ineleganter. Et in alijs ibid.

3 De legib. SC. & longa conſue.
- C. de legib. & conſtit. princip.
- C. de Senatuſconſult.
- C. quæ ſit longa conſuetudo.
- Ext. de conſuetud.
- Diſtinct. 11. & 12. ubi de conſuetud.
- Inſtit. de iure nat. gent. & ciuili per tot. tit.

4 De-

4 De conſtit. princip.
- C.
  - De legibus & conſtitut. princip.
  - De mandat.princip.
- Ext.
  - De conſtitut.
  - De reſcrip.
  - vtrobique & in decret. & in ſexto.
- Diſtinct. 10.
- In No.de mand. princ. collat.3.
- Et in No. vt factæ nouæ conſtitutiones &c.
- Inſtit. de iure natu.gent.& ciuili.§. ſed & quod.

5 De ſtatu homin.
- C.libro 7.per 15.Tit.à principio.
- Inſtitut.de iur.perſonar.
- Ext.de ſeruis non ordinand.ext.de eor. man.
- Diſtinct.54.per tot. Et 12.quæſt.2.c.liberti eccleſiæ.

6 De his qui ſunt ſui vel alie.iur.
- C. lib.
  - 4. ſi ſeruus exportand.ven.
  - 6. de ſeruis fug.in prin.
  - 7. per 15.Tit. à pr.vt ſup.
- Inſtit.qui ſunt ſui vel ali.iur.
- Ext. de ſtat. hom.
- Diſtin. 54. vt ſup.

7 De ado. & emancip.
- C.
  - de adopt.
  - de emancipat.libera.
- Inſtitut. de adopt.
- Ext.de cognat. lega.
- 30. Quæſt.3.c.1.& c.per adopt.

8 De

8 De rerum diuiſione.
- Inſtit. de rerum diuiſ.
- Nouella de non alienand. aut permutand. rebus eccleſiaſt.
- Ext. de rebus eccleſiaſt. alien. vel non.
- 2. Quæſt. 2. c. ſine exceptione.
- Et 12. quæſt. 2. c. aurum.

9 De Senatoribus.
- C. vbi ſenator vel clariſſimus.
- Inſtitut. de iure natur. gen. & ciuil.

10 De officio conſul.
- C. li. 12. vt de conſulib. & non ſparg. ab his pec.
- In Nouella de conſulib. collat. 4.
- Inſtit. de iur. nat. gen. & ci. §. lex eſt.

11 De officio præf. præt.
- Cod.
  - de officio præfe. præt. Orient. & Illyr.
  - de offic. præfec. prætorio Africæ.

12 De offic. præfect. vrbi.
- C. de Officio præfecti vrbi.

13 De offic. Quæſt.
- Cod.
  - de officio Quæſtoris.
  - de Quæſtorib. & Magiſtr. off. lib. 12.
  - de offic. Mag. officiorum.

14 De offic. Præt.
- Cod.
  - de offic. prætor.

15 De offic. præfecti vigil.
- Cod.
  - eod.

16 De of-

16 De offic. proconſul. & leg. — Cod.eod. / Ext.de offic.legati.

17 De offic. præfecti Auguſt. — Cod. eod.

18 De officio præſid. — Cod.eod. / Cod. de officio rectoris Prouinciæ.

19 De officio procurat. Cæſ. — Cod.de officio Conſul.Orient.

20 De offic. iud.Alex. — Cod. eod.

21 De offic. eius cui mã da.eſt iuriſ. — Cod.eod. / Ext.de offi.legati.

22 De officio aſſeſſor. — C.de aſſeſſoribus & domeſtic.& cancel. iud.

SECVNDVS LIBER HABET TIT. XV.

1 De iuriſd. omn.iud. — Cod.eod. / Inſtitut.de offi.iudic. / In Nouella de iudicib.collat.6. / Ext. eod. / Ext.de foro competenti. / 3. Quæſt. 7.c.infamis.§.tria.

2 Quod quiſque iuris. &c. — Diſt.1. in princ.& in c. cum omnes. / Ext.de conſtitu. — Non reſpondent peculiariter.

3 Si quis ius dicenti nõ obtempe-rauerit.
- Cod. de modo mulctar. quæ à iudicibus inflig.
- Ext. de dolo & contumac. per tot.
- 3. Quæſt. 9. per tot. Et 4. quæſtio. 6. 24. &c.

4 De in ius vocan.
- Cod. eod.
- Ext. de reſcrip.
  - de foro competenti.
  - de offi. delegati.
  - de officio iudicis.
- 5. Quæſt. 2. per tot.

5 Si quis in ius vocat. non venerit, &c.
- Cod.
  - Si à non compet. iudice iudicati eſſe dic.
  - Si contra ius vel vtilitat. public. lib. 2.
  - Si aduerſus rem iudicat. lib. 2.
  - De iudicijs, l. apertiſſimi iuris.
  - De modo mulctar.
- Ext. de dolo & contumacia. c. 3.

6 In ius vocati vt eant &c.
- Non reſpondent ſpecialiter.

7 Ne quis eũ qui in ius vocat eſt, vi exim.
- Inſtitut. de actionib. §. pœnales.

8 Qui ſatiſdare cog.
- Cod. de ſatiſdat.
- Inſtit. de ſatiſdat.

9 Si ex noxali cauſa agatur,qué ad. ca.

10 De eo per quem fact. erit. — Non reſpondet ſpecialiter.

11 Si quis cau tion. in iudicio & res.

12 De ferijs & dilatio-nibus.
- Cod. de ferijs.
- Ext. de ferijs.
- De conſecrat. diſtin.3. per tot.

13 De edendo.
- Cod.eod.
- Extr.de libelli oblatione.
- 2. Quæſt. 8. & diſtinct. 81. cap. maximum.

14 De pact.
- Cod.eod.
- Inſtitut.de
  - Actionib.§. de conſtituta auth.
  - Quibus mod. re contrah. obligatio.
- Ext.de pa.
- 22. Quæſt.4.c. in multis.

15 De tranſa.
- Cod.eod.
- Ext. eod.
- 5.Quæſt.2.c.primates.

TERTIVS LIBER
HABET TIT. VI.

1 De poſtulando.
- Cod. eod.
- Ext. eod.
- 9. Quæſt. 2. & 15. quæſt. 2.
- De pœnitentia diſtin. 1. c. nemo.

2 De his, qui notant. infamia.
- Cod. de cauſſ. ex quibus infam. irroga.
- Inſtitut. de ſuſpec. tuto. vel curat. §. ſuſpectos.
- Ext.
  - De elect. & electi poteſt. c. conſideramus.
  - De hæreti. c. excõmunicamus.
  - De reſcriptis, c. ſciſcitatus.
  - De teſtib. c. tam literis.
- 7. Quæſt. 1. c. illi qui. Et 3. quæſt. 7. c. infames. §. porrò. Et 3. q. 5. c. conſtituimus. 2. q. 7. c. alieni. & c. teſtes, iuncta col. ibidem. Item 4. quæſt. 1. c. diſfinimus.

3 De procurat. & defenſorib.
- Cod. de procurat.
- Inſtit. de ſatiſd. §. ſin autem. Et §. ſi verò.
- Ext. de procuratoribus.
- 9. Quæſt. 3. c. cùm ſimus. Et 3. q. 7. c. infames.

4 Quod cuiuſque vniuerſit. no.
- Ext. de Syndico.

5 De negocijs geſtis.
- Cod. eod.
- Inſtitut. de obligat. quæ ex quaſi contr.

6 De calumniat.
- Cod.eod.
- Ext.eod.
- 5. Quæſt.6.per tot.

QVARTVS LIBER
HABET TIT. IX.

1 De in integ.reſt.
- Cum hoc concordant multi tit.C. circiter 33.ad fi.ferè 2.libri.
- Item facit tit.C.de ſenten.paſſ.
- Ext.de in integ. reſtitu.
- 2. Quæſt.3.in c.fin. & 2.q.2. per tot.& 3.q.1.

2 De eo quod met. cau.geſt.
- C.de his q̃ vi metusve cauſa geſta ſunt.
- Ext. de his quæ vi met.cau.fiunt.
- 15.Quæſt.6.[illegible]quæſt.3. & 30.quæſt.5. & 6.

3 De dolo malo.
- Cod.eod.
- Extr.de dolo & contumacia.
- 3. Quæſt.9.

4 De minor. 25.ann.
- Huc ſpectant ferè 7.tit.C.ad fi.2.lib.
- Ext.de in integ. reſt.
- 2.Quæſt.3.
- In Nouel.de temp.non ſol.pecu. ſupe dote,verſ.ſin autem,coll.7.vbi gl.

5 De cap. diminut.
- Cod.de adop.
- In Nouel.de hered.ab inteſt.ven.coll.9.§.1.
- In Nouella de ſenté.paſſ.
- Inſtitut.de capi. diminut.
- Ext. de ſenten.excommu.
- 11.Quæſt.3.

Quoad minimam.
Quoad maximam.

6 Quib.

6 Quib. ex cauſ. maio. in integr. — Cod. quibus ex cauſis maiores 25. annis in integrum reſtitu. / Ext. de in integrum reſtitu.

7 De alicna. iu. mut. cau ſa facta. — Cod. eod. / Ext. eod. / 11. Quæſt. 1. c. vltim. cum ſimilibus.

8 De recept. arbi. qui arbitr. recept. vt ſummam dicant. — Cod. eod. / Ext. eod. / De arbitr. in 6. / In Nouell. de iudicib. Et ne cum iureiuran. diligantur &c. §. quia rerum multæ, collat. 6. / 2. Quæſt. 6. c. arbitrari, & c. à iudicibus cum c. ſeq. & 3. q. 7. c. tria.

9 Nautæ caupo. ſta. ut recepto reſtit. — Cod. de exercit. & inſtitor. act. / Inſtitu. quod cum eo qui in al. poteſt. §. igitur iuſſu domini. / Inſtitut. de obligat. quæ ex delicto naſc.

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

SECVNDA PARS.

HIS expoſitis compoſitores in ipſa ingrediuntur iudicia a: *quæ aut ſunt ciuilia, aut criminalia, aut fiſcalia ſeu extraordinaria.* † *Ciuilia, aut merè ciuilia, aut prætoria: illa rurſus aut realia, aut perſonalia, aut ex his permiſta. Reales actiones aut uniuerſales ſunt, quibus*

LIB. V.

a 1. de iudic. & vbi quis ag. uel con.

† l. 1. §. fi. de cal: m.

uniuerſitas rerũ petitur: ut querela inofficioſi A, petitio hæreditatis B, ſiue pro toto, ſiue pro parte, C ſiue ab hærede, ſiue bonorũ poſſeſſore, D ſiue etiã à fideicõmiſſario E proponatur: a ut ſingulares ſunt, ſeu ſpãles, quib. particulares res pſequimur. Res autem eiuſmodi, ſunt aut corporales, aut incorporales. Ad corporalium rerũ perſecutionem, cõpetunt rei uendicatio F Publiciana, tã directa, G quàm utilis H. Res incorporales, quę uindicantur, ſunt ſeruitutes: quarum aliæ perſonarum ſunt, aliæ prædiorũ. Perſonarum, ut uſusfructus I, qui uarijs modis acquiritur K & extinguitur L, nec in omnib. reb. cõſtitui uno modo poteſt M. Actio autẽ qua huiuſmodi ſeruitus petitur, duplex eſt, pro duplici agendi ratione, & modo, alia confeſſoria, qua actor cõfitetur & aſſerit ſibi uſumfructum deberi: alia negatoria, qua negat eum competere aduerſario N. In perſonalibus ſeruitutibus ſunt etiam operæ ſeruorum O, item uſus & habitatio P: quarum omnium ſeruitutum nomine is, cui conſtituuntur, cauere ſolet, ſe boni uiri arbitratu uſurum, fruiturum Q. Reales ſeruitutes propriè ſeruitutes dicuntur R: quarum aliæ ſunt urba

norum

a 2.de inoff.teſt.
b 3.de petit. hæred.
c 4.ſi pars hær. pet.
d 5.de poſ. hære. pet.
e 6. de ſideic. hær. pet.
LIB. VI.
f 1.de rei vendicat.
g 2.de Publi.i ré ac.
h 3.ſi ager vectig.
LIB. VII.
i 1.de vſuf. & quẽad. qs vtatur.
k 2. de vſufr. accreſc.
3. qñ dies leg. vel vſufru. ced.
LIB. VIII.
l 4.qb.mo. vſusf.ami.
m 5.de vſuf.ear. rer. quæ vſu conſ.
n 6. ſi vſusfru. pet.
o 7.de oper. ſeruor.
p 8. de vſu. & habit.
q 9.vſusfru. quem caueat,
r 1.de ſeruitut.

norum prædiorum A: *aliæ ruſticorum* B, *quæ etſi docendi cauſa ſic diſtinguuntur, tamen multa habent inter ſe communia* C. *Certè eodem modo uendicantur, aut confeſſoria actione: ut cùm dico, mihi ius eundi, agendi eſſe per fundum tuum: auo negatoria, cũ nego, tale ius tibi in meo fundo eße* D. *Contra uendicantem porrò excipere poteſt reus, aut ſeruitutem non rectè conſtitutam eſſe: aut ſi ſit, non utendo, uel alijs modis eſſe amiſſam* E. *Magnam autem cum iſtis iudicijs realibus affinitatem habent eæ actiones, quæ non ex contractu, aut uero delicto aliquo, ut actiones perſonales, ſed ex facto, aut quaſi delicto oriuntur, aut occaſione rei quæ poßidetur, competunt, ut cùm damnum natum eſt, uel per quadrupedem alterius* F, *uel per hominem* G, *aut cùm cauſa damno præbita eſt* H: *quibus in actionibus ſi per ſeruum damnum datum fuerit, cogitur dominus aut noxæ dedere ſeruum, aut damnum reſarcire* I. *His iuncto ordine annectuntur & mixta iudicia: quorum pleraque realia uerè ſunt, quamuis perſonales præſtationes habeant ut iudicium finium regundorum* K, *familiæ herciſcundæ* L, *communi diuidundo* M. *Nonnulla uerò præparatoria uendicationum: quę ſcilicet inſtituendis iudicijs realibus muniũt uiam, & proinde quamuis perſonalia ſint, tamen in rem dirigi perhibentur: ut actio ad exhibendum* N. *Item actiones interrogatoriæ* O, *& quæſtio de quibus rebus con-*

a 2.de ſeruitu.vrbanor. præd.
b 3.de ſeruitutib. ruſtico. prædior.
c 4.cõmu. prædior.
d 5.ſi ſeruitu.vend.
e 6.quem adm.ſerui. amit.
LIB. IX.
f 1. ſi quadru. paup. fec.dic.
g 2. ad le. Aquil.
h 3.de his q.deiecer.
i 4.de noxal. act.
LIB. X.
K 1. finiũ regundo.
l 2.fa.her.
m 3.com. diuid.
n 4.ad exhib.
LIB. XI.
o 1.de interrogat. in iure fac.

trouerſis & connexis ad eundem Iudicem eatur A. *Quædam ex his porrò iudicia perſonalia quidem ſunt, non tamen ex contractu, ſed facto oriuntur, & in rem, hoc eſt, ad recuperationem damni directa ſunt: ut actio de ſeruo corrupto* B, *de fugitiuis* C, *aleatoribus* D, *ſi menſor falſum modum dixerit* E. *Quin & de rebus religioſis, huiuſmodi nonnulla iudicia extant prodita* F. *Quæ omnia, hoc, quem indicaui, ordine, in ſecunda Pandectarum parte exponuntur.*

a 2. de qb. rebus ad eũd. iudic. eatur.
b 3. de ſeruo corrup.
c 4. de ſeruis fugit.
d 5. de aleatoribus.
e 6. ſi mẽſor. falſ. mo. dix.
f. 7. de religioſ. & ſumpti. funer.

PRIMVS LIBER HVIVS SECVNDAE PARTIS totius uero operis quinti TIT. habet VI.

1 De iudicijs.
- C. eod.
- Inſt. a li. 2. uſque ad tit. de Pu. in.
- Ext. de iudicijs.
- De iudicijs in 6.
- 2. Quæſt. 1. & 5. q. 4. 14. q. 1. 18. q. 7. 16. q. 6. & 30. q. vlt.

2 De inoffic. teſtamen.
- C. eod.
- Inſtit. eod.
- Nouel. ut cum de app. cognoſcitur & c.
- Ext. de teſtam. & ultim. uolun.
- Et in 6. eod.
- 19. q. 3. c. quia ingredientibus.
- 17. quæſt. 4. c. quicunque.

3 De

3 De petiti. hæred. } Cod.eod.
Inſtit.de offic.iudic.§.etſi hæreditas.

4 Si pars hæred.pet. } C.de petitio.hære.quoniam hæc actio non ſpecie, ſed numero tantum ab alia differt.

SECVNDVS LIBER HVIVS II. PARTIS TOTIVS VERO operis ſexti habet TIT. VIII.

1 De rei vindicat. } C.eod.
Inſtit.de actionibus.§.omnium autem.

2 De Publ. in rem act. } C.de rei vindicat.
Inſtitut.de actionibus.§.namque ſi cui.

3 Si ager vectigal. } C.de iure emphyteu.
Inſt.de locato.§.adeo autem.
In Nou.de alie.& emph.col.9.
Ext.de locato.& conduct.c. potuit emphyteuta.
10.Quæſt.2.§.perpetua quoque.

TERTIVS LIBER HVIVS SECVNDAE PARTIS TOTIVS verò operis ſeptimi Titulos habet VIII.

1 De vſufru. & quemad mod. quis vtatur, &c. } C.de vſufr.vſu & habitat.&c.
Inſtitut.de vſufr.
Inſtit.de vſu.& habitat.
Ext.de pignorib.c.vlti.
In Nou.de hære.ab inteſt.ven.
In ff.infort.inf. ſub parte huius Tomi.
Tit.de vſu.& vſuf.&c.

2 De vſu-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

2 De vſufru. accreſc.	Co.eod. / Inſtit.eod.	vt ſupr.
3 Quando vſusfruct. legati cedit.	Huic titul. alius peculiariter non reſpondet.	
4 De vſufr. ear.re.quæ vſu &c.	Cod. eod.	
5 Si vſufruc. petat.&c.	Inſtitut.eod.	
6 De operis ſeruor.		
7 De vſu & habitat.	Cod.vt ſupr. / Inſtitut.de vſu & habitation.	
8 vſufruct. quemadm. caueat.	Cod.eod. / Inſtit.eod. / Ext. de pignorib.c.vltim.	vt ſupra.

QVARTVS LIBER SECVNDAE PARTIS: TOTIVS VERO OPERIS octaui Titulos habet VI.

1 De ſeruitutibus.	Cod.de ſeruitutib. & aqua. / Inſtit. de ſeruit.prædior.

2 De

2 De ſeruit. vrb.prædi.
3 De ſeruit. ruſt.præd.
4 Cõmunia prædior.
5 Si ſeruitus vindicetur.
6 Queadmo. ſeru. amit.
} Cod. & inſtitut. dict. Tit.

QVINTVS LIBER SECVNDAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS noni Titulos habet IIII.

1 Si quadr. paup.fec. dicatur.
- Cod. de lege Aquil.l.pen. & vlt.
- Inſtitut.eod.
- Extr. de iniur. & damno dato, & in 6. eod.
- 14. Quæſt. 6.cap.ſi res. & 15.quæſt. 1. c.illud.

2 Ad legem Aquil.
- Cod. de lege Aquil.
- Inſtit.eod.
- Extr. vt ſupra.

3 De his,qui deiecerunt vel effud.
- Cod.prædict.eod.tit.
- Inſtitu.de obligat.quæ quaſi ex delicto naſcuntur.§. item is ex cuius cœnaculo.
- Extr.eod. vt ſupr.

4 De

4 De noxal. act. } Cod. eod.tit. Inſtitut.eod.

SEXTVS LIBER SECVNDAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS decimi Titulos habet IIII.

1 Finium re gundor. } C.eod.tit. Inſtitu.de act.§.quædam actiones,verſ. item finium regun.

2 Familiæ erciſcund. } Cod. eod. Inſtitut.de obligat.quæ quaſi ex contra ctu &c.§. item ſi inter aliquos verſ. idem iuris.

3 Communi. diuidund. } Cod. eod.tit. Inſtitut.de obliga.quæ quaſi ex contr.§. item ſi inter. Et Inſtitu. de act.§.quædam. uerſ. item communi diuidundo.

4 Ad exhibendum. } Cod. eod. Inſtitu.de act.§.ſi ad exhibendum.

SEPTIMVS ET VLTIMVS LIBER HVIVS SECVNDAE partis totius verò operis vndecimi Titul. habet VIII.

1 De interrog. in iure fac. } Huic non reſpondent alij tituli, quia ab aula receſſit.

De qui-

2 De quibus rebus ad eundẽ iud. eatur.

Cod. De ſenten. & interlocu.l. cum Papinianus, iuncta authen. & conſequenter.
Cod. De iudicijs.l.nulli.
Inſtitu.quibus alienare licet vel non.§. at ex contrario.
Authen. de executionib. & de his qui cum.§.fi.collat.7.
Huc etiam ſpectat. Titu.Pandectarum de compenſat. & C. eod. de quibus inf in parte. 3.
Ext.de mutuis petitionibus.
3.q.8.c.accuſatores.§. cuius in agendo. Coniuncta ibid.gl.

3 De ſeruo corrupto. Cod.de fur.& ſeruo corrupto.

3 De ſeruis fugitiuis. Cod. eod.
Inſtitu.de vſucap.§.ſed aliquando.

5 De aleæ luſu & aleator.
C.de religioſ.& ſumptib.funer.
Ext. de honeſtate & uita clericor.c.clerici officium.
35.Diſt.c.epiſc.aut presbyter.
33.Diſtinct.c.maritimi.

6 Si menſor falſ.mod. Cod.Finium regundor.

7 De religio.& ſumptibus funer.
C. eod. tit.
Ext.de ſepultur.& in 6.
Et in Clement.eod.
13.Quæſt.2.per tot.

8 De

8 De mortuo in ferendo, &c. — C. de religioſ. &c. / Et in alijs tit. vt ſupr. / Inſtitut. de rerum diuiſionem. §. religioſum.

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

TERTIA PARS.

LIB. XII.

POST explicata realia iudicia, aut his conſimilia, de perſonalibus recto ordine tractatus ſequitur: quæ oriuntur aut ex actionibus inter uiuos, aut ex ultimis uoluntatibus. Actionum iuter uiuos præcipuè ſunt tria genera: contractus, coniugia, tutelæ. Contractus aut re potiſſimum initur, aut conſenſu. Re contractus fit, uel cum dominium rei creditur & transfertur in alium: uel cum uſus rei, uel cum cuſtodia tantum creditur. Dominium transfertur in mutuo, unde oriuntur condictiones certi A: *in quibus quia (auctore Paulo) cum plurimum iureiurando res definiri ſolet (nam in rebus creditis alienam fidẽ ſequimur, quam in defectum probationis, religione ſacramenti ad ueritatis confeßionem aſtringi conuenit) etiam natura & uis iuriſiurandi perноſcenda eſt* B. *Eſt autem mutuo conſimile, cũ aut ob rem aut cauſam honeſtam aliquid creditur quod*

a 1. ff reb. cred. ſi cer. petat.

b 2. ff iure iurando. 3. de in litem iur.

quod rei uel cauſæ, propter quam datum eſt, implemento non ſecuto, repeti æquum ſit: quare & quã hinc condictiones uariæ exiſtunt tã ſpeciales: generales. Speciales, quæ uel ex cõtractu ortũ habẽt: ut cõdictio ob cãm dati cauſa nõ ſecuta C, *& ob turpem cauſam condictio:* D *uel ex quaſi contractu, ut condictio indebiti.* E *uel ex contractu nullo & inualido, ut condictio ſine cauſa:* F *uel ex maleficio, ut condictio furtiua* A. *Generales, ut condictio ex lege* B, *& triticiaria* C. *Condictiones autem & ſi ſua natura ſtricti iuris ſunt, & præciſe id quod datum eſt, condicunt: efficiuntur tamen nonnunquam arbitrariæ, & bonæ fidei iudiciorum naturam induunt: uel quòd alio, quàm de quo conuentum eſt, loco agatur* D: *uel quòd res debita in obligationem prætoriam (quod genus plus æquitatis recipit) per conſtitutum ſit deducta* E. *Atque his quidẽ modis agitur, cùm per contractus rerum dominia creduntur. Vſus porrò, non dominium rerum creditur tam in commodato, unde commodati actio directa, & contraria* F, *quàm in pignore, unde pignoratitia actio directa & contraria naſcitur* G. *Hæ autem actiones dantur non tantùm in eum, qui cum contractum eſt, ſed multò magis aduerſus illum, cui res credita eſt: hoc eſt, cuius fidem in contrahendo ſecuti ſumus. Fit autem interdum, ut cum alio cõtrahamus, alij uerò credamus. Sic ex eo quod cum magiſtro nauis contractum eſt, datur in exercitatorem*

c 4. ff cõd. cauſa data.
d 5. de con dict. ob tur pem cauſ.
e 6. de con dict. indebiti.
f 7. ff cõd. ſine cauſa.
LIB. XIII.
a 1. de con dict. furt.
b 2. de con di. ex lege.
c 3. de con dict. tritic.
d 4. de eo quod certo loco.
e 5. de con ſtitu. pecu.
f 6. cõmod. vel contra.
g 7. de pignorat. act. vel contra.
LI. XIIII.

citatorem nauis, condictio, quæ hinc exercitoria actio uocatur A. *Ex lege Rhodia, magiſter nauis conuenitur ad contributionem à uectoribus exigendam* B: *in præponentem uel dominum inſtitoris, qui cum contractum eſt, dirigitur actio inſtitoria* C: *in dominum ſerui, ex contractu ſeruili tributoria* D: *Ex contractu filijfamilias, tam agitur erga filium* E, *niſi contra S.C. Macedonianum mutuã pecuniam acceperit* F, *quàm aduerſus patrem: qui ſicuti dominus ex cõtractu ſerui, ita ex cõuentione filij ſui, quem in poteſtate habet, tenetur actione de peculio* A: *quæ interdum annalis eſt* B, *de in rem uerſo* C, *& quod iuſſu* D. *Nam quod iuſſu alicuius contrahitur, mandantem obligat: exceptis mulieribus, quæ ope SC. Velleiani, interceſſioni eximuntur, ne exemplo mandatorum cõueniri poſſint* A. *Atque hæ ſunt actiones, quæ dantur ob res creditas, uel quoad dominium, uel quoad uſum: quas ordine in hac tertia parte explicatas licet inuenire. In his autem, quia ratio compenſationis plerunque iniri ſolet* B, *ideo meritò de compenſationibus ſubijcitur. Cuſtodiæ porrò cauſa creduntur res per depoſitum: unde actio depoſiti directa & contraria exiſtit* C, *in qua compenſationis rationem, quod haberi fuerit per iniquum: ideo rectè atque ordine priùs de compenſationibus, quàm de depoſito pertractatus. His ergo expoſitis, ſequitur deinceps, ut cuiuſmodi actiones ex ijs contractibus*

a 1.de exercitor. act.
b 2.ad leg. Rhod. de iactu.
c 3.de inſti. act.
d 4.de tributor. act.
e 5. quod cũ eo qui in al.pot.
f 6.ad SC. Mac.

LIB. XV.
a 1.de peculio.
b 2. quãdo act. de pecul. annal.
c 3. de in rem verſo.
d 4. quod iuſſu.

LIB. XVI.
a 1.ad SC. Velleian.
b 2.de cõpenſat.
c 3.depoſiti vel contra.

LIB. XVII.

bus dentur, qui non ex re credita, ſed per conſenſum obligationes introducunt, declaretur. Ex his prima eſt actio mandati, A *quæ ex mandato directa & contraria exiſtit. Secunda, pro ſocio* B *: quæ ex ſocietate utrunque directa datur. Tertia, quæ competit ex emptione & uenditione* A *, aut pactis uenditioni appoſitis: ut puta ex addictione in diem* B *, lege commiſſoria* C *, ex hæreditate uel actione uendita* D *: item ad reſcindendam uenditionem* E*, ob periculum & commodum rei uenditæ præſtandum* F *, ob ſeruos ad exportandum aut non proſtituendum uenditos* G*. Atque hæc actio empti & uenditi appellatur. Empti, quæ datur emptori: uenditi, quæ intentatur à uenditore* A*. Quarta actio, quæ ex contractu per conſenſum inito competit, eſt actio locati & conducti: quarum altera conductori, altera locatori ex locatione & conductione datur* B*. Et hæc quidem iudicia ex nominatis contractibus oriuntur. Ex innominatis porrò competit actio æſtimatoria* C*, & præſcriptis uerbis, tam ex permutatione* D*, quã alijs cõuentionibus, quæ uel traditione rei, uel facto aliquo obligationẽ innominatã inducũt* E.

a 1. mand. vel contra.
b 2. pro ſocio.
LI. XVIII.
a 1. d emp. & vend.
b 2. de in diẽ addict.
c 3. de lege commiſſ.
d 4. de her. vel act. ven.
e 5. de reſcind. vẽd.
f 6. de peri. & com. rei vend.
g 7. de ſer. expor. aut ſi ita mãcip. venier. vt proſti.
LIB. XIX.
a 1. de act. empti & vẽditi.
b 2. locati & cond.
c 3. de æſtimat. act.
d 4. de rer. perm.
e 5. de præſcrip. verb.

PRIMVS LIBER PARTIS III.
OPERIS AVTEM DVODECIMI
habet Titulos VII.

1 De rebus cred. & ſi cer. pe. } Cod. de reb. cred. & iureiur. Inſtit. quibus modis re contrah. obl. in princip.

2 De iureiu ran.
- Cod.
  - De iureiurand. propter calum. dan.
  - De rebus credito, & iureiurand.
- Inſti.
  - de act.§.item ſi quis.
  - de pœna temere litig.§. ecce enim.
- InAuthen.
  - His qui ingred. ad appellat.§. fina.
  - Iureiur.à mor.præſt.
  - Vt litiga.iur.§.pr. collat.9.
  - Iuſiurand. quod præſtatur. ab his &c.
- Ext. de iureiur. & in 6.& in Clem.eo.
- Extr.de iuramento cal. & in 6.eod.
- 22. Quæſt.1. facit.2. quæſtio.5. & 15. quæſt.5.

3 De in lit. iuran.
- Cod.eod.
- Inſtit.de actionib.§.præterea.
- Ext.in tit.vt ſupr.

4 De condi. cauſa data.&c.
- C.de cond.ob.cauſam dator.
- Inſt.de actionibus.

5 De cōd.ob turp.vel in iuſt.cauſ.
- Cod eod.tit.

6 De condi. indebiti.
- Cod. eod.
- Inſtitut.
  - Quib. mod. re contr.oblig.§.is quoque.
  - De oblig.quæ quaſi ex cōt. naſ. §.item is.
- Ext.de ſolutione.

7 De

9 De condi. ſine cauſa. — Cod. de condict. ex lege, & ſine cauſa vel iniuſta cauſa. Inſtitut. de actionibus. §. ſic itaque con. iunct. ibidem glo.

SECVNDVS LIBER HVIVS TERTIAE PARTIS TOTIVS verò operis xiij. habet Titulos VII.

1 De condi. fur. — Cod. eod. Inſt. de — Act. §. ex maleficijs. Obligat. quæ ex malefici. §. vlt. Extr. de furt.

2 De condi. ex lege. — Cod. de condict. ex lege. & ſine cauſa, vel iniuſta cauſa. Ext. de ſuffragio. Cod. eod. titu. de ſuffrag. etiam huc fac. videtur.

3 De condi. triticiaria. — Cod. ſi cert. pet. Inſtit. de verborum obligatio. §. 1.

4 De eo quod certo loco dari opor. — Inſtitu. de actionibus. §. præterea qua ſ. dam. verſi. item quoniam id.

5 De conſti. pecu. — Cod. eod. Inſtit. de actionib. §. de conſtituta auth.

6 Commodati vel contra. — Cod. de commodato. Inſtitut. quibus modis re contrahatur obligatio. §. item is cui. Ext. de commodato.

7 De pigno rat.aćt. — Cod.eod. / Inſti.de aćtionibus.§. aćtionum. Auth. In Nouella vt non fiant pignorat. pro alijs. / Extr.de pignor.& alijs cauſis.

TERTIVS LIBER HVIVS TERTIAE PARTIS OPERIS VERO totius xiiij. habet Tit. VI.

1 De exercitor.aćt. — Cod.de exercitor.& inſtitor. aćt. / Inſt. quod cum eo qui in aliena poteſt. §.ead.ratione.

2 ad l.Rho. de iaćtu. — Cod.de furt.& ſeruo corrupt. Authen. nauigia.

3 De inſtitor. — Cod.eod.titu.vt ſupr. / Inſtitut.quod cum eo.§.eadem ratione.

4 De tributor. aćt. — Cod.quod cum eo.qui in aliena pot. / Inſtitut. eod.§. introduxit & aliam.

5 Quod cum eo &c.

6 Ad S.C. Macedon. — Cod.eod. / Inſtitu. quod cum eo qui in alie.§.illud ptoprie.

QVARTVS LIBER HVIVS TERTIAE PARTIS TOTIVS VERO operis xv. habet Tit. IIII.

1 De peculio. — Cod.quod cum eo qui in al.po. / Inſtitut. eod.§. præterea introdućta eſt. / Ext.de peculio clericor. / 12.Quæſt.1.

2 Quan-

2 Quando actio de peculio annal. eſt. — C. d. tit. quod cum eo. / Inſtitut. eod. ut ſupr.

3 De in rem verſo. — Cod. tit. quo ſupr. / Inſti. q cum eo &c. §. præterea.

4 Quod iuſſu. — Cod. illo tit. quo ſupr. / Inſti. eo. §. cæterum dubium non eſt.

QVINTVS LIBER HVIVS III. PARTIS TOTIVS VERO OPERIS decimiſexti Tit. habet III.

1 Ad S.C. Velleianũ. — Cod. eod.

2 De cõpenſationibus. — Cod. eod. / Inſtitut. de actionibus. §. in bonæfidei. / Et facit tit. ſupra in 2. parte, de quibus rebus ad eund. iudi. cum ibi notat.

3 Depoſiti vel contra. — Cod. eod. / Inſt. de: Action. §. in bonæfid.; Quib. mod. re contr. obli. §. præterea. / Ext. de depoſito. / 1. Diſtinct. c. ius naturale. / 22. q. 2. c. nequis. §. duo verò.

SEXTVS LIBER HVIVS TERTIAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS decimiſeptimi Tit.habet i I.

1 Mandanti vel contra.
- Cod.eod.
- Inſtit. de mandato.
- Ext.de
  - Procuratoribus.
  - officio delegati. cap. relatum.
  - officio legati.c. ſtudioſ.
  - electione.c.filius.
  - reſcr.c. eam te.c. ad aures. & c. cui.
- De præbend.& dignit.lib.6.

2 Pro ſocio.
- Cod.eo.
- Inſtitu.de ſociet.
- Ext. de ſponſalib.c.2.

SEPTIMVS LIBER HVIVS TERTIAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS decimi octaui Tit.habet VII.

1 De cõtrah. empt.& vẽdit. & de pact. inter empt.& vẽdit.
- Cod. eod.
- C.de pact.inter emptor. & venditor.
- Inſtit.de empt. & vendit.
- In Nouella de non alienan.aut permut. rebus eccl.§.quia verò,collat.2.
- Ext. de empt. & vend.
- 1. Quæſt.1.c.eos.
- 1.q.3.per tot.

2 De in diem addict.
- Inſtit.de empt.& vendit.§. emptio tam ſub conditione.

3 De le-

3 De lege cõ miſſ. { Cod.de pact.pignor.

4 De hæred. vel act. vend. { Cod.eod.titu.

5 De reſcindend.venditione. { Cod. { Quando lib. ab empt. diſcedere. De reſcinden.vendi. Inſtitu.de emp.& vendit.§.1. in fine. Ext.de empt.& vendit.

6 De periculo & cõm. rei vend. { Cod.eod.titu. Inſtitut.tit.quo ſupr.§.cùm autem emptio.

7 De ſeruis exportan. C. { Si ſeruus exportand.veneat. Si mancip. ita venierit, ne proſtituatur. Si mancipium ita fuerit alienatum, vt manumittatur, vel contrà.

OCTAVVS LIBER IDEMQVE VLTIMVS HVIVS TERTIAE PARTIS totius verò operis xix.habet Tit.v.

1 De actionib. empti & venditi. { Cod.eod.titu. Inſtitut.de empt. & vendit. Extr.eod.

2 Locati & conducti. { Cod.de locato. Inſtitu. eod. In Nouella de alienat. & emphyteuſi,&c. Extr.de locato & conducto.

3 De æſti-mat.act.
- Cod.de rer.permuta. & præſcrip. verb.
- Inſtitut. de actionib.§.actionum.

4 De rerum permutat.
- Cod.de rerum permut.
- Inſti.
  - de empt.& vendit.§. item precium.
  - de actionib §.actionum.
- Extr.eod.tit.de rerum permut. & in 6. eod.Item in Clemen.hoc tit.
- 10. Quęſt.2.c.precario in fine, & ferè per tot.
- 12. Quæſt.2.

5 De pręſcr. verb.
- Cod.de rerum permu. & præſcri.verb.
- Inſtit.de emp.& vendi.§.præterea.

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

QVARTA PARS.

LIB. XX.
a 1.de pig.
b 2.in qui. cauſ. pign. uel hyp.
c 3.quę res pig. obl.
d 4.q. pot. in pig. uel hypo. hab.

EX acceſsionibus quoq; contractum, ſæpenumero lites & iudicia exiſtunt: ut de pignoribus, uel expreſsè A, *uel tacitè* B *conuentis. Quo in genere quęri ſolet, an res potuerit pignori obligari* C: *& ſi potuit, an non alterius quã agentis, ſit potior in pignore conditio* D: *an in ea*

ea cauſa pignus ſit, ut diſtrahi debeat E: *an non pignus antea ſolutum ſit, uel remiſſum* F. *Item cùm non impletur contractus fides: quo nomine ex Aedilitio edicto & redhibitoria, & quanti minoris emi, uendi res potuiſſet, agitur* A. *Item de euictione* B, *niſi agenti obſtet exceptio rei uenditæ & traditæ* C. *Item cùm de uſuris, fructibus, mora, aliiſq; contractum acceſsionibus diſputatur* A: *ut de nautico fœnore* B, *de probatione contractus* C, *de fide inſtrumentorum* D *et teſtium* E, *de præſumpta ignorantia iuris & facti* F: *quæ loco probationis eſt. Et hæc quidem iudicia ex contractibus, eorumq; acceſsionibus oriuntur. Quibus expoſitis, ad ea, quæ ex reliquis humanarum inter uiuos actionum controuerſiis conſtant, rectè fit tranſitus: puta ex ſponſalibus* A, *nuptiis* B, *iure dotium* C, *pactis dotalibus* D, *fundo dotali* E: *donationibus inter uirum & uxorem* A, *diuortiis* B: *atq; ita ſoluto matrimonio, cùm quæſtio eſt, quemadmodum aut dos repetatur* C, *aut minuatur: uel ob impenſas in eam factas* A, *uel ob res amotas* B. *Præcipua .n. humanarum actionũ inter uiuos pars, eſt coniugium, et reliqua œconomia, quæ coniugio*

e 5.de diſtract.pign.
f 6.qb.mo.pig. uel hy po.ſol.
LIB. XXI.
a 1.de ædi.ed.& redhibit.& quãti minor.
b 2.de euictionibus.
c 3.de except.rei uẽdit.& trad.
LIB.XXII
a 1.de uſu fr & cauſ. & om. acceſ.& mor.
b 2.d̃ nau. fœn.
c 3.de pb.
d 4.de fid. inſtru.
e 5.d̃ teſti.
f 6.de iur. & fac. ign.
LIB. 23.
a 1.de ſpõ.
b 2.de diuor.& rep.

c de iure dot.
d 4.de pact.
e 5.de fu.do.

LIB. XXIIII.
a 1.de do.inter uirum & uxor.
b 2.de diuor.& rep.
c ſolu. matrim.

LIB. XXV.
a 1.de impenſ.in reb. dot. fact.
b 2.rer.amotar.

iugio accedit : ut ſunt liberi, dulciſſimus coniugij fructibus : de quibus uel agnoſcendis atq; alendis agitur C, *uel cuſtodiendis* D, *uel in poſſeſſionem paternorum bonorum mittendis* E : *ſcilicet cùm ex legitima uxore concepti ſunt : nam qui ex concubinis, aliaue illicita conſuetudine concipiuntur, horum non eadem eſt cauſa* F. *Item de eorum tutelis* A *ordinatis, aut teſtamento* B *utiliter uel inutiliter, (quo caſu confirmatione opus eſt* C *) aut à lege* D, *aut à magiſtratu* E : *de petenda tutela* F, *de adminiſtratione tutorum* G, *de authoritate* H, *& quatenus pupillos obligare ſuos poſſint* I, *de ſuſpectis tutoribus* K : *& quibus ex cauſis à tutela uel cura excuſentur* A : *quomodo & ubi pupillus educari debeat* B, *de rationibus tutelæ reddendis* C *(cui actioni contraria tutelæ actio detrahit* D : *) de eo qui pro tutore curatoreue negocia geſſit* E, *deque falſo tutore conueniendo* F : *& ſi fortè tutores ſoluendo non ſint, de conueniendis eorum fideiuſſoribus & nominatoribus* G : *aut magiſtratibus, à quibus*

c 3.de agn. & ale. lib.
d 4.de uentre inſpect. cuſtod.par.
e 5.ſi uent. nom.mate. in poſſ. calum.cã &c.
f 7.đ cõcu.
LIB. 26.
a 1.de tute.
b 2. de teſtam.tut.
c 3.de con fir.tut.
d 4.de legiti.tut.
e 5. de tut. & cur. dat. ab his.
f 6.qui pet. tut.
g 7. de admin.tut.
h 8. de autho. tut.
i 9.quando ex facto tu.
k 10.de ſuſpect. tut.
LIB. XXVII.
a 1.de excuſat. tutor.
b 2. ubi pup.educ.
c 3.de tut.& rat.diſtra.
d 4.de contrar.tut. & utili act.
e 5.de eo qui pro tut.
f 6.quod falſo tut. authore.
g 7.de fideiuſſ.& nom.tut.

à quibus dati ſunt, uel eorum hæredibus H. *Item de rebus pupilli iniuſtè uel contra leges alienatis, in priſtinam cauſam reuocandis* I. *Quæ iura æquè in iis perſonis obtinent, quæ ob furorem, amentiam, prodigalitatem, aliamue animi uel corporis infirmitatem, pupillis minoribusue comparantur: & ideo tutela & cura aliena opus non habent* K.

h 8. ff. mag. con. & cor. hær.

i 9. de reb. cor.

K 10. de cu rat. fur. & aliis extra min. dand.

PRIMVS

PRIMVS LIBER HVIVS QVARTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS vigeſimi habet Titulos VI.

1 De pignoribus & hypothec.
- Cod.
  - de pignoribus & hypothec.
  - Quæ res pignori oblig. poſſ.
  - C. de pact. pignor.
- Inſtit. de actionib. §. quaſi Seruiana.
- In Nou.
  - Vt non fiant pignor. pro alijs perſ. collat. 5.
  - De reſtitut. & ea quæ parit vndecimo menſe. §. collat. 6.
- Ext.
  - de pignoribus & alijs cautionibus.
  - de ſolutionibus. c. 2.
- 3. Quæſt. 3. & 4. per tot.

2 In quib. cauſis pignus vel hypoth. &c.
- Cod. eod. titu.

3 Quæ res pignori vel hypoth. oblig. non poſſunt.
- Cod. quæ res pignori obligari poſſunt.
- In No.
  - Alienati & emphyteuſi rer. eccleſ.
  - Vt nulli iudi. liceat habere loci ſer. §. quoniam verò contingit.
  - Ext. de rebus eccleſ. alienan. vel non.
  - 10. Quæſt. 2. & 16. q. 6. p tot.

4 Qui pot. in pig. hypothe. hab.
- Cod. eod.

5 De di-

5 De diſtrac. pignor. C. { Qui pot. in pign.hab. / De his qui in prior. credit. loc. ſucced. / Si antiquior cred. pig. vend.

6 Quib. mo. pig. vel pyp.ſol. C. { De remiſſ. pignor. / De luitione pignor. / Extr.de ſolutionibus.

SECVNDVS LIBER HVIVS QVARTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS vigeſimiprimi habet Tit. I I I:

1 De ædilitio edicto. { Cod.de ædilitijs actionibus. / Inſtitut. de actionibus. §. rei perſequendæ.

2 De euictio. Cod.de { euictionibus. / Creditorem euict. pignori non debere.

3 Except. rei vend. { Cod.de euict.l.excep.doli.

TERTIVS LIBER HVIVS QVARTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS vigeſimiſecundi Tit.habet V I.

1 De vſur. & fructibus & cauſis & omnib. acceſ. { C.de { vſur. vel fructib. legator.vel fideicom. / vſuris pupillaribus. / vſuris rei iudicatæ. / fiſcalibus vſuris. } / Ext.eod. / 47.diſt.14.q.3.& 4.per totum.

2 De nau-

2 De nautico fœnore.
- Cod. cod. tit.
- Extr. eod. vt ſupr.
- In Nouella de nauticis vſuris.

3 De proba. & præſump.
- Cod. de probat.
- Inſtit. de legat. §. non ſolùm autem.
- In Nouella vt liceat matri & auiæ. §. is quoque.
- Ext. de probationibus.
- Extr. de præſumptionibus.
- 6. Quæſt. 5. per totum.

4 De fide inſtrum. & amiſſione eor.
- C. de fide inſtrum. & amiſſ. eor. & Apochis & Anteapochis fac.
- Inſtitut. de inutilibus ſtipul. §. item verbor.
- In Nou. de inſtrumentor. caut. & fide, collat. 6.
- Extr. eod.
- 16. Quæſt. 4. c. placuit.

5 De teſtibus.
- Cod. eod.
- In Nouella de teſtib. collat. 6.
- Inſtit. de teſtamen. ord. §. ſed neque hæres. & §. vltimo.
- Extr. de teſtibus & atteſtat.
- Ext. de teſtibus cogend.
- 4. Quæſt. 3. 3. quæſt. 5. & 9.
- Item 14. quæſt. 2. 12. quæſt. quarta. 15. quæſt. 6.

6 De iur. & facti igno.
- Cod. eod.
- Extr. de regu. iur. lib. 6. cap. ignorantia facti.
- 1. Quæſt. 4. cap. turbatur. §. item ignorantia.

QVARTVS LIBER HVIVS, QVARTAE PARTIS TOTIVS verò operis vigeſimitertij habet Titulos v.

1 De ſpõſalibus.
- C.
  - De ſponſalibus & arrhis ſponſali.
  - Si rector prouinciæ vel ad eũ ꝑtinẽtes ſpõſalitias dederint arrhas.
  - De donationibus ante nupt. vel propter nupt. & ſponſalitijs.
- In Nouella de nupt. collat. 4.
- Inſtitu. de nupt.
- Ext. de ſponſalib. vt ſupr.

2 De ritu nuptiar.
- Cod.
  - De nuptijs.
  - De inceſtis & inutilib. nupt.
  - Si quacunque præditus poteſtate vel ad eum &c.
  - Si nuptiæ ex reſcripto pet.
  - Si ſecundo nupſerit mulier &c.
- In Nouella de nupt. collat. 4.
- Inſtit. de nupt.
- Ext. de ſponſalibus vt ſupr.

3 De iure dot.
- C. de
  - dotis promiſſione.
  - iure dotium.
  - rei vxoriæ act.
  - Ne fideiuſſores dot. dentur.
  - dote cauta non numerata.
- In Nouella vt ſponſalitia larg. ſpecialis ſit contr. collat. 9.
- Inſtitu. quibus alienare licet vel non.
- Inſtitu. de actionibus. § fuerat antea.
- Ext. de donat. inter vir. & vxo.

4 De pactis dotal.
- Cod. de pact. conuent. tam ſuper dote, quã dona. ante nup. & paraphernis.

5 De

5 De fundo dotali. | Cod.eod.tit.
Inſtitut quibus alien.licet vel non.
Ext.de iureiurando.§.licet.

QVINTVS LIBER HVIVS QVARTAE PARTIS TOTIVS verò operis vigeſimiquarti Titulos habet III.

1 De do.int. vir.& vx. | Cod.de donat. inter virum & vxorem.
Extr.de donat.inter vir. & vxor.

2 De diuortijs & repu. |
Cod. | Diuortio facto, apud quem filij nutriantur.
De repudijs & iudicio de moribus ſublato.
In Nouelllis. | De nuptijs.§. has quoque collat.4.
Vt liceat matri & auiæ.
Extr. hoc eod.titu.
28.Quæſt.1.& 2.

HIC FINITVR FF. VETVS, & incipit.ff.Infortiatum.

3 Soluto matrimo. |
C. | Eod.
Si dos conſtante matrimonio ſoluta fuerit.
Ne pro dote mulier. bona mariti addicantur.
Inſtitut. | De nupt.
De actionib.§.fuerat antea.
In Nouel. de ſanctiſ. epiſc.§. ſponſalibus quoque colla.9.
Ext.de donat.inter vir.& vxor.

SEX-

SEXTVS LIBER HVIVS QVARTAE, PARTIS TOTIVS verò operis vigeſimiquinti habet Tit. VII.

1 De impenſis in reb. dot. fact. — Cod.de rei vxor.act. Inſtitutio. de actionibus.§. item ſi de dote.

2 Rerum amo. — Cod.rerum amotarum.

3 De agnoſcend. vel alen.liber. — C. De alend.liber. ac parentibus. De patria poteſtate l. nec filiũ, vbi glo. De naturalibus liber. In Nou.vt liceat matri. & auiæ,§.illud quoque,collat.9. Inſtitut.de iure natu.gent. & ciuili.§.2. Extr de eo.qui duxit in matrimon. quã polluit per adulter.c. cùm haberet, & c. Decanos,c.fi.in fine.

4 De ventre inſpiciendo &c.
5 Si ventris nomine muliere &c.
6 Si mulier ventris nomine &c.
— Non habent Titu. correſponden-tes.

7 De concubinis. — Cod.eod.& ſeq.titu. de naturalibus lib. Inſtitut de nupt.§.vlti.verſi.nec non is. Nou. Vt liceat matri & auiæ.§. ad hæc. Quomodo oporteat epiſcopos & cæte.§. vt neque vxori. Extr.de cohabitatione clericor. & mul. 32. Quæſt.4.c.nemo.

CONIVNCTIONES SEPTIMVS LIBER HVIVS QVARTAE PARTIS TOTIVS

verò operis vigeſimiſexti habet Titul. x.

1 De tutelis.
- Cod. de teſtament. tut.
- Inſtitut. eod.
- In Nouell.
  - Vt ſine prohibitione matres &c.
  - De hę'edibus ab inteſt. uen. §. ex his colla. 9.
- 87. Diſtinct. c. defenſionis.
- 88. Diſtinct. c. epiſcopus tuitionem, cũ tribus cap. ſeq. & c. decreuit. ibid.

2 De teſta. tutela.
- Cod. eod. tit.
- Inſtitu.
- In Nouel.
  - vt ſupr.

3 De confirma. tut.
- Cod. eod.
- Inſtitu. de tutel. §. fin.

4 De legitimis tutoribus.
- C. de legitima tutela.
- Inſtit. de legitima tutela.
- Inſt. de fiducia ria tutela.
  - agnator. / patrono. / parent. — tutela.
- In Nouell. de hæredibus ab inteſtato venientibus. §. ex his, collat. 9.

5 De tu-

5 De tutorib.& curat. datis ab his &c.
- Cod.
  - Quí dare tutores vel curat. poſſ.&c.
  - Quãdo mulier tutelæ off. fung.
  - De tutorib. vel curat. illuſtr. perſ.
  - In quibus caſib. tutorem hab. tut.vel curator dari poſſit.
- Inſt.de Attiliano tutore &c.
- In No. vt ſupr.
- 88. Diſt. c. epiſcopus gubernationum, cum ſimilibus.

6 Qui petãt tutores.
- C.
  - Qui pet.tút.vel curat.
  - Vbi petantur tut.vel curat.

7 De adminiſtr. & peric.tut.&c.
- C.
  - De adminiſtr.tutor. & curat.
  - De periculo tutor. & curat.
  - Si ex pluribus tutoribus vel curat.
  - De epiſcopali aud.l. de creationibus.
  - Si tutor vel curator non geſſerit.
- Inſtit.de ſatiſda. tutor.vel curar.§. pen.
- In Nouel. vt hi qui obliga. ſe habere perhibent.&c. §.vlt.

8 De auctor. & conſenſu tu.
- Cod de auctor. præſtanda.
- Inſtit.de auctor.tutor.

9 Quando ex facto tut.
- Inſtitut.ſupra dicto tit.

10 De ſuſpect. tutor.& cur. { Cod.eod. titu. / Inſtitut.eod.tit.

OCTAVVS LIBER HVIVS QVARTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS xxvij. habet Titulos x.

1 De excuſ. tut.& tép. cor. C. { De excuſat.tutor.& curat.&c. / Si tutor vel curator falſ.allegat, &c. / Si tutor Reipublicæ cauſa aberit. / De excuſat.veteran. / Qui numero liberor. / Qui morbo / Qui ætate / Qui numero tutelarum } ſe excuſant.
Inſtitut. eod.tit.

2 Vbi pupillus educari vel morari &c. { C. { Vbi pupilli educentur. / De alimen. pupillo præſtand. / Inſtitut. de ſuſpect. tuto. vel curat.§. ſiquis.

3 Tutelæ & rat. diſtrahend. { Cod. arbitrium tut. / Inſtitut.de Attiliano.§.vlt. / In Nouell.vt hi qui obligatas ſe habere perhibent.§.1. collat.9.

4 De contrar. tutelæ & vtili ratione. { Cod.de contrar.iudicio tutelæ. / Inſtitu. de obliga.quæ ex quaſi contr. naſc.§. tutorum.

5 De eo qui pro tut.prove curatore neg. geſſit. { Cod. eod. tit.

6 Quod

6 Quod falſo auct.negot.geſt.eſſe &c.

7 De fideiuſſorib. & nominatoribus &c.
- Cod. de hæredibus tutor.
- Cod. de fideiuſſoribus tutor. ſeu curator.

8 De Magiſtratib.conuenien.
- Cod.
  - De Magiſtratib. conueniend.
  - De diuidenda tutela.
- Inſtitut.de ſatiſdat. tutor. vel curator.§. ſciendum.

9 De rebus cor.qui ſub tut. vel cura ſunt &c. Cod.
- De prædijs & alijs rebus minor. &c.
- Quando decreto opus non eſt.
- Si quis ignorans rem minoris &c.
- Si maior factus venditionem factam &c.
- Si propter publicas penſitationes venditio fuerit celebrata.

10 De curatoribus furioſo. & alijs extra minores dand.
- Cod. de curatore furioſi & prodigi.
- Inſtitut.de curatoribus.§. furioſi quoque.

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

QVINTA PARS.

POSTQVAM *ergo dictum eſt de iudicijs omnibus, quæ uel ex rebus, uel ex contractibus, uel alijs hominum inter uiuos actionibus exiſtunt: transgrediuntur noſtri ad ea iura & actiones, quæ ad ultimas morientium uoluntates & ſucceſsiones pertinent. Succeſsio autem omnis aut eſt ex ultima uoluntate, aut ab inteſtato. Ex ultima uoluntate, quæ derogat & antefertur ſucceſsioni ab inteſtato, ſucceditur partim ex iure ciuili, partim prætorio. Succeſsio ciuilis aut eſt uniuerſitatis, aut rerum ſingularium. Vniuerſitas defertur cùm per teſtamentum, tum per codicillos. Teſtamentum aut eſt paganum, aut militare. Paganum ut ualeat, multa concurrant oportet: ſcilicet ut habeat factionem teſtamenti teſtator: teſteſq; adhibeat idoneos* A, *liberos, ſi quos habeat in poteſtate, inſtituat uel exhæredet* B: *ne qua parte iniuſtum relinquatur teſtamentum* C: *ne quid in eo deleatur* D: *ut hæredes primo* E *ſecundone loco inſtituantur, aut pure* F, *aut ſub conditionibus licitis & honeſtis* G: *inter quas olim frequentiſſima erat cretionum conditio: ſed huius in locum hodie*

LIB. 28.
a 1. de teſtament.
b 2. de lib. & poſthu.
c 3. de iniuſto, rup. te.
d 4. de his quę in teſt. delent.
e 5. de hæred. inſt.
f 6. d̄ vulg. & pup. ſubſtit.
g 7. de condit. inſtit.

hodie ius deliberandi uſurpatur H. *Atque ita quidem circa paganum teſtamentum obſeruatur.* *Militare porrò non eſt his ſolemnibus obſtrictum: ſed milites teſtantur, quomodo uolunt, quomodoq; poſſunt* A. *Ex teſtamentis igitur ad hunc modum, aut iure paganorum, hoc eſt, ciuili & uſitato: aut militari ordinatis, hæreditates adiri poſſunt* B: *teſtamento ſcilicet aperto, cognitoq; quiſnam hæres ſit inſtitutus* C: *nec poteſt omiſſa cauſa teſtamenti, ab inteſtato adiri* D: *neque ad aditionem etiam admittuntur, qui ſe indignos fecerunt hæreditate: uel quòd non uindicarunt necem defuncti, uel alio modo in S. C. commiſerunt* E, *uel quia defunctum teſtari prohibuerunt* F. *Codicillis etſi hæreditas uelut teſtamẽto nec dari, nec adimi pôteſt: tamen uniuerſitas bonorum hoc modo rectè defertur* G. *Res porrò ſingulæ relinquuntur legatis & fideicommiſſis: in quibus cùm res conſiderantur* A, *tum perſonæ* A, *tum uerborum & rerum ſignificationes* A. *Res quę legantur, aut incorporales ſunt: aut annui reditus* A, *uſusfructus, uſus* B, *ſeruitus* C, *dos* D, *optio uel electio* E: *aut corporales, tam ruſticæ: ut triticum, uinum* F, *oleum, inſtructum* G: *quàm urbanæ:*

h 8. de iure delib.
LIB. 29.
a 1. ff mili. teſtam.
b 2. de acqui. vel omitt. hęre.
c 3. quæ ad. teſt. aper.
d 4. ſi quis omiſſa cauſa teſt.
e 5. de SC. Syll.
f 6. Si quis al. teſt. ph.
g 7. de iure Cod.
LIB. 30.
a 1. de lega. 1.
LIB. 31.
a 1. ff leg. 2
LIB. 32.
a 1. de le. 3
LIB. 33.
a 1. de annuis legat.
b 2. de uſu & vſuf. leg.
c 3. de ſeruit. leg.
d 4. de dote præleg.
e 5. de opt. vel elect.
f 6. de tritic. vin. ol. leg.
g 7. de inſt. vel inſtr. lega.

h 8. d̄ pec. i 9. d̄ pé. le. x 10. de ſup. leg. LIB. 34. a 1. de ali. & cib. leg. b 2. de aur. arg. mund. &c. c 3. de lib. leg. d 4. de adi. & trāſ. leg. e 5. de reb. dub. f 6. de his quæ pœnæ nom. relinquuntur. g 7. de reg. Cat. h 8. de his quę pro nō ſcript. hab. i 9. de his qb. vt ĩdig.

urbanæ: ut peculium H, *penus* I, *ſuppellex* K, *alimenta & cibaria* A, *aurum, argentum, mundus, ornamenta, unguenta, ueſtes, ſtatuæ* B, *debita pecunia. Atque hoc modo legata & fideicommiſſa relicta debentur: niſi poſt aut auferantur cõtraria uoluntate* C, *aut in alium transferantur* D, *aut ex dubio ſcripturæ uitientur* E, *aut pœnæ quid nomine relictum ſit contra ueterum legum prohibitionem* F, *aut regula Catoniana obſtet* G, *aut quid pro non ſcripto habeatur* H, *aut legatario ut indigno fiſcus legatum adimat* I: *aut conditiones legati, cauſaq; deficiant* A: *item niſi legata imminuta fuerint uel per legem Falcidiam* B, *cùm plus quàm per eam licet, legatum eſſe dicitur* C: *uel per S. C. Trebellianum* A. *His autem ceſſantibus, ſtatim debentur legata, eiusq; debitionis dies mox à morte teſtatoris cedit* B: *adeò, ut & hoc nomine caueri debeat* C: *ceteroq; in bonorum poſſeſſionem rei ſeruandæ cauſa legatarius mittetur* D. *Atque quidem rerum expoſitio, quinta Pandectarum parte concluditur.*

LIB. XXXV.

a 1. de cond. & demonſtr.
b 2. ad l. Falcid.
c 3. ſi cui plus quam per l. Falcid.

LIB. XXXVI.

a 1. ad S. C. Trebel.
b 2. quando dies leg. vel fid.
c 3. vt legator. vel fideicom. ſer. cauſa caueatur.
d 4. vt in poſſ. leg. ſeru. cauſa eſſe lic.

LIBER

LIBER PRIMVS HVIVS QVINTAE PARTIS totius verò operis vigeſimiocta-
ui habet TIT. VIII.

1 De teſtamentis, & qui teſtamen. facere poſſ.
- Cod.
  - Qui teſtamentum facere poſſunt vel non &c.
  - De teſtament. & quemadmod. teſt. ord.
- In Nouel.
  - De teſtamentis imperf. collat. 8.
  - Vt ſponſalit. larg. ſpecialis ſit contr. coll. 9.
- Inſtitut. de teſtament. ord.
- Extr. de teſtamen. & in 6. & in Clemẽt.
- 12. Quæſt. 3. 13. q. 2. c. vltima voluntas, cum c. ſeq.
- 18. Quæſt. 1. & 19. q. 3.

2 De liberis & poſthu. hæredibus inſtit.
- C.
  - De liberis præteritis vel exhæredat.
  - De poſthumis hæredibus inſtituend.
- Nou. vt cum de appellat. coguoſcitur. §. aliud quoque.
- Inſtitut.
  - De hæredibus inſtituendis.
  - De exhæredat. liberorum.
- 17. Quæſt. vltim. c. quicunque.

3 De iniuſto, rupto, irrito facto teſta.
- C.
  - De liber. præteritis.
  - De poſthumis hæredibus inſtituend.
  - De teſta. & quẽadmo. teſt. ord.
- In Nou. vt ſupr. & in §. ſiue igitur. & §. ad hæc.
- Institut. quibus modis teſt. infirment.
- Extr. de teſtam.

4 De

4 De his quæ in teſtamento delentur.

5 De hæredibus inſtituendis.
- C.
  - De hæredibus inſtituend. &c.
  - De neceſſarijs & ſeruis hæredibus inſtit.
- Inſtitu. de hæredibus inſtituend.
- In Nouell. de hæredibus & Falc. coll. 1.

6 De vulgari & pupi. ſubſtitut.
- Cod. de impuberum, & alijs ſubſtitut.
- Inſt. de vulgari ſubſtitut.
- Inſtitu. de pupillari ſubſtitu.
- Ext. de teſtam. c. Raynutius.

7 De conditionib. inſtitutionū.
- C. de inſtitutionibus & ſubſtitutionib.
- Inſt. de vulgari & pup. ſubſtitu. §. impoſſibilis.

8 De iure deliberandi.
- Cod. de iure deliberandi &c.
- Inſtitu. de hæredum qualit. & differentia. §. ſed noſtra beneuolentia.
- In Nou. de hæred. & Falc. §. ſed vero, collat. 1.

SECVNDVS LIBER HVIVS QVINTAE PARTIS TOTIVS vero operis vigeſiminoni habet Titulos VII.

1 De militari teſtamē.
- Cod. de teſtamento militis.
- Inſtitu. de hæred. qualit. & differentia.

2 De acquir. vel omit. hæred.
- Cod. de iure deliberandi, & adeunda vel acquir. hæred.
- Inſtitut. de hæredum qualit. & differentia.

3 Teſta-

3 Teſtaméta quemadmodum aperiantur. & cæt. { Cod.eod.

4 Si quis omiſſa cauſa teſt. &c. { Cod.ſi omiſſa ſit cauſa teſtamenti.

5 De SC. Syllaniano & Claud.&c. { De his quibus vt indignis aufer. hære. / Ad Senatuſconſul. Velleian.

6 Si quis aliquem teſtari prohib. { Cod.eod. / In Nouell. vt nulli iudicum liceat habere loci ſeruatorem.§. & hac prouenit.

7 De iure Codicill. { Cod. eod. / Inſtitu.de Codicil. / Ext.de teſtamen.

TERTIVS LIBER HVIVS QVINTAE PARTIS TOTIVS verò operis xxx. habet Titulum vnum.

1 De legat. & fideicõ. lib.1. { Cod. { Communia de legat. & fideicommiſſ. / De legat. / De fideicommiſſis. } / Inſtitu.de legat. / In Nouel.de reſtitut.fideicomiſſi. / Extr. de conceſſ. præbe.c.1.§. ſicut in legatis.

QVARTVS LIBER HVIVS

QVINTAE PARTIS TOTIVS verò operis trigeſimiprimi Tit. habet vnum.

1 De legat. & fidei-com.lib.2. — Vt ſupr.

QVINTVS LIBER HVIVS

QVINTAE PARTIS TOTIVS verò operis trigeſimiſecundi Tit. habet vnum.

1 De legat. & fidei-commiſſis, tertio. — Vt in priori.

SEXTVS LIBER HVIVS

QVINTAE PARTIS TOTIVS verò operis XXXIII. Titulos habet decem.

1 De annuis legat. & fid. { C. eod. / Inſtitu. eod. / In No. } Vt ſupr. generaliter.

2 De vſu. & vſufr. & reditu & ha. { Cod. de vſur. vel fructibur leg. / Inſtitu. de leg.

3 De ſeruitute legata { Cod. de legat. generaliter. / Inſtitu. de legat. §. tam autem corpora.

4 De dote prælegata. { Cod. de rei vxor. act. l. 1. §. an autem. / Inſtitut. de legat. §. ſed ſi vxori.

5 De opt. vel ele. legata. { Cod. communia de legat. l. fin. / Inſtit. de legat. §. ſi generaliter & §. ſeq.

6 De

6 De tritico, vino, &c.

7 De fundo instructo. } Inſtitut. de legat. §. ſi quis ancillas, verſ. idem eſt ſi fundus.

8 De pecul. leg.
9 De penu legata.
10 De ſuppell. legata.

SEPTIMVS LIBER HVIVS QVINTAE PARTIS: TOTIVS VERO OPERIS trigeſimiquarti Titulos habet IX.

1 De aliment. & cibar. legat.

2 De auro, argento, mundo, &c.

3 De liberatione legata. } Inſtitut. de legat. §. ſi quis debitori ſuo.

4 De adimẽ. vel tranſfer. legat. { Cod. de his quibus vt indig. aufer. hær. & S. C. Sillaniano. Inſtitut. de ademptione legatorum, & tranſlatione eorum.

5 De rebus dubijs.

6 De his quæ pœnæ cauſa relinquuntur. { C. de his quæ pœnæ nomine in teſtamento vel Codicillis ſcribuntur. Inſtitu. de legat. §. pœnæ nomine.

7 De regula Catoniana. } Cod. de caduc. toll. Inſtitu. de legat. §. ſed ſi rem.

8 De his quæ pro non ſcrip. hab. } Cod. de his quæ ſibi adſcribunt in teſtamento.

9 De

9 De his quę vt indig. aufer. — Cod. de his quibus vt indignis auferuntur hæredi. & Senatuſconſulto Sill.

OCTAVVS LIBER HVIVS QVINTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS trigeſimiquinti Tit. habet III.

1 De condit. & demonſtrat.
- C.
  - De condit. inſertis tam in legat. &c.
  - De caduc. toll. l. 1. §. ſin autem.
  - De falſa cauſa adiecta & legato &c.
  - De his quæ ſub modo legata &c.
- Inſtitu. de legat. §. fin. §. largè.

2 Ad leg. Falcid.
- Cod eod.
- Inſtitut. de lege Falcid.
- In Nouell.
  - De triente & ſemiſſe, coll. 4.
  - Vt ſponſalit. larg. §. ſi quis autem, coll. 9.
  - De hæredibus & Falcidia.
- Extr. de teſtamen. c. Raynutius.

3 Si cui plus quàm per leg. Falc.

NONVS LIBER HVIVS QVINTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS trigeſimiſexti Tit. habet IIII

1 Ad S.C. Trebell.
- Cod. ad Senatuſconſulto Trebell.
- Inſtitut. de fideicommiſſ. hæredit. & ad Senatuſconſultum Trebel.
- Ext. de teſtam. c. Raynutius.

2 Quando

2 Quādo dies legator.vel fid.ced. { C. { Quando dies legati uel fid. cedit. / De caduc. toll. } Inſtitu.de legat.§.ſi peculium. }

3 Vt legator. ſeu fideicō. cā caueat. { Cod. Vt in poſſeſſ. legator. uel fideicom.ſeruand. cauſa mittatur, & quando ſatisdari debeat. }

4 Vt in poſſ. leg. uel fid. { Vt ſupra dicto tit. }

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

SEXTA PARS.

ABSOLVTIS ciuilibus iudicijs, ſequuntur ordine Prætoria: quæ ad inſtar ciuilium, partim de rebus morientium, partim de uiuorum actionibus ſunt propoſita. De illis prius agitur, ne à proximè explicato ultimarum uoluntatum tractatu, longior fiat digreſſio, Quibus igitur iure ciuili hæreditas, quamuis ex æquitate debita, nō defertur, eos Prætor etſi non faciat hæredes, tamen ex iuſta cauſa quaſi hæredes, hoc eſt; bonorum poſſeſſores conſtituit a A. *Nam propriuia* LIB. 37. a 1. de bono.poſſ.

eſt

eſt iuriſdictionis prætoriæ, in poſſeſſionem mittere: ita tamen, ut prius agnoſcat, an tabulæ teſtamenti exſtent B, quo cognito, bonorum poſſeſſionis petitio, ad certum tempus admittitur C: eamq́ue poſſeſſionẽ probata petitionis cauſa Prætor concedit, aut contra teſtamenti tabulas D: ita tamen, ut legata in teſtamento relicta præſtentur E, conferantur bona F, & dotes G, item ut emancipati filij H, uentris prægnantis I, impuberum liberorũ K habeatur ratio: aut ſecundum tabulas L, uel paganorum M, uel militum n, qua in parte & patronis Prætor conſulit O, ut obſequia p, operæ A, bona liberorum B (etiam uniuerſitatis) ſalua maneant patronis. eorumq́ue liberis D, nec patitur in fraudem eorum quid à libertis fieri E. Quòd ſi porrò tabulæ teſtamenti nullæ extent, perinde uocat ab inteſtato poſſeſſorem, atque lex ciuilis nullo facto teſtamento hæredes: & primo quidem loco liberos F, ſecundo agnatos G, tertio cognatos H: eo tamen ſucceſſorio ordine, ut intra certum tempus

b 2. ſi tab. teſt. extab.
c 3 de bon. poſſ. fur. in fanti, &c.
d 4. de bo. poſ. cõ. ta.
e 5. đ pſ. le.
f 6. de coll. bonor.
g 7. de col lat. dot.
h 8. de con iug. cũ emã cip. lib.
i 9. de uẽt. in poſ. mit.
k 10. de car bo. edicto.
l 11. de bo no. poſſ. ſe cund. tab.
m 12. ſi a par. qs mã.
n 13. de bo no. poſſ. ex teſta. mili.
o 14. đ iu. pa.
p 15. de obſ. à liber. & liber. prȩſtan.

LIB. XXXVIII.

a de oper. libert.
b 2. de bon. quæ libe.
c 3. de municip.
d 4. de aſſig. liber.
e 5. ſi quid in fr. patr.
f 6. ſi tab. teſt. null. ex Tuſ. lib.
g 7. vnde legiti.
h 8. vnde cogñati.

pus petant proximi, & his ceſſantibus, gradu proximo I, *remotiores. Nam ſunt gradus quidam cognationum: alij propiores, alij remotiores* K. *Poſt hos uirum & uxorem admittit* L: *eundemque ordinem etiam in militum ſucceſsionibus* M *ſeruat, niſi quis ex prioribus, aut tempore à petitione poſſeſsionis excludatur* N, *aut lege S.C. ne in certis caſibus aliud inueniatur conſtitutum* O: *alioqui hunc quẽ oſtendimus ordinem, Prætor ſeruare & tueri ſolet* P, *nec multum ab hac ratione recedit ius ciuile: quod eodem modo ab inteſtato, primò uocat liberos, ſecundò ſanguineos, hoc eſt parentes & fratres, tertiò proximos agnatos* Q, *quem ad numerum & ſi mater, utpote cognata tantùm, non etiam agnata, lege* 12. *non aggregabatur: tamen poſtea Senatuſconſultis ad legitimam filiorum ſucceſsionem eſt admiſſa* R. *Et hæc quidem prætoria edicta, ad ſucceſsionem mortuorum pertinent. Inter uiuos porrò ius dicit Prætor, aut de iuribus & proprietate rerum: ut de noui operis nũciatione* A, *damno infecto* B, *aqua pluuia arcenda* C, *uectigalibus et commiſsis* D, *donationibus* E *(nam hæ tantum iure prætorio ex traditione ualent, cùm iure ciuili ueteri, cõtractuũ loco neutiquam haberentur) manumiſsionibus* A, aliisq;

i 9.de ſuc. edi.
K 10.đ gra. & affi.
l 11. unde uir & vxor.
m. 12. de vet.mi.ſuc.
n 13.quib. non comp. bono.poſſ.
o 14. vt ex lege S.C. bon.poſſ. detur.
p 15. quis ordo ī bo. poſſ. det.
q 16.đ ſuis &leg. hær.
r 17. ad S. C. Tertyl. & Orphit.

LIB. 39.

a 1.de no. ope. nun.
b 2.de dã no infect.
c 3.đ aqua plu. arc.
d 4.de vec.
e 5.de don.

LIB. XL.

a 1.de manum. 2.de manu.uind. 3.de manum.quę ſer. ad uniuerſita.pert.&c. 4.de manu.teſta. 5.de fideicom.liber. 6. de adempt. liberta. 7. de ſtatu liber. 8.qui ſine manum.ad libert. puen. 9.qui

aliijsq́; cauſis ad ſtatum & libertatem prætoris curæ commiſſam pertinentibus: & in uniuerſum, de rerum dominijs A, *aut poſſeßionibus, quæ dominia rerum conſequuntur* B, *acquirendis: de quibus quæritur uel coniunctim, ut in cauſa uſucapionis* C: *item executionis: cùm ſcilicet poſt rem iudicatam* A *aut confeſſam* B, *ceduntur bona* C, *creditores in poſſeßionem mittũtur* D, *aut uenundari res poſſeſſoris iubentur* E: *quo in genere de priuilegijs quoque creditorum, atq; prærogatiua* F, *deq́; ſeparationibus* G, *ac de curatore bonis dando* H, *diſceptari ſolet. Vel ſeparatim remota proprietatis quæſtione, de nudis poſſeßionibus quæritur, quo nomine Prætor interdicta prodidit* A: *quæ dantur aut ad uniuerſitatis poſſeßionem conſequendam* B, *ut quorum bonorũm, legatorum, de tabulis exhibendis &c. aut rerum ſingularium, tam diuini iuris* C, *quàm humani: ſiue eæ publicæ ſint, puta de loco* D, *uia* E, *& fluminibus* F *publicis: ſiue priuatæ: quarum*

& à quibus man. &c. 10. de iure aureor. annulor. 11. đ natalib. reſtitu. 12. de liberali cauſa. 13. qbus ad liberta. procla. nō licet. 14. ſi ingen. eſſe dic. 15. ne de ſtatu defunct. poſt quinq; &c. 16. de colluſ. deteg.

LIB. XLI.

a 1. de acq. rerũ dom. b 2. đ acq. & omit. po. c 3. de vſucapionib. 4. pro ſoluto. 5. pro emptore. 6. pro hærede & poſſ. 7. pro donato. 8. pro derelicto. 9. pro legato. 10. pro dote. 11. pro ſuo.

LIB. XLII.

a 1. de re iudicata. b 2. de confeſſ. c 3. de ceſſione bonorum. d 4. quibus ex cauſis in poſſ. eatur. e 5. de rebus iudic. auct. poſſid. & venund. f 6. de priuileg. cred. g 7. de ſeparationibus. h 8. de curat. bon. dan.

LIB. XLIII.

a 1. de interdict. b 2. quorum bon. 3. ne vis ſi. ei. 4. qđ lega. no. 5. de tab. ex. c 6. ne quid in loco ſac. d 7. de loc. & itineribus.

rum nomine interdicta prodita ſunt, partim rei ſuæ familiaris tuendæ cauſa: ut unde ui G, *uti poßidetis* H, *de ſuperficiebus* I, *de itinere actuq́; priuato* K, *de aqua quotidiana & æſtiua* L, *de riuis* M, *fonte* N, *cloacis* O, *de eo quod ui aut clàm factum eſt* P, *de remißionibus* Q, *precario*, R *arboribus cædendis* S, *glande legenda* T: *partim officij tuendi gratia, ut de libero homine exhibendo* V: *partim iuris ſui tuendi cauſa, etiam ſi res in bonis non ſit: ut de liberis exhibendis* X, *de homine bona fide poſſeſſo* Y, *uel oppignorato* Z *reſtituendo. Exceptiones etiam & actiones, quod ad uſum exercitiumq́; (de quo in Pandectis potißimùm agitur) attinet, iuris ſunt Prætorij, quoniam à Prætore harum uſus impetrari & concedi ſolet: qui aut purum dabat iudicium, aut cum exceptione* A: *puta rei iudicatæ* B, *præſcriptionis temporalis* C, *doli mali & metus* D, *intentionis* E, *(qua negatur actori competere, aut danda eſſe actio) & rei litigioſæ* F. *Vbi autem eiuſmodi exceptiones deerant, dabat Prætor purum iudicium & actionē, ſiquidem iuſta obligatio ſubeſſet* G.

8. ne quid in loco public. 9. de loc. publi. fru. e 10. ď via pub. 11. de via pub. & iti. refer. f 12. de fluminibus. 13. ne q̃d in flum. 14. vt in flum. publ. 15. de ripa mun. g 16. vñ vi. h 17. vti poſſidet. i 18. de ſuperficieb. k 19. de itinere actuq; priuato. l 20. de aqua quoti. m 21. ď riu. n 22. ď fõt.

o 23. de cloa. p 24. quod vi aut clam. q 25. de remiſſi. r 26. de pca. ſ 27. de arborib. cæd. t 28. de glande legen. u 29. de lib. ho. exhi. x 30. de lib. exhi. vel deduc. y 31. vtrubi. z 32. de migr. 33. ď ſal. int.

LIB. XLIIII.

a 1. de except. præſcr. & p̃iud. b. de exce. rei iudic. c 3. de diuor. & temp. præſcript. d 4. de dolo malo & met. except. e 5. quarum rerum act. non det. f 6. de litigioſ. g 7. de obligat. & actio.

PRIMVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS trigeſimiſeptimi habet Titulos XV.

1 De bonorum poſſeſſ.

2 Si tab. teſt. extabunt. } Cod. de bonorum poſſ. ſecund. tab. Inſtitut. de bonorum poſſeſſionibus.

3 De bonorum poſſeſſore furioſo &c.

4 De bonorũ poſ. contra tab. { C. { De bonor. poſſ. cõtra tab. quando prætor &c. De bonor. poſſ. contratabu. liberti, &c. } Inſtit. de bonor. poſſ. §. ſunt autem.

5 De legat. præſtan. contra tab. bon. poſſeſ. petita. } Cod. de bonor. poſſeſ. contra tab. l. 1. Inſtitut. de bonor. poſſ.

6 De collat. bonor. { Cod. de collationibus. In Nouell. de æqualit. dot. & donat. ante nupt. §. illud quoque, colla. 1.

7 De collat. dotis.

8 De ventre in poſſeſſ. mittendo & curat. eius.

9 De coniungend. cum emancipato liberis &c.

10 De Carbon. edicto. } Cod. eod. tit.

11 De bono. poſſ.ſecun. tab. — Cod.eod.tit. / Inſtitut.de bonorum poſſeſſ.§. ſunt autem.

12 Si à parente quis mā.fuer. — Cod.de bonor.poſſ.contra tab.quam prætor lib. pollicetur.

13 De bon.poſ. ex teſt. milit. — Cod. / Inſtit. — de teſtamento milit.

14 De iure patron. — Cod. de bonis libertor. & iure patronatus. / Inſtitu.de ſucceſſ.libertor. / Extr.de iure patron.& in VI.& in Clement. / 16. Quæſt.7.c. quicunque,cum ſeq.

15 De obſeq. à liber. & libert. parent. præſtand. — Cod.de obſeq. patrono præſtand. / Inſtitut.de ſucceſſ.libertor. / In Nouell. vt liberti de cæt. auri non indig.&c.§.illud verò,collat.6.

SECVNDVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS trigeſimioctaui Tit.habet XVIII.

1 De operis libertorum. — Cod.eod.

2 De bonis libertor. — Cod. de bonis libertor. & iure patronatus. / Inſtitut. de ſucceſſ. libertor. / In Nou. vt liberti de cæt. aur. non indig.ann.

3 De libertis vniuerſit.

4 De aſſig. libert. } Cod. de libert. & eor. liber. / Inſtit. de aſſignat. libertor.

5 Si quid in fraud. pat. fact. ſit. { Cod. ſi in fraud. patroni à libertis al. facta ſit. / Inſtitu. de actionibus. §. item ſi quis.

6 Si tab. teſtamen. nullæ extab. { Inſtitut. de hæredit. quæ ab inteſtat. defer. / In Nouell. de hæred. ab inteſta. venient. / Extr. de ſucceſſ. ab inteſtato. / 12. Quæſt. 3. cap. 2. & 12. quæſt. 5. cap. pen. & vlt.

7 Vnde liberi. { Cod. eod. / Inſtitut. de hæred. ab inteſt. / In Nouell. de hæred. ab inteſta. venient. / Extr. de ſucceſſ. ab inteſt.

8 Vnde legitimi, & vnde cog. { Cod. eod. atque alijs ijſdem tit. vt ſup.

9 Vnde cognati. { Cod. vnde legitimi, & vnde cognati. / In No. & Inſtitut. } vt ſupr.

10 De ſucceſſ. edicto. { Cod. eod. / Inſtitut. de legit. agnat. ſucceſſ. §. placebat. / Inſtitut. de bonorum poſſeſſ. §. cùm autem.

De gra-

11 De gradibus & affinibus.
- Cod. paſſim in titu.
  - De nupt.
  - Communia de ſucceſſion.
- Inſtitu. de gradibus cognation.
- Extr. de conſanguinit. & affin.
- De cognat. ſpirit. in 6.
- De conſanguin. & affinit. in Clemen.
- 35. Quæſt. 1. 2. q. 3. 4. & 5. per totum.
- In Nouell. de hæredibus ab inteſt. venient.

12 Vnde vir & vxor.
- Cod. eod.
- Inſtitut. de bonor. poſſ. §. ſunt autem.
- In No.
  - de exhiben. & introducen. reis, §. quoniam verò, collat. 6.
  - vt liceat matri vel auiæ. §. quæ verò, collat. 8.

13 De vetera. & mili. ſucc.
- C.
  - De teſtam. milit. l. militis. & l. milites.
  - Quando prouocare non eſt neceſſe, l. veteranus, lib. 12.
- Inſtit. de milit. teſtam.

14 Quibus non competit bonor. poſſ.
- Cod. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coegerit, l. 2.
- Extr. de teſtamen. cap. hæredes, & cap. penul.
- In Nouell. vt nulli iudic. lic. hab. loc, &c. §. hoc peruenit, coll. 9.

15 Vt ex legibus Senatusve conſ. &c.
- De inoffic. teſtamen. l. ſi mater.
- De captiuis & poſtlimin. reuerſ. l. nec nos.
- Inſtit. de bon. poſſeſſionibus. §. 4.

 16 Quis

16 Quis ordo in bonorum poſſeſſione ſeruandus. — Cod. Qui ad bonorum poſſeſ.& infra quod tempus admittantur,l.2. Inſtitut.de hæredit.ab inteſt.§.admonendi, & §.emancipati.

17 De ſuis & legitimis hæredibus. — Cod.de ſuis & legitimis lib. Inſtit. — de hæred.qualit. & differentia.§.1. de hæredit.ab inteſ.venient.

18 Ad Senatuſconſultum Tertyll.& Orphitianũ. — Cod. — Ad S.C.Tertyll. Ad Senatuſconſultum Orphitianum. Inſtit. — De S.C.Tertyll. De Senatuſconſulto Orphitiano.

FF. NOVVM.

TERTIVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS trigeſiminoni Tit.habet v 1.

1 De noui ope.nunciat. — Cod. — De ædific. priuat. De noui oper.nunciat. In Nouell.eod. Extr.eod.tit.

2 De damno infect. & ſuggrund.&c. — Cod.de ædific.priuat.l.3. & penulti.

3 De aqua & aq.plu. arcenda. — Cod.de ſeruitut. & aqua. Inſtitut.de ſeruit. ruſtic.præd.

4 De Pu-

4 De Publicanis & vecti. C. gal. &c.
- De vectigalibus & commiſſis.
- Vectigalia noua inſtitui non poſſe.
- Si propter publicas penſitationes venditio fuerit celebrata.
- Sine cenſu & reliquis fundum comparari non poſſe.
- De annonis & tributis lib. 10.
- De exactoribus tributor. lib. 10.
- Inſtitut. de publicis iudic. §. penult.
- In Nouel. de mandat. princ. §. non permittas, coll. 3.

5 De donationibus.
- Cod. eo. ti.
  - De donat. quæ ſub modo &c.
  - De reuocand. donat.
  - De inofficioſ. donat.
- Inſtitut. eod.
- In Nouel. de imminenſis donat. collatis in filios, coll. 7. conſtit. 92.
- Extr. dicto titu.
- 86. Diſtinct. ferè per totum.
- 16. Quæſt. 3. c. placuit huic ſanctæ.
- 16. Quæſt. 6. c. illud.

6 De mortis cauſa donat.

QVARTVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS quadrageſimi habet Titulos. XVI.

1 De manumiſſionib.
- Cod. in initio lib. 7. per multos titu.
- Inſti.
  - De libertinis,
  - Quibus ex cauſis manumittere non licet. §. non licet. & §. idem iuris.
- Extr. de ſeruis nõ ord. & eor. manumiſſ.
- 12. Quæ. 2. c. ſi quos cũ c. ſeq. c. de libertis. c. cũ redẽptor, cũ ſimilibus ibid.

2 De

2 De manumiſſis vindicta.
- Cod.
  - De his qui in eccl. manumitt.
  - De vindicta libertate apud concil. manu.
  - Communia de manu.
- Inſti.
  - De libertinis.§.multis modis.
  - Quib.ex cauſ. manumittere nõ licet.§. eadem lege.

3 De manumiſſionib. quæ ſeruis ad vniuerſ. pertin. imponuntur.
- Cod.de ſeruis Reipublicæ manumittendis.
- In inſtitut.ſeorſim.

4 De manumiſſis teſtamento.
- Cod. de teſtamentaria mnumiſſione.
- Inſtitut. quibus ex cauſis manumittere non licet.§. idemque iuris.& §.non licet.

5 De fideicõmiſſar. libertatib.
- Cod. eod.
- Inſtitut.de ſingul. rebus per fideicommiſſum relictis.

6 De ademptione libertatis.
- Cod.de adulterijs,l.verba.
- Inſtituti. de hæredibus inſtituend.§. ſeruum.

7 De ſtatu liberis.

8 Qui ſine manumiſ. ad libertat.perueniunt.
- Cod.ex quib.cau. ſerui pro præmio libertat.accip.
- Inſtitu. de ſingulis rebus per fideicom. relictis.§.libertas.

9 Qui

9 Qui & à quibus manumiſſi &c.
- Cod.
  - De his qui à non domino manumiſſi ſunt.
  - Qui manumittere non poſſunt. & ne in frau. creditor. manumittantur.
- Inſtitu. quibus ex cauſis manumittere non licet.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

10 De iure aureorum. annullor.
- Cod. de iure aureor. annulorum, &c.
- Inſt. de nuptijs. §. aliquando.
- In Nouel. vt liberti de cætero aureo nõ indig. annullo. §. 1. collat. 6.

11 De Natalibus reſtituen.
- Cod. de iure aureor. & natalibus reſti.
- Inſti.
  - De nupt. §. aliquando.
  - De ingenuis. §. vltim. in fine.
  - De ſucceſſ. libertor. §. vltim.
- In Nou. vt liberti de cætero aureo &c. vt proximè.
- Extr. de ordine cognition. c. tuam.
- Extr. de filijs presbyteror. ordinand. vel non, c. 1. cum ſimilibus.
- De filijs presbyteror. & alijs illegitimè natis, in 6.
- 56. Diſt. c. presbyteror. & c. Cenomanẽ ſem, cum ſimilibus.

12 De liberali cauſa.
- Cod.
  - Eod.
  - De adſertione tollenda.
- Inſtitut. de actionibus. §. præiudiciales.

13 Quibus ad libertatem proclamare non licet.
- Cod.
  - Qui non poſſunt ad libertatem peruenire.
  - De ordine cognitionum.
- Inſtit. de iure perſonarum, §. penul.

14 Si

14 Si libertus ingenuus eſſe dicatur.
- Cod.
  - De liberali cauſa, l. parentes.
  - Vbi cauſa ſtatus agi debeat, l. fina.
- Inſtitu. de ingenuis, §. finali.

15 Ne de ſtatu defunctor. &c.
- Cod. eod. titu.

16 De colluſione detegenda.
- Cod. eod.
- Extr. eod.
- 2. Quæſt. 3. c. ſi quem pœnituerit.

QVINTVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS VERO operis quadrageſimiprimi Tit. habet XI.

1 De acqui. rerum dominio.
- In Cod. paſſim.
- Inſtit. de rerum diuiſione & acquir. ipſar. dominio. §. ſingulis. Ac in multis alijs titu. ſeq.

2 De acquir. & retinenda poſ.
- Cod. de acquirenda & retinenda poſſ.
- Inſti.
  - De interdict. §. ſequens diuiſio.
  - De rerum diuiſione. §. item ſi quis.
  - Per quas perſonas nobis acquir. §. item placet.
- Et in 8. diſtinctio. c. quo iure. & 32. q. 6. c. 1.

3 De vſucapionibus & vſurpat.
- C.
  - De vſucapione
    - Pro emptore vel transactione. p
    - Pro donato.
    - Pro dote.
    - Pro hærede.
  - De vſucapione transformãda.
- Extr. de præſcriptionibus.
- Inſtitu. de vſucapionibus & longi temporis præſcript.
- In Nouell. vt eccleſia Romana centum annorum gaudeat præſcrip. colla. 2.
- 16. Quæſt. 3. & 4. per totum.

4 Pro ſoluto.

5 Pro emptore. } Cod. de vſucapione pro emptore, vel pro tranſactione.

6 Pro hærede. } Cod. eodem titulo, quo ſupra.

7 Pro donato. } Cod. de vſuca. pro donato. Inſtitu. de uſucap. §. ſed tamen.

8 Pro derelicto. } Inſtitut. de rerum diuiſione. §. hoc amplius, verſ. pro derelicto.

9 Pro legato. } Cod. de vſucapion. pro donato.

10 Pro dote. } Tit. eod. quo ſupr.

11 Pro ſuo. } Cod. pro ſocio. Inſtitut. pro ſocietate.

SEXTVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS OPERIS VERO xlij. habet Tit. VII.

1 De re iudicata & affectu ſententiarũ, &c.

- Cod.
  - De re iudicata.
  - De ſentẽtijs Præfector. Prętor.
  - De ſententijs ex breuiculo recitandis.
  - De ſententijs & interlocutionibus omnium iudic.
  - Quomodo & quãdo iudex ſummam proferre deb. &c.
  - De ſententijs quæ pro eo quod intereſt proferuntur.
  - Si à non competente iudice iudicatum eſſe dicatur.
  - De pœ. iu. qui malè iudicauit &c.
  - Sententiam reſcindi non poſſe.
  - De executione rei iudicatæ.
  - De vſuris rei iudicatæ.
  - Si plures vna ſententia condemnati ſunt.
  - Quibus res iudicata non nocet.
  - Comminationes, epiſtolas, programmata, ſubſcript. &c.
  - Si ex falſis inſtrumentis vel teſtimoniis &c.
- In nouell.
  - De litigioſis & decima parte litis, §. omnes verò.
  - Vt omnes obediant iudicibus prouinciarum. §. ſi verò, coll. 5.
- Inſtitut.
  - De actionibus. §. curatore.
  - De officio iudicis.
- Ext. de ſententia & re iudicata.
- 3. Quæſt. 7. c. iudicet. cum ſeq. 3. q. 9.
- Et 5. q. 4. 11. q. 3. per totum.

2 De confeſſis.
- Cod.eod.
- Extr.eod.
- 15.q.3.15.q.6. & 2.q.1.

3 De ceſſione bonor.
- Cod. qui bonis cedere poſſunt.
- Inſtit. de ſocietate. §. ſoluitur.ver. item ſi quis. de actionibus.§.vlt.
- In Nouell.de exhibend. & introducen. reis.§.ſi verò, verſ. igitur ne,
- Extr. de ſolutionibus,

4 Quibus ex cauſis in poſſeſſioné eatur,
- Cod. De bonis auct.iudic.poſſid.&c. Vt in poſſeſſionem legator. vel fideicom. &c.
- Inſtitut. de interdict.§.1. & finali.
- Extr.de eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei &c,
- Et in 6.eod.tit.
- Extr.vt lite non conteſtata non procedatur ad teſtium receptionem &c. c. quoniam frequenter.§.1.verſ. ſed ſi.

5 De bonis auct.iudi. poſſid.
- Cod.de bonis auct.iud. poſſi.ſeu venundan.& de ſeparationibus bonor.
- Extr.de eo qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruandæ,

6 De priuilegijs creditorum, C.
- Qui potiores in pignore habeantur.
- De ijs qui in priorum creditor. locum ſuccedunt,cum ſeq.tit.

7 De ſeparationibus. C.
- De bonis auct.iudic.poſſid,
- De poſtliminio reuerſ. & redempt.ab hoſt.

8 De cu-

8 De curat. bon. dando. — Cod. de bonis quæ liber. in poteſtate cōſtitutis, ex matrimonio, vel aliter acquiruntur, & eor. adminiſtratio. In Nouell. vt liceat matri & auiæ, &c. §. 1. verſ. ſi verò. Inſtitut. de curatoribus.

9 Quæ in fraud. creditor. facta ſunt, vt reſtit. — Cod. de reuocand. ijs quæ per fraud. al. ſunt. Inſtitutio. de actionibus. §. item ſi quis.

SEPTIMVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS quadrageſimitertij habet Tit. XXXII.

1 De interdic. ſeu extraordin. act. quæ pro his cōp. — Cod. eod. Inſtitu. de interdict. Extr. de cauſa poſſeſ. & proprietat. c. paſtoralis.

2 Quorum bonor. — Cod. eod. titu. Inſtitu. de interdict. §. ſequens diuiſio, verſ. quorum bonor.

3 Quorum legator.

4 Ne vis fiat ei qui in bono. poſſeſſionem miſſus eſt. — C. Vnde vi. Si p vim, vel alio modo abſentis poſſeſ. turbata ſit. Inſt. de interd. §. recuperandæ.

5 De tabulis exhibend. — Cod. eodem.

6 Ne quid in loco ſacro fiat.

7 De locis & itineribus publicis.

8 Ne

8 Ne quid in loco vel itinere publico fiat.
9 De publico fruendo.
10 De via publica, & ſi quid in ea factum eſſe dicatur, & de ea ex edicto Aedilium curulium à ſingulis reficienda.
11 De fluminibus, & ne quid in flumine ripave eius fiat, quò peius nauigetur.
12 Ne quid in flumine publico inve ripa eius fiat, quò aliter aqua fluat, atque priore æſtate fluxit.
13 Vt in flumine publico nauigare liceat.
14 De ripa muniend.

15 De vi & de vi armata. { Cod. vnde vi, & ſeq. titu. Inſt. de interdic. §. ſunt autẽ, verſ. reſtitutoria, & §. recuperãdæ, & quãuis vis.

16 Vti poſſidetis. { Cod. eod. Inſti. de interdic. §. retinendæ.

17 De ſuperficiebus.
18 De itinere actuque priuato.

19 De aqua quotid. & æſtiua. { Cod. de ſeruitutibus & aqua. Inſtitut. de ſeruitutibus ruſticorum. & vrbanor. prædior. §. 1.
20 De riuis.
21 De fonte.
22 De cloacis.
23 Quod vi aut clam. { Cod. vnde vi, & ſeq. Inſtit. de interdict. §. quoniam vis.
24 De remiſſionibus.
25 De precario. { C. de precario & Saluiano interdicto. Inſtitut. de interdict. §. quorum vis. Extr. de precarijs. 10. q. 2. c. precariè, cum duobus ſeq. 12. Quæſt. 2. c. precariè.

26 De arboribus cædendis.

27 De glande legenda.

28 De libero hoīe exhi. } Cod.de liberis exhibend.ſeu deducen. & de libero homine exhibendo.

29 De liberis exhib. vel deducendis.

30 Vtrubi. } Cod.uti posſide. Inſtit.de interdict.§.retinendę.

31 De migrando.

32 De Saluiano interdi. } Cod. de precario & Saluiano interdicto.

OCTAVVS LIBER HVIVS SEXTAE PARTIS: TOTIVS VERO OPERIS quadrageſimiquarti Tit. habet VII.

1 De excep. præſcript. & præiud. }
- Cod.de except.& præſcriptionibus.
- Inſti.de vſuc. & longi temporis præſcri.
- Inſtitu. de exceptionibus & repli.
- Inſtit.de actionibus.§.præiudiciales.
- In Nouel.ut eccleſ.Roman. 100. annorum gaudeat præſcr.
- In Nouel.de nuptiis.§.ſed quod ſanit.
- Ext.de excep. / Extr. de præſcriptionibus. { Et utrobique in 6. Item in Cle.
- 13.Quæſt.2.c.facultates.Et 16.q.3. per totum.

2 De excep. rei iudica. C. {
- De iudiciis,l.2.
- Ad exhibendum,l.3.
- Si aduerſ.rem iudicat.

3 De diuerſis téporibus, ꝓſcriptionibus, & acceſſionibus poſſeſsionum.
- C.
  - De iudiciis, l. ſi.
  - De animali exceptione Italici contractus tollenda, & diuerſis temporibus, & exceptionibus, & præſcription. & interruptionibus ear.
- In inſtitu. vt ſupra.
- Extr. titu. quo ſup.

4 De doli mali & metus C. exceptiõe.
- De reſcindenda uend. l. dolus.
- Si quis aliquem teſtari prohibuerit, vel coegerit, l. 1. & 2.
- Ad leg. Cornel. de l. enim.
- Extr. de dolo.
- Inſtit. de perpetuis & temporalibus act. § Non autem.

5 Quarum rerum actio non datur.
- Cod. de inutilibus ſtipulationibus, l. dolo.
- Inſtit.
  - de exceptionib. §. æquè.
  - de actionibus. §. item ſi quis.

6 De litigio.
- Cod. eod.
- In Nou. de litigioſis & decima parte litis, coll. 8.

7 De obligationibus, & actionibus.
- Cod. eod.
- Inſtit.
  - de obligationibus.
  - de actionibus.
  - de perpetuis & téporalib. act.
- Extr.
  - de iudiciis, c. dilecti.
  - de pactis, c. ulti.
  - de pignoribus & ſolutionibus.
- 86. Diſtinct. c. peruenit.
- 1. Quæſt. 7. c. quoties cordis.

DISPOSITIO PANDECTARVM PARTICVLARIS.

SEPTIMA PARS.

STIPVLATIONES *etiam quamuis iure ciuili* A *inuentæ ſint* B, *& approbentur, ſiue à liberis* C, *ſiue à ſeruis* D, *ſiue principaliter, ſiue acceſſoriè per fideiuſſores* A, *ſiue animo nouandi* B, *ſiue ſoluendi* C, *(ut per acceptilationem* D *) contrahantur: tamen eæ, quæ interponuntur in iudicijs (quorum tractatus eſt in Pandectis inſtitutus) prorſus ſunt iuris Prætorij, utpotè à Prætore inuentæ, & in uſum forenſem productæ* E: *ut ſtipulatio pupilli rem ſaluam fore* F, *iudicatum ſolui* G, *rem ratam haberi* H. *Expeditis hunc ad modum iudicijs omnibus, tam ciuilibus quàm Prætorijs, reſtant criminalia: quæ aut priuata ſunt* A, *aut publica. Priuata, aut ordinaria, aut extraordinaria. Ordinaria, ut quæ conſtituuntur ob furtum* B, *uel quia uicinus furtiuum tignum iniunxit* C: *uel quia ſtatu liber* D, *nautæ,*

LIB. XLV.
a. de cõſtituta inſtit. de act.
b 1. de verborũ obligation.
c 2. de duobus reis.
d 3. de ſtipulat. ſeru.
LIB. 46.
a 1. de fideiuſſ. & mandatoribus.
b 2. de nouationibus & delegat.
c 3. de ſolu. & liber.
d 4. de acceptilat.
e 5. de pretor. ſtipul.
f 6. rem pupilli ſaluã fore.
g 7. iudicat. ſolui.
h 8. rem rat. hab. & de ratihabit.
LIB. XLVII.
a 1. de priuat. delict. 2. b de furt.
c 3. de tig. iniuncto.
d 4. ſi is qui teſtam. liber. eſſe iuſſ.

nautæ, caupones, ſtabularij, E, *familia* F, *furtum feciſſe dicantur. Sed & arborum furtim cæſarum* G, *bonorum raptorum aut ui* H, *aut ex incendio, ruina, naufragio* I. *Item iniuriarum* K *nomine, priuata iudicia ordinariè cõſtituuntur. Ideo autem ordinariè, quia priuatis duntaxat, hoc eſt, ijs qui iniuria affecti ſunt, non extraneis, exemplo reliquarum priuatarum actionum dari ſolent. Extraordinaria iudicia de extraordinarijs & innominatis delictis conſtituuntur* L: *puta de ſepulchris uiolatis* M, *concuſſionibus* N, *abigeis* O, *præuaricationibus* P, *receptatoribus* Q, *furibus balnearijs* R, *effractoribus* S, *expilatoribus* T: *de ſtellionatu* V, *termino moto* X, *collegijs illicitis* Y. *Idem autem extraordinaria ſunt, quòd extra ordinem & ſolennitatem iudiciorum, cuilibet de populo, populari actione hæc delicta perſequi ſit permiſſum* Z. *Publica iudicia* A *per accuſationes & inſcriptiones* B, *& cuſtodiam exhibitionemq; reorum* C, *ac plerumque ex lege aliqua publica inſtituuntur: ut legibus Iulij Auguſti, coercentur crimina Maieſtatis* D, *adulterij, ſtupri* E, *uis publicæ* F *& priuatæ* G: *lege Cornelia, cædes & ueneficia* H: *lege*

e 5. furt. ad uerſ. nau. caupon. ſtabul.
f 6. ſi fami. fur. ſe. dic.
g 7. arbor. furt. cæſar.
h 8. vi bonorũ rapt.
i 9. de incend. ruina naufrag.
k 10. de iniur. & fam. libell.
l 11. de extraor. cri.
m 12. de ſepulch. viol.
n 13. de cõcuſſionib.
o 14. de abigeis.
p 15. de p̃uaricat.
q 16. de receptatoribus.
r 17. d̃ fur. balnear.
ſ 18. de effract. & expil. t 19. expilat. hæred. u 20. ſtellionat.
x 21. de term. moto. y 22. de colleg. illicitis. z 23. de popul. act.
LIB. XLVIII.
a 1. de publ. iudic. b 2. de accuſat. & inſcrip. c 3. de cuſto. & exhi.
d 4. ad l. reor. Iul. maie. e 5. ad l. Iul. de adul. f 6. ad l. Iul. de vi pub.
g 7. ad leg. Iul. de vi priuata.

h 8.ad leg. Cornel. de ſicar. & veneſic.
i 9. ad leg. Pomp. de parricid.
k 10. ad le. Cor. d falſ.
l 11. ad leg. I. repetun.
m 12. ad le. Iul. de annona.
n 13. ad le. Iul. pecul.
o 14. ad le. Iul. d amb.
p 15. ad le. Fla. d plag.
q 16. ad SC. Turpi. abolitionibus.
r 17. de requir. reis nec abſenti bus damn.
ſ 18. de q̄ſtionibus.
t 19. de pę.
u 20. de bonis damna.

H: lege Pōpeia, parricidia I: lege alia Cornelia, falſum K: lege alia Iulia, repetundarum crimen L, item annonæ flagellationes M, & peculatus, ſacrilegia, reſidua N, & ambitus O: lege Flauia, plagij crimen P: S.C. Turpiliano, præuaricatio & calumnia, niſi abolitio impetretur Q. Quòd ſi porrò in his iudicijs reus præſens non ſit, requiritur R: requiſitus & apprehēſus ſiquidem neget intentatum crimen, ex coniecturis & indicijs ſufficientibus, quæſtioni ad ueritatem exprimendam ſubiicitur S: ſin confiteatur, pœnæ reus eſt, & ſua confeſſione quaſi conuictus damnatur T: bonaq; eius publicantur V: ut & tum, cùm ſibi mortem reus conſciuit, aut corrupit accuſatorem X: nam & hi pro confeſſis conuictiſq; habentur. Sanè pœnarum uaria genera ſunt: quędam enim capitales ſunt, quædam non capitales. Hæ diuturnitatem & continuationem ſucceſſiui temporis habent: durant enim deportationes, relegationes Y, & ſimiles pęnæ ad uitam damnati, niſi princeps reſtituat Z: illæ uerò, quia caput adimunt, cum uita ſtatim ſontis finiuntur: nec in cadaueribus punitorum durant, ſed ea petentibus humanda conceduntur AA. Porrò ne quis aliquo eiuſmodi iudicio, uel ciuili, uel criminali per iniuriam

x 21. de his qui mort. ſibi conſciue.
y 22. de interdict. relegat. & deport.
z 23. de ſentent. paſſ. & reſtit.
a a 24. de cadauer punit.

iniuriam obruatur: introductum eſt appellationis beneficium, quæ eſt pars omnium iudiciorum poſtrema. Quare & de hac fuit aliquid ultimo loco exponendum: primùm in genere, de eius ſpeciebus A: *tum de cauſa efficiente, à quibus appellare liceat, uel non* B: *quis, & à quo appelletur* C: *quando appellandum ſit, & intra quæ tempora* D: *pòſt de materia, quæ appellationes recipiantur, uel non* E: *conſequenter de forma, & libellis dimiſſorijs* F: *ultimò de effectu: nil nouãdum, pendente appellatione* G. *Quò pertinent & illæ quæſtiones: quæ ſententiæ per appellationem reſcindantur, quæ ſine appellatione* H: *an per alium cauſſæ appellationis reddi poßint* I: *ſi tutor, curator, uel Magiſtratus creatus à nominatione illa appellauerit, an ſuo periculo ab adminiſtratione iniuncti muneris ceſſet* K: *an qui appellauit, nihilominus ſeſe in priore iudicio* L, *& coram eodem Iudice, à quo prouocatum eſt, defendere debeat* M: *an morte prouocantis, appellatio extinguatur* N. *Et hæc quidem ſunt iudicia omnia, ciuilia & criminalia, tam primæ quàm ſecundæ inſtantiæ: quibus abſolutis, reſtant fiſcalia: nam hæc tertia iudiciorum ſpecies, in diuiſione erat. Hæc autem extra ordinem conſtituuntur de rebus fiſci* O, *de captiuis & redemptis* P, *de re militari*

LIB. 49.
a 1. de appel. & rela.
b 2. à quib. appel. non liceat.
c 3. quis & à quo app.
d 4. quando appel.
e 5. de appell. recip.
f 6. de libel. dimiſſor.
g 7. nihil nouand. appel. interueniente.
h 8. quæ sẽtẽt. ſine appel. reſcin.
i 9. an per alium cauſ. appel reddi poſſ.
k 10. ſi tut. vel curator vel Magiſt. crea. appel.
l 11. eũ qui appell.
m 12. apud eũ, à quo appel.
n 13. ſi pend. appel. mors interuene.
o 14. de iure fiſci.
p 15. de capt. & poſtlim. redempt.

tari Q, *caſtrenſi peculio* R, *priuilegijs ueteranorum* S: *de iure & legibus municipiorum* A, *de priuilegijs decurionum* B, *eorumq; albo & ordine* C: *de muneribus & honoribus* D, *eorumq; uocatione, excuſatione* E, *immunitate* F: *de legationibus* G, *adminiſtratione rerum ad ciuitatem pertinentium* H, *decretis ordinum* I, *operibus publicis* K, *nundinis* L, *pollicitationibus ciuitati factis* M, *& denique de aliis, multifariam uariis, & extraordinariis cognitionibus* N: *puta de proxenetis* O, *& de cenſibus* P, *&c. quæ omnia cùm plerumque cognitione principis expediantur, à qua non eſt prouocatio: eò rectè factum eſt, atque ordine, ut demùm poſt appellationis materiam, hæc extraordinaria & fiſcalia iudicia ſubiicerentur. Atque hæc quidem ſunt membra & partes totius corporis Pandectarum. Quæ omnia ut in longioribus diſputationibus uſitatum eſt, breui quadam ac compendiaria tum uerborum & rerum* Q, *tum regularum iuris* R *repititione atque explicatione, quæ totius operis erudita quædam eſt* ἀνακεφαλαίωσις *cõcluduntur.*

q 16. de re milit.
r 17. de caſtrenſi peculio.
ſ 18. de priuileg. veteranor.
LIB. 50.
a 1. ad municipal.
b 2. de decurionib.
c 3. de albo ſcrib.
d 4. de muneribus & honorib.
e 5. de vaca. & excuſat. muner.
f 6. de iure immunit.
g 7. de legationib.
h 8. de adminiſtr. re. ad ciuita.
i 9. de decret. ab ord. fac.
k 10. de operibus publ. l. 11. de nundinis.
m 12. de pollicitationibus.
n 13. de varijs & extraordinar. cogn.
o 14. de proxenet. p 15. de cenſibus.
q 16. de verbor. & rerum ſignificat.
r 17. de regul. iur.

PRIMVS LIBER HVIVS SEPTIMAE PARTIS TOTIVS VERO operis quadrageſimiquinti Titulos habet III.

1 De uerbo. obligatio. } Cod.de contrah.& commit. ſtipu. Inſtit.de uerbor.oblig.

2 De duobus reis conſtituend. } Cod. de duobus reis ſtipulandi & promittendi. Inſtitut.eod. In Nouell.de duobus reis promittendi, coll. 8.

3 De ſtipula. ſeruorum. } Cod.p quas perſonas nobis acquiratur. Inſtitut.codem tit.

SECVNDVS LIBER VII. PARTIS TOTIVS VERO OPERIS quadrageſimiſexti Titulos habet VIII.

1 De fideiuſſoribus, & mandatori bus. } Cod.eodem. In Nouell. hoc titu. Inſtitu.eod. Extr. eod. 23.Quæſt.5.c.cùm homo. De conſecrat.diſt.4.c.nos autem.

2 De nouat. & delegat. } Cod. eodem. Inſtit.quibus mod.toll.oblig.

3 De ſolutionibus & liberationibus.
- Cod.eod.
- Inſti.
  - Quibus mod.tollitur obligatio.
  - §.at ex contrario.
  - Quibus alienare licet uel non.
- In Nouel.de fideiuſſoribus & manda.
- Extra de ſolutionibus.
- De pœnitentia diſtin.1.c.medicina.

4 De accept.
- Cod.eod.
- Inſtitut.quibus modis tollitur obligat. §. item per acceptilationem.

5 Rem pupilli ſaluā fore vel adoleſcent.
- Cod.
  - De adminiſt.tut.& curat.
  - De tutore uel curatore qui ſat. non dedit.
  - Si tutor non geſſerit.
- Inſtit.de ſatiſda.tuto.uel curat.
- In Nouell. ut hi qui obligatas ſe habere perhib.&c.§.qui, coll.6.

6 Iudicatum ſolui.
- Cod.
  - Ad SC.Macedon.l.fin.
  - De ſatiſdando, l 1.
- Inſtit.de ſatiſdat.tutor.vel curato.§. ſed & hodie,& §.ſin autem.

7 De præto. ſtipulat.
- Cod.de contrah.& commit. ſtipu.
- Inſtit.de diuiſione ſtipul.§.prætoriæ.

8 Rem ratam habe. & ratihabi.
- C.
  - De procuratoribus, l. 1.
  - De negotiis geſtis, l.ſi pecuniam.
  - Ad SC.Macedo.l.ulti.
- Inſtit.de ſatiſd.tuto.uel cura.§.1. uerſic. procurator.
- Extra de regul.iur.c. ratihabitione,& c. ratum,lib.6.
- L.obligari.§.ſi.ff.de auct.tut.

TERTIVS

TERTIVS LIBER HVIVS VLTIMAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS xlvij. habet Tit. XXIII.

1 De priuatis delict. } Inſtitut. de obligatio. quæ ex delicto naſc.

2 De furtis. }
- Cod. } de commerciis & mercatorib. / de furt. & ſeruo corrupto.
- In nouell. ut nulli iudicium liceat habere loci ſer. § quia uerò nos, coll. 9.
- Inſti. } de oblig. quæ ex delicto naſcuntur. §. furtum. / de noxalibus actionibus, §. ſunt autem.
- In vſib. feudo. } De pace tenenda & eius uiolatoribus. §. ſi quis. / De pace tenenda inter ſubditos, &c. § iniuria.
- Extra. de fur.
- 14. Quæſt. 5. c. pœnale.
- 32. Queſt. 4. c. meretrices.

3 De tigno iniuncto. } Cod. de rei uendicat. l. 2. / Inſtit. de rer. diuiſ. & acquir. ipſar. dom. §. cùm in ſuo ſolo.

4 Si is, qui teſtamento liber eſſe iuſſus erit poſt mortem domini ante aditam hęred. ſubrip. quid dicetur.

5 Furti aduerſus nautas, caupones, ſtabul. } Cod. de exercitoria & inſtitoria act. / Inſtitu. de oblig. quæ ex delicto naſc. §. ſed is apud quem.

6 Si familia furt. feciſſe dicetur.

7 Arborum furt. Cęſarum.

8 De vi

8 De vi bonorum raptorum.
- Cod.
  - Vnde vi.
  - De commercijs & mercatoribus,l.2.
  - De vi bonor.raptor.
- Inſtitu. de vi bonorum raptorum.
- Ext.de raptoribus,incendiarijs & violatoribus eccleſiarum.
- 14. Quæſt.5.& 6.12.quæſt.2.c.nulli, & c.de rebus,cum ſeq.
- De pœnitentia diſtinct.1.c. vulgari.

9 De incendio,ruina, naufragio, rate, naue expugnata
- Cod.
  - De furtis & ſeruo corrupto.l. nauigia.
  - De his qui accuſare non poſſunt,l.data opera.
- Inſti.de actionibus.§.rei perſequendæ.
- Ext.de raptoribus,incendiarijs, & violatoribus eccleſiarum.
- 12.Quæſt.2.
- 23. Quæſt.8.ſi quis membrorum, cum c.ſeq.

10 De iniurijs & famoſ. lib.
- Cod.de iniurijs.
- Inſtitut. eod.
- Ext.de iniurijs & damno dato , & in 6.
- 15. Quæ.1.c.illud,& in multis alijs loc.

11 De extraordinarijs criminibus.

12 De ſepulchro violato.
- Cod. eod.
- In Nouell.
  - Vt defuncti ſeu funera eorum &c.
  - Vt cum de appellat. cognoſcitur &c.§. meminimus.

13 De concuſſionib.
- Cod.
  - Ad leg. Iuliam repet. l. vnuſquiſque.
  - De condict. ob turpem cauſ. l. ſi quod euitandi.
- Ext. de immunitat. eccleſiar. c. quia plerique.
- Diſt. 18. c qui quidem.
- 1. Quæſt. 7. c. ſancimus.

14 De abigeis.
- Cod. eodem.
- In Nouel. de nuptijs. §. minores itaque, coll. 4.

15 De præuaricatoribus.
- Cod. de aduocat. diuerſor. indicior.
- 11. Quæſt. 3. c. ſi quem. §. procurator.
- Et, 2. Quæſt. 7. c. non poteſt.

16 De receptoribus.
- Cod.
  - De hæreticis, Auth. credentes.
  - De his qui latrones vel alijs criminibus reos occultauerint.
- In conſtit. noua Frederici Imperatoris, de ſtatuis & conſuetudinibus, l. nos Friderichus. §. credētes, in extrauag.

17 De furibus balnearijs.

18 De effractoribus & expilatoribus.

19 Expilatę hereditatis. — Cod. de crimine expilatæ hæredi.

20 De crimine ſtellionatus. — Cod. eodem.

21 De termino moto. — L. 1, C. de accuſat.

22 De collegijs & corporibus. Cod. De ſacroſanct. eccleſijs,l. quæ ſub prætextu.
de hæredib. inſtitué.l. collegiũ.

23 De popularib. actionib. Codi.qui accuſare non poſſ.l.de cauſa.

QVARTVS LIBER PARTIS VLTIMAE TOTIVS VERO OPERIS quadrageſimioctaui habet Titulos XXIIII.

1 De publicis iudicijs. Cod.per tot. ferè libro 9.
Inſtit.de public.iudicijs.

2 De accuſat. & inſcriptionibus.
Cod. Eodem.
Si reus vel accuſator mortuus fuerit.
Inſtitu.de publicis iudic.
In Nouel.de non alienand. rebus eccleſiaſtic.§.quia verò.
Ext.de accuſa.inquiſitionib.& denũcia.
Et in 6.eod.titu.
3.Quæſt.4.& 5.item 5.q.3.
Et 6.q.1.& 2.
Item.11.q.1.&c.

3 De cuſtodia & exhibit. reor. Cod. De exhibéd. & trãſmittéd.reis.
De cuſtodia reor.
De priuatis carcerib. inhibéd.

4 Ad legem Iulia. maieſt. Cod. Si quis imperatori maledixerit
De ſeditioſis & ijs qui plebé audent contra Rempublicam colligere.
Inſti. de publicis iudic.§. publica.auté.

5 Ad l. Iuliā de adult. & ſtupro.

C.
- Si quis eam, cuius tutor fuerit corrupt.
- De mulieribus, quæ ſe ꝓprijs ſer. iunxe.
- De raptu virgi. ſeu viduar. nec non ſanctimonialium.

Inſtitut. de publicis iudi. §. item lex Iulia.

In nouell.
- Vt liceat matri vel auiæ. §. quia verò coll. 8.
- Vt nulli iudicum &c. §. ſi verò, coll. 9.
- De mandatis principum, §. homicida autem, coll. 3.

Extr. de adulterijs & ſtupro.

32. Quæſt. 4. c. nemo. Et c. ſic non ſunt facienda, cum c. ſeq. Et 32. q. 5. 6. & 7.

6 Ad legem Iul. de vi. pu.
- Cod. ad legem Iuliam de vi publica ſeu priuata.
- Inſti. de publicis iudicijs. §. itē lex Iulia.

7 Ad legem Iul. de vi priuata.
- Cod. eod. tit. quo ſupr.
- Cod. de raptu virgi. ſeu viduar. &c.
- Inſtitu. de publicis iud. §. item lex Iulia de vi publica &c.

8 Ad legē Corneliā de ſicarijs & venefi- cis.

Cod.
- Ad leg. Corne. de ſicarijs.
- Maleficis & Mathematicis, & ſimilibus.

Inſtit. de publicis iudicijs. § item lex Cornelia de ſicarijs.

Cōſt. Frid.
- De pace tenenda & eius violatoribus.
- De pace iuramento firmanda. §. 1.

Extr. de homicidio voluntario.

In 6. eod. titu.

In Clement. de homicidio voluntario &c.

50. Diſtinct. in multis Canonibus.

25. Quæſt. 5. ferè per totum.

Extr. de pœnitentia diſtin. 1. c. periculoſæ.

9 Ad

9 Ad legem Pomp.de parricid. { Cod.de his qui parentes vel liberos occiderunt. / Inſtit.de publi.iudic.§.aliæ deinde lex.

10 Ad legẽ Corne. de falſ. & de Senatuſcõ ſulto Libo niano. { Cod. { Ad legem Corneliam de falſ. / De his qui ſibi adſcribunt in teſtamento. / De falſa moneta / De mutatione nominis. / De diuerſis officijs & apparitoribus iudicum &c. l.hac ſanctione lib.12. } / Inſtitut. de puplicis iudicijs.§. lex Cornelia. / In Nouell. de inſtrumentorum cautela & fide.§.1.coll.1. / 19.Diſtinct.c.in memoriam. }

11 Ad legem Iul.repet. { Cod. eod.tit. / Inſtitut.de publ.iud.§. ſunt præterea. }

12 Ad legem Iuliam de annona.

13 Ad legẽ Iuliam peculatus & de ſacrileg.&c. { C. { De crimine peculatus. / De crimine ſacrilegij. } / Inſtitut.de publicis iudicijs.§. item lex Iulia peculatus. / Extr.de ſententia excommunicationis c. conqueſti. / 17. Quæſt.4. c. quiſquis. }

14 Ad legẽ Iuliam de ambitu. { Cod.eod. / Inſtitut.de publi.iud.§.ſunt præterea. / 61. Diſt.c.miramur. }

15 Ad leg.Faniam de plagiarijs. { Cod.eod. / Inſtit.de publ.iud.§.eſt & inter. }

16 Ad

16 ad SC. Turpil. & de abolitionibus criminum.
- C.
  - Eodem.
  - De abolitionibus.
  - De generali abolitione.
- 2. Quæſt. 3. c. ſi quem pœnituerit.

17 De requirendis reis, nec abſentib. dãnandis.
- Cod. de requirendis reis.
- Extr.
  - De maioritate & obedientia, c. inter quatuor.
  - De offi. & poteſt. iudic. delegati, c. conſultationis.

18 De quæſtionibus.
- Cod. eod.
- 76. diſt. c. non liceat.
- 5. q. 5. c. illi qui.
- 23. q. 5. c. 1.

19 De pœnis.
- Cod.
  - Eodem.
  - Ne ſine iuſſu principis certis iudicibus liceat confiſcare.
- Inſti.
  - De iniurijs. §. in ſententia.
  - De publicis iudicijs. §. penul.
- In Nouell.
  - De mãdat. principũ. §. deinde.
  - Vt fratrum filij ſuccedant &c. §. in delicto, coll. 9.
- Ext. de pœnis. Et in 6. / 24. q. 2. & 3. Et in Clem. — Eod.

20 De bonis damnatorum.
- Cod. de bonis præſcriptorum ſeu damnato.
- In Nouel. Vt nulli iudic. liceat habere loci ſeruator. §. fina.

21 De bonis eorũ q ante ſententiam &c.
- Cod. de bonis eorum, qui ſibi mortem, conſciuerunt.

22 De interdictis & relegatis, &c. — Cod. de cauſſis, ex quib. infamia irrogatur, l. ſi poſſidonius. Et l. ad tempus. Inſtitut. de capit. deminut.

23 De ſententiam paſſis & reſtitutis. — C. { Eod. tit. De religioſ. & ſumptibus fune. l. obnoxios. } Inſtitut. quibus mod. ius patr. poteſt. ſoluitur. §. cùm autem.

24 De cadaueribus punitor. — Extr. de furt. c. 2. In Clementin. de pœniten. & remiſſ. c. fin.

QVINTVS LIBER HVIVS VLTIMAE PARTIS TOTIVS VERO OPERIS quadrageſiminoni habet Tit. XVIII.

Cod. { De relationibus. De appellationibus & conuſltationibus.

1 De appel-lat. & relat. — In No uel. { De appellationibus, coll. 4. Vt nulli iudic. liceat habere loci ſeru. §. & hoc peruenit, coll. 9. De iudicibus, & vt nullatenus cum iureiur. eligantur, §. audent igitur, coll. 6. Vt iudices non expectent ſacras iuſſiones, coll. 9. De ſanctiſſ. epiſc. &c. §. ſi qs cõtr. col. 9. His q ingrediũtur ad appellatio. coll. 6. Vt cùm de appellationibus cognoſcitur, coll. 8. }

Extr. de appellat. non recuſationib.

In 6. & in Clement. eod.

2. Quæſt. 6. per totum.

2 A quibus appel. nõ licet.
- Cod. quorum appellat. nõ recipiuntur.
- In Nouell. de ſanctiſſ. epiſcopis, col. 9.
- Extr. de appella. & recuſat. c. paſtoralis.

3 Quis, & a quo appelletur.
- Cod. de appellat. & conſultationibus, l. præcipimus, & l. in multis.
- In Nouellis vt ſupr.

4 Quando appelland. & intra quę tępora.
- Cod. de tẽporibus & reparationib. appellationum ſeu conſultationum.
- In Nouellis
  - De appellationibus, coll. 4.
  - De his qui ingrediuntur ad appellation. §. 1. col. 5.
- Extr. de appellationibus, c. cùm ſit Romana.

5 De appellationibus recipiẽdis vel non.
- Cod. quorum appell. non recipiuntur.
- In Nouell.
  - De appella. § & ſcimus.
  - De ſanctiſſimis epiſcop. §. ſi quos.
- Extr. de appellationibus, c. vt debitus honor.

6 De libellis dimiſſor. qui apoſtoli dicuntur.
- Cod. de appellationib. l. Præſes prouinciæ, l. eos qui, l. iudices.
- De appellationib. lib. 6. c. ab eo.

7 Nihil innouari appellatione interpoſita.
- Cod. de tẽporibus & reparationibus appellationum &c. l. fin. §. illud.
- In Nouell.
  - Vt cùm appellationibus cõgnoſcitur, coll. 8.
  - Vt nulli iudicũ &c. §. 1. col. 9.

8 Quę ſentẽtiæ ſine appellatione reſcinduñt
- Cod. quãdo prouocare non eſt neceſſe, l. cum ingratis, & l. certa.
- In No.
  - Vt iudices nõ expectẽt ſacras iuſſiones, §. ſi aũt duo, col. 9.

9 An per aliū cauſæ appellationum reddi poſſint. — Cod.de procuratoribus,l.2. & l.inuitus.

10 Si tutor vel curator, vel Magiſtratus creatus appellauerit. — Cod. de excuſationibus tut.l. quamquam.

11 Eum qui appellauerit in prouincia defendi.

12 Apud eum, à quo appelletur, aliam cauſam agere compellendum. — Cod.de appellationibus,l. eos. l.& in maioribus.

13 Si pēdente appellatione mors interuenerit. — Cod.eod.titu.

14 De iure fiſci. — Cod.eod.titu. Cod. vbi cauſæ fiſcales, vel diuinæ domus hominumq; eius agantur.

15 De captiuis & de poſtliminio reuerſis &c. — Cod. de poſtliminio & redemptis ab hoſtibus. Inſtitut.quib.mod.ius patr.poteſtat. ſoluitur. §.ſi ab hoſtibus.

16 De re militari. — C. De pœnis,l.honor. De quæſtionib.l.milites. De re militari, lib.12. 1.Diſtinct.c.ius militare. 23. Quæſt.1.& 23.quæſt.5.c. miles.

17 De caſtréſi C. de pecu-lio.
- Aduocat. diuerſorum iudicior.
- Silentiarijs & decurionib. eor. lib. 12.
- Bonis quæ liberis, l. cùm oportet.
- Inofficioſo teſtamento, l. fi.
- Inſtit. per quas perſonas cuique acquir. §. actiones autem.
- De ſepultura lib. 6. c. licet.

18 De veteranis. Cod. eod. lib. 12.

SEXTVS ET VLTIMVS LIBER HVIVS VLTIMAE PARTIS PANDECTARVM, totius verò operis 50. habet Tit. XVII.

1 Ad Municipalé, & de Incolis. C.
- De Magiſtratibus municipalibus.
- De incolis, & vbi quis domiciliũ habere videtur. Et de his, qui ſtudiorũ cauſa in ciuitate degunt. li. 10.
- De Municipibus & originarijs. eod. lib. 10.

2 De decurionibus & filijs eorum. C.
- De decurionibus & filijs eorum, & qui decuriones habentur, & quibus modis a fortuna Curiæ liberétur, li. 10.
- De curialibus vrbis Romæ, lib. 11.
- De Magiſtratibus municipalibus.

3 De albo ſcribendo.
- Cod. de muneribus patrimoniorum. lib. 10. l. 1.
- Inſtitut. de actionibus. §. penales quoque.
- In Clement. de iudicijs, c. dudum.

4 De muneribus & honoribus. C.
- Quorum appellationes non recip. l. veteranorum.
- De honoribus & muneribus non continuan. inter patrem & filiũ, & de interuallis. lib. 10.
- De munerib. patrimoniorũ. li. 10.
- De his qui ſponte publica munera ſubeunt lib. 10.

Extra de filijs presbyt. c. ab extirpãdis.

5 De vacatione & excuſatione munerum. C.
- De vacatione publici muneris lib. 10.
- De excuſationibus munerum eod. lib.
- Quibus muneribus vel præſtationib. nemini liceat ſe excuſare lib. 10.
- Quibus muneribus excuſantur hi, qui poſt impletam militiam vel aduocationem &c.
- Qui ætate vel profeſſione ſe excuſant.
- Qui morbo ſe excuſant.
- De his qui numero liberor. vel paupertate excuſationem meruerunt, li. 10.
- De muneribus patrimonior. l. non videtur, lib. 10.
- De excuſationibus tutor. vel curat. l. teſtamentum.
- De decurionibus &c. vt ſupr.
- De epiſcopis & cler. l. omnes.

6 De iure immunitatis.
- Cod.
  - De immunitate nemini concedenda.
  - Quibus muneribus vel præſtationibus nem. lic. ſe excuſare, co. lib. 10.
- Extr. de immunitate eccleſiæ.

7 Dele-

7 De legationibus. Cod.eod.tit.lib.10.
Extr.de officio legati, & in 6.eod.
1. Diſtinct.c.ius gentium.
97.Diſtinct.per totum.

8 De adminiſtr. rer. ad ciuitat.pertinen. Cod. de expenſis. publicor. ludorum.lib.11.

9 De decretis ab ordi.facien. C. De decretis decurionum ſuper immunitate quibuſdam concedenda, lib.10.
De profeſſoribus & medicis, lib.10. l.2. Et l.nec intra.

10 De operibus publicis. Cod. eod.tit.
In Nouell. de eccleſiaſticis titulis.§. ad hæc, coll.6.

11 De nundinis. C. De nundinis & mercatoribus.
De commercijs & mercatoribus.
16.Quæſt.7.c. Et hoc diximus.

12 De pollicitationibus. Cod. de dotis promiſſione & nuda pollicitatione.

13 De extra ordin.cognitionibus,& ſi iudex litem ſuā feciſſe dicatur. C. De profeſſoribus & medicis lib. 10.l. medicos.
De pœna iudicis,qui malè iudicauit,vel eius, qui iudicem aduerſarium corrumpere curauit.
Inſtit. de obligat. quæ ex quaſi delicto naſcuntur.§.1.
In Nouell. vt litigantes iurent in exordio litis.§.ſi quis autem, coll.9.
De ſententia & re iudicata,lib.6.c.tam cæteri, & c. conſilij.
11. Quæſt.3. c. non rectè, c. non licet, cum c.ſeq.

14 De pro-xénetis. } Cod. de ſponſalibus & arrhis ſponſalitijs & proxeneticis.

15 De cenſibus.
- Cod. { Sine cenſu vel reliquis fun. comp.non poſſe. De epiſcop. & clericis.l.3.
- Extr.de cenſibus, exactionibus, & procura.& in 6.eod.& in Clemen.d.tit.
- 1.Quæſt.3.c.quæſitum eſt.
- 10. Quæſt.& 3.per tot.
- 11. Quæſt.[illegible].c.ſi tributum.
- In extrauagant. eod.tit.vt ſupr.

16 De verborum ſignificat.
- Cod.eod.tit.
- Extr.de verborum ſignificationibus.
- Et in 6.eod.
- Et in Clement.dicto tit.

17 De regulis iuris antiqui. } Extr. de reg. iur. Et in 6.eod.tit.

Πᾶσα τιμὴ τῷ θεῷ καὶ δόξα.

CONIVNCTIONES ET CONCILIATIONES OMNIVM FERE LEGVM Pandectarum ordine Titulorum digeſtæ.

LIBER PRIMVS ff.

DE LEGIBVS ET SENATVSCONſultis. Titulus 1.

1.l. Nam ad ea.	1.l. Antiqui §. quidam, infr. ſi pars. hæred. pet.
2.l. Quod verò.	2.l. Quod contra 184. infr. de regu. iur.
3.l. In his.	3.l. Et ideo, ſupr. de legib.
4.l. Ius ſingulare.	4.l. Non ambigitur. ff. hoc tit.
5.l. Diuturna.	5.l. Si quis, infr. de cuſtod. & exhibitione reor.
6.l. Cùm de conſuetudine.	6.l. 1. de donat. inter virum & vxor.

DE STATV HOMINVM. Tit. v.

1.l. In multis.	1.l. Fœminæ, de reg. iur. infr.
2.l. Qui furere.	2.l. Furioſæ, de curat. fur. infr.
3.l. Qui in vtero 7.	3.l. Et omnes, de bon. dam. infr.
4.l. Ingenuum.	4.l. Diui fratres 28. de lib. cauſa, infr. Et l. Res iudicata 108. infr. de reg. iur.
5.l. Qui in vtero 26.	5.l. Diuus Verus de capti. & poſtli. reuerſis.

DE ADOPTIONIBVS ET EMANCIpat. Tit. VII.

1.l. Si conſul.	1.l. Sed etiam, de officio Prætotoris.inf.
2.l. Qui in adoptionem.	2.l. Adoptiuus, & toto titu.inf.de ritu.nupt.

DE RERVM DIVISIONE Tit. VIII.

1.l.In tantum.	1.l. Si quiſquam,de diuerſ.& tempor.præſcrip. Et l.cum loca,de religioſ. & ſumptibus funer.
2.l.Sacra.	2.l.Prætor. Et l.littora, cum toto titul.Ne quid in loco publico, infr.
3.l. Ariſto.	3.l. Quamuis. Et paſſim titu. de acq.rer.dom. infr.

DE SENATORIBVS. Tit. IX.

1.l.1.	1.l. Cum vnus. Et paſſim de bonis auct.iudic. poſſid.vbi quæritur de dignitate creditorum, vt licet colligere ex l.maioré, & l.ſi plures, de pactis, infr.
2.l. Senatoris filius.	2.l.Generalis. Et paſſim de adop. ſupr.
3.l. Filiam.	3.l.Generali 34.§. vlti. Et paſſim tit. de ritu. nupt.
4.l.Fœminæ.	4.l. 1. & 2.C. de dignita. Et l.vlt. hoc.titu.
5.l.Liberos.	5.l.Liberorum 220. in pr. inf.de verbo.ſig. Et l.cognoſcere 56. §.libe-

	§.liberorum, eod.tit.
6.l. Emancipatum.§.ſi quis.	6.l. Imperialis.§. his illud.C. de nupt.

DE OFFICIO CONSVLIS.
Tit. x.

1.l. Vnica.	1.l. Si rogatus.5.§. vlti. de Man. vindicta, inf.

DE OFFICIO PRAETORIS.
Tit. XIIII.

1.l. 1.	1.l.Præſes.2.de offic.præſid. inf r
2.l.Sed etiam.	2.l.Si conſul.3.de adopt.ſup.
3.l.vltim.	3.l.Præſes.5. de offic.præſid.inf.

DE OFFICIO PROCONSVLIS.
Tit. XVI.

1.l.Obſeruare 4. §.ingreſſus. Verſ.eſt enim.	1.l.Diuturna 32.de legibus ſupr.
2.l.Solet.in pr.	2.l.Nemo.55.de regu.iur.infr.
3.l.Et ideo 8.	3.l.præſes.4.de offic.præſid.Deſumpta ex titu. de bonorum poſſeſſ.

DE OFFICIO PRAESIDIS.
Tit. XVIII.

1.l. Præſes prouinciæ.4.	1.l. Et ideo.8.de officio proconſulis, ſupr.
2.l. Plebiſcito.	2.l.Non licet 46. Et l. Qui officij.62.de contrah. empt. inf.

DE

DE OFFICIO PROCVRATORIS Cæſaris. Tit. XIX.

1.l.1.	1.Tit.de rei vendicat.vbi de dominió quæritur.Et l.Iulianus 10. de curat. fur.cũ l. ſi procurator.5.de iure fiſci,inf.

DE OFFICIO IVRIDICI ALEXANdriæ Tit. XX.

1.l. Iuridico.2.	1.l.1.De tutoribus & curato. dat.ab his,infr.

DE OFFICIO ASSESSORVM. Tit. XXII.

1.l. Diem functo.	1.l.Sed addes 21.§. vlti.locati, inf.
2.l.vltim.	2.Tit.de admin. rerum ad ciuit. pertin.

LIBER SECVNDVS.

DE IVRISDICT. OMNIVM IVDIC. Tit. I.

1.l.Iubere.4.	1.l.1.& 4.§.duas, infr.de damno infecto.
2.l.Magiſtratibus.12.	2.l.Quemadmodum 29.§.Magiſtratus municipalis,inf.ad legem Aquiliam.
3.l. Eum qui iudicare 13.	3.l.ſi locus 59. de iudic.infr.
4.l.Eſt receptum.	4.l.Iudex.55.de re iu.inf. Nemo 55.de reg.iu.inf. obſeruare. §.poſt hæc, de off.,pcóſ.ſup.

DE IN IVS VOCANDO.
Tit. IIII.

1.l. Sed etſi is 21. — 1.l. Inde ſumpta,l. nemo.103. de reg.iur.

QVI SATISDARE COGANTVR.
Tit. VIII.

1.l.Fideiuſſor 7. — 1.l.Diuus 5.de petit.hæred.vbi de ſatiſdat.& fid.
2.l.Arbitro 9. — 2.Tit.de arbitr.
3.l.Si ab arbitro 10. — 3.l. Prætoriæ.4. & toto titu. de Præt.ſtipulat.

SI QVIS CAVTIONIBVS, &c.
Tit. XI.

1.l.Non exiguus 2. — 1.l. Tranſactum 2. de tranſact.
2.l.Sed actio.3. — 2.l. Ex hoc edicto.3. in pr.ſupr.
l.Sed etſi quis 4. — de eo, per quem factum.
3.l.ſi duo 5. — 3.Tit.de Præt.ſtipulat.
l.Et ſi poſt 8.

DE FERIIS ET DILATIONIBVS.
Tit. XII.

1.l. Si feriatis 6. — 1.l. Idem Pomponius 4.§. ex compromiſſo. Et l.ſi feriatis 41.de arbitr.
2.l.Oratione.7. — 2.l.1.de fide inſtrum.infr. Et l. Notionem.99.§.inſtrumentor. appellatione de verbo. ſignifi.

DE EDENDO.

Tit. XIII.

L.I. } { Ad interpretationem huius edicti coniungend.l. I. de excep. & præſcrip.

DE PACTIS.

Tit. XIIII.

L. item quia conuentiones 4.ff. de pac. cũ l. in prædijs.ff.in qb. cau. pig.etc.

I.l.Si plures 10.	I.l. Si conſul,de adop. & l.emã cipatum.§. fin. de Senatuſconſultis, & toto titu. de legibus.
2.l. Quod dictum.33.	2.l. Et ſi fideiuſſor 24.de re iudic.& l.exceptiones.7.§.vlt. de excep.quæ contra facit.
3.l.Auus 34.	3.l.Si pactum.9.de probat.
4.l.Cum in eo 44.	4.l.Tutores, Al.ſi tibi 61.de cõdict.indeb.
5.l.Si quis 49.	5.l. Continuus 137.§. illud, de verborum oblig.
6.l.Non impoſſibile.50.	6.l. Aliud eſt 174.de verborum ſign.

DE TRANSACTIONIBVS.

Tit. XV.

I.l.I.	I.l.Eleganter.§. ſi quis de condit. indeb.
2.l.Tranſactum,2.	2.l. Non exiguus 2. in princ.ſi quis caut.
3.l.De his 6.	3.l.I. & paſſim,teſtamen.quem ad.app.

LIBER TERTIVS.

DE POSTVLANDO.
Tit. I.

1.l.1.§.quamuis,& l. & qui.	2.Tit. de procur. Et l.cæcus,6. de iudic.
2.l.vltima.	2.l. Tutorem 22. de his quibus vt indig.

DE HIS QVI NOT. INFAMIA.
Tit. II.

Athletas 4.§.item præuaricator.	1.de præuaricat.

DE PROCVRATORIBVS ET DEfenſoribus. Tit. III.

1.l.Præſens 5.	1.Titu.ſi ex noxali cauſa ag.
2.l.licet 42.hinc deſumpta.	2.1. & l. qui populari 5.de popul.act.
3.l.Minor 51.§. quoniam.	3. In condemnatione 134.de reg.iu.& toto titu.quibus ex cauſis in poſſeſ.eatur:ex quo deſumpta.
4.l.Aut ſi conſularis 52.	4.l.Tit.de rebus auth.iudi.poſſ. ex quo deſumpta.
5.l. Qui procuratorem.§:ſi quis.	5.l.ſecunda, in fin.& paſſim tit. de except.

QVOD CVIVSQVE VNIVERSITATIS nomine vel contra eam agatur. Tit.IIII.

Ex hoc tit.deſumpta eſt l.5.6.7.8. de admi.rerum ad ciuitat. pertinen.

DE

DE NEGOTIIS GESTIS, Tit. v.

1.l.Eum actum 17.	1.Tit.de ſeparat.
2.l.Si quis negotia 23.	2.Titu.de petit.hæredit.
3.l.Si quis aliena 25.	3.Titu.de relig. & ſumpt.
4.l.Ex duobus fratribus 27.	4.Tres fratres 35.de pact.
5.l.Fideiuſſor 32.	5.Fideiuſſor 2.de pigno.
6.l.Qui ſine 38.	6.Non exiſtimo, de admin.tut.
7.l.Qui ſeruum 41.	7.Tit.de peculio.

DE CALVMNIATORIBVS. Tit. VI.

Quin etiam 2.	Si quis obligatione 115. de regu.iur.

LIBER QVARTVS.

DE IN INTEGRVM RESTITVtionibus. Tit. I.

1.l. Diuus 7.	1.l.Etſi 183.de reg.iur. quæ inde deſumpta.
2.l.Inter minores, vlt.	2.l. Illud ſciendum 9. de appellat.

QVOD METVS CAVSA GESTVM erit. Tit. II.

L. Extat.	L. Creditores 7. ad l. Iul. de vi priu.

DE

DE DOLO MALO.
Tit. III.

L.Si qs affirmauerit 9. L.Si mandauero 42.Mandati.

DE MINORIBVS VIGINTIQVINQVE annis. Tit. IIII.

L.1.cum multis alijs hoc tit.de minorib. L. AdRempub.8.
L.Deſtitiſſe 21. L. Deſtitiſſe 10. de iudic. Deſumptæ ex tit. de calumniat.

EX QVIBVS CAVSIS MAIORES VIgintiquinque annis in integrum reſtituantur. Titu. VI.

l. Si is cuius 31. Ex tit. de vſurpat. & vſucap.

DE ALIENATIONE IVDICII MVtandi cauſa facta. Tit. VII.

Item ſi res 4. Ex qua deſumpta l.Nō alienat. 119.de reg. iur.

DE RECEPTIS ARBITRIS, &c.
Tit. VIII.

1.l.Ex compromiſſo 2. 1.Tit. de pact.
2.l.ſi feriatis 36. 2.l.Si feriatis.6. de ferijs.

NAVTAE, CAVPONES, STABVLArij, vt recepta reſtituant. Tit. IX.

l.Licet 6. Sumpta ex tit.ad legem Aquil.

Finitur pars prima Pandectarum.

LIBER QVINTVS.

DE IVDICIIS.
Tit. I.

1.l.Conſenſiſſe 2.	1.Tit. de iuriſdictione.
2.l. Lis nulla 4.	2.l.8. & 11. de iuriſdict.
3.l.Si quis ex aliena 5.	3.Tit. de in ius voc.
4.l.Cæcus 6.	4.l.1.§. quamuis de poſtul.
5.l.ſi quis poſtea 7.	5.l.1.§. ſi deſinat. Si ex noxali cauſa.
6.l.Si à me 11.	6.l.2.§.& qui, de cap.mi.
7.l.In tribus.13.	7.Tit.fam. herciſc.
8.l.Si longius 18.	8.l.pen.de vacat. mun.
9.l.Hæres abſens.	9.Tit.Quibus ex cauſis in poſſ. eatur.
10.l.Omnem 20.	10.Tit.de rebus auct. iud.poſſ.
11.l.Sed etſi reſtituāt 28.	11.l.Antiqui ſi pars hære.
18.l.Eum qui 43.	12.l. Si teſtamento 49 §.quæſitum, de fideiuſſ.& mandat.
13.l.Sed etſi 52.	13 l.Fœminæ 8. de Senat.
14.l.Licet 56.	14.l. vero de ſolut.
15.l.Tam ex contractibus 57.	15.l. Etiamſi 34.de nox. act.
16.l. Si locus 59.	16. Eum qui 13.de iuriſdict. / Iudex 55. de re iudic. / Nemo 37. de reg.iur.
17.l. Interlitigantes.62.	17.l.1. & paſſim tit. de bonorum poſſeſſ.
18.l.Exigere 65.	18.l.Si mulier 13. & paſſim tit. de iure dot.
19. Rectè defendi 63.	19. l. generaliter de admin. tut. / l.1.de ſucceſſ.edicto.
20.qui ſe dicit 67.	20.l.Is qui ſuis 4.de manumiſſ.
21. Per interuallum 69.	21.l. In ſententijs 59. de re iudicata.

22. Quip-

22.Quippe 78.	22.l. Apud filiũ 18.de Man.vin.

DE INOFFICIOSO TESTAMENTO.
Titul. II.

1.l. Si pars 10.	1.l.Tunc autem 37.de re iudic.
2.l.Titia 13.	2.l. Teſtamento 89.de leg.2.

DE PETITIONE HAEREDITATIS.
Titul. III.

1.l. Si teſtamentum 6.	1.l. Exceptio 2. & paſſim tit.de except.
2.l.Qui interrogatus 12.	2.l. Ait prætor 1. quorum bonorum.

SI PARS HAEREDITATIS petatur. Tit. IIII.

1.l. Antiqui 3.	1.l. τὸ γὰρ 6.de legibus.
2.l.Permittendum.8.	2.l. Quidam 21. de reb.credit.

LIBER SEXTVS.

DE REI VINDICATIONE.
Titu. I.

1.l. Is qui ſe obtulit 25.	1.l. 1. de interdict. ſine cauſa act.
2.l. Quæ religioſis 43.	2.l. 3. Et paſſim titul. de religioſ.
3.l.Emptor 65.	3.l. Sumptus 48.hoc eod.tit.
4.l.Is qui dolo 69.	4.l.Si vi 15 de vi & vi armata.

DE VSVFRVCTV, ET QVEMADMODUM vtatur, fruatur. Tit. I.

1.l. Si Titio 33.	1.l. Mæuius.§. fundo de lega.1.
2.l. Cuiuſcunque 60.	2.l. Si de via 7. de aqua quot. & æſtiua.

QVIBVS MODIS VSVSFRVCTVS vel vſus amittatur. Tit. IIII.

1.l. Si vſusfructus 28.	1. { L.7. quemadmod. ſeruit. amit. L. 13. de vſufr. legat. }

DE VSVFRVCTV EARVM RERVM, quæ vſu conſumuntur vel minuuntur. Tit. V.

1.l. Quoniam 10.	1. Deſumpta ex tit. de pror. ſtip.

DE OPERIS SERVORVM. Tit. VII.

1.l. Opera 1.	1.l. Rei appellatio 5. de verborum ſignific.
2.l. Cùm de operis 6.	Tit. de publiciana.

VSVFRVCTVARIVS QVEMADMODUM caueat. Tit. IX.

Omnes ferè L L. quæ ſub hoc tit. continentur. deſumptæ ſunt ex tit. de Præt. ſtip.

LIBER VIII.

DE SERVITVTIBVS.
Tit. I.

1.l.Vt pomum 8.	1.l.10.de ſeruitut.ruſtic.præd.
2.l.Pro parte 11.	2.l.An pars 3.pro derelicto.
3.l.Ei qui 16.	3.l.Si autem 2.de noui ope.nun.

DE SERVITVTIBVS VRBANORVM, prædiorum. Tit. II.

1.l.Si ſeruitus 23.	1.l.Cũ i lege 33.de cõtr.emp.
2.l.Hoc quod dictum 25.	2.l.Si ſupra 28. de acq.re.do.
3.l.Foramen 28.	3.l. Si cui 9. de ſeruitutibus.

DE SERVITVTIBVS RVSTICORVM prædiorum. Tit. III.

1.l.Per fundum 11.	1.l. Si quis per fundũ 10. de euic.
2.l.Qui duo 30.	2.l.Quæſtio eſt 115.de verb.ſign.

COMMVNIA PRAEDIORVM.
Tit. IIII.

1.l.Propriam 5.	1.l.Fundus ille 64.de contr.empt.
2.l.Iter 14.	2.l.Lucio Titio 4.de aqua quotid.

SI SERVITVS VINDICETVR &c.
Tit. V.

1.l.actiones 1.	1.l. Diuus Pius 5. Et paſſim ti.de pet.hered.
2.l.De ſeruitutibus 2.	2.l.Vti frui 5.ſi vſusfruc.pet.
3.l.Sed etſi 3.	3.l. Inde etiam 3. Et paſſim de itinere actuq; priuato.
4.l.Si quis 10.	4.l.Si cui 1.de aq.& aqua pl.arc.

QVEMADMODVM SERVITVS amit. Tit. VI.

1.l.Si ſic 7.	1.l. Prius 17. de aqu. & aquæ plu. arcen.
2.l.Si locus 14.	2.l.Viam 2.de via pub.

LIBER IX.

AD LEGEM AQVILIAM. Tit. II.

1.l.Quemad.§.municipales.	1.l. Magiſtratibus 12. de iuriſdict.
2.l.In lege Aquilia 40.	2.l.Qui tabulas 27.de furt.
3.l. Si ſeruus 48.	3.l. 1. & paſſim ſi quis teſtamento &c.

DE NOXALIBVS ACTIONIBVS. Titu. IIII.

1.l.Si ſeruus 2.	1.Deſumpta ex tit. ad le. Aqui.
2.l.Si communis 9.	2.Tit.de fur. ex quo deſumpta.
3.l. In noxalibus 30.	3.l.Eorum 10.de dãno infecto.
4.l.Et ſi cõdénatus 35.	4.l.Tã ex contractib.37.de iud.

LIBER DECIMVS.

COMMVNI DIVIDVNDO. Tit.III.

L. Si conuenerit 23.	Deſumpta ex tit. pro ſocio.

LIBER VNDECIMVS.

DE INTERROGATIONIBVS IN iure facien. Tit.I.

1.l.ſi quis in iure 7.	1. Ex tit. ſi quadrupes.

2. l. Si quis interrogatus 8.	2. Ex tit. ad leg. Aquil.

DE FVGITIVIS. Tit. IIII.

1. l. Limenarchæ 4.	1. Ex tit. de iuriſdict.
2. l. Fugitiui 2.	2. l. Non ſtatim ad legem Faun.

DE RELIGIOSIS ET SVMPTIBVS funerum. Tit. VII.

1. l. Qui propter 1.	1. Ex tit. de nego. geſt.
2. l. Si locus 34.	2. l. Seruum 11. de manumiſſ.
3. l. Impenſa 45.	3. l. In ratione 30. ad legem Falc.

DE MORTVO INFERENDO &c. Tit. VIII.

1. l. Prætor ait 1.	1. Ex l. Ait Prætor, ne quid in loco ſacro.
2. l. Si proprius 3.	2. l. Tenetur 6. §. ſi locum de act. empti.

Finitur pars ſecunda.

LIBER DVODECIMVS.

DE REBVS CREDITIS, SI CERTVM petatur, &c. Tit. I.

1. l. ſi à furioſo 12.	1. L. Si pupilli 66. de ſolutionibus. L. Si furioſo 23. de oblig. & actio.

1.l. Si filiusfa.14.	2.Tit. ad Senatuſconſultum Maced.ex quo eſt.
3.l.ſingularia 15.	3.l.Qui negotia 34.Mandati.
4.l.Si ſocius 16.	4.l.1.Et paſſim pro ſocio.
5.l.Cum filiusfamil.17.	6.l. In factum 12. de oblig. & actio.
6.l. Quidam 21.	6.l. Permittendum 5. ſi pars hær. pet.
7.l. Si eum ſeruum 23.	7.l. Quidam 47. de hæredibus inſtit.
8.l.Ciuitas 27.	8. L. Bona ciuitatis 15. de verborum ſign. L. Iuſſu 4. Quod iuſſu ex.
9.l.Si inſtitorem 29.	9 Titu. Quod cuiuſque vniuerſit.
10.l.Principalibus 33.	10. L. quotiens 47. de peculio. L. Si dominus 5. quod iuſſu.
11.l.Lecta, circa fin.40.	11.l. Inter 41.§. primo de vſur.
12.l.Si ego 42.§. Labeo.	12.l. Si ita ſtipulatus 126.de verborum oblig.

DE IVREIVRVNDO.
Tit. 11.

1.l.Si patronus.16.	17. de re iudicata.
2.l.Admonendi 31.	2.l. Si inter 15. de except. rei iud.
3.l.Manifeſta 38.	3.l. Si mulier 21. & paſſim tit.rerum amotar.

DE IN LITEM IVRANDO.
Tit. III.

1.l. Nummis 3.	1.l. Ei apud quem 5.& paſſim tit.depoſiti.
2.l. Videamus 4.	2.Deſumpta ex ti.de tutelis.
3.l.Vulgo 7.	3.Deſumpta ex ti. de procu.
4.l.Tutor 8.	4.l. Si cui 49.locati.
5.l.Cum furti 9.	5.l.Si is 72 .de furtis.

DE CONDICTIONE CAVSA data &c. Tit. IIII.

1.l. Si extraneus 6.	1.l. Viro 29. ſoluto matrimonio.
2.l.Si procuratori 14.	2.l. Si procura.6. de condit. indeb.

DE CONDICTIONE INDEBITI. Tit. VI.

1.l.Sed etſi.22.	1. L. hæres 21. ad Treb. / L.hominem 3.pro ſuo. / L.Titia 86.ad l.Fal.
2.l.Is qui plus 31.	2. L. Ita tamen 27.ad Trebellia.
3.l. Qui exceptionem 40.§.fin.	3.l. Si operas 25. de præſ. verb.
4.l.Tutores 61.	4.l. Cum in eo 44. de pact.
5.l.Si quod dominus 64.	5.l. Si quis 56. ſoluto matrimonio.

DE CONDICTIONE SINE CAVSA. Tit. VII.

1.l.Si fullo.2.	1. Deſempta ex titu. locati.

LIBER

LIBER XIII.

DE CONDICTIONE FVRtiua. Tit. I.

1. l. Quod ab alio 15. Et l. qui furtum 16.	1. l. Si is qui rem 67. de furtis.

DE EO QVOD CERTO LOCO &c. Tit. IIII.

1. l. Centum 8.	1. L. Cùm quis 55. de verborum oblga. L. Si poſtea 10. rem pup. ſal.

COMMODATI VEL CONTRA. Tit. VI.

1. l. Nemo 9.	1. l. Non ſolet 39. locati.
2. l. Si ſeruus 22.	2. Ex l. ſi ex duobus 17. Et paſſim de noxalib. actio.

DE PIGNORATITIA ACTIONE. Tit. VII.

1. l. Quamuis 6.	1. l. Expilata 2. expil. hær.
2. l. Si pignore 22.	2. l. Si debitor 80. de furt.
3. l. Si quis 36.	3. Ex tit. de dolo.
4. l. Caius Seius 39.	4. l. Fideiuſſor 26. de pignor.

LIBER XIIII.

DE LEGE RHODIA. &c. Tit. II.

1. l. Si laborante 2.	1. Ex l. Si in lege 24. Et paſſim tit. locati.

2. l. Qui leuandæ 8.	2. l. Si quis 7. pro derelicto.

DE SENATVSCONSVLTO MAcedoniano. Tit. VI.

1. l. Vſque 2.	1. Ex titu. de rebus auct. iud. poſſ.
2. l. Sed ſi 9.	2. l. Si filiusfam. 14. ſi certum pet.

LIBER XV.

DE PECVLIO. Tit. I.

1. l. Curator 24.	1. l. Si nepos 9. de ritu nupt.
2. l. In arrogatorem 42.	2. Ex l. pertinet. §. ei qui de cap. minut.
3. l. Si quis 44.	3. Ex tit. de rebus auct. iud. poſſ.
4. l. Si filius 57.	4. l. Quòd ſi 45. de iure dot. Et l. Videamus 27. de lib. leg.

QVOD IVSSV. Tit. IIII.

1. l. Si iuſſu 4.	1. Ex tit. Quod cuiuſque vniuerſit.

LIBER XVI.

DE COMPENSATIONIBVS. Tit. II.

1. { l. ſi ambo 10. l. Item Iuris 12. }	1. Ex tit. de rebus auct. iud. poſſid.

DEPOSITI VEL CONTRA.
Tit. III.

1.l. Quod ſeruus 11.	1.l. Contractus 23. de regulis iuris.

LIBER DECIMVSSEPTIMVS.

MANDATI VEL CONTRA.
Tit. I.

1.l.Ita vt omnes 36.	1.l. Cum ſeruo 63. de contrah. empt.
2.l.Dolus 44.	2. Et titu.quæ in fraud.credit.
3.l.Si ſocietatem 6.	3. L.operas 3.de oper. L.à duob.4.l.bert.

LIBER DECIMVSOCTAVVS.

DE CONTRAHENDA EMPTIONE & venditione. Tit. I.

1.l. Hæc venditio.7.	1.l.In perſonam 22.§.generaliter.de reg.iur.
2.l. Cùm in lege 33.	2.l. ſi ſeruitus 23. de ſeruitut. vrbano.
3.l.cum in venditione 36.	3. Ex l.prima ſi quid in fr. patr.
4.l.ſi debitor 39.	4.l.Suæ rei 16. hoc eodem titu.
5.l. Labeo.ſcribit 50.	5.Ex tit.de dolo.
6.l.Littora 51.	6. Ex titu.de rei vendicat.
7.l. Senatus 52.	7. Ex tit. de vſurp.& vſucap.
8.l.Vt res 53.	8.Ex titu.de Præt. ſtip.
9.l. Cum ſeruo 63.	9.l. Ita vt omnes.§. primo. Mand.
10.l.Fundus 64.	10.l.Proprium 5.comm. præd.

DE LEGE COMMISSORIA.
Tit. III.

1.l. Cum venditor.2.	1.l. Quamuis 6. de pigno. act.

DE SERVIS EXPORTANDIS.
Tit. VII.

1.l.Seruus 7.	1.l.Cuius ſumma clariſſima eſt, in prin.l.1.eod.

LIBER DECIMVSNONVS.

DE ACTIONIBVS EMPTI ET VENDITI. Tit. I.

1.l. Non eſt nouum 10.	1.l. Qui ſatiſdare 3. de fideiuſſ.
2.l. Veteris 19.	2.Ex tit.de publ.iudic.
3.l.Si quis à me 32.	3.Ex tit.de dolo.

LOCATI ET CONDVCTI.
Tit. II.

1.l. Si addes.§.	1.l. Diem functo 4.de offic. aſſ.vlti.
2.l In lege 29.	2. l.Cæſar 15.de Publican. l.In lege céſoria 203.de verbor. ſignifi.
3.l.Qui mercedem 40.	3.Ex titu.Nautæ,Caupó.ſtabul.
4.l.Locare 44.	4.Ex tit.de ſeruitut.
7.l.Si tibi 45.	5.Ex tit.de noxalib.act.
6.l.Si ignorans.50.	6.l.Principalib.33.de reb.cred.
7.l.ſi operas pen.	7.l. Qui exceptionem 40.§.fin. de condict.indeb.

Finitur pars tertia.

LIBER XX.

DE PIGNORIBVS ET HYPOTICIS Tit. I.

1.l. Contrahitur 4.	1.l. In re hypothecæ.4. de fide inſtrumentor.
2.l.Obligationes.6.	2.Ex titu.de migrando.
3.l.fideiuſſor 26. §.primo.	3.l. Caius 39. de pigno. actio.

IN QVIBVS CAVSIS PIGNVS VEL hypotheca tacitè contrahatur. Tit. II.

1. { L.Si horreum 3. L.licet.6.	1.Ex tit.de migrando.
L.In præſidijs 7.	L.Item quia conuentiones.ff.de pact.

QVI POTIORES IN PIGNORE habeantur. Tit. IIII.

1.l.Huius 6.	Ex tit.de migrando.

LIBER XXI.

DE AEDILITIO EDICTO. Tit. I.

1.l.Quæro 58.	1.l.Emptorem 4.de probat.
2.l.Cum in ea.59.	2.Ex titu. de exceptionibus.

DE EVICTIONIBVS ET STIPVLAtionibus. Tit. II.

1.l.ſi prægnans 42.	1.Ex tit.de vſuris.
2.l Si ab emptore 49.	2.Ex tit.de vſufr.
3.l.Si per imprudentiam.51	3.Ex titu.de Præt.ſtip.

LIBER XXII.

DE VSVRIS ET FRVCTIBVS. Tit. I.

1.l.ſi quis ſolutioni 24.	1.Ex tit.ſoluto matrimon.
2.l.Mora.32.	2.l.Si quis 53. de fideicom. lib.
3.l.Vſuræ.34.	3.Ex tit. de petit.hæred.
	l. Nouatione 18. de nouat.
4.l.Lite 35.	4. Ex titu. de rebus auct. iud. poſſ.
5.l.Tutor 41.	5.l. Periculum 35. de reb. cred.
6.l.Fructus 45.	6.l. Fructus 72. de reg.iur.

DE PROBATIONIBVS ET PRAEſumptionibus. Tit. III.

1.l Ei incumbit 2.	1.Ex tit.de exceptionibus.

DE FIDE INSTRVMENTORVM. Tit. IIII.

1.l.In re.4.	1.l. Contrahitur 4.de pignor.
2.l.vlti.	2.Ex titu.teſtam.quemadm.ap.

DE TESTIBVS.
Tit. v.

1.l.1.	1.Ex tit.de bonor.poſſ.

LIBER XXIII.

DE SPONSALIBVS.
Tit. I.

1.l.vltim.	1.Ex titu. de his qui not. infamia.

DE RITV NVPTIARVM.
Tit. II.

1.l.Si nepos 9.	1.l.Iulianus 4.de diuortijs.
2.l.denique 6.	2. L.cui fuerit 15. de condit.& demonſtr. L.nuptias 30.de reg.iur.
3.l.Si filius 11	3. L.vxores 6. de diuortijs. L. lex Cornelia 28.de vulgar. & pupilllari ſubſt.
4.l.In liberæ 24.	4.l. Stuprum 34. ad leg. Iulia. de adult.
5.l.Si quis 38.	5.l.Præſidis 34. de rebus cred.
6.l.Semper 42.	6.l.Semper 197.de regu.iur.

DE IVRE DOTIVM.
Tit. III.

1.l.Reipu.2.	1.l.Intereſt.18.de reb.auct.iud.
2.l. Quod ſi 45.	2.l.57. de peculio. Et l.27. de lib.leg.
3.l.ſi is qui 56.§. quod dicitur.	3.l. Impenſa 79. de verborum ſignific.

DE PACTIS DOTALIBVS.
Tit. IIII.

1.l.Pomponius 6.	1.Ex titu.de pactis.

LIBER XXIIII.

DE DONATIONIBVS INTER virum & vxorem. Tit. I.

1.l.Nec eſſet 2.	1.Ex l. immo 37.de legib.
2.l.Marcellus 45.	2.Et tit.de rei vindicat.
3.l. Inter 46.	3.Ex ti.de interdi. & vxor.
4.l. Si quis vxori 59.	4.l. ſi inter 8. de rebus dubijs.

DE DIVORTIIS ET REPVDIIS.
Tit. II.

1.l.Vxores 6.	1.l. Lex Cornelia 28.de vulga. & pupilla.

SOLVTO MATRIMONIO &c.
Tit. III.

1.l.Si ab hoſtibus 10.§.ſi vir.	1.l.Cum mortem 27.de iure fiſci.
2.l.Si filiofa.53.	2. L.Ne ex liberalitate 50. L.Si rerum 52.de re iud.

LIBER XXV.

DE ACTIONE RERVM AMOTARVM.
Tit. II.

1.l.De rebus 14.	1. Ex tit. de iureiurando.

DE AGNOSCENDIS ET ALENDIS liberis. Tit. III.

1.l.Alimenta 6.	1.l.Diuus 7.de iure patro.

DE CONCVBINIS. Tit. III.

1.l.vlti.	1.l.Si quis 38.de ritu nup.

LIBER XXVI.

DE TVTELIS. Tit. I.

1.l.vlti.	1.l.Mulier 2.de confir.tut.

DE TESTAMENTARIA TVTELA. Tit. II.

1.l.Si quis 22.	1.Ex tit.de milit. teſtam.

DE CONFIRMANDO TVTORE. Tit. III.

1.l.Mulier 2.	1.l.vlti.de tutelis.

DE TVTORIBVS ET CVRATORIBVS datis. Tit. V.

1.l.1.	1.l.Iuridico 2.de offi.iuridic.
2.l.Nec non 6.	2.l. Abſentem 199.de verb. ſig.
3.l.ventri 20.	3.l.1.Qui pet.tut.

DE ADMINISTAT. ET PERICVLO tutorum. Tit. VII.

1.Generaliter 10.	1.Ex titu.de ſucceſſ.edicti.
2.l.Decreto 24.	2.Ex tit. de procurat.

3.l.ſi

3.l.ſi minoris 25.	3.Ex titu.de in integrum reſti.
4.l.Ad inſtruendam 34.	4.l.vlt.de ſuſpect.tut.
5.l.Si plures 38.	5.l.vlt.rem pup.ſal.fore.

DE SVSPECTIS TVTORIBVS.
Tit. x.

1.l.vlt.	1.l.34. de adm.tutor.

LIBER XXVII.

DE EXCVSATIONIBVS TVTORVM.
Tit. I.

1.l.excuſare 25.	1.l.Nec quicquam.§.vbi decretum,de offic.proconſul.
2.l.Cum ex oratione 44.	2.L.11.de Senatuſcōſulto Sylaniano, & L.ſi is qui 42. ad legem Iuliam de adult.

DE TVTELA ET RATIONIBVS distrahendis. Tit. III.

1 l.Si adhuc 16.	1.Ex tit.de exceptionibus.
2.l.vlt.	2.l.Si ſponſa 74.de iure dot.

DE CONTRARIA ET VTILI actione tutelæ. Tit. IIII.

1.l.vlt.	1.l.Si mandat.54. Mandati.

QVOD FALSO TVTORE AVCTORE geſtum &c.eſſe dicetur. Tit. VI.

Hoc edictum fuit olim propoſitum in tractatu de reſtitutionibus, poſt edictum de minoribus.

DE CVRATORIBVS FVRIOSO ET prodigo, vel alijs extra minores dandis. Tit. x.

1.l.prima.	1.l.Is cui 6.de verborum oblig.
2.l.Iulianus 10.	2. Ex tit. de rei vindicat.

Tertiæ & quartæ partis finis.

LIBER XXVIII.

QVI TESTAMENTA FACERE poſſunt. Tit. I.

Deſumptæ ex tit. teſta. mẽ.quemad mod.aper.

1.l.à qua ætate 5.	1.l.1.de manumiſſionibus.
2.l.qui in poteſt.6.	2.l.Eius 8.de rebus cred.
3.l.Is cui 18.	3.l.Is cui 6.de verb. oblig.
4.l.Cum lege 26.	4.Ex tit.de minoribus.
5.l.vlti.	5.l.Imperatores 91.de hæ.inſt. & l.ex imperfecto de leg.3.

DE LIBERIS ET POSTHVMIS HAEredibus inſtituendis. Tit. II.

1.l.1.	1.l.1.de hæredibus inſtit.
2. l.Multi 18.	2.Ex titu. de iniur. & famo.lib.
3.l.Si filium 21.	3.l. Si ita ſcriptum 67.de hæredib.inſtitu.
4.l.Filius 28.	4.l.Filium 20.de bonorum poſ. con. tab.
5.l. Inter cætera 30.	5.Ex tit. teſt. quemadmo.aper.

DE HIS QVAE IN TESTAMENTO delentur, &c. Tit. IIII.

1.l.1.	1.l. Si ita ſit adſcriptũ 14. de le. 1.

DE HAEREDIBVS INSTITVENDIS.
Tit. v.

1.l.1.	1.l.1.& 15.de libe.& poſth.
1.l.Quotiens 9.	2.l.Si quis 4.de legat.1.
3.l.Titius 24.	3.l.Si Titio 16.de leg.2.
4.l.Si ita ſcriptũ 47.	4.l.21. de manum.teſt.
5.l.Si is qui ſoluendo 55.	5.Ex tit.de rebus auct.iud.poſſ.
6.l.Si quis ſolidum 72.	6. L.Si is 6.de vulg.& pup. L.Sed etſi hoc 61.de cond. & demonſt.

DE VVLGARI ET PVPILLARI SVBſtitutione. Tit. VI.

1.l.Verbis 7.	1.l.Centurio 15.eo.hoc ti.
2.l.Qui liberis 8.	2.l. Hæc verba 3.de legat.1.
3.l.Si ita quis 21.	3.Ex tit.de bonorum poſſ.
4.l.Is qui contra 22.	4.l.Si pupillo 11.de bono.poſ.
5.l.Lex Cornelia 28.	5.l.Bona.22.de cap. & poſtl.

DE IVRE DELIBERANDI.
Tit. VIII.

Hæc ferè ſumpta ſunt ex titu. de rebus auct.iudic.poſſ.

LIBER XXIX.

DE TESTAMENTO MILITARI.
Tit. I.

1.l.1.	1.l.1.De bonorum poſſeſ.ex teſtam.milit.
2.l.de militis 2.	2.Ex tit.de bonorum poſſ.
3.l.Iure militari.4.	3. L.mutum.5.de acq.hæred. L.1.qui & à quibus &c.
4.l.Facere 10.	4.l.Obſides 11.de teſtam.
5.l.Titius 25.	5.l.Centurio 15.de vulgari.

DE ACQVIRENDA VEL AMITTENDA hæreditate, Tit. II.

1.l.Pupillus 9.	1. L.In negotijs 5.de regu.iur. L.Is poteſt 18.hoc tit. L.Legatum 7.de legat. 1,
2.l.Qui hæreditatem.	2. Ex tit.de rebus auct.iud. poſ.
3.l. Fuit quæſtionis 24.	3. L.Licet.2.ſi quis omiſſa cauſa teſt. L.Qui pretio 8.de mort.cauſa don. L.Non vult.6.de regu.iur.
4.l.Quandiu 39.	4. Ex tit.de bonor.poſſeſſ.
5.l. Si ſeruus communis 66.	5. Ex titu. de rebus auct. iud. poſſ.
6.l.Quandiu 69	6.l. Ex titu. quibus ex cauſis in poſſ.
7.l.Si ſeruum 71.	7. Ex titu.de bonis auct. iud.poſ.
8.l.quæ neptis 98.	8.l. Filius 90. de ſolutionibus.

TESTAMENTA QVEMADMODVM aperiantur. Tit. III.

1.l.1.	1.l.De ijs 6.de tranſact.

SI QVIS OMISSA CAVSA TESTAmenti ab inteſtato vel alio modo poſſideat hæreditatem. Tit. IIII.

1.l.Licet 2.	1. L. Qui pretio 8. de mortis cauſa don. L.fuit quæſtionis 24. de acqui.hær.

DE

DE SENATVSCONSVLTO SYLLANIANO & Claudiano. Tit. v.

1.l.Idemque 11.	1.l.44. de excuſat. tut.

SI QVIS ALIQVEM TESTARI PROhibuerit vel coegerit. Tit. vi.

1.l.1.	1. L.vnica, vnde vir & uxor; L.12. de bonorum poſſ.

LIBER XXX.

DE LEGATIS ET FIDEICOMMISſis, liber primus. Tit. 1.

1.l.1.	1.Ex tit.pro legato.
2.l.Sciendum 2.	2.l.1. de legat.3.
3.l.Hæc verba 3.	3. L.Qui liberis 8. Et L.Sed etſi plures 10.de vulgari.
4.l.Id quod 9.	4.l.Cum duæ 14. de captiuis.
5.l.Si ita 14.	5.l.Semper 9.de reg.iur.
6.l.qui filiab.17.	6.l.Si quis filiab.5. de teſt. tut.
7.l.Si grege 22.	7.l.Quod ſi ſtatuam 14.de auro, arg.legato.
8.l.Quod in rerum 24.	8.l.Vbi pure 19.ad Senatuſconſultum Treb.
9.l.A filio 25.	9.l.1. De dote prælegata.
10.l.Si creditori 25.	10.l. Si fundus 65. ad leg. Falcid.
11.l.Sin autem 29.	11.l.Veſtimentum 22. de auro, argen.
12.l.Seruum 44. §.ſi pocula.	12.l. Cum filiofamil. 50. de legat.3.
13.l.Si cui 49.	13.l.1.De inſtructo vel inſt. leg.
14.l.Si cui 52.	14.l. Nam quod 4.de penu.leg.

15.l.Nemo poteſt 55. — 15.l. Nemo paciſcendo de pact.
16.l.Si hæres 75. — 16.l.Si vſusfr. 8.de vſu & vſufr.
17.l.Fideicommiſſum 78. — 17.l.Si ab eo,9. de vſu & vſufr.
18.l.filio pater 87. — 18.l. Si teſtamentum 24.de his quæ vt indig.
19.l. Quæſitum 91. — 19. Cum legato 17. quando dies leg.ced.
20.l.Etiam 111. — 20.l.Si quis 3.de iure patron.

LIBER XXXI.

DE LEGATIS ET FIDEICOMMISſis, liber ſecundus. Tit. 1.

1.l.Quotiens 2. — 1.Extit. de Prætor. ſtipul.
2.l.Qui duos 13. — 2.l. Quid ergo.4. de lib.leg.
3.l.Cùm quidam 21. — 3.l. Verbum 94. de verborum ſignifi.
4.l.Cùm quidam 24. — 4.l. Fideicommiſſa 11. de legat.3.
5.l.Si ita relictum. 43.§.vlt. — 5.l.Si ita ſtipulatus 109.de verborum obligat.
6.l.Si ita ſcriptum 45. — 6.l.Seruius ait 122. de verborum ſignifi.
7.l.Titio 74. — 7.l.Liber homo 118. de verborum obliga.
8.l.Miles 75. — 8.l.Teſtamento 49.de man.teſt.

LIBER XXXII.

DE LEGATIS ET FIDEICOMMISſis, Liber tertius. Tit. 1.

1.l.Pater filium 38. — 1.l. Libertis 107.de condit. & demonſtrat.

2. l. Si filiæ pater 43.	2.l. Si certa 75.pro ſocio.
3.l. Ea tamen 46.	3.l. Quæ ſitum 78.hoc eo.tit.
4.l. Legatis 65.	4.l. Is qui natus 210.de verb.ſig.
5.l. Triplici. 142.	5.l. Re coniuncti 89.de leg.3.

LIBER XXXIII.

DE VSV, ET VSVFRVCTV, ET REDItu, & habitatione. Tit. II.

1.l. Si vſufructus 8.	1.l. Si hæres 73.de lega.1.
2.l. Si ab eo 9.	2.l. Fideicommiſſum 78.

DE SERVITVTE LEGATA. Tit. III.

1.l. Si fundum 3.	1.l. Ea quæ in partes 192.de regu.iur.

DE OPTIONE VEL ELECTIONE legata. Tit. V.

1.l. Scilicet 3.	1.l. Si ita 25.de contrah.empt.

DE INSTRVCTO VEL INSTRVmento legato. Tit. VII.

1.l.1.	1.l.1. De peculio leg.

DE PECVLIO LEGATO. Tit. VIII.

1.l. Ei quoque 11.	1. Ex tit.de peculio.

LIBER

LIBER XXXIIII.

DE AVRO, ARGENTO, MVNDO, ORnamentis,&c. legatis. Tit. II.

1.l. Si quis 11.	1.l. Cui vinũ 6. de trit. vino leg.
2.l. Si gemmâ 17.	2.l. Cætera 41. de legat. 1.
3.l. Inter 33.	3.l. Si mihi 110. de verb. oblig.

DE LIBERATIONE LEGATA. Tit. III.

1.l. Si quis 15.	1. Ex titu. de rebus âuct. iud.
2.l. Si ei 16.	2.l. Si à Colono 89. de verb. ob.
3.l. Videamus 27.	3. L. Si filius 57. de peculio. / L. Quòd ſi 45. de iure dot.

DE HIS, QVIBVS VT INDIGNIS legata auferuntur. Tit. IX.

1.l. Papinianus 4.	1. Ex tit. de inoff. teſtamen.

LIBER XXXV.

DE CONDITIONIBVS ET DEMONſtrationibus. Tit. I.

1.l. Obtinuit 3.	1.l. Impoſſibilis 7. de verb. obli.
2.l. Cui fuerit 15.	2. L. Denique 6. de ritu nup. / L. Nuptias de regu. iur.
3.l. In teſtamento 27.	3.L. Quæ in teſtamento 2. de his quæ pro nõ ſcriptis hab.
4.l. Si in annos 48.	4.l. Si intra 23. de ſtatu lib.
5.l. Nõnunquã in f. 51.	5.l. Expreſſa 195. de reg. iur.
6.l. Hoc modo 63.	6.l. Quæſitum 31. qui & à quib.
7.l. Conditiones 98.	7.l. Cùm illud 25. quando dies leg. cedit.

8.l. Qui ſub conditione 110.	8.l.vlti. de manum.vind.

AD LEGEM FALCIDIAM. Tit. 11.

1.l. Dolo 41.	1. Ex tit. de procurat.
2.l.Quod per legē 46.	2.Ex titu.de exceptionibus.
3.l. Lex Falcid.47.	3. Ex tit.de Præt.ſtipulat.
4.l.Quotiens 67.	4.l.Si is qui 6.de vulg.& pupil.
5.l.Poteſt 71.	5. Ex tit.de hæred.vel act.vēd.
6.l.Repetitur 84.	6.l.Vnuſquiſq; 18.ad legē Falc.
7.l.Titia 86.	7. L. Is cui hæreditas 34.de condit. iud. L. Ita tamen 27. ad SC. Treb.
8.l.Si miles 92.	8.l. Teſtaméta 26. de teſt. mili.

SI CVI PLVS, QVAM PER LEGEM Falcidiam, licuerit, &c. Tit. 111.

Hic titulus pertinet ad tractatum de Prætor.ſtip.

LIBER XXXVI.

AD SENATVSCONSVLTVM TREbellianum. Tit. I.

1.l.Sed etſi 20.	1.l.Neratius 7.de manumiſſ.teſ.
2.l.Mulier 22.	2. l. Nam cum 3. quando dies legat. ced.
3.l.Cùm hæreditas 36.	3. Ex tit.de recept.arbitr.
4.l.Non enim 38.	4.Ex tit.de petit.hæredit.
5.l.Quia perinde 42.	5.Ex tit.de pet.hæredi.
6.l.Imperator 50.	6.l.Diuus Traianus vlti. ſi quis à par.

QVANDO DIES LEGATOR VEL fideicommiſſ.cedit. Tit. II.

1.l.Cùm illud 25. 1.l.Conditiones 98.de cond.& dem. quæ ex illa eſt ſumpta.

VT LEGATORVM CAVSSA caueatur. Tit. III.

Hic titulus pertinet ad tit.de Prętorijs ſtipulationib.
1.l.Si ex cauſſa 4. 1.Ex tit.de petit.hæred.

Finitur quinta pars.

LIBER XXXVII.

DE BONORVM POSSESSIONIBVS. Titu. I.

1.l. In omnibus 2. 1.Ex tit.de petit.hæredit.

DE BONORVM POSSESSIONIBVS contratab. Tit. IIII.

1.l.Non putauit 8.§. ſi quis emancipatus. 1.l.Filio de lib. & poſthu.

DE COLLATIONE BONORVM. Tit. VI.

1.l. Nonnunquam 8. 1.l.Nemo 73.de reg.iur.
2.l.ſi quis filium 5. 2. Ex titu. de Prætorijs ſtipulationibus.

DE IVRE PATRONATVS.
Tit. XIIII.

1.l.vlti. — 1. Extat hæc l.verbis paulu-lum mutatis, in l.quæ-dam 41.famil.hercisc.

DE OBSEQVIIS A LIBERIS præſtandis.

1.l. Parens 5. — 1. Ex tit. de calumniat.

LIBER XXXVIII.

DE OPERIS LIBERTORVM.
Tit. I.

1.l. Hæ operæ 23. — 1. L. In ſtipulationibus 54. de verb.oblig. Et l. Nemo 5. de duobus reis conſtit.

2.l.Si operarum 29. — 2.Ex tit. de rebus auct.iud.

VNDE COGNATI.
Tit. VIII.

1.l. Cognatis 6. — 1.l.Qui cum 14. de bon.libert.

DE VETERANORVM ET MILITVM ſucceſſione. Tit. XII.

1.l.1. — 1.l.Quædam 14.de pœnis.

DE SVIS ET LEGITIMIS HAEREdibus. Tit. XVI.

1.l.Hi quorum 4. — 1.l. Iura ſanguinis 8.de reg.iur.

LIBER

LIBER XXXIX.

DE NOVI OPERIS NVNCIATIONE.
Tit. I.

1.l.Si prius 15.	1.l. Egi 28.de excep.rei iud.
2.l. Si opus 16.	2.Ex tit.de recep. arbitr.
3.l.Si procurator 17.	3.Ex tit quod vi aut clam.
4.l. Prætor ait 20.	4.l.Vnica de remiſſionibus.
5.l.Stipulatio 21.	5.Ex tit.de Præt. ſtip.

DE DAMNO INFECTO.
Tit. II.

1.l.1.	1.Ex tit.de iuriſdict.
2.l.Dies 4.	2.Ex tit.de iuriſdict.
3.l.Si filiusfam.21.	3.l. Si filiofamil. 11. quibus ex cauſis in poſſ.eatur.
4.l.In ſtipulatione 23.	4.Ex tit.de rebus auct.iud.poſſ.
5. l.Fluminum 34. l. Trebatius 25. l.plures 27.	5.Ex tit.de Præt. ſtipu.
6. l.In hac ſtipulatione 28. l. Damni 30. l. Qui vias 31.	6.Ex tit.de Præt.ſtipu.

DE PVBLICANIS &c.
Tit. IIII.

1.l. Quantæ 12.	1. Ex tit.de furtis.
2. l.Cæſar 15.	2. L.In lege 29.locati. L.In lege 203.de verb.ſig.

DE DONATIONIBVS.
Tit. V.

1.l.Et generaliter 3.	1. Ex.l.1. quarum rerum actio non detur.

2.l.Qui

2.l.Qui ſaxum 6.	2.l.Si cum mihi 34. de dolo.
3.l. Qui mihi 13.	3.l.Si procurator 35.de acq.rer. do.Et l.ſi me 34.de acq.poſſ.
4.l.Ariſto ait.	4. Ex tit.de præcario.

DE MORTIS CAVSSA DONAtionibus &c. Tit. VI.

1.l.Si filiofam.23.	1.l.Filiofa 42.de condi.& dem.
2.l. Si hi qui 26.	2.l. Si eius 34. ad Trebell.

LIBER XL.

DE MANVMISSIONIBVS.

Tit. I.

1.l.Si quis dicat 5.	1. L.Nullo 7. ad leg. Corn. de falſ. L.1.ad leg.Iu.de annona.
2.l.Seruus furioſi 13.	2.l. Si filia 65.de ſolutionibus.
3.l. Serui 17.	3. Seruum 8. de iure patron.

DE MANVMISSIS VINDICTA.

Tit. II.

1.l.Ego cùm in villa 8.	1.Ex tit.de in ius vocan.

DE MANVMISS. QVAE SERVIS AD vniuerſitatem pert. Tit. III.

1.l.Quare hi 2.	1.l. Poſt conſanguineos 2. de ſuis & legit.

DE MANVMISSIS TESTAMENTO.

Tit. IIII.

1.l.Si legato 11.	1.l.Quotiens 20.de reg.iur.
2.l.Si quis 12.	2.l. Quæ ſub conditione 8. de condi.inſtit.

3.l.Qui

3.l.Qui habebat 54.	3.l. Si librarius 92.de reg.iu.

DE FIDEICOMMISSARIIS LIBERtatibus. Tit. v.

1. { L. Si quis 2. L. Ergo 4.	1. Ex titu. Quibus ex cauſis in poſſ.eatur.
2. { L. In fideicommiſſarijs 5. L. Decem 6. L. Si cui legata 7.	2. Ex tit.de rebus auct.iud.

DE STATV LIBERIS. Tit. vii.

1. l. Stichus 24.	1.l.Seruus 68.de ſolutionibus.

SI LIBERTVS INGENVVS ESSE dicetur. Tit. xiiii.

1.l.Quotiens 6.	1.l.Generaliter de exceptionib.

DE COLLVSIONE DETEGENDA. Tit. xvi.

1.l.Si libertinus 4.	1.l.Ingenuum 25.de ſtatu hom.

LIBER XLI.

DE ACQVIRENDO RERVM dominio. Tit. I.

1.l.Quicquid 27.	1.l.Rerum 30.de vſurp.& vſuc.
2.l Statuas 41.	2.Ex tit.quod cuiuſcũq; vniuer.
3.l.Seruus 43.	3. Ex tit. de vſufru.
4.l.Communis 45.	4.Ex tit.communi diuid.

5.l.Non

5.l.Non eſt nouũ 49.	5.Ex tit.de rebus auct. iud.poſ.
6.l. Fructuario 47.	6.Ex titu.de liberali cauſa.
7.l.Quamuis 50.	7.l.Ariſto 10.de rerum diuiſ.
8.l. Epiſtolam 65.	8.l.Paulum 23.de except.

DE ACQVIRENDA VEL OMITTENda poſſeſſione. Tit. II.

1. l. Sed hoc iure 2. l. Si ex ſtipulatione 5. l. Clam poſſidere 6. l. Sed, etſi. 7.	1.Ex tit.de interd.ſeu ext.act.
2.l.Quemadmodum.8.	2.l.Ferè 1.53.de reg.iur.
3.l. Si quis ante 10.	3.l.Si quis 46.locati.
4. l.Iuſtè 11. l.Naturaliter 12.	4.Ex tit.de vti poſſid.
5.l.Quod vxor 16.	5.Ex tit.de interdic.ſeu ext.act.
6.l.Si quis rem 20.	6.l. Colonus 12. de vi & de vi arma.
7.l.vltima.	7.l. In vſucapione pen. de diuerſ. & temp.præſ.

DE VSVRPATIONIBVS ET VSVCApionibus. Tit. III.

1.l.In vſucapionib.6.	1.Ex tit.de minoribus.
2.l. Si aliena 10.	2.Ex tit.de Publican.
3.l.Si ab eo.	3.Ex tit.de rei vindic.

PRO EMPTORE. Tit. IIII.

1. l.1. l.litis 3.	1.Ex titu.de petit.hæredi.

L PRO

PRO DERELICTO.
Tit. VII.

1.l.1.	1.Ex titu.ex quibus cauſis mai.

PRO SVO.
Tit. X.

1.l.vlt.	1.l.In omni 2. de iur. & facti ignor.

LIBER XLII.

DE RE IVDICATA.
Tit I.

1.l.Qui damnare 3.	1.l.Cùm Prætor 12. cum alijs de iudic.
2.l. Si quis ab alio 13.	2.l.vltim.de rebus credit.
3.l.Patronus 17.	3.l.Parens 5.Et l.licet 7.de obſeq.à lib.præſtand.
4.l. Inter eos 19.	4.l. In condemnatione 173. de reg.iur. ex qua deſumpta.
5.l.Diuus 33.	5.l.Diui fratres 27.de pœnis.
6.l.Contumacia 57.	6.Ex titu.ſi quis ius dicenti non obt.
7.l.Poſt rem 56.	7.Ex titu.de iureiurando.
8.l.Sæpè 63.	8.l.Ab executore 4.de appell.
9.l.vlti.	9.l.Negociorũ 24. de appellat.

QVAE IN FRAVDEM CREDITORVM.
Tit. VIII.

1.{ L.idem erit 2. L.illud. 13.	1.Ex tit.de migrando.

LIBER

LIBER XLIII.

QVORVM BONORVM.
Tit. II.

1.l.1.	1.Ex tit.de petit.hæred.

DE VI ET DE VI ARMATA.
Tit. XVI.

1.l.Si iterum 5.	1. Ex tit. Quod met.cauſa.
2.l.Neque 13.	2.l. Stellionatus 2.ff. Stellionatus.
3.l.In interdicto 16.	3.Ex tit,de peculio.
4.l.Meritò 19.	4.l.Licet ulti.de confir.tut.

DE AQVA QVOTIDIANA ET æſtiua. Tit. XX.

1.l.Si de via 7.	1.l.60.de vſufructu.

DE REMISSIONIBVS.
Tit. XXV.

1.l. Vnica.	1.l. Prætor ait 20.de noui ope. nunciat.

DE MIGRANDO.
Tit. XXXII.

Ad huius tituli explicationem pertinet tractatus de pignoribus.

LIBER XLIIII.

DE EXCEPTIONIBVS, PRAESCRIptionibus,& præiudicijs. Tit. I.

1.l.1.	1.l.actionis 36. de obliga. & act.quæ deſumpta ex titu. de edendo.

2.l.In pupillo 4. — 2.Ex tit.de peti.hæred.
3.l.Is qui 5. — 3.Ex tit.de iureiurando.

DE EXCEPTIONE REI IVDICATAE. Tit. II.

1.l.Iulianus 3. — 1.Ex tit.de peti.hæredi.
2.l.Si cum vno 22. — 2.Ex tit.depoſiti.

DE DIVERSIS ET TEMPORALIBVS præſcrip. Tit. III.

1.l.Si quiſquam 7. — 1.l. In tantam 7.de rerum diuiſ.

DE OBLIGATIONIBVS ET ACTIOnibus. Tit. VII.

1.l.Ex depoſiti 11. — 1.l. Sicuti 38.de reg.iur.
2.l.Ex contracti-bus 48. — 2. l.Si ita 92.de verb. oblig. / l.Si pœna 20. de pœnis.
3.l.Cùm quis 21. — 3.l. Cētum capuæ 8.de eo quod certo loco.L. ſi poſtea 10. rē pupil. ſal. fore.
4.l.Non ſolum.30. — 4.l. Conditionum 90.de condi. & demonſtrat.
5.l.Qui ſeruum 35. — 5.l.Si quis egerit 89.de furt.
6.l.actionis 36. — 6.l.1.De edendo.Et l.1.de exce.
7.l.Quotiens 40. — 7. l.1.de vi bono.rapt. / l.Sed ſi 11.arbor. furt.cæſ. / Ex titu.ad leg.Aqui.
8.l.Obligationum 43. — 8.Ex titu.de Prætorijs ſtipulationibus.
9.l.In quibuſcunque 47. — 9.l. Vbi non voce 124.de regu. iur.

10.l.

10.l. Quod quis 49.	10.l. Si ita 41. de manumi. teſtamento.
11.l. Nunquam 59.	11. l. Nunquam 130. de regul. iuris. Ex tit. ad leg. Aqui.

Finitur pars ſexta.

LIBER XLV.

DE VERBORVM OBLIGATIONIbus. Tit. I.

1.l. Si id quod aurum 22.	1. l. Si cum 50. de ſolut. l. Cùm æs 20. de furt.
2.l. Cùm filiusfamil. 49.	2. l. Si quis 24. de vſur. Ex tit. ſoluto matrimonio.
3.l. In illa ſtipulatione 50.	3. Ex tit. ſi quis om. cauſa teſt.
4.l. Eum qui 56.	4.l. Qui ſibi 33. de ſolution.
5.l. Si quis 57.	5.l. Fideiuſſor. 16. §. vlti. de fideiuſſoribus.
6.l. Illa ſtipulatio. 67. §. eum qui.	6.l. Si ego 42. §. Labeo ſi certum petatur.
7.l. Cum quid 71.	7. Ex titu. de recept. arbitr.
8.l. Stipulationes 72.	8. Ex tit. communi diuid.
9.l. Ad diem 77.	9. Ex titu. de rebus auct. iud.
10.l. In executione 85.	10.l. Obligationum 43. de obli. & act.
11.l. Exiſtimo. 98.	11.l. Exiſtimo 61. de contr. emp.

DE DVOBVS REIS CONSTITVEND. Tit. II.

1.l. Si ex duobus 12.	1.l. Continuus 137. de verborum obligat.

DE STIPVLATIONE SERVORVM. Tit. III.

1.l.Si ſeruus 3.	1.l.1.de manum. quæ ſer.

LIBER XLVI.

DE FIDEIVSSORIBVS ET MANDAtoribus. Tit. I.

1.l. generaliter 5.	1.l. Non eſt nouum 10. de act. emptio.
2.l. Marcellus 25.	2.Ex titu. de minoribus.
3.l.Si fideiuſſor 31.	3.l.Si tutelæ 8.de admin. tut.
4. l.Ex perſona 32.	4.Ex tit.de except.
5.l.Si eum hominem 33.	5.Ex titu. de Prætorijs ſtipulationibus.

DE NOVATIONIBVS ET DELEGAtionibus. Tit. II.

1.l.In diem 5.	1.l. In diem 5.de acceptilat.
2.l.Quotiens 14.	2.l. Qui decem 72.§ ſi cum de ſolut.
3.l.Doli exceptio.	3.Ex tit. de doli mali & met.

DE SOLVTIONIBVS ET LIBERAtionibus. Tit. III.

1.l.Etiam circa 27.	1.l.Sed mihi 3.commodati.
2.l. Debitores 28.	2.Ex tit de tutelis.
3.l.Diſpenſatori 51.	3.Ex titu.de procurat.
4.l.Solutionis 54.	4.l. Liberationis 47. de verborum ſigni.
5.l.Si quis offerēti 58.	5.Ex tit.rem rat.hab.
6.l.Si pupilli 66.	6.l.Si à furioſo 12.de rebus.cre.

DE

DE ACCEPTILATIONIBVS.

Tit. IIII.

1.l.An inutilis 8. §.acceptum. | 1.l.Nihil 35. de regu.iur.

DE PRAETORIIS STIPVLATIONIbus. Tit. v.

1.Ad hunc titu. pertinent ſubſequentes tit. | 1. Vt legatur nomine caueatur. / Si cui plus quàm per legem Falc. / Vſusfructus quemadmodum per.

2.l.In omnibus 5. | 2.Ex tit. de damno infecto.

3.l.Prætoriæ 7. | 3.Ex tit.de petit.hæredi.

REM PVPILLI SALVAM FORE.

Tit. VI.

1.l.Aut dare 3. | 1.Ex tit.de tutel.

IVDICATVM SOLVI.

Tit. VII.

1.l.Cum lite 2. | 1.Ex tit.de exceptionibus.

LIBER XLVII.

DE FVRTIS.

Tit. II.

1.l. Non poterit 46. | 1. l.Diuus Seuerus 40.de in iurijs. / l. infamem 7.de pub. iud.

 2.l.In-

1. l. Interficiendo 68.	2. l. Quod ab alio 15. de cond. furt.
3. l. Qui re 77.	3. l. Qui furtum 16. de condict. furt.

ARBORVM FVRTIM CAESARVM.
Tit. VIII.

1. l. Qui agrum vlt.	1. Ex tit. ad legem Aquil.

VI BONORVM RAPTORVM.
Tit. VIII.

1. l. 1.	1. Ex tit. ad legem Aquil.

DE INIVRIIS ET FAMOSIS libellis. Tit. X.

1. l. Si cum ſeruo 4.	1. Ex titu. de liberali cauſa.
2. l. Si liber 22.	2. l. 1. De fugitiuis.
3. l. Si quis 24.	3. Ex tit. de peti. hæred.
4. l. Si ſtuprum 25.	4. Ex tit. ad legem Aquil.
5. l. Si quis ſeruũ 26.	5. Ex titu. de ſeruo corrupto.
6. l. Si ſtatua 27.	6. Ex tit. de relig. & ſump.

DE SEPVLCHRO VIOLATO.
Tit. XII.

1. l. Si ſepulchrum 2.	1. l. 1. Ad legem Aquil.
2. l. Prætor ait 3.	2. l. Locum. ff. de relig.
3. l. Sepulchra 4.	3. l. Ex conſenſu 3. de relig.

DE PRAEVARICATORIBVS.
Tit. XV.

1. l. 1.	1. l. Athletas 4. §. præuaricator. ff. de his qui not. infam.

DE

DE POPVLARIBVS ACTIONIBVS.
Tit. XXIII.

1.l. Mulieri 6.	1. Ex tit. de religioſ.

LIBER XLVIII.

DE PVBLICIS IVDICIIS.
Tit. I.

1.l.11.	3. l. Sepulchri 8.ff. de ſep.viol. l. Concuſſionis 2. ff. de concuſſ. l. Præuaricationis 3.ff.de præuaricat.
2.l. Infamem 7.	2. l. Non poterit 64. de furt. l. Diuus Seuerus 40. de iniu. l. Si is de cuius 4.ff. de præuaric.

DE ACCVSATIONIBVS ET inſcriptionibus. Tit. II.

1.l. In eum 15.	1. Ex tit. de vi bonorum rapto.

AD LEG. IVL. DE VI PVBLICA.
Tit. VI.

1.l. Qui dolo 10.	1. Ex titu. de interdict. ſine extraord. act.

AD LEG. IVL. DE VI PRIVATA.
Tit. VII.

1.l. Si quis aliquem 5.	1. Ex titu. de interdict. ſine extraord. act.

AD

AD LEGEM CORNEL. DE ſicarijs. Tit. VIII.

1.l.Si mulierem 8.	1. Ex titu. ſoluto matr.
2.l.Furem 9.	2.Ex tit.de furt.
3.l.Si quis dolo 10.	3.Ex titu.ad leg.Aquil.

AD LEG. IVL. REPETVNDARVM. Tit. XI.

1.l.Quod contra 8.	1.Ex tit.de vſurpat.& vſucap.

AD LEGEM IVL. PECVLATVS. Tit. XIII.

1.l. Qui perforauerit.	1.Ex titu. ne quid in loco publico.

DE QVAESTIONIBVS. Tit. XVIII.

1.l.hæreditarij 2.	1.Ex tit.de bonor.poſſ.
2. { l. Conſtitutione 3. / l. ſi quis 12. }	2.Ex tit. de lib.cauſa.

DE POENIS. Tit. XIX.

1.l.Si præſes 32.	1.Ex tit.de his qui not.infam.
2.l.Interpretatione 42.	2.Ex tit. de legibus.

DE BONIS DAMNATORVM. Tit. XX.

1.l.Cùm ratio 7.	1.l.Qui in vtero 7.de ſtat. hom.

DE BO-

DE BONIS EORVM, QVI ANTE ſentent.&c. Tit. XXI.

1.l.1.	1.l.Eius qui 29.de iure fiſci.

DE SENTENT. PASSIS. Tit. XXIII.

l.1.	1.Ex tract.libertor.

LIBER XLIX.

DE APPELLATIONIBVS ET relationibus. Tit. I.

1.l.Ab executore 4. §.alio.	1.l.Sæpe 63.de re iudic.
2.l.Negotiorum 24.	2.3.Negociorum vlt.de re iud.

DE IVRE FISCI. Tit. XIIII.

1.l.In fiſci cauſis 4.	1.Ex tit.de his qui not.infam.
2.l.Si curator 5.	2. l.1. De offic.procur. Cæſ. Ex titu.de rei vindica.
3.l.Fiſcus 6.	3.Ex tit.de rebus auct.iud.
4.l. Si fiſcus.	4.Ex tit.de lib cauſa.

DE CAPTIVIS. Tit. XV.

1.l.Pater 10.	1.l. Si pater 15.de ſuis & leg.

DE CASTRENSI PECVLIO. Tit. XVII.

1.l.1.	1.Ex tit.de petit.hæred.

2.l.Si

2.l.Si fortè 8. — 2. Ex tit. de teſtam.milit.
3.l.Ex caſtrenſi 18. — 3.l.Filiusfami.93.de reg.iur.

LIBER L.

AD MVNICIPALEM ET DE incolis. Tit. I.

1.l.Ea quæ 26. — 1.l.Nubere 4.de iuriſdict.
2.l. Incola 29. — 2.Ex.tit. de iuriſdict.
3.l. Ea quæ 32. — 3.l.In ſponſalibus 14.de ſpõſa.

DE LEGATIONIBVS. Tit. VII.

1.l.Qui libera 14. — 1. Ex tit.de exceptionibus.

DE EXTRAORDINARIIS COGNIgnitionibus. Tit. XIII.

1.l. Si iudex 4. — 1.l. Ex maleficio 4. de obligat. & act.

DE VERBORVM ET RERVM ſignificationibus. Tit. XVI.

1.l.Verbum 1. — 1.Ex tit. Si quis ius dic.nõ obt.
2.l.Vrbis appellatio 2. — 2. Ex tract.de iuriſdict.
3.l. Itinere faciendo 3. — 3.Ex titu. Si quis cautionibus vide l.primam,quæ Caij eſt, eod.
4.l.Nominis appellatione 4. — 4.Ex tit. de iuriſdic.vbi de formulis iudiciorum.
5.l.Rei appellatio 5. §.opere locato. — 5.Ex tit.de iuriſdict. Et hæc ad formulas pertinet.

6.l.No-

6.l.Nominis & rei appellatio 6.	6.Coniunge l.primam de oper. ſer.videtur & hoc cap.ad for muſas pertinere.
7.l.creditores 10.	7.Ex titu. Qui ſatiſdare cóg. & ex titu. quibus ex cauſis in poſſeſſ. catur.
8.l.Mulieris appellatione 13.	8.Coniunge l.cum eo.§.vlti. de reg. iur.
9.l.Bona ciuitatis 15.	9.Ex tit.quod cuiuſque vniuerſ.
10.l Eũ qui vectigal 16.	10. Ex eodem tit.
11.l. Munus 18.	11. Ex eodem tit.
12.l.Labeo 19.	12. Ex titu.de minoribus. l. Ait Prætor.
13.l.Verba 20.	13. Ex tit.de capit.minut.
14.l.Princeps 22.	14. Ex tract.reſtitut.
15.l.Nihil eſt aliud 24.	15.Ex tit.de petit.hæred.
16.l. Rectè dicimus 25.	16.Ex titu. de rei vindic.vel de vſufruc.
17.l.Partum 26.	17. Ex titu.de Public. in rem. Coniunge l.ſi aliena de vſur.
18.l.Alienationis 28.	18. Ex titu.de rei vindic. Fortè ex titu. quod vi aut clàm.
19. l. Coniunctionem 29.	19. Ex titu. de vſufruct.l. ex ſylua.
20.l.Sylua cædua 30.	20. Ex titu.ad legem Aquil.
21.l.Pratum 31.	21.Coniunge l.6. de vi armata.
22.l.Reſtituere 35.	22.Ex tit. de in litem iur.
23.l.Verbum oportere 37.	23.Vide l.primam eodem tit.
24.l.Oſtentum 38.	24. Ex tit. de religioſ.vbi quæritur de ſepultura huiuſmodi partus.
25.l.Subſignatum 39.	25.Ex tit.de acqu. poſſeſſ.
26.l.Deteſtatio 40.	26.Ex tit. vi bonorum raptorũ.
27.l.Armorum 41.	27. Ex titu. de vſucap. vbi de poſſ.& vi.

28.l.Pro-

28.l.Probrum 42.	28. Ex tit.de iniurijs, vide l.itē apud Labeonem eod.tit.
29.l. Verbo victus 43.	29.Ex tit.de re iudic. ſicut & capita ſequentia, vide l. ſi victum eodem tit.
30. l. Liberationis.47.	30. Ex tit.de re iudic.l.4. Coniunge l. ſolutionis.ff. de ſolutionibus.
31.l.Nurus 50.	31.Ex tit.de reb. auct.iud.poſſ.
32.l.Patroni 52.	32.Ex tit.de reb.auct.iud.poſſ.
33.l.Cōditionales 45.	33.Et titu.de rebus auct.iud.
34.l.Creditor 55.	34.Ex titu.de rebus auct.iud.vide l. qui in naue eod.tit.
35.l.Cognoſcere 66.	35. Ex l.15.de reb.auct.iud.
36.l. Cui præcipua 57.	36. Ex titu. de rebus auct.iudi. vbi de Magiſtris, qui adſcribebantur rebus vendēdis, vt ait Theoph. in Inſtitut.
37.l. Licet 58.	37. Ex tit.de curat. bon.dando.
38 l.Portus 59.	38.Ex titu.de fluminibus.
39.l.Locus 60.	39. Ex interdicto, ne quid in loco publico, vide l.2. eod.
40.l. Satiſdationis 61.	40. Ex tit.vti poſſidetis, vbi fit ſatiſdationis mentio. In l. adeò.§.cùm in ſuo de acquir. rer.dom.Eadem eſt interpretatio eiuſdem auctoris.
41.l.Tigni appellatione 62.	41.Ex tit.de lib.exhib.
42.l.Penes 63.	42.Ex.l.Pomponius de acquir. poſſeſſ.
43.l.Hæredis 65.	43.Ex titu. de litigioſ.
44.l. Alienatum 67.	44. Ex titu.de Prætorijs ſtipulationib.
45.l.Illa verba 68.	45.Ex titu. de Præt.ſtipulat.
46.l. Hæc verba 69.	46.Ex tit.de Prætor. ſtipulat.

47.l.Sciea-

47.l.Sciendum 70.	47.Ex tit. de Præt.ſtip.
48.l. Aliud eſt capere 71.	48.Coniunge l.primam.ff.ſi cui plus, quàm per legem Falci.
49.l. Appellatione rei 72.	49.Ex tract.de Prætorijs ſtipulationibus.
50.l.Signatorius 74.	50. Exemplum eſt petendum ex l.Aediles aiunt.ff. de Aedilit. ædicto.
51.l. Dediſſe 76.	51.Ex tit.de liberali cauſa.
52.l. Frugem 77.	52.Ex titu.de aquaplu.arcen.
53.l.Impenſæ 79.	53.Ex l.27.de iure dot.
54.l. Verbum amplius 82.	54. Ex l.amplius.ff. rem ratam habe.
55.l.Quid aliud 86.	55. Ex l.9.de ſeruit. Et l.6.quēadmod. ſeruit. amit.
56.l. Qui vti 90.	56.Coniunge l.6.ff.cō.prædior.
57.l.Morum 91.	57.Cōiunge l.15.ff.ad Trebell.
58.l.Verbum reddendi 94.	58. Coniunge l. cùm quidam 21. de legat.2.
59.l. Cùm biſextum 98.	59. Coniunge l.3.§. minorem. ff. de minoribus.
60.l.Notionem 99.	60.Cōiūge l.oratione de ferijs.
61.l.Inter ſtuprum 101.§.ſeruis.	61.Coniunge l. ſeruis 81.de legat. 3.
	Hæc inſcriptio oſtendit ſumptum eſſe hoc reſponſum
62.l. Licet capitalis 103.	62. ex tract.de publ.iudic. & ex tract.de pœnis. ſicut l.35.de adult.l.6. de vi priuata,l.12. de ſicarijs, l. 27. de falſis,l. 23.de pœnis. Fortaſſis & l.9. de iure patronat.
63.l.ἡ τῶν τέκνων 104.	63. Coniunge l.2. de excuſat. tutor.
64. l. Modeſtinus.	64.Ex tit.de alim. n.leg.
65.l.Seruius ait 122.	65.Coniunge l.46. de leg.2.

66.l. Ce-

66.l.Cepiſſe 140.	66. Coniunge l. Senatus.ff. de nat.cauſa mort. & l.30.de li-bert. leg.
67.l.Triplici 142.	67.Coniunge l.re coniuncti de legat. 3.
68.l.Virilis 147.	68. Ex tit.de iure patron.vbi diſputatur de lege Papia.
69.l.hominis 152.	69. Forte ex l.13.de ſuis & legit. hæred.
70.l.Cæterorum 160. l.nomē filiarū 164.	70.Coniunge l.primā de optione leg.
71.§. partitionis.	71.Coniunge l.5. de teſtamen. tut.l.17.de leg.1.l.5.de ope. libert.l.3.de aſſig. liber. De hac autem partitione vide §. ſed quia de fideicom. hæred.inſtit.
72.l.Vrbana familia 166.	72.Cuiacius monuit ad titu.de ſeruit.inſtitut. hanc l.eſſe conferendam cum l. ſeruis Vrbanis 99.de legat.3.
73.l.Carbonum 167.	73.Ex tit.de pœnu leg.
74.l. Pali 168.	74.Ex l.56. de legat.3.
75. l. Non tantum 169.	75. Coniunge l.in tradendis cōmun. prædi.l. ſi aquæductus, de contrah. empt.l.ſi tibi liberum,de act.empt.
76.l.Liberti appellatione 172.	76. Coniunge l.3. de legit.hæred.
77.l.Aliud 174.	77.Coniunge l.non impoſſibile.ff.de pact. cum alijs.
78.l.Pecuniæ verbum 178.	78. Coniunge l.2. de hæred. vend.
79.l. Inter 179.	79. Ex l.1.de in lit.iur.
80.l.Tabernæ 183.	80. Ex tit.de inſtitor. act. vt & ſeqq.cap.

81.l.Commendare 186.	81.Ex tit.depoſiti.
82.l. Verbum 187.	82.Ex tit.de hæred. vend.
83.l.Habere 188.	83.Ex titu.de euictionibus.
84.l.Inter 191.	84.Ex tit.de diuortijs.
85.l.Hæc 192.	85.Ex titu.de fur coniunge l.cũ furti,de in litem iurando.
86.l. Hæc verba.193.	86.Ex tit.de furt.
87.l. Pronunciatio 195.	87. Ex titu. vnde legit.
88.l.Familiæ 196.	88.Ex tit.vnde legit.
89.l.Indicaſſe 197.	89. Ex titu. de Senatuſconſulto Silaniano.
90.l.Abſentem 199. l.in lege 203.	90.Ex l.6. de tutor.& cura.
91.§.quid autem.	91. Coniunge l.in lege ff. locati,l. Cæſar, de Publican.& vectig.
92.l.Qui fundum.	92. Coniunge l. cùm in teſtaméto 28.de auro & arg. leg.
93.l.Mercis appellatione 207.	93. Coniunge l. qui fundum.ff. de ſeruitu. ruſticorũ prædio.
94.l.bonorum 208.	94. Ex l. Cùm quis,ff. de obligat.& act.
95.l.Is qui 210.	95. Ex l.4.de collat. bonorum, iuncta l.2.§.1.
96.l.Cedere 213.96.	Coniunge l.65. de legat.3.
97.§.lata culpa.	97. Coniunge l.125.infr.eodé.
98 l.Liberorum 220.	98.Coniunge l. ſi dotali,ff.ſoluto matrimo.
99.l.Latę culpæ.223.	99.Coniunge l.213.ſupr.eodé.
100.l. Fugitiuus 225.	100.Ex titu.de fugitiuis.
101.l.Vt ſunt 230.	101. Ex l. prima & 6. ad Senatuſconſultum Tertyl.
102.l. Quod dicimus 131.	102. Coniunge l.æquiſſimum, ad Tertyl.

103.l.Hæc enunciatio 232.	103. Ex l. ſi à reo, de fideicommiſſ.
104.l. Malum 242. §.ſtraturam.	104. Coniunge l. fundi,§. Labeo, de act.empt.
105.l.Scæuola 243.	105. Coniunge l.alimenta,ff.de aliment.legat.

DE DIVERSIS REGVLIS IVRIS antiqui. Tit. XVII.

1 l.Fœminæ 2.	1.l.Coniunge.l. 10.de ſtatu ho. l.7.de bonorum poſſ.
2.l.Eius 3.	2.Coniunge.l.4.de acquir.hær. Ex qua poteſt cognoſci vera lectio
3.l.Velle 4.	3.Ex l.6.de acquir. hære.
4.l.In negocijs 5.	4.Coniunge l.9.de arquir.hær.
5.l.Non vult 6.	5. Coniunge l.fuit quæſtionis, de acquir hæred.
6.l.Iura ſanguinis 8.	6. Coniunge l.4.de ſuis & legi.
7.l. Semper 6.	7. Ex l.ſi ita ſcriptum 14.de legat.1.
8.l.In teſtamentis 12.	8. Coniunge l. fundi de vſu & habitat.
9.l.Is qui 15.	9. Coniunge.l. eandem 72. de legat.3.
10.l. Cùm tempus 17.	10.Coniunge.l.10. & 13.ff.quã do dies leg.cedit.
11.l. Quæ legata 18.	11. Coniunge.l. 78. de verborum obligat.
12.l.Non debet 21.	12. Coniunge l.ſi legat. 11. de manumiſſ.teſt.
13.l. In perſonam 22.	13. Coniunge l. hæc venditio 7.de contrah.empt.
14.l.Contractus 23.	14.Coniunge.l.11. depoſiti.
15.l.Diuus 28.	15.Sumpta eſt ex l.ſi extraneus, de

	de iure dot. Et coniungen.l. ſi quis crediderit, de pact.& l.maritum,ſolut.matr.
16.l. Quod initio 29.	16. Coniunge l. qui à quolibet ff.de contrah. emp.& l.5.de auct.tut. & l.pe.infr. hoc tit.
17.l. Nuptias 30.	17. Coniunge.l.15. de condit. & demonſtra.
18.l. Verum eſt 31.	18.Cõiũge.l.50.de pac.cũ alijs.
19.l. Nihil 35.	19.Ex l. an inutilis,de acceptil.
20.l.Nemo 37.	20. Coniunge.l.eum qui,de iuriſdict.l.ſi locus.ff. de iudic. l.ſi iudex,de re iudic.
21.l.Sicuti 38.	21. Coniunge l.12.de obli. & actionibus.
22.l.Furioſi 40.	22.Coniunge l.20.de aq.pl.ar.
23.l.Neque 45.	23.Ex titu.de pignoribus.
24.l. Quod à quoquo 46.	24. Ex tit.de pignoribus.
25.l.Conſilij 47.	25.Ex titu.mandati,vide l.2.
26.l.Quicquid 48.	26.Ex tit. de diuortijs.
27.l.alterius 49.	27.Ex tit.de tutel.
28.l.Culpa 50.	28.Ex titu.de noxal.act.
29.l.Non videtur 51.	29.Ex tit.de bonorum poſſeſſ.
30.l.Cuius 53.	30.Ex ti. ſi quid in fr.patr.
31.l.Nemo 54.	31.Ex tit.vnde legit.
32.l.Nullus 55.	32. Ex tit.ſi quis om.cauſa teſt.
33.l.Ex pœnalib.58.	33.Ex ti.de peculio.
34.l.Domum 61.	34.Coniunge.l.2. de oper.pub.
35.l. Hæreditas 62.	35.Ex titu.de perit.hæredit.
36.l.Nemo 70.	36. Coniunge l. ei qui, eodem ti.Et l.24.de verborum ſig.
37.l.Omnia 71.	37.Coniũge l.ſolet,de of.Præt.
38.l.Fructus 72.	38.Coniunge l.ne quiſquam.§. vbi decretum de off.Procõſ.
39.l.Nemo 75.	39. Coniunge l. vltim. de vſur.

40.l. Actus legitimi 77.	40. Coniunge.l. nonnunquam de collat. bonor.
41.l In toto iure 80.	41.Coniunge l.8.de tutor. & rationibus diſtrah. exemplum eſt.l.ſeruis, de legat.3.
42.l. Quæ dubitationis 81.l.cum amplius 84.	42.Coniunge l.66. mandati.
43.§.Is natura debet.	43.Coniunge l.Iulianus,de con dict.indeb.
44.l.In ambiguis 85.	44.Coniunge l.in ambiguis,de iure dot. Et l. Caius ſoluto matrimo.
45.l.Nulla 88.	45. Ex l.ſi pupillus, de verborum obligat.
46.l. Si librarius 92.	46. Fortè ex l.54. de manumiſſ. teſtam.
47.l.Filiusfa.93.	47. Coniunge l.18.de Caſtrenſi pecul.
48.l.Nemo.103.	48.Ex tit.de in ius voc.
49.l.Cum ſeruo 107.	49.Ex tractatu de iuriſdi.
50.l.Ferè 108.	50. Ex titu. de in ius voc. Et ex titu. ne quis eum qui in iius voc.&c.&tit. de his qui not. infa. vide l. liberorũ, & ſeq. eodem titu.
51.l.Nullum 109.	51.Ex titu.de calumniatoribus.
52.l.Si quis 115.	52.Coniunge l.2.eodem ti.quę idem ferè principiũ habet.
53.l.Nihil 116.	53.Ex ti.de his quę vi metusve.
54.l. Qui in ſeruitute 118.	54. Ex tit.quibus ex cauſis maior. vbi de vſucapione multa, & de alienat. iud. mut. cauſa &c.
55.l.Non alienat.119.	55.l.4.§.1. eodem titu.
56.l.Nemo 120.	56.Ex tract. reſtitutionum.

57.l. Ne-

57.l.Nemo 126.	57.Ex tit.de peti. hære.l.etiam.
58.l.Cùm Prætor 127.	58.Ex tit.de peti.hær.
59.l.In pari 128.	59.Ex tit. de Publ.in rem act.
60.l.Nihil dolo 129.	60.Coniunge.l.173. infr.codē.
61.l.Nunquam 130.	61.Ex titu. ad legem Aquil.
62.l.qui dolo 131.	62.Ex tit de noxal.act.
63.l.Imperitia 132.	63.Ex tit.ad leg.Aqui.
64.l.Bona fides 136.	64.Ex tit.de peti. hæred.aut de rei vindicat
65.l.Qui aucto-re 137.	65.Ex tit.de religio ſ.l. & ſi quis §.ſed ſi ædita.
66.l.Quod con-tra 141.	66. Ex tractatu de vſucap. vide etiã l. quod verò.ff. de legib.
67.l.Qui tacet 142.	67.Ex tit. de confeſſ.
68.l.Quod ipſis 143.	68.Ex titu. de rebus auct.iud.
69.l.Non omne 144.	69. Coniunge l.ſi filiusfa.88.de verborum oblig.
70.l.Nemo 145.	70.Ex titu. Quæ in fraud.
71.l.Cuius 148.	71.Ex tit. de rebus auct.iud.
72.l. Parem 150.	72.Ex tractatus interdict.
73.l.Nemo.151.	73. Ex titu ne quid in loco publico, vbi mentio damni fit.
74 l.Hoc iure 152.	74. Ex titu. de vi armata.
75.l.Ferè 153.	75. Coniunge l. quemadmodũ de acquir.poſſeſ.
76.l.Cùm par de-lictum 154.	76.Ex tract.interdictor.
77.l. Factum 155.	77. Ex tractatu interdict.
78.l.Inuitus 156.	78.Ex tractatu interd.
79.§.cui damus	79. Coniũge l.primã de ſuperfi.
80.§.cùm quis.	80. Coniunge l.3. de itinere actuque priuato.
81.l.Ad ea 157.	81.Ex tracta.interdictor.l.is qui in puteum,§. ſi tutoris,quod vi aut clam.
82.l.Creditor 158.	82.Ex titu.de migrando.

83.l.Non vtex pluribus.	83. Coniunge l.& an eadem. §. actionis,de exce. rei iudicat.
84.l.Aliud 160.	84.Ex tit de litigioſ.
85.l.In iure ciuili 161.	85. Ex tit. Prætoriar. ſtipulat.
86.l.Cuius eſt donandi 163.	86. Ex. titu. de lib. cauſa,l. vtique.
87.l.Qui rem 166.	87.Ex tit.de damno infecto.
88.l. Non videntur 167.	88. Ex titu. de aqua plu.arcenda.
89.l.In condemnatione 173.	89.Ex tit.de re iudic.
90.§.Cùm verbum.	90.Cõiũge l.videamus,de vſur.
91.§.Vnicuique.	91.Coniunge l.mora,de verborum obligat.
92.§.Dolo facit.	92.Cõiũge l.dolo,de doli exce.
93.l.Qui poteſt 174.	93. Coniunge l.8. de bonorum poſſeſſio.
94.l.Non eſt 176.	94.Ex titu. de iniurijs, vide l. 13.& 14.eod.
95.l.Qui in ius 177.	95.Ex tit.de hæred. vend.
96.l.Cũ pricipalis 178.	96. Coniunge.l. 129. ſup.eo.
97.l.In obſcura 179.	97.Coniunge.l. ſi peculium, de ſtatu libert.
98.l.Quod iuſſu 180.	98. Coniunge l. ſi donaturus, de condict. cauſ.data.
99.l.Etſi 183.	99.Ex ti. de in inte.re.l. Diuus.
100.l.Vani 184.	100. Coniũge l.ſi quis ab alio, de re iudica.
101.l.Ea quæ 192.	101.Cõiunge l.3.de ſeruit.leg.
102.l.expreſſa 195.	102.Ex l.nõnunq̃ de cõ.& dem.
103.l.Priuilegia 196.	103. Ex titu.de iure immun.
104.l.Semper 197.	104.Coniunge l.42.de ritu nup.
105.l.Res iudicata 207.	105. Coniunge.l. ingenuum de ſtatu hom.

Coniunctionum & Conciliationum Legum Pandectarum finis.

LEGES PASSIM IN FF. SVB DIVERSIS TIT. INGEminatæ & repetitæ.

INgeminatur Diui Marci reſcriptũ, de eo, qui vis ſibi dicit l. extat, quod met. cauſa, Repetitur ijſdẽ verbis in l. creditores. ff. ad legem Iul. de vi priuata. Idem in cæteris ſubſequentibus Reſcriptis apparebit.

1. l. Diem. ff. de off. aſſeſſor.	1. l. Sed addes. §. fina. ff. locati.	*Papin. li. 7. Reſponſor.*
2. l. 1. ff. de offic. Quæſtor.	2. l. 1. §. 4. ff. de Aedil. edic.	*& Mod. li. 9. differentiarum.*
3. l. fi. ff. de re iudic.	3. l. Negociorum, de appellat. Scæuola.	*Iulius Paulus.*
4. l. Miles, de re iudic.	4. l. Item miles. ff. eodem, Vlp. lib. 56. ad edict.	*Sal. Iulianus.*
5. l. Equis. ff. de vſur.	5. l. Equis, eod. tit.	
6. l. Quædam. ff. fami. herciſcun.	6. l. fina. ff. de iure patron.	*Sal. Iulianus lib. 4. ff.*
7. l. 4. §. idem Iulianus. ff. de in diem add.	7. l. Is qui in puteum. §. ſi fundus. ff. quod vi aut clàm.	
8. l. 2. ff. de excep. rei iudica.	8. l. Qui cum hærede. ff. de obligat. & act.	*Caius & Iulianus.*
9. l. Nihil. ff. de verborum ſig.	9. l. Hæreditas. ff. de regu. iur.	*Vlpianus.*
10. l. 4. ff. de offi. Prætor.	10. l. Præſes. ff. de off. Præſid. Et l. Prætor. ff. de tutoribus & curat. dat. ab his.	*Vlp. li. 39. ad edict.*
11. l. 1. ff. de offic. Præſid.	11. l. 4. ff. eod. Et l. 8. ff. de offic. Proconſ.	*Vlp. libr. 1. ad edict.*
12. l. 1. ff. de his qui not. infa.	12. l. 1. in pr. ff. de præuar. L. 4. §. 2. ff. de his qui not. infa.	

a Vlpi. lib. 10. ad edic.	13.l. Deſtitiſſe.ff.de iudic.	13.l. Deſtitiſſe. ff. de minoribus. *a*
b Vlp.	14.l.Quoniam.ff.de vſufr.ear.re.&c.	14.l.fin. vſusfruct. quemadmo. cau. *b*
c Caius lib. ſing. de formula hypothecaria.	15.l.In re.ff.de fide inſtrumen.	15 l. Contrahitur,ff. de pignoribus. *c*
	16.l. Debitor.ff.de iure dot.	16 l.Debitor,ff. eod. *d*
d Iauolenus.	17.l.Si quis abſentis, §.ſi iudex,ff.de obligat. & act.	17.l. fin. ff. de extraordin. cognit. *e*
e Caius lib. 3. rer. quoti dia. ſiue aureor.	18.l.Item quæritur, §.item Iulianus.ff. locati.	18.l. Sed etſi, ff. ad legem Aquil. *f*
f Pompon. *g Iulius Paulus.*	19.l.Si ſeruum.ff.ad legem Aquil.	19.l. Pretia. ff. ad legem Falcid. *g*
h Pompon.	20. l.ſi à furioſo,ff.ſi certum petatur.	20.l.Si à furioſo,ff. de obligat. & act. *h*
i Scæuola.	21.l.Filiafam.ff.de peculio.	21.l.fin.ff.eod. *i*
k Modeſtinus & Vlp.	22.l. ἐὰν οἱ, §.omné, uerſ.& ideo,ff.qui pet. tut.	22.l.2.§. ſi mater, ff. ad Tertyll. *k*
l Modeſtin.	23.l.Vt gradatim,ff. de muneribus & honoribus.	23.l. ἐὰν δύο §. Philoſophi, ff. de excuſat. tut. *l*
m Paulus.	24.l.Nihil dolo,§.1. ff.de diuerſ.reg.iur.	24.l. Cùm principalis, ff. eodem. *m*
n Paulus.	25.l.Si communem, §.ſi.ff.quemadmo. ſerui. amitt.	25.l.Si prius.ff.de aqua & aqua plu. *n*
o Vlp.	26.l.Hæredibus,ff.de dolo malo.	26.l.Si plures,§.ſi.ff.eod.
p Modeſtin.	27.l.2.ff.de excuſ.tut.	27.l.ἡ τῶν ,ff.de verbo.ſign. *p*
q Vlp.	28.l.Sed hæ.verſ.non ſolùm,ff.de Procur.	28.l.Non ſolùm. ff. eod. *q*

29.l. Adeò,

29.l.Adeò,§.appellatione.ff.de acqui.re.dom.	29.l. Tigni,ff. de verborum ſig. l.1.ff. de tigno iuncto. Et l.7. ff.ad exhibend.
30.l.Pali.ff.de legat.3.	30.l. Pali.ff. de verborum ſignifi. A
31.l.Ligni,§.lignum.ff.de legat.3.	31.l. Carbonum.ff. de verborum ſignifi. B
32.l.Si legatus,§.primo,ff ad Trebel.	32.l. Meorum,ff. de verborum ſigni. C
33.l. Quæſitum.ff. de re iudic.	33.l. Moribus.ff. de verborum ſigni. D
34.l. Lucius.ff. depoſ.	34.l.Commendare.ff. de verborum ſigni. E
35.l.Libertas.ff. ſtatu.hom.	35.l. Pupillus.ff. de verborum ſigni. F
36.l.Natura.ff. de verb.ſigni.	36 l.Ea eſt.ff.de reg.iur. G
37.l.Cædere,in fine ff.de verb.ſign.	37.l.Lata.ff.eod. H
38.l.Vel permutauit.ff.de liber.cauſa.	38.l. Dediſſe.ff. de verbo.ſigni. L. in tantum.ff. de liberali cauſa. I
39.l.Nam ſocij,ff. pro ſocio.	39.l. Conſilij, in fine.ff.de regulis iur.L. Modeſtinus.ff. de verborum ſig.l.qui liberis. §.1.ff.de vulgari.l.boues,§.1. de verborum ſign. K
40.l.Cùm fuerit, ff.de cond.& dem.	40.l. Nuptias.ff. de regulis iuris. L
41.l.Nec quicquam.§.1.ff.de offic.Proconſ.	41.l. Omnia.ff. de regulis iuris. M
42.l.Quæ dubitationis,ff.de reg.iu.	42.l.Qui mutuam.ff.mandati.
43.l.In ambiguis, ff.de iure dot.	43.l. In ambiguis,ff. de regulis iuris.

a Ex lib.4. Iulij Pauli ad Sabinũ.
b Ex li.25. Vl. ad Sab.
c Marcianus & Iuli. Paulus.
d Sal. Iulianus et Iauolenus.
e Pap. & Vlp.
f Pompon.
g Vlp.
h Vlp. lib.
I. Regular.
i Vlp.
K Vlp.lib. 31.ad edic.
l Vlp. lib. 35.ad Sabi.
m Vlp.

44.l.In-

	44.l.Inter eos.ff.de re iudic.	44.l. In condemnatione.ff. de regulis iur.
a Iauolenus.	45.l.ſi.ff. de vſur.	45.l.Fructus.ff.de reg.iur. *a*
b Paulus.	46.l.Sed etſi.ff.de in ius voc.	46.l. Nemo, de domo.ff. de regulis iur. *b*
c Herennius Modeſtinus	47.l.Nonnunquam, ff.de cond. & dem.	47.l. Expreſſa.ff. de regulis iuris. *c*
d Mod.	48.l. Semper in coniunctione.ff.de ritu nupt.	48.l. Semper.ff. de regulis iuris. *d*
e Vlp.	49.l.Nec vllam,§.ſi quis.ff.de petit. hæred.	49.l. Nemo prædo.ff.de regulis iur. *e*
f Vlp.	50.l.1.§. is autem, ff.de ſuperficiebus.	50.l. Inuitus,§. 1.ff. de regulis iuris. *f*
g Vlp.	51.l.1.§.deieciſſe,ff. de vi & vi armata.	51.l. Hoc iure, §.1.ff. de regulis iuris. *g*
h Vlp.	52.l.Si à Titio,ff.de rei vind.	52.l.Apud Celſum,§.ſi à Titio, ff.de dot.except.l.pen.ff. de except. rei vendit. *h*
	53.l.Quod initio,ff. de reg. iur.	53.l.penul.ff.eod.
i Papinianus.	54.l.Nam etſi.ff.de inoff.teſt.	54.l. Scripto. §. fina.ff. ſi tabu. teſt. *i*
	55.l.Pretia.ff.ad legem Falcid.	55.l. Ideo.ff. de eo quod certo loco.
	56.l.Coiri,ff.pro ſocio.	56. { l.Et ita.ff.eod. l.Nec adiecit,eod. l.Quæſtus,eod. }

i

CONSTI-

CONSTITVTIONES IMPERATORVM PASSIM in Cod. Iuſtinianeo ſub diuerſis Titulis geminatæ.

HACTENVS quæ in Pandectis geminata viſuntur, recenſui: ad ea quæ in Codice du plicantur, tranſuolare lubet. Primò quidem ingeminantur.

1.l.fi.C. de epiſco. audien.	1.l. Vt perfectius, C. de annali except.
2.l. Omnem.C. ad Tertyll.	2.l.Sciant,C.de legit.hæredib. l.ſi mater,C. in quibus cauſis pign.
3.l.1.C. de non numer.pecu.	3.l.1.C. ſi pign. conu.num. pecun.
4.l.fi.C.de poſtul.	4.l.Nemo.C. de epiſc.audien.
5.l.Mulier,§. his illud,C.de ſponſal.	5.l.Si legibus,C.de epiſco. audien.
6.l.Raptores,C. de epiſc.& cleric.	6.l.Vnica,C.de raptu virgin.
7.l.Legem,C.de pac.	7.l.1.C. de pact. conuen.
8.l.Iubemus,C.de nauib.non excuſand.	8.l. Iubemus,C. de ſacroſanct. eccleſ.
9.l.Ex conuentione, C. de pact.	9.l.1.C.ſine cenſu vel reliq.
10.l.1.C. de pact.	10.l.Cùm proponas,C.eod.
11.l.Ad inſtructiones,C. de ſacr. eccleſ.	11.l.4.C.de priuileg.dom. Auguſt.
12.l.fin.C. de ſpectacul. & ſcen.	12.l.13.de epiſc.& cler.
13.l.fin.C.de infant. expoſit.	13.l. Nemini, C. de epiſcop. audien.

14.l.fi.C.de agric.& cenſit.	14.l.Vnica, C. de Senatuſconto Claud. toll.
15.l.fi.C.de incol.	15.l. Mulieres, C.de dignitat.
16.l.2.C.quibus muneribus lib.10.	16.l.Neminem,C. de ſacroſan. eccle.
17.l. Neque,C. de compenſat.	17.l. vnica. C. rerum amotarum.
18.l.Tam dementis, C.de epiſco. aud.	18.l.Si furioſi,C.de nupt.
19.l.fin.C.de reſtit. milit.	19.l.fi.C. quibus non obijcitur longi temporis præſcriptio.
20.l.Sacroſancta,C. de ſacroſan.eccl.	20.l. fina.C. de annon. & tribut.
21.l. Qui ſub prætextu,C.de ſacr.ec.	21.l.vnica,C. de colleg.& chartopra.
22.l.Addictos.C.de epiſcop.aud.	22.l. Addictos,C. de appellat.
23.l. Ante, C. quorum appellat.	23.l.2.C.de epiſco.aud.
24.l.penu.C.de hæredit.act.	24.l.Si vxor,C. de bon.auct. iudic.poſſ.
25.l.Suus hæres,C. de repu.hæredit.	25. l.Tranſactio, C. de tranſactionibus.
26.l.1.C.de ſecund. nupt.	26.l.Si qua mulier,C. ad Senatuſconſ.Tertyl.
27.l.1.C.de precibus Imp.offer.	27.l.1. C. quibus ex cauſis ſer pro premio.
28.l.Reperita,C.de epiſc.& cler.	28.l.Conſulta,C.de teſtamentis.
29.l.penul.C.de pac.	29.l.Si quis C.de epiſc.& cler.
30.l.penult.C.locati.	30.l. Non abs re,C. ſi per vim vel.
31.l. Eum qui,C. de adult.	31.l.Eum qui. C. de donat.ante nupt.

GEMI-

GEMINATAE ET REPETITAE LEGES promiſcuè,tam in Cod.quàm in Pandect.

1.l.Eos qui,ff.de ritu nupt.	1.l.Etſi contra,C. de nupt.
2.l.Pater,§.Iulius. ff. de lega.3.	2.l.Lucius,in prin.ff.eod.
3.l.Legatum,ff.de alim.legat.	3.l.Legatum.ff.de condit.& de monſtr.
4.l.Litem,§.Pedius, ff.quod met.cauſa.	4.l.Is in princ.ff.eod.
5.l.Seruum.§.eũ verò qui,ff.de procur.	5.l.Rei quam venalem,ff.de dolo malo.
6.l.Ingenuum ff.de ſtatu homin.	6.l. Res iudicata.ff. de regulis iuris.
7.l.1.ff.de iuſt.& iu.	7.l.Iuſtitia,in prin.ff.eod.
8.l. Pignoris,ff. de pignoribus.	8.l. vnica, C. etiam ob chirogra.pec.
9.l.vnica.§.quib.C. de nouo Cod.fac.	9.l.Arbiter,11.Et l.arbitri 14. ff.de diſtract. pign.
10.l.Vel quod,in fi. ff. de religioſ. & ſumptib.fun.	10.l. Sed Diui.ff. de rerum diuiſione.
11.l. Quis ſit,ff de ædil.edict.	11.l. Qui ea,ff. de furt.
12.l.Auus,ff.de pac.	12.l. Auus,ff.de pact. dot.
13.l.Si quis vnus,ff. de vſufru.	13.l.Gaurus,al.binas,ff. de ſeruitut.vrb.
14.l. Conditio,ff.de verborum oblig.	14.l.Cùm ad præſens,ff. de rebus credito.
15.l. Quoniam,C. de teſtamen.	15.l.In legatis,C.de legat.
16.l. Etiam.C.de fideicom.libert.	16.l.2.C. de teſtamen. man.
17.l. Hac conſultiſſima §.ex imperfe-	17.l.fin.§.ſi verò,C.famil. herciſc.

cto,

ƈto, verſ. ſi verò, C.de teſtam.	
18.l.2.C.de adult.	18.l.Sine 17.circa fin.C. eodem.
19.l.1. C.ad legem Iul. de vi.	19.l.2.C.ne vxor pro marito.
20.l.2.C.de proxi.ſacr. ſcrin.	20.l.Sciant,C.de offi.diuerſ.iudic.
21.l.1.C. de agentibus in rebus.	21. l.2. C. de offic. mag. offic.
22.l.2,C.de fun. & ſalt.	22.l.Si qua,C.ne rei domi. uel temp.
23.l. A Titio,§.fi.ff.de uerbor. obl.	23.l. Stipulatio,ff.eod.
24.l. Decem,ff. de verbor. oblig.	24.l. Si decem,ff.de ſolu. l.fi.in prin.ff.ſi cer.pe.
25.l. Verò, in fi.ff.de ſolu.	25. l. Hoc iure,§.2.ff.de reg. iur.
26.l.fi.ff. de furt. oblig.	26.l.fullo, §.frugibus, ff. de furt.
27.l.1.§.caupo,ff. furt.aduer.naut.	27.l.fi.ff. de nautæ,caup. ſtabu.
28.l.Si venditor, ff. de religioſ.	28.l.Vtimur, ff.de ſepul. viol.
29.l.Cum quis.ff. de condict. cau.data.	29.l.Qui mortis,ff.de dona.cauſa mor.l. Senatus,§.1,ff.eod.
30.l.Seruus,ff.de manum.	30.l. Seruum, ff. qui & à quibus.
31.l.Omnes,ff.de off.Proconſul.	31.l. Apud Proconſulem ff.ad manum.vindicta.
32.l.Libertas,ff.de manumiſſ.teſt.	32.l.fi.ff.eod.
33.l.Qui leuandæ,ff.ad legem Rhod. de iact.	33.l. Qua ratione,§.fi.ff. de acq.re.do.l.1.§.fi.ff. ad legẽ Rhod.de iactu.

34.l.

34.l.Falſus,§.ſi iactū verſ. ff.de furt.	34.l. Qua ratione,§.fi.ff. de acq.rerum dom.
35.l. Si quis domum, §. Celſus.ff.locati.	35.l.Imperitia, ff.de regulis iur.
36.l.pen.ff.de oblig.&act.	36.l.Nunquam actiones, ff.de reg. iur.
37.l.Cū fundus,§. ſeruum tuum,ff.ſi cert. petat.	37.l. Si ſeruus, §.1. ubi Bart.de act.empt.
38.l.Item quia, ff. de pactis.	38.l. Si horreum, cum l. ſequ.ff.in quib.cau. pignor.
39.l.In Luſitania,ff.de cēſibus.	39.l.Iuris,ff. eod.
40.l. Hæres abſens, ff.de iudic.	40.l.Si is qui.ff. eod.
41.l.Si de ui, ff.de iudi.	41.l.Qui cœtu.§.ſi de vi, ad leg.Iul.de vi publi
42.l.3.ff.de diuort.	42.l. Quicquid calore,ff. de reg.iur.
43.l.1.ff. de admin. rerum ad ciu.pertin.	43.l. Legatam eod.
44.l.Hoc colore, ff.de inoffi.teſta.	44.l. Nam & iis,ff.eod.
45.l. Cum pater,§.fi.ff.de leg.2.	45.l.pen. C.de inſtitu. & ſubſtitu.
46.l. Papinianus.§.fi.ff.de inoffi.teſtam.	46.l.Filio præterito,ff.de iniuſto rupto, &c.
47.l. Fideicommiſſa, §.ſi quis decem, ff.de legat. tertio.	47.l.1.§. ſi cui, ff.vt legat. nom.cau.
48.l.6.ff. de legib.	48.l. Antiqui, ff.ſi pars hæred. pet.
49.l.Quod uerò, ff. de legibus.	49.l. Quod contra, ff.de reg.iur.
50.l. Quod dicitur, cum l. ſeq.ff.de impenſ.	50.l.Vtiles.ff.de petit.hæredit.

51.l.Et

51.l. Et ex diuerſo, ff.de rei vindi.	51.l.Sed ſi quid,ff.de vſu-fructu.
52.l.Sed etſi, §.ſi lis æſtimata, ff.de Publiciana in rem &c.	52.l. Sed ſi poſſeſſori, ff. de iureiuran.
53 l.1.ff. de oper. liber.	53.l. 3.ff.eo.
54.l.3.in princ. ff.de operis libert.	54.l.1.ff.de oper. ſeruor.
55.l.27.§.13.ff. ad Legem Aquil.	55.l.Si quis vxori,§.ſi qs vxori,ff.de furt.
56.l.222.ff. de verborum ſignific.	56.l.178.ff.eod.
57.l. Antiqui,ff.ſi pars hæred.pet.	57. l. Vtrum, ff.de rebus dubiis.
58.l.1. ff.de Tigno iuncto.	58.l.In rem,§ tignum,ff. de rei vend.Item l.gēma,ff.ad exhid.
59.l. Si quis in iure, ff.de interrogat.	59.l.1.§.Interdum, ff.ſi quadrupes paup.
60.l.Cum filiusfa.ff. ſi cer. pet.	60.l.Si longius,ff.de iud.
61.l.fin.§.fin.ff. ſi cer.pet.	61.l. Illa ſtipulatio, §.1. ff.de verb. oblig.
62.l.Si pignoris,ver.quod ipſe.ff.de pign. act.	62.l.Si debitor,ff.de fur.
63.l.Scire.ff.de uerborum oblig.	63.l. Quia dicitur, ff.de euictionib.
64.l.Cum hic,§. ſi quis,ff. de don.īter uir. & uxo.	64.l.Quæſitum, ff.de ſpōſalibus.
65.l.2.§.interdum.	65.l.Videamus,§. deferre, l.in actioni.ff. de in lit.iuran.
66.l. Si Procurator, ff.de condict.indeb.	66.l.Si Procuratori,ff.de condic. cauſa data.
67.l. Ita ſtipulatus, ff. de uerb.oblig.	67.l.Non utique,ff.de eo quod certo loco.

Arn-

Ἀντινομίαι,

SIVE CONTRARIETATES LEGVM ALIQVOT CIVILIVM,

PER VARIOS IVRIS ANTEceſſores diſſolutæ: quibus annectitur differentia quædam Iuris Ciuilis & Canonici.

Pugnant.

1. *l. Cùm in corpus, ff. de acquir. rerum domin.*	1. *l. Si ego, ff. ſi certum petatur.*

PRIMVM duo contraria reſponſa hic proponuntur, duorum nempe aduerſantium ſibi inuicem Iuriſconſultorum, Vlpiani atque Iuliani: Scribit enim Iulianus in l. Cùm in corpus, ff. de acquir. rerum dom. Cùm in corpus quidẽ, quod traditur, conſentiamus: in cauſis verò transferendi dominij diſſentiamus. Non aduerto, cur inefficax ſit traditio, hoc eſt, error cauſæ, licet non conſenſum ſit in corpore, non impedit translationem dominij. Deinde, vt regulam exemplo clariorem redderet (moris enim erat Iuliano, quod præ dixerat, manifeſtius exemplo reddere, vt patet in l. Prætor, §. quoties, ff. de collat. bonorum.) Subiicit Iulianus hoc exemplum: Si pecuniam numeratam tibi tradam, donandi gratia, tu eam quaſi traditam ex mu-

tuo, vel ſtipulatu, ſubaudi accipias: conſtat proprietatem ad te tranſire, nec impedimento eſſe, quòd circa cauſam dandi atque accipiendi diſſenſerimus. Contra Iulianum ferè ad verbum reſpondiſſe comperimus Vlpianum in l.ſi ego,ff.ſi certum petatur, qui reſpondit in hæc verba: Si pecuniam tibi quaſi donaturus dedero,tu quaſi mutuam accipias. Ecce, hic eſt relata facti ſpecies, ſequitur Iuliani opinio. Iulianus ſcribit donationem non eſſe, deinde addit, quid ſentiat, hoc pacto: Puto, nec mutuam eſſe. quid ſubiiciat, attende: Magiſque eſt, nummos accipientis non fieri, cùm alia opinione acceperit. Ex quibus verbis contrariis contrarietas apparet maxima: rationi enim generali, hoc eſt, regulæ atque exemplo ſpeciali Iuliani directè videntur aduerſari. Quale inter hos duos, magni nominis, Iuriſconſultos iudicium interponere debeamus, dubito, præſertim cùm æqualis vtriuſque auctoritas habeatur: uoluit enim Iuſtinianus, omnes Iuris Auctores æqua dignitate pollentes eſſe, nemini quadam prærogatiua ſeruanda, in l.2.§.1. C.de veteri iure enucl. Mirandum eſt profectò, quòd vnus Iuriſconſultus uno in loco conſtantiſſimè affirmauit, alius alio in loco cōtrarium ſentiens, repugnare credatur.

Cæterùm pro huius dubij diſſolutione interprete nobis opus eſſet Oedipo. Referam, quid communis Schola Doctorum hac de re ſentiat. Communis itaque datur huiuſmodi ſolutio, quòd in d.l.cùm in corpus, de donando promiſſio, uel debitum præceſſerat traditionem, videlicet vno modo, vt dominium tradatur: tu verò, vt creditum accipias, tamen tua fit. Exempli cauſa: Si trado tibi pecuniam cauſa donandi, cùm donare tibi promiſeram, dominium ad te transferatur. D. verò l. ſi ego, de donatione futura intelligitur, vt ibi in ſecunda ſolutione rectè ſentit Cel. cuius opinio eſt communis.

Solutio.

Pugnant.

Pugnant.

2. *l.Poſſideri 3.§.in amittenda,ff. de acquiren.vel omitten.poſ.*

2. *l.Quemadmodum,ff.de acquir.vel amitt.poſſeſ.*

QVID in hac tanta controuerſia dicendum ſit, fere hæſito, more Iuriſconſulti in l.ſi & me & Titium, ff.ſi cert. pet. qui in quæſtione difficili reſpondit: ſubſiſto, id eſt, dubito. Sed tamen verius eſt, quod placet omnibus ſcribentibus, vtrumque neceſſe eſſe in perdendo, ſi à corpore incipias. Nam non ſufficit exire de fundo, niſi exiens habeat animum deſinendi poſſidere. Ita intelligitur l.quemadmodum.Si autem incipias ab animo, tunc vnum ſolùm ſufficit, ſcilicet animus. Et ita intelligitur §.in amittenda.

Pugnant.

3. *l.Delegato.1.ff.de nouat.*

3. *l.Pupillus, ff.de obligat. & actionibus.*

IN l.pupillus cautum eſt pupillum mutuam pecuniam accipiendo, nec naturali quidem iure obligari. In l.autem 1.dicitur, qualiſcunque præceſſit obligatio, nouari verbis poteſt, dummodò ſequens obligatio, aut ciuiliter teneat, aut naturaliter: utputa, ſi pupillus ſine tutoris auctoritate promiſerit. Illa igitur lex affirmat, pupillum nec naturaliter quidem obligari: hæc verò è contrario naturaliter obligari aſſerit. Video tamen confirmari priorem ſententiam Lucinij Iuriſconſulti ex reſponſo Neratij in l.

quod pupillus, ff. de condit. indeb. cuius verba hic referam: Quod pupillus ſine tutoris auctoritate pro miſerit, & ſoluerit, eius repetitio eſt: quia nec natura debet. *Solutio.* Non video, quomodo hæc poſſint inter ſe conuenire, niſi via diſtinctionis, hoc pacto, reſpondeatur ex mente gl. quæ hanc quæſtionem tractat in l. pupillus, ff. de regu. iur. cuius opinionem Bartol. quoque probare videtur: Aut enim pupillus eſt infans, aut infantiæ proximus: & eo caſu nec ciuiliter, nec naturaliter quidem obligatur, d. l. pupillus. Aut vero pubertati proximus: & tunc quia doli capax, naturaliter tantùm obligatur, & ita intelligitur, d. l. 1. de nouatio. Sed ſi factus ſit locupletior, etiam ciuiliter obligatur, & in eum actio vtilis datur, l. 3. ff. commod.

Pugnant.

4. *l. Bonæfidei emptor, ff. de acquir. rer. dom.* 4. *l. Fructus, ff. de vſur.*

AIT l. bonæfidei emptor non dubiè percipiendo fructus etiam ex aliena re ſuos interim facit, non tantùm eos, qui ex diligentia & opera eius proueniunt, ſed omnes. Deinde rationem addit: Quia quod ad fructus attinet, loco domini penè eſt. Probatur igitur ex ea l. bonæfidei poſſeſſorem nõ tantùm lucrari fructus, quos noſtri ſcriptores vocant induſtriales: ſed etiam (vt eorum verbo vtar) naturales, id eſt, eos qui ex ſola natura operante abſque facto, & opera noſtra naſcuntur. Quod patet, cum generaliter dixerit Iuriſconſultus ibidem, eum omnes lucrifacere, quod ſignum, omnes, nota eſt uniuerſalis, quæ nullos excludit, iuxta l. Iulianus, de legat. 3. Sed contrarium videtur exiſtimaſſe Pomponius in l. fructus. ff. de vſur. vbi ita inquit:

Fructus

Fructus percipiendo vxor vel vir bona fide ex re tibi nata, illos tantum facit ſuos, quos ſuis operis acquiſierit, ueluti ſerendo: ſed ſi pomum decerpſerit, vel ex ſylua cæciderit, non fit eius, ſicut nec cuiuslibet bonæfidei poſſeſſoris. Quod verbum diligenter pondera: & ratione id confirmat: quia non ex facto eius is fructus naſcitur. Ex quibus verbis nota naturales fructus, qui ſine opera noſtra proueniunt, non eſſe bonæfidei poſſeſſoris perceptione. Gloſſa in d.l.fructus, duobus modis ſoluit, vno modo interpretando l.bonafidei, hoc pacto: Bonæfidei poſſeſſor nõ tantùm facit fructus ſuos, qui diligentia & opera eius prouenerunt, ſed etiam omnes, id eſt (inquit) etiam eos, qui ex diligentia & opera alterius prouenerunt, & ſic induſtriales, non naturales, propter l.fructus. Quæ ſolutio ſatis à Doctoribus probatur: alijs tamen videtur probabilem fore ſolutionem hanc, vt ſiquidem bonæfidei poſſeſſor ſit cum titulo, omnes & natura & induſtria hominis fructus naſcentes lucretur, vt probatur ex verbis d.l.bonæfidei. Diligenter ponderando nomen, quod ſequitur, nempe emptor. In ea igitur l.erat bonæfidei, & quidem ex tit.emptionis. Non itaque mirum eſt, ſi eos omnes fructus lucretur. Aut verò eſt bonafidei poſſeſſor ſine titulo, aut cum titulo quidem, ſed inhabili: quod quidem, ferè par eſt argum.l. quoties, ff. qui ſatiſdat. cogan. Et eo caſu putant bonafidei poſſeſſorem facere fructus ſuos tantum eos, qui ſine opera eius proueniunt, vt in dicta.l.fructus.

Pugnant.

5. *l. Qui ſcit, §. fin. al. bonæfidei, ff. de acquir. rerum dom.* 5. *l. Bonæfidei, §. in contrarium, ff. de acquir. rer. domin.*

IN l. qui ſcit, §. fina. talis facti ſpecies proponitur: Bonæfidei poſſeſſor antequam fructus perciperet, cognouit fundum alienum eſſe, an perceptione fructus ſuos faciat, quæritur. Reſpondend. Bonæfidei, quoad percipiendos fructus, intelligi debet, quamdiu euictus fundus non fuerit à vero domino. Clarè igitur conſtat, quòd bonæfidei poſſeſſor, licet poſtea habuerit ſcientiam rei alienæ, puta per litiſconteſtationem, nihilominus faciat fructus ſuos. Contrà Paulus in l. bonæfidei, § in contrarium, ff. de acquir. rer. domin. ſentit, ait enim: Si eo tempore, quo res mihi traditur, puta ex cauſa emptionis, putem uendentis eſſe. deinde cognouero alienam, an fructus meos faciam: Puto verendum, ne non, id eſt, quòd non ſit bonæfidei poſſeſſor: Ergo per conſequens fructus ſuos non facit. Id confirmat eo in loco Paulus argumento contrario, ſicut enim videmus eum, qui propter rei vitium, puta, quia res furtiua eſt, vſucapere non poteſt, facere fructus ſuos, ita è contrario concludendum eſt, eum, qui propter ſuperuenientem malam fidem vſucapere non prohibetur, non facere fructus ſuos. Dicendum eſt, auctore Accurſio gloſſatore, quod ſcribitur in d. §. in contrariũ opponẽdo, non ponẽdo ſeu determinando dici, ita vt qõ, quæ fit in §. in contrarium, determinetur in d. §. bonæfidei. magiſque placet hæc Accur. reſponſio, quæ confirmatur verbis Pauli in d. §. in contrarium vtendo, his verbis: Puto verendum, quæ verba aliquid in ſe dubitationis continent. Minus probabilis videtur

Solutio.

tur prima ſolutio Accur.qui §.in contrarium,de rigore: §.verò bonæfidei, de æquitate procedere dicit: Nam ſoluere hoc pacto: illa de rigore, hæc de æquitate, eſt dicere, hæc corrigit illam: ſecundum gloſſ.in l.cotem ferro,§.qui maximos,ff.de Publican. In dubio autem in iure ciuili non eſt præſumenda correctio, niſi expreſsè fiat; vulgata l.præcipimus,C.de appell. potius iura iuribus aliquo pacto concordare debemus, c.cùm expediat,de elect.in 6.

Pugnant.

6. l.In quartam,verſ.pro ea verò parte,ff.ad legem Falc. — *6. l.Filium quem habentem,C. fam. hercíſ.*

VVLT Iuriſconſultus in l. in quartam,ff. ad legem Falcid.cum legatum eſt relictum hæredi à cohærede, & rogatus eſt portionem hæreditatis reſtituere, pro ea parte, quam accepit à cohærede: extra quartam eſt id,quod à cohærede accipitur,ergo in quartam Trebellianam non imputatur. Contra Imperatores Diocletianus & Maximianus in l.filium quem habentem,C. famil.herciſc.conſtituerunt, filium habentem fundum puta,iure prælegati,eundemq; rogatum hæredem de reſtituenda portione hæreditatis, hæreditariam partem fundi prælegati, in quartæ ratione retinere,compenſato præterea quod à cohæredibus vice mutua percepit, cauſa conditionis adimplendæ, ex quibus verbis vltimis ſatis ſignificatur, id quod à cohærede percipitur, compenſari, & in quartam Trebellianam imputari, & idem in ſequentibus verbis confirmari videtur, quibus dicitur,quod à cæteris, ſupple, cohæredibus in eo fundo ſoluitur, ſupra quartam habens reddere compelli-

tur. Quibus verbis innuere videtur, quod titu.legati à cohærede præſtatur, in quartam Trebellianam imputandum: quod verò erit vltra quartam, reſtituendum: ergo illud in quartam imputari poteſt: ſi enim imputari non poſſet, id non reſtituere compelleretur hæres, ſed ſibi retineret, idq; lucrifaceret. Differentia eſt inter quartam Falc.& Trebell.in imputatione, vt in quartam quidem Falc.ea pars tantum, quæ à cohærede accipitur titulo legati, in eam non imputetur. Quod verum intellige, niſi reſpectu eius cohæredis, à quo percipitur, vt intelligit Iuriſconſultus in l.Neſennius, ff.ad legem Fal cid. Ergo quantum attinet ad extraneos legatarios, non imputatur hæredi in quartam Falc. In quartam verò Trebell.id, quod accipitur titulo legati, à cohærede imputatur in quartam Trebel.& ita intelligantur d.l.filium quem habentem. Cæterum quod ſupra quartam Trebell.ſoluitur à cohærede, id reſtituere cogitur hæres, vt in d.l.filium. Cui legis particulæ multum obſtat textus in l.in fideicommiſſariam.§.fina.ff.ad Trebell. vbi ait Vlpianus: Si legatum ſit hæredi vni ex duobus relictum, & rogatus ſit portionem hæreditariam reſtituere, id ſolum non debere eum reſtituere, quod à cohærede accepit: quod igitur titulo prælegati à cohærede percipitur, id non reſtituitur. Dicendum eſt pro harum legum concordia, hanc legem ſecundum illam intelligendam eſſe. Itaque quod dicitur in d.l.in fideicommiſſariam in §.final.hæredem non debere reſtituere, quod à cohærede titulo legati accepit, eſt intelligendum, niſi ſupra quartam Trebellian.habeat: id enim reſtituere compelletur per dictam l. filium quem habentem.

Solutio.

Pugnant.

Pugnant.

7.l.Titia,ff.ad legem Falcid. — *7.l.Cum virum,C.de fideicom.*

DICITVR in l.Titia rogatum eſſe hæredem de reſtituenda hæreditate, retenta quarta parte, & ei teſtatorem quædam prędia prælegaſſe. Quærebatur à Iuriſconſulto, an ea, quæ prælegata ſunt, etiam pro ea parte hæreditatis, quam rogatus eſt reſtituere, integra retinere debeat. Reſpondit itaque hæredem prælegata integra retinere debere. Contrarium in l.cum virum ſtatuitur, vbi Imperator ex prudentiſſimi Papiniani reſponſo conſtituit, in ea ſpecie, vbi rogatus eſt hæres, quicquid ex hæreditate ad eum peruenerit, reſtituere, præceptiones, id eſt, prælegata huiuſmodi fideicommiſſo continentur. In eandem ſententiam deſcendere videtur Vlpianus in l.Marcellus,§.quidam liber.ff.ad Trebell.in qua refertur Imperatoris reſcriptum, quo caueatur præceptiones ſeu prælegata in reſtitutionem fideicommiſſi non venire, ſi ſimpliciter portionem reſtituere hæredem diſpoſuiſſet teſtator: ſed ſi portionem hæreditatis rogatus fuiſſet hæres reſtituere, tunc prælegata in fideicommiſſum non venirent. Aduertendum eſt itaque pro ſolutione huius contrarij, hoc pacto diſtinguendum ex gl Bartoliq; ſententia: Nam aut primò teſtator rogauit de reſtituendo, & poſtea prælegauit, & nõ continentur prælegata in fideicommiſſo: ſed integra retinebit hæres, ita tamen, vt duodecimam partem rei prælegatæ, id eſt, vnam vnciam imputet in quartam, ſi ex voluntate expreſſe teſtatoris habeat quartam: ſed ſi ſine voluntate, partem hæreditatis, d.l.Titia. Et ratio eſt, quia non videtur rogaſſe de eo, quod nondum dederat. *Solutio.*

rat. Aut verò antea primò prælegauit, & poſtea rogauit & tum ſubdiſtingue: Aut rogauit portionem ſimpliciter reſtituere, & prælegata veniunt in huiuſmodi reſtitutione fideicommiſſi, aut portionem hæreditatis, aut quicquid ex hæreditate peruenitur: & ſic vbi facta eſt mentio hæreditatis, prælegata in fideicommiſſum veniunt, & ita intelligenda d.l. Marcellus, §. quidam liberis, & l. cum virum. Poſſemus tamen cauillari in d.l. cum virum, nullum huiuſmodi ſcripturæ ordinem apparere; non enim ibi conſtat ex verbis legis, vtrum prius teſtator prælegauerit, an verò rogauerit de reſtituenda hæreditate. Tamen pro euitanda harum legum controuerſia, huic diſtinctioni conſentio: vna enim lex etiam poſterior, vt Codicis, etiam ſecundum legem priorem, puta, Digeſtorum, eſt interpretanda, ſecundum l. non eſt nouum, ff. de legib. idq; vt contraria legum euitentur. Dicendum eſt itaq; l. cum virum, eſſe intelligendam ſecundum antiquam l. Marcellus, §. quidam liberis, vbi patet prius præceptiones datas eſſe, deinde rogaſſe teſtatorem: ergo idem dicemus in l. cum virum, interueniſſe, vt hoc pacto concludamus prælegata in fideicommiſſum cecidiſſe ſecundum poſteriorem diſtinctionis prædictæ partem.

Pugnant.

7. l. Ob pecuniam, ff. de furt.	*8. l. Lege Iulia. 4. §. fi. ff. ad legem Iul. peculat.*

OB pecuniam ciuitati ſubtractam (ait Iuriſconſultus) actione furti, non crimine peculatus tenetur. Sed & ſi de re ciuitatis aliquid ſurripiatur, conſtitutionibus Principum diuorum Traiani & Adriani cauetur, peculatus crimen committi, & hoc iure vtimur. Vides, quo

quo pacto, quod vnus Iuriſconſultus vno in loco affirmat, alter, quaſi dedita opera, negare videatur. Quo pacto hoc loco reſpondendum ſit, vix apparet, niſi via diſtinctionis vtamur: vt ſiquidem ciuitati Romanæ ſubtracta ſit pecunia, peculatus crimen committi intelligatur, & ita intelligatur d.l. lege Iulia.4.§.fina. Sed ſi alterius ciuitatis pecunia furto ſublata ſit, furti crimine ſit teneatur; & ita l. ob pecuniam procedat.

Pugnant.

9.l.Stipulatio 1.§.*ſi ſtipulanti, ff.de verbor.obli.*

9.§.*Præterea inſtitut.de inutilib.ſtipulat.*

IVRISCONSVLTVS ait: Si ſtipulanti mihi decem, tu viginti ſpondeas, contractam non eſſe obligationem, niſi in decem conſtat. Et addit rationem, reſpondendo obiectioni, quæ fieri poterat, quòd ſcilicet oporteat congruere ſummam, vt eadem in reſponſione, quæ in ſtipulatione conſiſtat, ait enim: Licet oporteat reſponſionem conformem eſſe interrogationi, & congruere ſummam, tamen manifeſtiſſimum eſt, in viginti & decem ineſſe. Cum ergo in maiori ſumma minor inſit, dicendum eſt obligationem contractam eſſe ſaltem in minori ſumma. Contrarium Imper. Iuſtinianus conſtituiſſe videtur in §. præterea Inſtitu. de inutilibus ſtipulat. quo loco primùm generalem regulam conſtituit, quæ eſt: Inutilis eſt ſtipulatio, ſi quis ad ea, quæ interrogatus fuerit, non reſpondeat, ſcilicet congruè. Deinde exemplum regulæ dat in ſumma: inquiens: Veluti ſi quis decem aureos à te dari ſtipuletur, tu quinque promittas: vel contrà, veluti, ſi quis interroget te quinque, tu decem reſpondeas. Itaque reſponſio interrogationi non conueniens ſtipulationem nullam facit. Ergo ex illo textu probatur, ſi interrogatio

terrogatio fiat de maiori, deinde de minori quantitate ſit facta reſponſio, vel è conuerſo, quia reſponſio non eſt conformis petitioni, obligatio inutilis redditur, nec in minori quidem ſumma obligatio contrahitur.

Solutio. Duæ ſolutiones dantur, quarum prior eſt, §. præterea intelligendum eſſe hoc pacto, dum dicit inutilis eſt ſtipulatio, in toto, non in partæ, quæ excedit: & ita concordabit cum §. ſi ſtipulanti. Altera, quæ magis Iuris ciuilis interpretibus placet, hæc eſt: Intelligendum eſſe §. ſi ſtipulanti. Si ſtipulanti placeat diuerſitas: quo caſu in minori ſumma ualet obligatio. In §. autem præterea, nolebat ſtipulator valere, niſi in maiori ſumma, vnde inutilis prorſum eſt obligatio. Ergo ubi conſtat de uoluntate partium, vt in maiori quantitate non inſit minor, non continetur: nec habet locum regula d. §. ſi ſtipulanti, quæ eſt, vt in maiori ſumma, minor inſit.

Pugnant.

10. *Verſic. Sed ſciendum, Inſtitut. qui teſtam. tut. dari poſſ. in prin.*	10. *l. Et ſi non adſcripta, C. de fideicomm. lib.*

CVM quis ſeruum proprium ſine libertate tutorem dat, tacitè libertatem directam accepiſſe uideri. At Imperator Valerianus & Galienus ſic conſtituere: Et ſi non adſcripta libertate teſtator ſeruũ ſuum tutorem filiis ſuis dederit, receptum eſt, vt per fideicommiſſum, eum manumiſiſſe uideatur: idque duplici ratione confirmat, nempe fauore libertatis, & pupillorum, qui, quantus in iure ciuili ſit, nemini mediocriter in eo exercitato incognitum eſſe non debet.

Solutio. Solutio prima glo. in dictą l. etſi non adſcripta communiter

muniter ſolet allegari, quæ eſt huiuſmodi; quod dicitur in dicto §.1. habere locum in teſtamento, ut ſcilicet directa libertas data intelligatur. Quod autem in d.l. etſi non adſcripta, ſtatuitur, in alia vltima voluntate, utputa in Codicillis, ſibi locum vendicat, nempe vt fideicommiſſaria libertas à teſtatore intelligatur data. Ratio diuerſitatis aſsignari poteſt: quia facilius quid directo in teſtamento diſponitur, quàm in alia voluntate ultima, vt codicillari, cùm directò dari hæreditas non poſſit per fideicommiſſum, l.hæreditatem C.de Codicill.

Pugnant.

11. l.Liberorum,in fi.ff.de verbor.ſign. | *11.l. Quòdſi nepotes,ff.de teſtamen.tut.*

IN l.liberorum, in fine dicitur, filiorum appellatione ſæpè & nepotes accipi multifariam placere, ideoque prædio cum uillico & contubernali eius & filiis legato, nepotes contineri. Natura quoque nos docet, parentes pios, qui liberórum procreandorum cauſa vxores ducunt, filiorum appellatione omnes, qui ex nobis deſcendunt, appellari. Neque enim dulciore nomine (ſubiicit eleganter Iuriſconſultus) nepotes noſtros, quàm filij poſſumus appellare. Etenim filios filiasque concipimus, & edimus, ut ex prole eorum, earumve diuturnitatis nobis memoriam in æuum relinquamus. In l.verò, quòd ſi nepotes, contrarium diſponitur, nempe ſi filios teſtator dixerit, non continebuntur nepotes appellatione filiorum. Exemplum ſimile eſt in §.fina.Inſtitut.qui teſtamen. tut. dari poſſ.

Gloſſ. in d.§ fina. ſoluit hoc modo, quòd ſecundum veram ſignificationé verbi, appellatione filij contine- *Solutio.*

tur

tur nepos: ſed ſecundum vſum & conſuetudinem loquendi minimè. Tu verò dic ex ſententia Barto.in d.l. liberorum magis accepta: quòd aut filij à teſtatore in teſtamento nominantur, & tunc appellatione filiorum veniunt nepotes, d.l.quòd ſi nepotes. & d.§. fina. Aut verò à l.nominantur, & tunc continentur nepotes, d.l. liberorum, in fine. Huic tamen ſolutioni repugnare poſſet verſicu. Sed Papyrius Fronto, in dicta l. liberorum, cùm ait: Legato villico & contubernali eius cum filiis, nepotes comprehendi: Ergo in teſtamento appellatione filiorum facta à teſtatore, nepotes uenire intelliguntur. Addendum ergo eſſet, niſi aliter lex interpretetur & diſponat filiis nominatis à teſtatore in teſtatore in teſtamento non contineri nepotes, vt in contrario verſi.ſed ſi Papyrius.

Pugnant.

12. *l. Iulianus, ff. de leg. 3.* 12. *l. Qui habebat, ff. eod.*

NAM Iulianus in d.l. reſpondit: Si teſtator prædium Seianum leget, addendo notam hanc uniuerſalem, omne, non tantum partem, quam iure pignoris poſſidebat, videri legaſſe, ſaluo tamen iure debitoris. Ex quo reſponſo noſtri interpretes inferunt axioma vniuerſale: Qui omne dicit, nihil excipere. Scæuola autem in d.l. qui habebat, in quæſtione propoſita reſpondet, in hunc modum: In Codicillis ita quis cauit: Suauiſſimæ patriæ meæ do legoque prædia omnia quæcunque in Syria prouincia poſſideo. Quæſitum eſt, an ea prædia, quæ pignori habuit, teſtator patriæ ſuæ reliquiſſe videatur. Reſp. ſecundum ea quæ proponerentur, (qui mos reſpondendi eſt Scæuolæ) non videri relicta. Ergo ex illo tex. manifeſtè legatis prædiis,

quantum iis

quantumuis omnibus, non videntur legata, quæ ſunt pignori obligata. Barto. ſoluit hoc modo, dicendo, quòd dictio omnia, facit quòd comprehendantur omnia, quę poſſunt comprehendi de natura ſermonis: ſed prædia obligata nõ poſſunt comprehendi ex natura ſermonis, l. ſeruos, ff. de legat. 3. *Solutio.*

Pugnant.

13. l. Nec adiecit, ff. pro ſoc.

13. l. His uerbis, §. illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtitu.

VLPIANVS noluit hæreditatem, legatum, donationem cauſa mortis, non ſine cauſa obuenire, ſed ob meritum aliquod accedere. Sed Martianus econtra ait. Illa inſtitutio valet, filius impijſſimus & de me malè meritus, hæres eſto.

L. nec adiecit, loquitur de hæreditate, quæ obuenit extraneo, quæ ob meritum aliquod præcedens dari ſolet, §. illa inſtitutio intelligitur de hæreditate, quæ obuenit ſuo hæredi, quæ ſine merito aliquo præcedente à natura quaſi debita eſt. vt ſubijcit ſtatim Paulus in l. quia. ff. pro ſocio. Cæterùm ſi malè meritus ingratusq́; filius vna ex quatuordecim cauſis ingratitudinis lege expreſſis à teſtatore in teſtamento exhæredetur, & id ab hærede probetur, merito excludetur ab hæreditate, Authen. non licet, C. de lib præterit. & exhæred. Et in §. cauſas, Auth. vt cùm de appellat. cog. *Solutio.*

Pugnant.

14.§. *impoſsibilis, Inſtit. de hæredibus inſtit.*	14.§. *ſi impoſſibilis, Inſtit. de inutil. ſtipulat.*

IMPERATOR voluit in hoc §. impoſſibilem cõditionem adiectam vitiari, & pro non ſcripto haberi, diſpoſitione pura remanente. Idem tamen alio in loco ſcilicet in §. ſi impoſſibilis Inſtitu. de inutilibus ſtip. ſtatuit conditionem impoſſibilem vitiare obligationem: quia impoſſibilium nulla eſt obligatio. l. impoſſibilium. ff. de regulis iuris.

Solutio. Gloſſa vtrobique diſtinguit, facitq; differentiam inter contractus, ſeu obligationes, & vltimas voluntates: nam in contractibus conditio impoſſibilis appoſita vitiat & vitiatur, d. §. ſi impoſſibilis. In vltimis verò voluntatibus earum fauore plenior fit interpretatio. l. in teſtamentis. ff. de regulis iur. vt ſcilicet conditio impoſſibilis vitiet diſpoſitionem vltimam. Ratio differentia hæc potiſſima videtur inter contractus & vltimas voluntates: nam cùm in contractibus conditio impoſſibilis apponatur, tacitè videtur agi inter contrahentes, vt non valeat contractus, quæ ratio deſumpta videtur ex l. non ſolùm. ff. de act. & obligat. vbi ait Iuriſconſultus: Non ſolùm ſtipulationes, ſed & cæteri quoque contractus, veluti emptiones & locationes, impoſſibili conditione adiecta, æquè nullius momenti ſunt. Addit deinde rationem hanc: quia in ea re, quę duorum pluriumve conſenſu agitur, omnium voluntas ſpectatur, quorum procul dubio in huiuſmodi actu talis cogitatio eſt, intellige, præſumptione iuris, vt nihil agi exiſtiment, adpoſita ea conditione, quam ſciant eſſe impoſſibilem. At in vltimis diſpoſitionibus, cùm ſola teſtatoris voluntas ſpectetur, non hæredis aut legatarij, non æquè videtur inter eos tacitè agi, vt diſpoſitio inutilis ſit, impoſſibili conditione

conditione adiecta, quemadmodum in obligationibus inter viuos.

Pugnant.

15. *l. Nemo, pen. ff. de pact.*

15. *l. Si creditor, §. fi. ff. de distract. pignor.*

EX l. nemo colligitur, pactum, de non alienando rem propriam, non valere. Cuius exempla duo aut tria in ea lege proponuntur: Si paciſcar, ne vendam fundum meum: Vel, ne faciam locum meum religioſum, vel quocunque alio modo promittat, tale pactum non valet. Contrarium videtur aſſerere Iuriſconſultus in l. ſi creditor, §. fi. ff. de diſtract. pignor. in qua vult: Si pactum de non vendendo adpoſitum ſit ab eo, qui habet ius in re, impedit venditionem, vt pactioni ſtetur. Verbi gratia: Si debitor, rei pignori, ſeu hypothecę datæ dominus paciſcatur creditori, ne ſibi liceat vendere rem pignori obligatam, pactio huiuſmodi valet, & venditionem impedit, vt pactioni ſtetur. Soluitur autem breuiter hoc modo: In l. nemo, non intereſt paciſcentis rem non vendi: in d. autem. §. fin. l. ſi creditor, intereſt paciſcentis, hoc eſt creditoris, ne res, ſibi pignori data, alienetur, quò magis ei in tuto ſit debitum, quod etiam notatur in § fi. Inſtit. quibus mod. re contrah. obligat. *Solutio.*

Pugnant.

16. *l. Sicut, §. ſuperuacuum, ff. quib. mod. pign. uel hypoth. ſol.*

16. *l. Solita, vlt. §. fina. C. de remiſſ. pignor.*

IN d. l. ſicut, Iuriſconſultus huiuſmodi caſum proponit: Debitor, conſentiente creditore, rem pignori obligatam, vẽdidit, deinde eam emit,

& poſſidet: ſi debita pecunia ſoluta non ſit, & excipiat debitor, quòd voluntate creditoris vendita ſit res, & ideo remiſſum pignus videatur, l. ſi conſenſit. ff. quibus modis pign. vel hyp. ſolu. Reſpondit Iuriſconſultus replicationem doli mali creditori dari. Contra quam ſententiam Imperator Iuſtinianus videtur conſtituiſſe in d. l. vlt. eum qui ſemel conſenſit alienationi hypothecæ, & hoc modo ius ſuum reſpuit, indignum eſſe eandem rem vendicare, vel tenentem inquietare, quod fieri non poteſt, cùm per conſenſum remiſerit.

Solutio. In §. ſuperuacuum, d. l. ſicut, dubitabatur, vendiderit, vel non, & ideo incertum erat de conſenſu creditoris. In dicta verò l. fin. certum erat, vendidiſſe, & conſenſum adhibuiſſe creditorem.

Pugnant.

17. l. Namque de quibus, ff. de legibus. — *17. l. Conſuetudinis, C. quæ ſit longa conſ.*

RECTISSIME namque illud receptum eſt ait Iulianus, vt leges non ſolum ſuffragio legiſlatoris, ſed etiam tacito conſenſu omnium per deſuetudinem abrogentur. Ex qua l. probari videtur, legem duobus modis tolli, primum per aliam l. legiſlatoris, nempe Imperatoris, deinde per contrarium populi conſuetudinem. At contrarium conſtituit Imperator Conſtantinus in d. l. conſuetudinis, cuius hæc ſunt verba: Conſuetudinis vſusq́; longæui non vilis auctoritas eſt, verum non vſq; adeò ſui valitura momento, vt aut rationem vincat, aut legem. Ergo conſuetudo non eſt tantæ auctoritatis, vt legem vincat. Hæc lex Conſtantini Canonizata eſt in Can. conſuetudinis 11. diſt. in Decret. lib.

Solutio. Aut eſt lex generalis, & conſuetudo item generalis: & tunc

& tunc conſuetudo contraria generalis omnium gentium, legem, quæ apud omnes gentes obſeruabatur, tollit, d.l. de quibus in fin. ff. de legib. Aut verò lex eſt ſpecialis, & conſuetudo quoque ſpecialis: & eo caſu conſuetudo ſpecialis vnius loci, legem ſpecialem illius loci tollere poteſt, l. venditor §. ſi conſtat, ff. com. prædior. Aut verò lex eſt generalis, ſed conſuetudo ſpecialis: & tunc illa ſpecialis conſuetudo legem generalem minime dirimere poteſt. & ita intelligitur d.l. conſuetudinis.

Pugnant.

18. *l. In rem, §. ſed & id quod in charta, ff. de rei vendic.*	18. *l. Qua ratione, §. literæ, ff. de acqui. rer. dom.*

AIT Paulus in dicta l. in rem, §. ſed & id quod &c. ff. de rei vendic. Id quod in charta mea ſcribitur, vel in tabula mea pingitur, ſtatim meum fit: nam tabulæ videtur pictura cedere. Deinde ait: Licet de pictura quidam contra ſenſerint, propter pretium picturæ, neceſſe eſt ei rei cedi id quod ſine illa eſſe non poteſt. Ergo cum pictura ſine tabula eſſe non poſſet, neceſſe eſt picturam quamuis pretioſiorem tabulæ cedere. Contrà reſpondit Caius in l. qua ratione, §. literæ, ff. de acquir. rerum dom. vbi conſtituit differentiam hanc inter literas & picturas: Nam (inquit) literæ quantumuis pretioſæ chartis ſuppoſitis cedunt, ſed ex diuerſo placuit tabulas picturæ cedere. Idem ſentit Imper. in §. literæ, Inſtitut. de rerum diuiſione.

Quidam ſoluunt hoc pacto hanc contrarietatem, cũ videant ſententiam Caij ab Imperatore eſſe confirmatam, abrogatam eſſe Pauli legem putant, quod veriſimile non eſt, cum correctio in legibus noſtris inducenda non ſit, niſi expreſſe fiat, vt not. in vulgata l. præcipimus *Solutio.*

C.de appellat.Quocirca dicendum ſecundum glo. d.§. ſed & id quod, vt ſiquidem tabulæ ſit pretioſior pictura,ceſſio fiat pretioſiori. Quod autem dicitur tabulam cedere picturæ ſuperimpoſitæ,hoc intellige,quoad dominium directum, nam pictori aduerſus eum cui pin-

Solutio. xit, directa rei vendicatio competit, vtique ſi pretium tabularum exoluat, ſecus autem quoad vtile dominium nam domino tabularum vtilis rei vendicatio datur aduerſus pictorem, ſi tabulas poſſideat, ſi impenſam ſoluat,d.§.literæ.

Pugnant.

19.§.Si quis ancillas,verſ. idem eſt,Inſtit.de legat.	*19.l.Si cui,ff.de fundo inſtru.vel inſtrument.leg.*

AIT Imperator in d.§.ſi quis ancillas,&c. Si fundus inſtructus, vel cum inſtrumento legatus fuerit, fundo alienato à teſtatore, & inſtrumenti legatum extinguitur. Nullam ergo Imperator conſtituit differentiā inter hæc duo,ſiue inſtructus, ſiue cum inſtrumento fundus legetur,in hac re vt reuocato fundi legato,& inſtrumenti legatum reuocatum intelligatur. in qua ſententia Paulus fuit,nihil enim intereſſe exiſtimabat,ſiue inſtructus fundus, ſiue cum inſtrumento legatus fuiſſet. Sed contrarium reſpondit Labeo in l.ſi cui,ff.de fundo inſtru.vel inſtrum.leg.vbi refert Pauli ſententiam,inter illa duo legata nullum diſcrimen conſtituentis. Imò contra,ait,Inter ea legata hoc intereſt, vt ſi legetur fundus cum inſtrumento, & alienatus ſit à mortuo teſtatore, nihil erit legatum. Ex altero verò, id eſt legato fundo inſtructo,eodemque alienato,poterit inſtrumentum eſſe legatum.

Solutio. Glo.in d.§.ſi ancillas, ait plenius legatum eſſe fundi inſtructi,

inſtructi, quàm fundi cum inſtrumento, quia ſi legaui tibi fundum meum inſtructnm, certè in hoc legato, non tantum continetur inſtrumentum eiuſdem fundi, ſed etiam proprium meum inſtrumentum, vt eſt ſuppellex, quæ erat in fundo vſus mei cauſa, quemadmodum & veſtes meæ, lecti, & menſæ, aurum, & argentum cum ſimilibus, vt probatur in l. quæſitum, §. ſi fundus, ff. de fundo inſtr. Quòd ſi legetur fundus inſtructus, vel cum inſtrumento ſecundum formam d. §. ſi ancillas, perempto legato fundi, legatum inſtrumenti fundi perit. Sed inſtrumentum proprium patrisfamil. non perit, licet legatum fundi pereat, & ita procedit quod à Labeone dicitur in d. l. ſi cui in fin.

Pugnant.

20. l. Poſſeſſio 1. §. ſi vir vxori, ff. de acq. poſſ. | *20. l. Peregrè, ff. eod.*

IVRISCONSVLTVS in d. l. 1. §. ſi vir vxori, ff. de acquir. poſſeſſ. ait, mulierem rem ſibi donatam à marito poſſidere, ſi maritus ei poſſeſſionem conceſſerit, Quoniam (inquit) res facti, infirmari iure ciuili non poteſt. Significat ergo Iuriſconſultus eo in loco poſſeſſionem iure ciuili tolli non poſſe, cum ſit facti l. in bello, §. factę, ff. de capt. & poſtl. reuerſ. quod inhibet donationem inter virum & vxorem fieri, l. 1. ff. de donat. inter virum & vxorem. Dicendum tamen videtur poſſeſſionem acquiri mulieri, quamuis dominium rei donatæ ei non acquiratur conſtante matrimonio. Pro contraria opinione, quod poſſeſſio ſit iuris, adducitur textus in l. peregrè, ff. de acquir. poſſ. vbi per obliuionem partis loci, in qua res mobilis cuſtodiæ cauſa reponitur, ius poſſeſſionis non perditur: Dicit namque in eo loco Iuriſconſultus ius poſſeſſionis, quibus ſatis apparet *Lex cõtra.*

poſſeſſionem ad ius referri, quod etiam probatur in l.3 §.hæreditas,ff.de bonorum poſſeſſ.

Bart.in l.1.ff.de acquir.poſſeſſ.hoc cum diſtinctione

Solutio. diſſoluit. Poſſeſſionis acquiſitio ipſa,quæ corpore fit, eſt facti,ſed ipſa iam acquiſita,eſt iuris, vt d.l.peregrè,quæ de retinenda poſſeſſione rei loquitur, quæ iam antea acquiſita erat.

Pugnant.

21.§.Ex contrario,verſ.quòd ſi viuo inſtit.de legat. — *21.l.Debitor, ff.de legat.2.*

AIT Imp.Si creditor debitori ſuo in diem vel ſub conditione debitum, purè legauerit,in huiuſmodi ſpecie conſtituit vtile eſſe legatum,propter modum repræſentationis, quia illud quod erat primò in diem, vel ſub conditione debitum,per legatum mortuo teſtatore purificatum eſt: ſed ſi viuo teſtatore conditio vel dies venerit,Papinianus ſcripſit, nihilominus valere le

Contr.leg. gatum:hoc ideo, quia ab initio tenuit.Contra hanc Papiniani ſententiam Paulus reſpondit expreſſim in l.debitor,ff.de legat.2. vbi ait: Debitor creditori decem legat quæ ei poſt annum ſub pignore debebat,ſi viuo teſtatore annus ſuperuenerit, dicendum eſt (inquit) inutile effici legatum, quod ſententiæ & rationi ſuperiori

Solutio. apertè repugnant. Hæc repugnantia, diſſolui poteſt hac interpretandi via,l. debitor, cùm in ea dicitur eſſe legatum inutile, hoc ita explica, id eſt, non vtile & ſine commodo, cum alia actione perſonali ex obligatione deſcendenti peti poſſit. Quod autem dicitur in §. ex contrario, valere legatum. hoc intellige, vt actione teſtamento peti poſſit.

Pugnant.

Pugnant.

22.l. Actus legitimi, ff. de regulis iuris. | *22.§. ad certum, Inſtitu. qui teſtam.tut.dari poſſ.*

AIT Iuriſconſultus, in ſupradicta l. actus, dationem tutoris fieri non poſſe, neq; ad diem, neque conditione, quod probatur in ea lege ex duobus capitibus primum enim generaliter ſcripſit: Actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionē. Sed poteſt inferri, tutela eſt iure ciuili data ac permiſſa, vt ex eius definitione conſtat in l. i .ff.de tutelis. Ergo tutoris datio fieri non poteſt neque ad tempus, neque ſub conditione. Deinde addit exemplum Iuriſconſultus, veluti tutoris datio. Ad Imperator omnino cōtrarium conſtituit in §.ad certum,Inſtit.qui teſtament. tut.dari poſſ. cuius verba hæc ſunt: Ad certum tempus, vel ex certo tempore,vel ſub conditione poſſe dari tutorem,non dubitatur. Accurſ.in §.ad certum, hanc adducit ſolutionem, qua concluditur à teſtatore in teſtamento dari poſſe tutorem ad diem,vel ſub conditione, ſed à iudice non. Sed hæc ſolutio ex verbis & mente Legumlatorum probanda eſt. Nam quòd primum caput ſolutionis veriſſimum ſit, probatur ex titu. Inſtitut.qui teſtamento tut. dari poſſ. ſub quo §.ad certum collocatus eſt. Non mirum itaque,ſi iuxta hunc tit.ſit intelligēdus, ſecundum ea quæ notantur in l.Imperatores,ff. de in diem addict. Quod attinet ad ſecundum caput certiſſimum eſt,à iudicibus,qui ius dandi tutores habent,ſub conditione dari non poſſe tutores,vt explicat Vlpianus in l.muto.§.ſub conditione,ff.de tutel.vbi ait,ſub conditione à Præſidibus prouinciarum non poſſe dari tutorem. placet: & ſi datus ſit, nullius momenti eſſe dationem,quia (inquit) Præſides prouinciarum dant tutorem,ſi ſatiſdederit. Hæc autem dictio,ſi,conditionem

Contrar.

Solutio.

ſignificat,vt in l.demonſtratio,§.fin.ff.de condit. & demonſt. vbi dicit IC.hanc adiectionem.quam illi Præſides faciuut, non conditionem in ſe habere,ſed admonitionem, ex quo obiter notanda dictio, ſi non ſemper conditionaliter poni.

Pugnant.

23.l.Is qui putat,ff. de acquir.hære. 23.§.*ſi quis rem Inſtitut. de legat.*

IN d.l.is qui, Vlpianus ſcribit,eum qui putat ſe neceſſarium hæredem, cùm ſit voluntarius,non poſſe repudiare hæreditatem hãc addens rationem: Nam plus (inquit) eſt in opinione, quàm in veritate. Qua ratione motus Labeo in l.2.§. ſi à pupillo,ff.pro empto re,putat in hac ſpecie: Si a pupillo emero rem ſuam ſine tutoris auctoritate,quem puberem eſſe putabã, cùm non eſſet, vſucapionẽ ſequi poſſe, vt hic non plus ſit in re,quàm in exiſtimatione. Non plus eſt in re,ſcilicet ꝙ ille eſt pupillus: quam in exiſtimatione, ſcilicet quod creditur pubes. At verò Imperator rationem hanc generalem ex oppoſito ſubuertit in §. ſi quis rem Inſtitu. de legat. vbi conſtituit valere legatum,ſi quis rem ſuam quaſi alienam,id eſt,credens alienam,legauerit, Et hac ratione ad verbum ſuperiori contraria: Nam plus valet quod in veritate eſt,quàm quod in opinione.l.2.§.ſi ſub conditione,ff.pro empt.

Contrarium.

Solutio. Bar.in l.gerit,ff. de acqui.hære.hanc ponit diſtinctionem: Aut loquimur in his, quæ in ſolo animo conſiſtunt,vt eſt aditio hæreditatis, quę ſolo animo fieri poteſt,§.fin.Inſtitut.de hæred.qualit.& different. Et tunc magis inſpicitur opinio,quàm veritas,d l. is qui putat. Aut verò ſumus in his, quæ in ſolo animo non conſiſtunt,ſed in facto: & tunc ſecus, hoc eſt, magis rei veritatem,

ritatem, quàm opinionem, ſequimur. Et ita intelligitur d.§. ſi quis rem.

Pugnant.

24. *l. Ante ſententiam, ff. de appellat. recip.*

24. *l. Ante ſententiæ, C. quorum appell. non recip.*

IVRISCONSVLTVS in ſupradicta l. ait, ante ſententiam ſcilicet definitiuam appellari poſſe: ſi quæſtionem in ciuili negotio habendam iudex interlocutus ſit: Vel in criminali contra leges iudex hoc faciat. Sed Imperator in l. ante ſententię, quorum appellat. non recip. ſtatuit contrarium his verbis. Ante ſententiæ, ſcilicet definitiuæ (vt vult glo.) tempus appellari non licet. Ergo vult illa lex, ante definitiuam non appellari. Et ab interlocutoria appellationem non eſſe faciendam.

Bart. ita diſtinguit: Cùm quæritur, an ab interlocutoria, quæ ante definitiuam fertur, appellari poſſit. Aut grauamen illatum ab interlocutoria non poteſt reparari per appellationem à definitiua. Et poteſt appellari d. l. ante ſententiam 2. de appell. recip. Aut poteſt, & tunc ſi eſt talis interlocutoria, quæ non perimit totum negotium, &c. non poteirt appellari d. l. ante ſententiæ. *Solutio.*

Pugnant.

25. *l. Cognitio, §. vt poſſeſſio, ff. de off. eius, &c. l. 4. §. duas. ff. de damno infec.*

25. *l. Iubere cauere, ff. de iuriſdict.*

SCribit Martianus Iuriſcõſultus in d. l. cognitio, vt poſſeſſio bonorum detur: vel ſi cui damni infecti nomine caueatur, vt is poſſidere iubeatur: aut ventris

tris nomine mulier: vel is cui legatum eſt, legatorum ſeruandorum cauſa in poſſeſſionem mittatur, mandari poteſt. Dare itaque bonorum poſſeſſionem, & in poſſeſſionem mittere, alijs delegari poteſt. Huic ſententia Vlpianus ſubſcribit in l. quarta. §. duas. ff. de damno infecto, ſic inquiens: Prætor, vel Præſes, duas res Magiſtratibus municipalibus iniunxit, actionem (aliàs, & rectiùs, cautionem) & poſſeſſionem, cætera ſuæ iuriſdictioni reſeruauit. Itaque cautio & poſſeſſio alijs delegari poteſt. Contra hæc duo reſponſa, alia duo objiciuntur. Contra primum ſcilicet Martiani Iuriſconſulti reſponſum, objicitur Vlpiani reſponſum in l. iubere cauere. ff. de iuriſdict. vbi dicit: Iubere cauere, & in poſſeſſionem mittere, imperij magis eſt, quàm iuriſdictionis. Magiſtratus municipalis facere non poteſt, l. ea quæ, ff. ad municipal. Ergo non poterit iubere cauere damni infecti nomine, nec in poſſeſſionem mittere, conrra d. §. vt poſſeſſio, quò manifeſtè dicitur, ea aliis delegari poſſe. Item contra d. §. vt poſſeſſio, Pauli reſponſum contrarium extat in d. l. ea quæ, §. Magiſtratibus, in quo ſic ſcribitur: Magiſtratibus municipalibus non permittitur in integrum reſtituere, aut bona rei ſeruandæ cauſa iubere poſſidere: aut dotis ſeruandæ, vel legatorum ſeruandorum cauſa. Cùm tamen in d. §. vt poſſeſſio, contrarium reſponſum à Martiano, cùm inquit, mandari non poſſe, ut in poſſeſſionem mittatur legatarius legatorum ſeruandorum cauſa. Quod quidem Pauli reſponſum in d. §. Magiſtratibus repugnat alij reſponſo Pauli, quod ſuprà citatum eſt in l. 4. §. duas. ff. de damno infecto, in quo ſcripſit, poſſeſſionem Magiſtratibus municipalibus demandari, cùm tamen in §. Magiſtratibus, ſentiat Magiſtratus municipales iubere poſſidere non poſſe.

Solutio. Cognitio poteſt mandari, ſit danda vel non bonorũ poſſeſſio, vt in d. §. ut poſſeſſio, ſed ipſa poſſeſſio non, ut in d. l. iubere cauere. Apertius hoc declaro, quod dicitur

citur in §. vt poſſeſſio: mandari poſſe, ut bonorum poſſeſſio detur: ſic intelligitur, vt delegatus cognoſcat, danda ſit, uel non poſſeſſio, & etiam pronunciet mittendũ, uel non. Et hoc in quandam conſequentiam, quia de qua re cognouit iudex, de ea & pronunciare debet, l. de qua re, ff. de iudic. Cæterùm ut cognoſcat & pronunciet, & re ipſa mittat, mandari non poteſt. Nec obſtat etiam l. 4. § duas. ff. de damno infecto, ubi Prætor delegat miſſionem in poſſeſſionem.

Pugnant.

26. *l. Vſusfructus, 4. ff. de vſufruct.*
l. In venditione, ff. de bon. auth. indic. poſſid.

l. Rectè dicimus, ff. de verborum ſign.

AIT Paulus Iuriſconſultus in d. l. vſusfructus, in multis caſibus partem dominij eſſe. Qua ratione Caius in l. in venditione, ff. de bonis auth. iudic. poſſ putat in uenditione bonorum debitoris uſumfructum uenire, quia appellatione domini, uſufructuarius continetur.

At idem Paulus ſibimet repugnans alio in loco, nempe in l. recte dicimus. ff. de uerb. ſig. penitùs aliter quàm ſcripſerat, opinatum fuiſſe, contrariamq; ſententiam dixiſſe inuenitur, ſcribens hoc modo: Rectè dicimus eum fundum totum noſtrum eſſe, cuius uſusfructus alienus eſt, quia vſusfructus non dominij pars, ſed ſeruitutis ſit, ut uia & iter. Quæ ratio penitus aduerſa eſt ſuperiori ſententiæ, qua ſenſit uſumfructum dominij partem eſſe. Qua quidem ratione motus Vlpianus in l. falſus. §. fi. ff. de furt. putat, ſi uſusfructus ſerui peruenerit ad furem ſerui, non extingui actionem furti. Et huius rei rationem addit: quia fructuarius dominus non eſt. Videmus

mus igitur in his quatuor locis maximam in Iuriſconſultis uarietatem.

Solutio. Sed primo loco quod dicitur à Paulo in l. rectè dicimus, de uerborum ſignific. id generaliter accipiendum eſt, uſumfructum ſcilicet non partem dominij, ſed ſeruitutis eſſe, ueruntamen hoc, quod traditum eſt pro regula ab eodem Paulo, exceptionem in multis caſibus habet, itaque Paulus in d.l.4.ff.de uſufr. non regulariter dixit uſumfructum eſſe dominij partem, ſed (ut utar uerbo Doctorum noſtrorum) cum grano ſalis locutus eſt, adiecitq; hæc uerba, in multis caſibus, ſignificans certè, quod uerum eſt, id plurimis in cauſis locum habere, nō autem regulariter in omnibus. Exempla quinque ſubijcit in eadem l.4.& in l. ſeq. cùm habeatur pro dominio uſusfructus, & non ſit pars ſeruitutis. Primum exemplum eſt: quia præſens & ex die, uel ad diem dari poteſt. Secundum, quia pro parte indiuiſa, uel diuiſa conſtitui poteſt. Tertium, quia per legem Falcidiam minui poteſt. Quartum exemplum eſt, quia reo debendi defuncto, uſusfructus obligatio diuiditur in partes hæreditatis. Quintum ſi ex communi prædio debeatur, uno ex ſocijs defendente, pro parte defendentis fiet reſtitutio. Sed in cæteris ſeruitutibus ſecus eſt, ut ibi not. glo. & probatur: primùm ſeruitutes conſtitui non poſſunt ex tempore, uel ad tempus.l.4.ff.de ſeruit. Secundò, pro parte conſtitui ſeruitus non poteſt.l.pro parte. ff. de ſeruitut. Cui uidetur obſtare.l. ad certam, eod.tit. ubi ad certam partem poteſt conſtitui ſeruitus, ſed interim breuiter reſpondendum, hæc de parte pro indiuiſo intelligi: illa de parte pro diuiſo. Tertiò, quia cæteræ ſeruitutes ſunt indiuiduæ, l.uiæ itineris, ff. de ſeruitutibus, l.1.§.ſi uſusfructus.ff.ad legem Falci. Ideo per eandem minui non poſſunt. Quartò, quia in cæteris ſeruitutibus, debitore mortuo, quilibet hæredum non pro parte, ſed ſolidum reſtituet, l.loci corpus.§. ſi fundus, ff. ſi ſeruit.uend. Quinto in cæteris ſeruitutibus, ſi ex cō-

muni

muni prædio debeatur, ſeruitute uno ex ſolijs defendente, in ſolidum fiet reſtitutio, d. §. ſi fundus. Secundo loco ad duo ſuperiora reſponſa Caij & Iuliani hæc reſponſio dari poterit. Vſufructuarium dici poſſe dominum, & non dominum diuerſimodè, ſiue reſpectiuè; id eſt, diuerſis reſpectibus: Dominus quidem dicitur impropriè in vſufructu, ſcilicet utilis, ſed uſufructuarius non eſt dominus, ſcilicet directus, unde eleganter Bald. in l. proprietatis, C. de proba. duo genera dominij diſtinguit, unum eſt quod directum appellatur, & id eſt proprietas, aliud utile, quod eſt in uſufru.

Pugnant.

27. l. Si filiusfamil. ff. de iudic. | *27. l. Si iudex, fin. ff. de uar. & extraord. cogn.*

IN priore l. iudex litē ſuam facere intelligitur, cùm dolo malo egerit: in poſteriore iudex qui litem ſuā facere, cùm ex quaſi maleficio teneatur, nihil dolo feciſſe. Superius dolo fecerat iudex, ſecundo loco, non dolo, ſed per imprudentiam: quod tum eſt clarius, quia ex ipſiſmet textibus fundatur. Nec enim procedit, ſi ex indeterminata quiſpiam deciſione legum nos impellere pergat: nam ſicut in Logica, indefinita oratio in accidentalibus non æquipollet vniuerſali: ita in lege, pro regula ſeruatur, quod ab indefinita deciſione, ad taxatiuam vel vniuerſalem, aut præciſam; niſi propria exigat ratio, non arguatur. Itaque cum d. l. ſi filiusfamil. doceat iudicem tunc litem ſuam facere, cùm dolo egerit, non ſequitur, quòd eo duntaxat caſu litem ſuam facere dicatur: poteſt enim iudex dolo, poteſt & præter dolum, ex imprudentia litem ſuam facere.

Pugnant.

Pugnant.

28. *l.Hoc iure.Et l.inſulam.* Cum *l.Stipulationes,2.ff. de uerbo.obligatio.*

IN l.hoc iure factum ad diem, & erat conditionale, & ad euentū tertij reijciebatur: quo caſu, quandocunque etiam ante diem conditio defecit, pura iam erat promiſſio, ex communibus iuris regulis. At in l.inſulam, factum à promiſſore ad diem duntaxat explicandum fuit, vnde tota obligatio tanquam non habens conditionem, cuius euentus expectetnr. Alius autem textus l.ſtipulationes, in fin. ſe ſoluit, ibi enim ante diem, non ad totale factum agitur ſed ad id, quod in partem intereſt, non eſſe cœptum. Proinde propria ratio quamque legem defendit.

Pugnant.

29. *l. Cum quidam,* Cum *l. In fraudem, princip.ff. de iure fiſc.*

L. Cùm quidam, de reo loquitur, qui accuſatus quidem erat, verùm nec damnatus, quòd verba indicant: is non acquirendo, in fraudem fiſci nihil commiſit, ꝙ adhuc dubium erat, condemnaretur, an non condemnaretur. Regulariter enim acquirere nemo tenetur, l.qui autem, ff.quæ in fraud. credit. At in l. in fraudem, iam damnatus erat, qui lucra ſibi oblata non acquiſierat, merito in fraudem fiſci cenſebitur feciſſe. Quod autem d.l.in fraudem de damnato loquatur, probatur ex primo reſponſo eiuſdem l.vbi res alienatæ reuocantur: reuocari autem non poſſunt, niſi poſt condemnationem,

per

per te x.in l.facultas defenſionis,C. eod.lib. 10. Præterea & ſubtiiius dici poteſt,quod l.in fraudẽ,de eo intelligatur,qui dum damnatus eſſet, directo & ex ſua ipſius perſona acquireret, adeoque rem illicitam fecit. Sed in l.cùm quidam,reus actũ licitum fecerat, quod necdũ damnatus, filium emancipauit: quo caſu licet in conſequentiam non acquireret (hæreditatem enim filio delatam filius ſibi quęſiuit) in fraudem tamen fiſci feciſſe non dicitur, tum quia adhuc accuſatio dubia erat, tum quia adminiſtrare adhuc poterat,l. aufertur,§.in reatu, ff.eod. Item cauſa filij fraudem excuſabat propter naturæ pietatem.argum.eorum quę no.in l.Iul. in fi.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſt.Denique fraus tum facilius excluditur, quòd reus,vt diximus,directo & principaliter,vel ex de ſtinato non acquirebat,ſed per conſequentiam,& velut per obliquum,quorum nullum in l.in fraudem, concurrerat. Hæc, vt videtur, eſt vera ſolutio, quamuis Bart. aliter ſentiat.

Pugnant.

30. *l.Quid tamen.*	*l.Cùm ab eo,ff.de contrah. emp. & uenditio.*

IN hiſce ll.vno caſu conſtabat emptio æris pro auro:alibi in menſa, quæ putabatur argentea, non conſtabat. Quippe in l.quid tamen,materia erat mixta.confuſum enim erat æs auro,vt ſic in materia non fuerit prorſus erratum. Sed in l.cum ab eo,penitus errabatur in materia, menſa enim licet eſſet argento cooperta, laminis forte, in materia tamen nihil fuit argenti. Sic & qui acetum pro vino emit, ſi à principio acetum fuerit, nihil aget: ſecus ſi vinum ex poſt facto acuerit,l.in venditionibus,in fin. eod.titu. Sumitur & facilior ſolutio ex textuum ſerie: nam in l.cùm ab eo,

Vide Iacob. Cuia. lib. 2. Obſeruat. cap.4.

ab eo,actum fuerat, vt menſa ſolida argentea venderetur,quod in l.quid tamen,non erat.

Pugnant.

31.l.Si pœnæ,§.1.ff. Cum l.Repetitio, eod.titu. de condict.inde.

IN hiſce legibus, is qui ſoluit non debitum vero creditori,vno loco repetit,alio non repetit. Sed ſi ſoluentium conditionem conſideres, facillimè videntur poſſe conciliari. Siquidem qui ſoluit ſuo nomine, nihil dubitans ſe eſſe debitorem, is repetit,d.§.1. Fallebatur enim & propoſito ſoluendi, & facto ſolutionis. Sin ſoluat vt debitor, ſed non alio reſpectu, quàm ratione rei quam debuit, is non repetit, d.l.repetitio.Licet enim opinione falleretur,ipſa tamẽ ſolutio,propter rem debitam facta,nihil fefellit. Exemplo res plana eſt in hærede putatiuo qui hæreditatem tanquam credens ſe hæredem poſſidet:is ſi creditoribus hæreditarijs ſoluat ſuo nomine, non vt poſſeſſor, euicta hæreditate repetit,d.§. quamuis. Sin vt poſſeſſor ſoluerit,id eſt,propter hæreditatem,non repetit,d.l.repetitio,ſed hæreditati euictæ imputat. Vtrobique erat hæres, putatus vtrobique creditores ſuum receperunt: ſed primo loco ſolutio debiti ex ſola indebitè ſoluentis perſona fundabatur. Alio loco non ſolum perſona ſoluentis,qui nihil debebat,ſed etiam ex re,id eſt,hæreditate,quæ obligata fuit,proceſſit ſolutio,vnde merito illic condicitur. Et prædicta declaratio tum ex d.§.quãuis,tum alibi ex l. ſi quid poſſeſſor.ff.de petit. hæredita. eleganter fundatur, vbi Iuriſconſultus poſſeſſorem hæreditatis,qui ſoluendo creditoribus non eſt factus locupletior,ab eo qui eſt factus locupletior, non alia ratione diſcreuit, quàm quod hic condictionem indebiti habet,

bet, ille non habet. Cuius diuerſitatis quæ poteſt alia eſſe ratio, quàm quod alter ſuo, alter hæreditatis nomine ſoluerat? Soluere autem vel expreſſo hæreditatis nomine poſſe textus docet in l.fi.§.ſin autem, C. de petit.hæredita.

Pugnant.

32. *l.Per ſeruum,§.deniq;, ff.de vſu & habit.*	*Cum l.Huic, §.1.ff. de vſufr. quemadm.cau.*

SIQVIDEM in priore lege, fructus ſine vſu non conſiſtit, quod adempto uſu & fructus perit: in poſteriore conſiſtit, cùm fructus ſine uſu legari poſſit. Solutio ita procedit: nam cùm fructui ex natura rei inſit vtendi commoditas, quod nemo frui, niſi vtendo, poſſit: mirum non eſt, vtendi facultate adempta, etiam fructum adimi, vt d. l. per ſeruum. Ad hoc de ea vtendi facultate, quæ ex concomitantia fructum ſequitur, intelligi conueniet. Poteſt tamen nihilominus fructus legari ſine uſu, quæ ſit ſeparata ſeruitus d.l.huic, quo caſu fructuarius, licet fruendo vtatur cauſaliter, ſeorſum tamen uti iure ſeruitutis non poſſet. Itaque in l.per ſeruum, fructui inerat facultas vtendi ex concomitantia, l.huic. Ius ſeruitutis uſus, fructui formaliter non inerat. Nec eſt hæc diuinatio impertinens: nam uſus coniunctus fructui, non poteſt alius eſſe, niſi uel concomitans, uel (ut cum interpretibus loquamur) cauſalis. Duo enim formalia iuri coniungi non poſſunt, l.1.ff.de vſufr.leg. quod & ipſa ſani hominis ratio docet. Separatus itaque à fructu vſus, mox formalis eſt, & in ius ſeruitutis erumpit, qui coniunctus fructui, cauſalis erat, & proprij iuris nomen perdiderat: rectè ſicut apud Imperat. Inſtitut. de

rerum diuiſ.§. ſi tamen alienam. Purpura iuncta veſtimento, poteſtate iuris ceſſat eſſe purpura: ſeparata à veſtimento, iam in nomen purpuræ reuertitur. Sic tegula, ſic tignum iunctum domui, vim propriam perdidit, & domui accedit: ſeparatum à domo rurſus tignum nominabitur, l.cum qui, ff.de vſucapio. In iſtis tamen iuribus incorporalibus ſubtilius res procedit: aliud enim eſt, cùm fructus legatur ſine uſu, nam tunc à principio, vſus pro iure ſeruitutis non ineſt, vtendi tamen commoditas ineſt: aliud cùm vſusfructus legatur, hic enim vſus à principio ita innectitur fructui cauſaliter, ut ſeparari in ius formale nunquam poſſit, qui tamen à principio tanquam ius proprium per ſe ſtare poterat: quam ſubtilitatem in intigno & purpura, quæ exempli cauſa addiximus, non inuenias. Quod autem fructus, ſine uſu à principio conſtare poſſit, probatur in l.ſed ſi, in fine.ff.de uſu & habit.ubi proprietas fundi mea erat, fructus Titii, vſus Flacci. Hæc ergo iura formalia à ſeſe mutuò ſeparari poſſunt: quæ tamen cõiungi, imò connecti & confundi videas, ſi vſusfructus apud vnum ſit, & ceſſabunt eſſe iura formalia. Colligendo ergo, aut vſus legatur, aut fructus: ſi vſus, nihil tam cõmune cum fructu, nec cauſaliter, nec formaliter habebit, l.1.ff.de vſu & habitat. Sin fructus, hoc caſu pro iure ſeruitutis ſeparatus eſt, d.l.huic. Pro concomitanti verò & caſuali vtendi facultate ſeparatus non eſt, vt l. per ſeruum. Ad prędictam noſtram elucidationem, quã commodiſſimè facit, l.qui vſufructum, §.ſed qui, cum §. ſeq.ff.de verborum oblig.vbi qui actum ſtipulatur, deinde iter, nihil agit: ſic & qui vſumfructũ ſtipulatur, deinde vſum nihil agit, vtiliter tamẽ nouandi animo vtraq; ſtipularetur. Cuius nulla eſt alia ratio, quàm quòd ſuperioribus caſibus, iter, id eſt, commoditatem eundi: & vſum, id eſt, commoditatem vtendi cauſaliter ſtipulabatur, quo caſu inerat, in poſteriori reſponſo, nouare, id eſt, ſeruitutem itineris & actus, formaliter conſtituere

voluit,quæ non inerat · quam diſtinctionem etiam fundat,l.ſi pupillus,§.qui actum,ff.de nouat.

Pugnant.

33 *l.Præcipiunt. Cum l.fin.ff.de Aedilic.ed.*

TRACTAT Vlpianus veterana mancipia ea eſſe,quæ trita ſunt, nouitia adhuc rudia intelligit. E diuerſo Venul.ait veteratorem ex nouitio fieri,eitam qui tritus non ſit, ſed nouiter ad officium aliquod aſſumptus. Sed facilis eſt harum legum ſolutio, ſi enim in mancipio ſeruiendi aſſuetudinem æſtimaris, veterana erũt quæ trita ſunt,quod Vlpianus in dicta l.præcipiunt,ſignificat.Sin ex officio iniuncto,iam qui ante officium nouitius erat, poſt veterator erit. Nec obſtat quòd Venuleius d.l.fin. ad fi.veteratorem non ſpacio ſeruiendi, ſed genere & cauſa æſtimandum,ſcribit,ſubauditur enim dictio,tantum,vt ſic negatio non purè,ſed complexiuè veniat.

Pugnant.

34 *l.Præſcriptio,vlt. ff.de vſucap. Cum l.Si quiſquam,ff.de diuerſ. & temp.præſcr.*

L Præſcriptio,vlt ff.de vſucap. & vſurpat. Ex diametro diſſidet, cum l.ſi quiſquam,ff.de diuerſ.& tempor. præſcript.Nam illic qui pluribus annis piſcatus eſt,non poteſt prohibere alium eodem iure vti volentem, hic autem in caſu omnino pari,prohibere poteſt. Glo.poſt alias ſolutiones dicit piſcatorem hic fuiſſe in quaſi poſſeſſione piſcandi, illic autem non fuiſſe in quaſi poſſeſſione, quam ſolutionem Bar.recipit, & dicit eam ab

alijs teneri. At dicat aliquis Accurſium diuinaſſe, quòd iſthæc diſtinctio non ſolum ex teſtibus non appareat, ſed etiam ex l.ſi.contrarium colligatur, ibi enim de præſcriptione longi temporis fit mentio, & deinde de piſcatore ſubditur, vnde vt exemplum conueniat regulæ, neceſſe eſt fateri, quod ibidem piſcator longo tempore in quaſi poſſeſſione fuerit. Hoc tamen non obſtante, vera eſt ſolutio ſupradicta, ſi ſubtiliter declaretur, Nam longa poſſeſſio aliquando vſucapionem parit, & ius dominij & ſic loquitur d.l.fina.quæ vult, quod in locis iure gentium publicis ex poſſeſſione non procedit vſucapio dominij, vt in duobus exemplis ibidem. Piſcator ibidem non dicitur fuiſſe in quaſi poſſeſſione, ex qua vſucapio orıretur, etiam ſi pluribus annis piſcatus, qui intellectus ex natura tituli colligitur, ſcilicet quod titu. de vſucapionibus inſcribitur. At vero in l.ſi quiſquam, cum piſcator pluribus annis piſcaretur, nudum vſum ex ea quaſi poſſeſſione præſcripſit, ſic, vt quamdiu vteretur facultate piſcandi, alios prohibere poterat, ne eum in vſu turbarent, quod etiam ex eo ipſo titulo, qui de diuerſis & tẽporalibus præſcripſit.inſcribitur, colligitur. Vnde ſufficit eo loci præſcriptio ad nudam vtendi facultatem. Apparet ergo veritas ſolutionis, quia piſcator in diuerticulo multis annis piſcatus in l.contraria, non fuit in quaſi poſſeſſione, quoad vſucapionem dominii, at in l.ſi quiſquam fuit in quaſi poſſeſſione ad præſcribendam facultatem vtendi, ne ab alio in ſuo vſu turbaretur. Cæterum ſi is piſcator per tempora legitima vti deſiiſſet, poterat facultas piſcandi eo loci ab alio occupari, nec potuiſſet à primo piſcatore iure dominii prohiberi, quod per d.l.fina.rectè & eleganter determinatur, dum de ædificio in littore poſito & derelicto, fit mentio, ſicque lex legem determinat. Et certe cum ibidem poſt exemplum ædificii, de piſcationis diuerticulo ſubditur, non poteſt res aliter intelligi, quàm vt prædiximus. At hodie ius piſcandi conſuetudinibus & vſurpationibus

tionibus mutatum eſt,l.in frandem 3.ff.qui & à quibus, implicabiliter videtur diſſidere cum l.ſi quis,ff.quæ in fraudem creditor.quia illic dicitur libertates intercidere,ſi aliis creditoribus non ſoluatur, etiam vbi priores creditores dimiſſi ſunt:caius contrarium in l.ſi quis, planè habetur.Gl.in d.l. in fraudem,diuinat inepte.Ange. tenet ſolutionem gl.quod in d.l.in fraudem, textus loquatur de fideicommiſſaria libertate.Sed hoc eſt aperte contra textum ibidem, cum exprimit libertates teſtamento datas. Dicendum tamen, quòd varij generis creditores habuit,quorum aliqui priores erant tempore, alij poſteriores, omnes tamen extabant tempore quo in fraudem alienauit, vnde non ſufficit priores tempore dimittere, niſi & reſidui, quibus adhuc non erat ſolutum, dimittantur. Et hæc ſolutio fundatur ex verb.reſiduos. Dicendum tamen, quòd hoc caſu l.erit *Solutio.* ſuper indubitato poſita. Sed fortè dubitatio in eo eſt, quòd dum libertates dedit,voluit tantummodo fraudare priores:ſed hoc non poterat,niſi etiam reſiduis noceretur.Putabat reſiduis conſultum eſſe, ſi priores dimitterentur, & ſic non erat fraus deſtinata contra reſiduos ad quod poteſt facere l.in fraudem 1.eod.titu.ff.qui & à quibus.

Pugnant.

35 *l.fin.ff.de cond. cau.data.*	*Cum*	*l.Naturalis,§.1.ff.de præſcr.verb.*

DISSIDERE inter ſe videntur l.fin.ff. de con.cauſa data cauſa non ſec.& l.natulis,§.1 ff. de præſcr.verb.Nam priore, Si dedero tibi pecuniam, vt tu des Stichum, non contrahitur emptio: cuius diuerſum poſteriore lege docetur,ibi enim, ſi pecuniam dedero,

vt Stichum accipiam, emptio eſt. Sed eum nodum rectè explicuit Bar. nempe quod in l. naturalis, §. 1. contrahebatur per ver. accipiendi, quod generale eſt, nec vrget tranſlationem dominij, ſicut verb. dandi, in d. l. fin. quæ ſolutio mihi Zaſio non vera videtur, nam & ex commodato, ex precario, ex traditione, & ex varijs figuris cauſarum accipitus, in quibus non tranſit dominium, id quod euidentia docet. Et fa. ad hanc ſolutionem l. aliud eſt capere, ff. de verborum ſignific. Sed multa occurrūt, quæ ad hanc ſolutionem collidere videntur. Nam ſit ſanè verbum accipiendi generale, per hoc non impellitur, quod ideo id genus contractus, Do, vt accipiam, emptio ſit, & non potius contractus innominatus. Deinde quia id exemplum, in tractatu do vt des, poſitum eſt, rectè & iure verbum accipiendi, ex verbis dandi regulare erit. Et tandem ſi is contractus ad emptionem coerceretur, iam eſſet do vt tradas, quod ad dictam eam ſpeciem, qua dicitur do vt des, accomodari non poterit, cùm tradere ſit factum, atque adeò potius in ſecunda ſpecie contractuum innominatorum contineretur. Ad has difficultates Doctores tantùm abeſt vt reſponderint, vt ne aduerterint quidem. Nos ad primam obiectionem ita reſpondemus quòd tametſi verbum accipiendi ſit generale ad varias conuētiones, tamē coercenda eſt ad ſpeciem contractus nobiliorem, & frequētiorem, ſicuti eſt emptio pro quo facit l. 2. in princ. in verbo contrahitur, ff. pro emptore. Ad ſecundam & tertiam obiectionem puto dici poſſe, quòd in cōtractu do vt des, verbum dandi, traditionem nō excludat, id quod neceſſariò in primo exemplo recipiendum eſt. Et licet tradi rem, ſit factum, momentaneum tamen eſt, & verbo dandi proximum, quod diſperatur à contractu, Do, vt facias, quod tractum habet ſucceſſiuum: & cùm quatuor ſint contractus innominati: Do vt des, do vt facias, facio vt des facio vt facias, in quę nullo contineatur do vt tradas, niſi in primo, vnde habes quòd rē tradi factis

i factis non connumeratur, ad limitationem, l.ſtipulationes, non diuiduntur, ff.de verborum obligat.

Pugnant.

36.l.Intereſſe, ff.de acquir.poſſeſſ. *Cum l.Licet.§.rei.ff.depoſiti.*

EX diametro pugnat l.intereſſe, .de acqui.poſſ. cum licet,§ rei.ff.depoſiti. Nam illic dicitur, ſequeſtratione non dimitti poſſeſſionem, niſi ea mente ſequeſtretur & id ipſum apertè fuerit approbatum. At hic diuerſum dicitur, nempe in ſequeſtratione neutrum poſſidere: id enim agi, quod neutri ius poſſeſſionis procedat. Glo. putat illam per hanc determinari, vt tunc dicatur hoc conſtare, cùm de contrario nō appareat. Doct.ſuſpenſo pede in hoc difficillimo contrario tranſeunt. Veram ſolutionem puto, quod d.l.intereſſe loquatur, quando res ſequeſtratur cauſa cuſtodiæ, nec eſt conflictus, circa poſſeſſionem, id quod ex fine d.l.intereſſe liquet, quando res ſequeſtratur cauſa cuſtodiæ, nec eſt conflictus circa poſſeſſionem, id quod ex fine d.l.intereſſe ſatis conſtat, quia tunc is qui poſſidet non perdit poſſeſſionem, niſi ea mente ad cuſtodiam dederint, vt dimittant poſſeſſionem: quod tamen non præſumitur, niſi apertè conſtiterit. Sed in l.licet,§.rei, circa poſſeſſionem erat conflictus, quòd facile ex ea l. colligitur: vnde non ad cuſtodiam, ſed neutrius poſſeſſioni præiudicaretur, facta eſt ſequeſtratio: & meritò neuter poſſidet, poſtquam vtraque pars hoc egiſſe præſumatur. *Solutio.*

Pugnant.

37. *l. Qualem, ff. de arbitr.* Cum *l. Si conuenerit. ff. de re iudicata.*

IN l. qualem, ff. de arbitr. deciditur conueniri per litigantes non poſſe, vt certam arbiter ferat ſententiam: at hic in poſteriore l. contrariũ diſponitur. Gl. Bart. & DD. variè ſoluunt, quorum ſolutiones reprobari nihil attinet, cùm pro ſuo quilibet capite hic probet, ille reprobet. Vera ſolutio eſt, quòd non licet conuenire vt certam in indiuiduo ſententiam vel arbiter, vel iudex ferat: tunc enim iudicium eſſet de nihilo, deficeret iudicandi cardo, quem Cicero iudicationem appellat, & hoc voluit d. l. qualem. At verò conuenire inter partes in genere ſubalterno poteſt, vt iudex non ad totam cauſam, ſed ad ea reſpiciat quæ magis ſint controuerſa. Sic ergo pronunciatio iudicis finibus quibuſdam temperatur & perputatur, non ad indiuiduum coercetur, quo caſu ei iudicationis ſcopus relinquitur. Simile eſt in Rhetoricis, cùm partes litis cauſam partiendo ſeiunctione vtuntur, controuerſum à nõ controuerſo ſeparant, vt & controuerſia certis finibus concluſa clarius appareat, & iudici eò facilior ſit via iudicationis inueniendæ, vt ſic l. ſi conuenerit, ex Rhetoricis deprompta videatur.

Pugnant.

38. *l. Fructus, ff. de rei uend. cum concordan. in gloſſ. alleg.* Cum *l. Et an eadem, §. qui cum partem, ff. de except. rei iud. cum. l. ſi Titio. §. 1. ff. de vſufruc.*

IN l. fructus, ff. de rei vendicat. cum concordant. in glo. ibidem allegatis, dicitur quòd fructus pendentes pars fundi eſſe videantur. E diuerſo

ſo in l.& an eadem,§.qui cùm partem,ff.de except.rei iudic.cum l.ſi Titio,§.1.ff.de vſufr. habetur,quòd vſuſfructus non ſit portio fundi,ſed perſonæ. Hæc res non multum eſt difficilis: fructus enim pendentes ſunt quodammodo pars fundi, vel potius vna & eadem res cum fundo l.fin.§.fructus,ff.quæ in fraud. credi.Sed vſusfrũctus ius eſt quod perſonæ cohæret,l.rectè.ff. de verborũ ſignificat. Nam facultas fruendi fundum nec maiorem nec minorem melioremve, nec deteriorem facit: ſiue enim fruatur is vſufructuarius,ſiue non fruatur,fundo nihil deerit nec accedit. Et ſic mirabiliter, fructus qui leuantur portio fundi ſunt: ius leuandi perſonam reſpicit,facultas leuandi ius perſonæ, & non fundi.

Pugnant.

39.l.Si quis cum ſciret.ff.pro emptore. *Cum Verſ. Niſi forte,in eadem,l.*

IN l.ſi quis cùm ſciret,ff. pro emptore, videtur l. ſeipſam ſubuertere, & in ſeſe collidi. Nam is, qui ſcit venditorem pecuniam conſumpturum, & tamen emit ab eo, vſucapit. Id quod etiam glo. ibidem tenet. Et mox velut ſimili exemplo, qui à venditore emit luxurioſo, & protinus ſcortis daturo pecuniam, is non vſucapit, cùm tamen nulla ſit differentia inter conſumptioné in genere,& cóſumptionem in ſpecie.vtrobique enim cóſumitur:cur ergo vno loco cóſumit, & alio loco non dicetur conſumpſiſſe. Paulus de Caſtro putat intereſſe, an ematur ab eo quem conſtat in vſum incertum conſumere, quia tunc vſucapiet: aut qui in malum certum vſum,vt ſic nó vſucapiet &c.Hoc tamen in effectu non placet, & videtur vnicus eſſe in tota lege caſus,ita, vt is qui pecuniam ab emptiónem dat venditori conſumpturo,nihilominus vſucapiat,id quod Iureconſultus duplici ratione probat: tum quia bona

fides eum contractum defendit, tum quod vitatur abſurdum. Nam ſi conſumpturo venditori emptor pecuniam dando nō vſucaperet, ſequeretur quod etiam emptor ad rei emptę vſucapionem non admitteretur, ſi luxurioſo vel in ſcorta cōſumpturo pecuniam daret, quod Iurecōſultus putat eſſe abſurdum, per rationem in textu inſertam, ibi. Quomodo enim mala fide &c. Denique quid refert ſiue in malum vſum incertum, ſiue certum conſumat venditor, emptore id ſciente? vtrobique enim malus vſus eſt. Dum factum malum eſt, nona dimittetur differentia, ſiue ſit certum, ſiue incertum malum factum: & poſſet fortaſſe incerta conſumptio in malum vſum peior eſſe, quàm conſumptio in ſcorta, id quod ad ſenſum cognoſcitur. Cùm igitur ad contractum emptionis ſuſtinendum, ſufficiat conſenſus, merx & pretium cum bona fide, iſta extrinſeca & impertinentia quæ circumſtant, contractum eiuſque effectum non inficiunt, quod ex textu d.l.ſi quis, in d.verſi. quomodo enim mala fide &c. ſubtiliter penſitato facile colligitur. Sic enim in dicto contractu emptionis æſtimatio conſideratur quæ circa rem eſt, non quæ in circumſtantijs extrinſecis verſatur l. ſi ſterilis.§. cùm per venditorem. ff.de act.empt. Et quod cōſumere vel alias perdere pecuniam æquivaleat, tex.eſt in l.quod ſi minor.§.pe.ff.de minoribus, vbi etiam euidenter cauetur, quod contractus emptionis nō inficitur ſed pretiū ex neceſſitate ſoluendum eſt, etiamſi emptor ſciens, venditori perdituro pecuniam daret, eo ſaluo, quod minori reſtitutio competeret: minori autem natu ius in nihilo ſubueniret. Pecuniam itaque in ſcorta conſumere vel alias perdere, non differt. Et pro mea aſſertione facit tex.in l.3.§.nec non, ff.de in rem verſo. Porrò ſi dilapidare, perdere pecuniā non datur vitio ei qui re ſua ſe abuti putat, l. ſed etſi lege, §.conſuluit, ff.de petit.hæred. niſi forte ei bonis interdictum eſſet, vt habet communis opinio in l.is cui, ff. de verborum obliga. Cur ergo in dicto caſu l.ſi

quis

quis cum ſciret, in fi.vſucapio in recto contractus venditionis impediretur? Ordo igitur ſenſus l.ſi quis cùm ſciret,ita habet, quod non ſit in mala fide qui à domino etiam conſumpturo pecuniam,emit quomodo enim mala fide emiſſe videtur,qui à domino emit? quæ ratio in vtroq; reſponſo pariter locũ habet, nec vlla iuſta poterit differentia diſparitatis introduci,vt ſupra dictũ eſt.

Pugnant.

40.*l.Scire debemus,3.* *Cum l.Pluribus,ff.eodem titu. reſpon.ff.de uerb. ob.*

IN l.ſcire debemus.3.reſponſo,ff.de uerborum obligat.dicitur,quòd quamuis ſi plures res una ſtipulatione promittantur,una conficitur ſtipulatio. Sed obijcitur urgentiſſimè,l. pluribus, eodem tit. ubi pluribus propoſitis,ſi poſtea ſubdatur ſtipulatio ſub ſigno uniuerſali,non erit una, ſed plures ſtipulationes, ut ſit harum legum expedita ſolutio, refert ut ſingulæ res exprimantur & proponantur à principio, & poſtea ſubdatur clauſula relatoria ſub ſigno uniuerſali, tunc enim erunt multæ ſtipulationes, quia ſignum uniuerſale non comprehendit ſeu concludit in ſe multa,ſed cauſa declarationis ad multa refertur; ut lancem, calicem, equum, fundum,omnia hæc ſupra ſcripta promittis.Cæterum ſi à principio ſub ſigno uniuerſali multa comprehenduntur, quæ priùs non ſunt enumerata, tunc erit una ſtipulatio propter uniuerſalitatem, quæ multa ſub uno comprehendit. Hoc caſu procedit d.l.ſcire debemus caſu priore d.l.pluribus. Et pro iſta ſolutione facit tex.in l.quòd dicitur eod. tit. de uerborum obliga. Sic è diuerſo ſi promittuntur uel legantur aliquæ res in genere, & poſtea enumerantur ſpecies cauſa declarationis, per hoc non conficiuntur plures res particulares, ſed

ſed erit genus legatum uel promiſſum argumento.l.quęſitum.§.fin.ff.de fund.inſtr. quam tamen rem latius ibi tractat Bart. poſt glo.

Pugnant.

41, *l.1.§.hoc interdictum, ff.de tabu.exhib.* *Cum l.fina.ff. eodem titul.*

IN l.1.§.hoc interdictum,ff.de tab.exhib.dicitur, interdictum locum habere, etiamſi falſum eſſe dicatur teſtamentum. Cuius oppoſitum ex profeſſo in l.fin.eod.tit.traditur. Nempe ſi ad publicam quæſtionem pertineret tabulas non exhiberi. Per publicam autem quæſtionem intelligi neceſſe eſt falſi crimen,quod certè publici iudicij eſſe nemo ignorat. Glo. utrobique uariè ſoluit, & nihil reſoluit, niſi eo loci quo dicit,in caſu.l.fi.criminaliter agi,alibi ciuiliter: Quæ ſolutio benè declarata uera eſt, licet Barto. eam non recitet. Vnde dicendum uidetur,quod in §.hoc interdictum principaliter ad hoc agebatur, vt tabulæ exhiberentur, & ſic principaliter fuerat actio ex interdicto propoſita. Porrò è contrario opponebatur non eſſe exhibendas, quia falſæ eſſent, in quo certè aduerſarius non auditur, qui cogitur exhibere ſine ulla exceptione. At in l.fina. principaliter uertebatur quæſtio falſi contra Notarium uel ſcribentem, qui criminabatur falſum ſcripſiſſe uel ſibi adſcripſiſſe, vel alio caſu in pœnam legis Corneliæ teſtamentariæ incidiſſe: is reus tabulas exhiberi petijt, ſed non auditur,tum quia falſi crimen fortaſſe contegere credebatur, tum uel maximè quia tabulæ teſtamenti non exhibentur, niſi eis qui aliquod commodum ex teſtamento habere putantur, d.l.1.§.ſolent. At is reus nihil commodi ex teſtamento habere prætendebat. Et hanc ſolutionem puto veram.

Pugnant.

Pugnant.

42. *l. Si quis miſſus, in prin. ff. ne uis fiat ei.* | *Cum* | *l. 1. §. ſi neceſſariò, ff. ſi mul. uent. no. &c.*

DICITVR in l. ſi quis miſſus fuerit, in prin. ff. ne uis fiat ei &c. quòd is qui prohibuit miſſionem in poſſeſſionem vel expulit, & interdicto ne vis fiat, tenetur, & extra ordinem manu militari coercetur, vel prætoria poteſtate, eiuſdem decreta exequi, compellitur. Cuius diuerſum docetur in l. 1. §. ſi neceſſariò. ff. ſi mulier ventr. nom. vbi ſi mulier ſit in poſſeſſionem miſſa, quæ poſſeſſionem in alium tranſtulerit. Iſte alius tenebitur interdicto, at manu militari non vrgebitur &c. Glo. in vtriſque iuribus variè ſoluit: nonnulli tamen putant diuerſos vtrobique eſt caſus. Nam in l. ſi quis miſſus, prohitio uel expulſio interceſſit: at in §. neceſſariò, nihil illorum, quia mulier, quo minus in poſſeſſionem mitteretur, nemo prohibuit. Porrò is cui à muliere tradita eſt poſſeſſio, nullam vim fecit: cur ergo manu militari teneretur, qui nec ex contumacia, nec ex rebellione intrauit? Contra eum ergo ordinarium interdictum ſufficit.

Pugnant.

43. *l. 1. ff. ſoluto matrimonio.* | *Cum* | *l. Cùm dos, in fi. ff. de pact. dot.*

PVGNARE euidenter inter ſe videntur l. 2. ad finem principij. ff. ſolu. matr. & l. cùm dos, in fi. ff. de pact. dot. Doct. poſt glo. in vtriſque ll. alias

atque

atque alias dederunt ſolutiones, quarũ melior pars diui nat, cæteræ nihil reſoluũt. Vera igitur atq; genuina interpretatio non eſt adeò difficilis, ſi extra fines textuum nõ vagemur: nã in l. 2. fuit iuſſus mulieris, at in l. contraria, pactũ conuentũ. In primo caſu per eũ iuſſum nõ fuit læſa actio mulieris, ſi eam exercere in vita patris potuiſſet. Sed in l. contraria actio filiæ pacto fuit læſa, ſi eã in vita patris exercuiſſe potuiſſet. Accedat quod in d. l. 2. iuſſus mulieris reſpexit tantummodò perſonam mariti, qui delegabatur, doti non nocuit: vnde mirum non eſt, ſi pater adiuncta filiæ perſona agat. In l. verò contraria, pactum fuit in ipſam dotem conuentum: quapropter licet patri ſolo agenti non noceret, ſi tamen filiam paciſcentem adiungat, nocet. Et hæc videtur vera ſolutio, quia ex vtriſque textibus eſt collecta.

1. l. Si filiusfami. ff. de iudic.	1. l. Si iudex vlt. ff. de uar. & extr. cog.
2. l. Inter, §. cùm inter, ff. ſoluto matr.	2. l. Si cùm dotem. ff. ſoluto matrim.
3. l. Soluto, 2. §. pen. ff. ſolut. matr.	3. l. Cùm dos, in fin. ff. de pact. dot.
4. l. Si de poſſeſſione, §. neceſſaria, ff. ſi mul. ventr. nom.	4. l. Si quis miſſus. ff. ne vis fiat &c.
5. l. In fraudem, ff. qui & à quibus.	5. l. Si quis cum. ff. quæ in fraud. credit.
6. l. Si pro patre, §. verſum. ff. de in rem verſo.	6. l. prima, §. prodeſt, & §. quod ait Prætor, ff. de in rem verſo.
7. l. 1. §. vlti. & l. 2. ff. nautæ, caup. ſtabul.	7. l. prima, §. vlti. ff. furti aduerſ. cau.
8. l. 7. ff. de tutel.	8. l. 21. ff. de admin. & peric. tuto.
9. l. 46. ff. de neg. geſt.	9. l. Si filius. 7. ff. de tutel.

Vide Cuiac. ad tit. de inſtitor. act.

10. l. 6.

10.l.6.§.pater,ff. de Decurionibus.	10.l.2.C. de filijſfamil. & quemad.pater lib.10.
11.l.33.34.35.ff.locati.	11.l.9.ff.eod.tit.
12.l.Viam veritatis, C. de locato.	12.l. Si domina,C. de vſufru.
13.l.8.ff.de iuriſdict.	13.l.1. §.ſi plures,ff. de eo per quem fact. & l.3.ff. de his qui deiecer.
14.l. Illud.ff. ad leg. Aquil.	14.l.9.ff. de iuriſdic.l.ſi plures ff. de iniurijs.
15.l.Dominium.ff.quod iuſſu.	15.l. Si permittente,C. ad SC.Maced. & l.7.C. eo. titu.
16.l.Quia autem,§.pen. ff.ſi quis omiſſa cau.teſt.	16.l. Si filius.ff.eod.
17.l.Si quis officium, ff. de ritu nupt.	17.l.1.C.ſi rect.prou.
18.l.ſi.ff.de ſucc.edicto.	18.l.1.ſed ſi.ſt.ad Tertyl.
19.l. Cùm mota,C. de tranſact.	19.l.Si iuſtitia,in prin.ff.de inoff.teſt.
20.l.Inter liberas.ff.de adult.& ſtup.	20.l. Sollicitatores,1.ff. de extraor.crimin.
21.l.In venditionib.9.ff. de empt.& vendit.	21.l. Quid tamen.9. eod. tit.

Vide Cuiac. lib.3.Obſer. cap.20.

Vide Cuiac. lib.4.Obſer. cap.22.

Vide Alcia. li.5.Parad. cap.15.

Vide Alcia. lib.5.Para. cap.6.

Alci. lib.5. Para. c. 10.

Vide Vueſenbec. ad titu. de empt. & vendit.in Paratit.

DIFFE-

DIFFERENTIÆ IVRIS VTRIVSQVE CIVILIS ET CANONICI.

DE APPELLATIONIBVS.

Pugnant.

1 *l. Ante ſententiæ, C.quorum app.non recip.* | *Cum c.ſuper, ext.de appella.*

PRIMA differentia de appellatione, appellari namque ab interlocutoria ſententia non poteſt, l. ante ſententiæ, C.quorum appellationes non recip. ubi dicitur, quòd ante ſententiæ ſcilicet definitiuæ ſecund. gloſſ.appellare non licet. Ergo ab interlocutoria, quæ inter principium & finem cauſæ fertur, & ſic ante ſententiæ definitiuæ prolationem appellari non poterit. De iure tamen Canonico ab omni grauamine licet appel lare quandocunque, nam in cap. ſuper extra de appella. Sacri canones antè & poſt, ſingulis facultatem tribuunt appellandi. Leges autem ſeculares appellationem, (niſi in caſibus) ante ſententiam non admittunt. Ex iſto cap.manifeſtisſimè conſtat appellari etiã ante ſententiam: quo caſu debet appellans cauſam rationabilem exprimere coram iudice, à quo appellat, c. ut debitus, extra eod.tit. Secundum uero leges ciuiles, non niſi in quibuſdam caſibus.

DE

DE VSVRIS.

2 *Pugnant.*

*l.*1.C.*de uſur.* *Cum* *Can.quoniam,*47.*diſt.c.*1.*& *2.*ext. de vſu.& c.*1.*eo.tit.lib.*6.

IVRE Ciuili uſurę ſunt permiſſæ,tam iure Codicis,quàm Digeſtorum, ut patet ex tit. Cod. & Pandectarum, de uſur. & præſertim ex l. 1. C.d.titu. ubi Imper.ait,uſuras,ſi ſtipulatione præmiſſæ ſunt, optimo iure deberi. Iure tamen Diuino & etiam Canonico, ſunt reprobatæ, ut Leuitici 15. & Luc.6. Mutuum date,nihil inde ſperantes, & Cano. quoniam multi,47.diſtm.c,1.& 2.& c.quia ex omnibus, cum ſeq. extra de uſur.

DE MATRIMONIIS.

3 *Pugnant.*

§.1.*Inſtitut.de nup.* *Cum* *c.Sufficiat,*27.*q.* 2.*cum ſimilibus.*

IVRE ciuili in nuptiis celebrandis requiritur conſenſus tam parentis quàm filij filiæve fami. §.1. Inſtitu. de nupt. De iure autem Canonico ſolus conſenſus matrimonium contrahentibus ſufficit, c.ſufficiat 27. q. 2. & Can hoc ſanctum 32.q.2. Addec. cum cauſa,extr.de raptoribus. Vide quoque gl.in l.Paulus,ff. de ſtatu hom.

Q Pugnant.

Pugnant.

l. 1. C. *de ſecund. nup.* *Cum* *c. pen. & fine extr. de ſecund. nupt.*

PARI modo in ſecundis nuptiis ius Ciuile & Canonicum differunt: nam iure ciuili mulier, mortuo marito, nubens infra annum, luctus fit infamis, & punitur pœnis in iure expresſis, l. 1. C. de ſecundis nuptijs. Sed iure Canonico mulier nubens infra annum lugubrem, infamiam non incurrit, c. pen. & c. fin. ext. de ſec. nupt.

DE CONCVBINATV.

4 *Pugnant.*

l. In concubinatu, in fin. ff. de concubin. *Cum* *Can. nemo, 32. q. 4.*

IVRE Ciuili permiſſus eſt concubinatus, l. in concubinatu, in fin. ff. de concubin. Iure uerò Diuino & Canonico prohibetur, quia oĩs fornicatio iure Diuino prohibetur, teſte Apoſtolo Paulo ad Galat. cap. 5. dum ait: Manifeſta ſunt opera carnis, fornicatio, immunditia impudicitia, luxuria, idolorum ſeruitus, ueneficia, inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, & ſimilia, talia qui faciunt, regnum Dei non posſidebunt. Secundum uerò Canonicas ſcripturas, patet ex Can. nemo 32. q. 4. Neminem ſibi blandiri debere de legibus hominum: nam quicquid (ut poſtea ſubiicit) in ea, quæ non ſit legitima uxor committitur, adulterii crimine damnatur.

DE LIBERIS ILLEGITIMIS.

Pugnant.

Auth. ex complexu, C. de inceſt. nupt.	*Cum*	*c. Cum haberet. de eo qui duxit in matrimo. quam poll. ext.*	5.

CIVILES leges non ſolùm repellunt filios illegitimos à ſucceſſione paterna, ſed etiam ipſis negant alimenta. Authent. ex complexu, C. de inceſt. nup. vbi ex cõplexu nefario, aut inceſto, ſeu damnato, liberi nati, omne paternæ ſubſtantiæ beneficio indigni ſunt. Sed de æquitate Canonica alendi ſunt, c. cùm haberet, extr. de eo qui dux. in matrim. Et hæc æquitas vigorem ſumit à iure naturali: nam educatio filiorum de iure naturali eſt, & ex inſtinctu naturæ procedit, §. 1. Inſtit. de iure nat. gent. & ciuili, vnde ius iſtud præfertur ciuili, §. ſed naturalia Inſtitu. de iure nat. quamuis filij non ſuccedunt in bonis patris, vt in præallegato C. gl. dicit.

DE VSVCAP. ET PRAESCRIP.

Pugnant.

l. Vnica, C. de vſucap. transfor.	*Cum*	*c. fina. extr. de præſcrip.*	6.

IVRE Ciuili in vſucapione ſiue præſcriptione decem vel viginti annorũ ſufficit ab initio bona fides, licet poſtea mala fides ſuperuenerit, vt eſt tex. in l. vnica, C. de vſucap. transfor. Sed iure Ca-

nonico debet eſſe continua bona fides, vt in c.fina.extra de præſcrip.

l.Si quis emptionis,§.quòd ſi quis, C.de præſcr. tregint.annor.Et c.uigilanti,ext.de præſcr.

ALIO caſu in præſcriptione contrarietas eſt inter ius Ciuile atque Pontificium: nã ſecundum ius Ciuile poſſeſſor malæfidei & iniuſtus præſcribit ſpatio triginta, vel quadraginta annorum, & verũ dominum exceptione triginta vel quadraginta annorũ repellit, qua ſibi ius rem retinendi quæritur,l,ſi quis,C. de præſcrip.trig.annorum. Secundum ius Canonicum nulla antiqua dierum poſſeſſio iuuat malæfidei poſſeſſorem. Quapropter Romanus Pontifex vigore legis de triennali vel quadragenali præſcriptione ſuſtulit,vt in c.vigilanti,extr. de præſcrip. Hinc illa iuris Canonici regu gula: Malæfidei poſſeſſor nullo tempore præſcribit,c. malæfidei,de regulis iur.in 6. In his itaque duobus caſibus præſcriptionis ſtandum eſt potiùs iuri Canonico leges corrigenti.

DE TESTIBVS TESTAMENTO adhibitis.

Pugnant.

7. *l.fin.C. de fideicom.& §.ſed cùm paulatim, Inſtit. de ord. teſt.Et c.Cùm eſſes,& c.relatum, extr.de teſtamen.*

1 IVRE Ciuili regulariter in teſtamentis ſeptẽ teſtes requiruntur,§.ſed cùm paulatim,Inſtitu. de ord.teſtam. Ius autem Pontificium, decreuit,

uit valere teſtamentum, quod Parochianus facit corã presbytero parochiali & duobus teſtibus, vt in c.cùm eſſes, & c.relatum.ext.de teſtamen.

DE LEGITIMA DETRACTIONE, quæ hodie eſt tertia.

Pugnant.

Auth.nouiſſimo iure, C.de inoff.teſta. Et c.Raynutius, & c. Rainald.ext.de teſtam. 1.

IN detractione duarum quartarum, eo caſu, quo filius eſt á patre rogatus de reſtituenda hæreditate: ſecundum ius Ciuile videtur tantùm vnam quartam poſſe detrahere filium, nempe legitimam, quę eſt hodie tertia Trebelliaca Auth. nouiſſimo iure. C.de inoffi. teſtam.l. iubemus, C.ad Senatuſconſultum Trebellia. Secundum verò ius Canonicum retinere poteſt duas quartas filius, de reſtituendo grauatus: primùm quidem legitimam (quæ nunc eſt tertia) iure naturæ debitam detrahet. Ratio eſt, quia in ea grauari nequiuit: omne enim onus & grauamen de legitima ſubducitur, l.quoniam, C.de inoffic. teſta.vnde fideicommiſſum in illa legitima non tenet ipſo iure, & ideo in alio videtur rogatus: & de eo, in quo eſt rogatus, debet quartam deducere: Prætcrea & quartam Trebellianam detrahere poteſt filius, cùm etiã quilibet reſtitutione grauatus eam deducere potuiſſet. Hæc omnia probantur in c.Raynutius, & c Raynaldus, extr. de teſtam. Sed verius & æquius concludendum & diſtinguendum videtur ex gl.in l.Papinianus.§.meminiſſe, ff. de inoffi.teſtamen.hoc pacto: Cum quæritur, an filius poſſit detrahere duas quartas, diſtinguendum eſt: Aut enim roga-

tus eſt purè & ſimpliciter reſtituere hæreditatem, & eo caſu vnam quartam tantùm debet habere, quia quod ſtatim capit per Trebellianam, imputatur in legitimam, quam debet habere iure naturæ: cùm inſtitutus hæres ſit, & eam habeat iure inſtitutionis, ſed de æquitate quatenus plus eſt in legitima, quæ iure naturæ debetur, conſequetur argum.l.1.ff. de vi bonorum raptorum. Aut verò rogatus eſt in diem, vel ſub conditione, vt ſi rogatus ſit de reſtituendo, ſi decedat ſine liberis, & tunc ex æquitate Canonica, vtramque quartam habebit: ſtatim quidem legitimam quartam, vel hodie trientem: quaſi æs alienum deducet, l. Papinianus.§.ſi quis impubes.ff.de inoffi.teſtam.

DE PETITIONE LEGITIMAE partis in uita patris.

Pugnant.

9 *Auth.ſi qua mulier, in fi.C. de ſacroſanct.eccle. Et c.cum ſcimus, ext.de regularibus.*

NONA contrarietas eſt in petitione legitimæ partis iure naturæ debitæ, in vita patris, eo monaſterium ingrediente: lex enim Ciuilis in eo caſu ſtatuiſſe videtur, filium legitimam partem ſibi debitam petere non poſſe, niſi pater moriatur, Authe.ſi qua mulier, in fi.C. de ſacroſanct, eccleſ.& gl.ibid. in verbo moriatur. Iure autem Canonico in hac ſpecie filium videtur petere poſſe legitimam à monaſterio, in vita patris, monaſterium ingredictis, c. cùm ſcimus, ext.de regularibus. Sed dicendum eſt in iure noſtro duplicem eſſe ſucceſſionem, quædam vera, puta, quando quis naturaliter moritur, altera ficta, quando quis habetur pro mortuo,

mortuo, vt Monachus, textus igitur in d. Authe. intelligitur de ficta ſucceſſione, & ita parum aut nihil obſtabit, d.c. cùm ſcimus.

DE PACTIS.

Pugnant.

l. Pactum, quod bona fide, C. de pact. Et c. pactum, de verborum ſign. 10.

PACTVM nudum iure Ciuili ſcripturã non exigit ad ſui validitatem, l. pactum quod bona fide, C. de pact. ſi modò alijs probationibus vel confeſſionibus partium res geſta probetur. Sed iure Canonico pactum dicitur, inter partes conueniens ſcriptura, legibus ac moribus comprobata, c. pactum, de verb. ſign. Ergo ad eſſentiam pacti iſto iure requiritur ſcriptura.

l. Iuris gentium. §. ſed cùm nulla, §. quinimò. Et c. 1. extr. de pact.

IVRE Ciuili pactum nudum actionem non parit, l. iuris gentium. ff. de pact. Iure verò Canonico ex nudo pacto oritur actio, ut in c. 1. ext. de pact.

l. Pactum dotali, C. de collat. Et c. pactum, de pact. lib. 6.

PACTVM dotali inſtrumento comprehenſum, quod filia dote contenta nullum ad bona paterna regreſſum habebit, auctoritate iuris ciuilis improbatur: nec prohibetur ſuccedere patri ea ratione, l. pactum dotali, C. de colla. Sed iure Canonico pactum huiuſmodi cũ iuramento tenet, c. pactum, de pact. lib 6.

DE ALIENATIONE RERUM dotalium.

Pugnant.

Auth. Siue à me, C. ad Senatuſconſultum Vellei. Et c. cùm
11 *contingat, extr. de i ureiur. & c. licet mulier, eod. tit.*

ALIENATIO rerum dotalium prohibita eſt, & in hac conſenſus mulieris nihil proficit, Authen. ſiue à me, C. ad Senatuſconſultum Velleianum: Maritus enim, etiam conſentiente muliere, nihil poteſt obligare vel alienare res dotales, l. vnica, §. & cùm lex Iulia, C. de rei vxor. act. Sed licet iuxta legitimas ſanctiones mulierum conſenſus in alienatione ſuper rebus dotalibus non ſit obligatorius: ſi tamen alienationi conſenſerint proprio iuramento, firmantes ſeruare iuramentum huiuſmodi, nec vi, nec dolo præſtitum: de iure Canonico tenentur mulieres ſeruare ipſum iuramentum, cùm in alterius præiudicium non redundet, nec in diſpendium æternæ ſalutis vergat, c. cùm cõtingat, extr. de iureiurand.

DE RESCRIPTIS.

Pugnant.

12. *l. Vniuerſa, C. de diuerſ. reſcript. Et c. 2. extr. de reſcrip.*

SECVNDVM leges Ciuiles vniuerſa reſcripta, ſub ea conditione proferri debent: Si preces veritate nitantur, adeò, quòd non valent, niſi apponatur eadem clauſula, l. vniuerſa, C. de diuerſ. reſcrip. Sed ſecundum Canones valet reſcriptũ,

etiamſi

etiamſi hæc verba non apponantur, quia tacitè intelliguntur, vt extr. de reſcrip. c. 2. verſ. verum.

DE CAVSIS MERI IMPERII.

Pugnant.

l. 1. ff. de offic. eius, cui mandata eſt iuriſdict. Et c. quod idem, in fin. extr. de off. iud. ord.

SECVNDVM ius Ciuili, cauſæ meri vel mixti imperij alijs delegari non poſſunt, niſi in caſu abſentiæ, l. 1. & ibi DD. ff. de offic. eius, cui mandata eſt iuriſdict. Sed ſecundum Canones ea quæ ſunt meri imperij, poſſunt delegari, vt eſt glo. in iure Canonico communiter approbata in c. quod ſedē, in verbo cōmittere, in fi. extr. de offi. iud. ord.

FILIOFAMIL. AN COMPETAT actio citra conſenſum patris.

Pugnant.

l. Cùm non ſolùm, §. 1. C. de bonis quæ libe. Et c. fin. de iudic. lib. 6. 14.

FILIVSFAMIL. licet agere vel defendere cauſam in iudicio non poſſit ſine conſenſu patris, ſub cuius eſt poteſtate. l. cùm non ſolùm, vlt. §. 1. C. de bon. quæ lib. Iure tamen Canonico in cauſis beneficialibus, vel alijs ſpiritualibus, nec nõ & dependentibus ab eiſdem, cùm de his ſe intromittere non debeat pater: filiusfam. poteſt agere in iudicio ſine patris conſenſu, c. fi. de iud. in 6.

DE

DE IVDICIO INTER PATREM & filiumfamil.

Pugnant.

15. *l.Lis nulla,ff.de iudic.Et Can. Cùm quæritur,2.q.7.*

SECVNDVM ius Ciuile inter patrem & filiumfam. iudicium non poteſt conſiſtere,l.lis nulla.ff.de iudi. Sed lex iſta non procedit de iure Canonico,quo inter patrem & filium in poteſtate conſtitutum,poteſt eſſe iudicium,Can.quæritur,& ibi gl.2.q 7.

DE DELEGATO A PRINCIPE in executione ſententiæ.

Pugnant.

16. *l.à iudice,in fin.C. de iudic.l.à diuo Pio,ff. de re indic.Et c. quærenti,extr.de offic.& poteſtate iudic.deleg.*

IVRE Ciuili, delegatus à principe, licet delegare alijs cauſam poſſit,l.à iudice,in fi.C.de iud.in quo differt à delegato, à iudice, qui delegare non poteſt: ſententiam tamen ſuam executioni demandare non poteſt, ſed iudex ordinarius exequetur eam.l.à Diuo Pio.ff.de re iudic.Sed iure Canonico delegatus à Papa poteſt exequi ſententiam ſuam vſque ad integrum annum, c. quærenti,extr. de offic. & poteſta. iud. delegati.

Hactenus de contrarietatibus cauſarum ciuilium operæprecium erit quoque videre in cauſis criminalibus,in quibus differat ius Canonicum à iure Ciuili.

CAR-

CARCER AD CONTINENDOS, *non ad puniendos homines,inuentus.*

Pugnant.

l. Aut damnum. §.ſolent,ff. de pœnis. Et c. quamuis, de pœnis lib. 6. 17.

QVIA lege Ciuili carcer ad continendos, non ad puniendos homines dari debet. Pręſidibus prouinciarum prohibetur damnare in carcere continendos,vt in vinculis perpetuis detineantur,l.aut damnum, §.ſolent,ff.de pœnis. Sed de iure Canonico poteſt quis puniri pœna carceris perpetuo,c.quamuis,de pœ.lib.6.

DE CRIMINE RAPTVS.

Pugnant.

l.Vna.§.& ſiquidem,C. de rapt.virg. Et cap. fin.extr. de raptoribus. 18.

SECVNDVM leges non poteſt contrahere matrimonium raptor cum rapta puella,l.vnica, §.& ſi quidem,C.de raptorib.virg.Hodie tamen de iure Canonico ſecus obſeruatur, quia rapta poteſt matrimonium cõtrahere cũ raptore,vbi datur facultas in contrahendo,c.fi.extr.de raptoribus.

DE STVPRO.

Pugnant.

§.Item lex Iulia, Inſtitut.de public.iudic.Et c.2.de adulterijs & ſtupro. 19.

ALITER

ALITER punitur ſtuprum lege Ciuili, aliter iure Canonico: nam ſecundum leges, ſtuprator ſi honeſtus ſit, relegatur & pars bonorum eius publicatur: ſi vilis coercebitur corpore, id eſt, verberabitur & relegabitur, §.item lex Iulia, Inſtit. ve public. iudic. Iure verò diuino alia pœna eſt, vt Exodi 22.c. in quo continentur ſequentia verba, quæ etiam referuntur in c.1.ext. de adulterijs & ſtup. Si quis ſeduxerit virginem nondum deſponſatam, dormieritque cum ea, dotabit eam, & habebit vxorem. Si verò pater mulieris dare noluerit, reddet pecuniam, iuxa modum dotis, quam virgines accipere conſueuerunt. Quam legem diuinam ſecuti ſunt Canoniſtæ in c. 2. de adulter. hoc addito, quòd ſi noluerit, ſtuprans matrimonium contrahere cum ea virgine, vltra dotem, quam dare tenetur, corporaliter caſtigabitur.

DE CRIMINIBVS MAIORIBVS.

Pugnant.

20. *Titul. Inſtit. de publicis iudic. Et Can. hoc ipſum, 33.q.2.*

IVRE Ciuili pœna capitalis in maioribus criminibus imponitur, vt in crimine homicidij, parricidij, peculatus, raptus virginis, adulterij, & ſimilibus, Inſtitut. de publicis iudicijs, per tot. Sed iure Canonico non pœna ſanguinis ſiue mortis irrogatur in criminibus ſed pœnitentia ſeptem annorum, vt in c. hoc ipſum, 33.q.2.

QVINQVAGINTA IVSTINIANI DECISIONES, ET QVIBVS

temporibus legiſlatio Iuſtinianea emiſſa ſit: an ſint in ea leges adhuc contrariæ, quas ἀντινομίας Iuſtinianus appellat, Eguinario Barone Iureconſulto auctore.

CODICEM vnum Conſtitutionum (quem per excellentiam Codicem nunc appellant) Iuſtinianus indictione ſeptima ſui imperij edidit *a*. Quinto poſt anno, nimirum indictione duodecima, Inſtitutiones ſuas, & Pandectas tribus annis compoſitas, euulgauit. *b* Niſi tria volumina potius annis tribus in ordinem confecta putes, non tamen continuis: id quod ex ſubſcriptionibus harum epiſtolarum conſtat. Et quoniam ad emendandum ius vetus, quinquaginta deciſiones, & alias conſtitutiones non paucas, iiſdem temporibus emiſerat, quibus Digeſta præſcripſit, hæ extra Codicem ſupraſcriptum aſſeruatæ adhuc, ſequenti anno eidem adiectæ ſunt, nimirum Indictione deciniatertia imperij eiuſdem, anno à Chriſto 536. *c* earum Conſtitutionũ argumentũ in diuerſos Inſtitutionũ locos coniecit: *d* vt nihil ſit, cur miremur ſi Inſtitutiones interdũ, & ſuprà ſcriptæ conſtitutiones nouo Codici inſertæ, conſultorum ſcriptis in Digeſta relatis, & prioribus Codicis reſcriptis poſteriora aliquid derogent; *e* certè controuerſias veterum, quæ vel in Pandectis attinguntur, vel à Triboniano reiectæ ſunt, decidant *f*. Quinquaginta verò Iuſtiniani Deciſiones, ab alijs conſtitutionibus per eũm Codici adiectis. hoc iudicio ſecernes: quòd veterum cõtrouerſias de aliquo iuris articulo memorẽt, atq; eos mox decidãt. *g*

Ex

a l.1.C.de nouo,C.l.2. C. de conf. Cod.
b l.3.C de uet.iure. enucl.
c l.1. de emend. Cod.
d l.pen. & fin.C. de leg.hær.
e l.pe.ff.de aſſ.l.fin.C. eo.l.2. et fi. C. de temp. app.
f l.pen.C. de adopt.l. cùm oportet,C. d bo. quæ liber.l. q in aliena, ff.de acqui. hære.
g l.fina.C. cõ, de legat. l,ult.de nego.geſt.

Ex his vigintiquinq; adhuc ſuũ nomẽ in Codice retinẽt.

De negoc.geſt.	l.vlt.
De vſufruct.	ll.vlt.& pen.
Ad SC. Velleian.	l.pen.
De contrah.emp.	l.vltim.
De cond.indeb.	l.vlt.
De nupt.	ll.ſi fur,& antepen.
De curat. fur.	l.pen.
De furt.	l.vlt.
De neceſſ.ſer.	ll. antepen. & vlt.
De poſthum.	ll. pen. & vlt.
De iure delib.	ll. antepen.& pen.
De legat.	l.cùm quæſtio.
De fideicom.lib.	l.cùm inter.
De comm.ſer.ma.	l.1.
Ad SC.Orfic.	l.vlt.
De prætor pig.	l.1.
De contrah.ſtip.	l.veteris.

Aliæ viginti quinque Deciſiones, vel permutatæ,vel emendatæ ita fuerunt ante ſecundam Codicis editionem,vt ſub generali conſtitutionum, vel ſanctionum titulo,ei inſertæ ſint.Eas probabiliter ſubijciam.

Qui & aduerſ.q.	l.vltim.
De petit.hæred.	l.vlt.
De ſeruitut.	l.vlt.
De dot. promiſſ.	l.vlt.
De author.præſt.	l.vlt.
De impub.ſub.	ll. pen. & vlt.
De verborum ſign.	l.penulti.
De fideicom.	l.pen.
Comm. de legat.	l.vlt.
De cond. inſer.	l.vlt.
Ad Sc.Trebel.	l.pen.

Ad

Ad legem Falcid.	l.vlt.
De teſta.ma.	l.vlti.
De fideicom.lib.	l.pen.
De noui oper.nunc.	l.1.
De comm.ſer.man.	l.2.
De præſcr.long.temp.	l.vlti.
De eo qui inter.	l.1.
Qui bon.Cod.	l.vlti.
De bon.auth.iud.poſſ.	l.vlt.
De contràh.ſtip.	l.optimam.
De remiſſ.pig.	l.vltim.
De adopt.	l.penultim.
De donat.cau.mor.	l.vltim.

Nec te moueat, quod quædam ex ſuprà enumeratis Conſtitutionibus ſine die, & Coſ. extent, quando ad Iulianum, vel Ioannem II. reſcriptiones eiuſmodi datas fuiſſe conſtet, & hos Lampadio & Oreſte Coſſ. vel poſtea, præfecturam prætorianam geſſiſſe. *a* Scio & alias paucas ex Nouellis Iuſtiniani Conſtitutionibus, poſt prioris Codicis confectionem (vt ipſe ait) perlatis, formam decisionum præ ſe ferre, & controuerſum antea ius decidere, quales ſunt quæ ſequuntur:

a l.nemini, & l.ſeq.C. de epiſc.au. l.cum quæſtio, & ſeq. de legat.

De rebus credit.	l.vltim.
Pro ſocio	l.pen.& vlti.
De pact.inter empt.	l.vlt.
De natur.liber.	l.vltim.

Sed nihil refert, modo id intelligamus, omnes conſtitutiones Lampadio & Oreſte Coſſ. vel deinde poſt editas, & renouato Codici inſertas, compoſito antè iuri derogare, ſi quando repugnent, atque oleum eos prodigere & operam, qui aliter conciliare laborant. Quin & Conſtitutiones Decij V.cl. conſulatu editæ poſt confirmatum priorem Codicem, cum cum Pandectis reformant: *b* cuiuſmodi ſunt quæ poſt menſem Maium euulgatæ fuerunt, quo Codex editus eſt: *c* quæ omnia non in Commentarijs, ſed in ſcriptionibus, ſubſcritionibus conſtitu-

b l.fi.C.de aſſeſſ.l.cum oportet,C.de bo.quæ libe.

c l.1.C.de confir.Cod.

conſtitutionum,occulatius obſeruabit iuuentus. Porrò conſtitutiones quæ poſt menſem ſuprà dictum editæ ſunt, non omnes Iuſtiniano decisiones appellantur, *a* ſed eæ duntaxat, quæ ad decidendum veterum controuerſias latæ ſunt. Reliquæ conſtitutiones generali nomine appellatæ ſunt, ſiue ſponte ſua Princeps eas ſupplendi iuris gratia emiſerit, ſiue relatio Magiſtratuum preces litigatorum,aut fori diſputatio cauſam conſtitutioni dederit,quales ſunt ſuprà ſcriptæ quinque Conſtitutiones,& quas ſubijcio:

a l.1.C. de confir. Cod.

In quib.cauſ.in integ.	l.vltim.
De inoffic.teſtamen.	l.vlt.
Comm.de legat.	l.penult.

In eodem numero ſunt & quæ non controuerſias veteris iuris decidunt, ſed duntaxat ante probatum ius antiquant,cuiuſmodi ſunt.

De adopt.	l.vlt.
De nouat.	l.vlt.
De donat.	l.vlt.

Si quis contradicendi ſtudio, ſuprà ſcriptis vigintiquinque deciofinibus, ſiue die & coſ.à nobis adductis, alias addit,alias detrahat,ſuique deque feram,modò ex me hoc diſcat iuuentus,non magnoperè referre, & non ſolum quinquaginta Deciſiones poſt prioris Codicis promulgationem latas,ſed & alias quàm plurimas conſtitutiones Paulini eidẽ adiectas, *b* iuri in Pandectas relato derogare, & veterum dubitationes inibi memoratas,interdum dirimere.Quin imo veteres Conſtitutiones aliorum Cæſarum Codici vetuſtiori inſertas, idem ius Pandectarum velut exceptione quadam corrigere. *c* Non me mouet, quòd Iuſtinianus in mandatis Triboniano dederit, vt omnis Antinomia à Pandectis abeſſet: *d* vel quòd ijs iam perfectis, contrarium nullum in eo Codice reperiri adfirmet,& ex contrarijs vnum pro omnibus poſitum eſſe:Nam iiſdem locis idem ipſe edictum ſuum temperat his verbis, quantum poſſibile ſit: & quod

b l.1.C.de emend. Co.
c l.1.C.de bo.mat.l.1. C.de bon.q̃ liber.l.3.ff. de minor.l. ſacra,ff. ad Treb.
d Vide conſtitu.Iuſtin. Imp. videlicet Proœm.

& quod inter veteres Conſultos dubitabatur, ſuis ſe emendationibus ſeruaſſe ait. Quem locum ex alia eius epiſtola de emendando Codice, *a* ita accipere licet, vt non ſolum reiecta inter componendas Pandectas, ſed etiam in eas relata (ſi quando vel pugnantia vel obſcura videantur) ad emendationes Iuſtiniani, & conſtitutiones eiuſdem argumenti tranſmittamus, vel controuerſi iuris deciſionem, vel obſcuri declarationem inde relaturi. Id aliquot exemplis obiter hic oſtendemus. Vlpiani & Pauli ſeculo omni capitis diminutione vſusfructus amittebatur, *b* quod ex libro tertio recept. ſenten. Pauli conſtat, ſub titu. de vſufructu. Quod tamen in Digeſta de ea re ex Vlpiano relatum eſt, ad Iuſtiniani conſtitutionem tradi oportet, *c* vt quod indiſtinctè ſcriptū eſt, & de omni genere, per id coarctetur, quod de parte aliqua ſcriptum extat. Eiuſdem conſtitutionis argumentum tranſlatum eſt in Ciuiles Inſtitutiones. *d* Vlpiani temporibus qui liberatus erat patria poteſtate, is honeſte poſtea reuerti in poteſtatem non poterat niſi adoptione, *e* Iuſtiniani tamen Conſtitutione id vno modo licet, ſi auus emancipet adoptatum, viuo adhuc patre naturali, nam reuertitur in patris poteſtatem, & quidem honeſtè *f*, vt ſpeciem hanc Iuſtiniani deciſione generali Vlpiani ſententiæ derogare exiſtimandum ſit. Paulus aſſeſſori in alienum auditorium negotia tractare permittit, quo tempore aſſidet, *g* quod ad nouam Iuſtiniani Conſtitutionem traducere non licet, cum ſit contraria *h*. Illud non ignoro, ſi quis ſubtiliori animo iura in Pandectas relata excutiat, ferè probatum iri, quod aſſeuerat Iuſtinianus, nimirum aliquid occultius ineſſe, quod diſcordiæ querelas ſubmoueat, *i* res certè ipſa cogit. vt vel inuitus agnoſcam conſtitutionibus Codici inſertis, locos pleroſq; Digeſtorum interpolatus, *K* atque adeo adhuc ineſſe aliquot, qui ad imperiale iudicium referendi ſint, vt is vel verborum ambiguitatem, vel (vt audacius dixerim) Antinomian explicet, & ſubmo-

a Cod. de emend. Cod.
b l. 3. ff. quibus mo. uſuſfruct. amit.
c l. Corruptio, C. de vſufr.
d §. finitur, eod.
e l. Qui libera, ff. de adopt.
f l. pen. C. de adopt.
g l. pen. ff. de aſſeſſ.
h l. fi. C. de aſſeſſ. argu. l. ſed &, ff. de legibus.
i d. Conſtitut. 3.
K d. l. penultima, ff. aſſeſſ. et dicta l. fin. C. eo. l. qui in al. l. ſi quis mihi, ff. de acquir. hæred. l. 1. C. de bonis mat. l. 1. & fina. de bo. g. lib.

ueat, *a* nam & idem Iuſtinianus, qui priorem ſuum Codicem ſine Conſtitutionum diſcordia emiſſum aſſeuerauit, poteſtatem deinde fecit contrarias leges (ſi quæ inuenirentur) inde tollendi, & reſcripta per nouas Conſtitutiones antiquata, *b* vt probabile ſit, & cum locis quibuſdam Digeſtorum veteri Codici conſentientium, eas Conſtitutiones pugnare. Equidem de Digeſtorum contrarijs legibus, non dicam hic plura, ſed priuſquam finem his Commentarijs impoſuero, non vno in loco oſtendam, oleum perdere & operam, qui aliquot Pandectarum nodos ſine gladio diſſoluere conantur, (certè ad Conſultorum voluntatem quod attinet) *c* vt quàm plurimas mendas interim taceam. Quibus multo ſtupidiores qui nondum animaduertere, nouiſſimas Iuſtiniani Conſtitutiones, Codici ſub finem titulorum inſertas, quoſdam Digeſtorum locos antiquare, *d* & prioribus derogare Conſtitutionibus, nam & ipſas conſtitutiones quo tempore Digeſta perſcribebantur euulgatas, prius emendauit quàm Codici adderet, vt hinc quoque coniecturam ducas, à Digeſtis in quibuſdam per hanc conſtitutionum emendationem diſceſſum eſſe. *e* Non videbor diſputator ſubtilis, ſatis ſcio, ijs qui Andabatico more de legum contrarietate pugnant, quiq; nihil penſi habent in conciliandis contrarijs, qua de re, quoue libro, id quod controuerſum eſt, ſcriptum reliquerit conſultus, cuius tamen verba plerumque Iuſtiniani potius, quam eius qui prior ſcripſit, ſeruiunt voluntati *f*. Interdum ex inſcriptione libri, quo quid ſcriptum fuit, tam eius qui ſcripſit, quàm Iuſtiniani qui comprobabit, ita voluntar conijcienda eſt, vt ſi alia via quæ videntur pugnantia conciliare ſtudeas, ſtatim inter doctos audias, conjectura

a d. Conſti tut. 3. §. ſi quid, Authent. no. ff. de pact. l. reſcripto, de ſtatu homi. l. nõ ſunt li. l. ſi. ff. ſi ex noxal. l. ſed Diui, ff. de rer. diuiſ. l. adeo, ff. de acq. do. l. in rem, de rei vendicat. §. tum ex ali. Inſtitu. eo. l. qua, ff. d acquir. do. l. in rem, de rei vendi. l. qui ſcit, de vſu. l. bo. de acq. do.

b l. 1. de cõfirm. Cod. l. 1. de emẽd. Cod.

c Not. d. l. non ſunt, d. l. in rem, & d. l. qua.

d d. l. fi. C. de aſſeſſ. l. fi. C. de pac. inter emp. l. pe. ff. d pac. l. 2. & fi. C. d ap.

e d. l. fin. C. de aſſeſſ. d. l. 1. C. de pact. inter empt.

f Not. inf. d. l. non ſunt.

coniectura: iſta diuinatio eſt, *a* vt taceàm non ànimàduertere, quo tempore à Iuſtiniano nobis relictum ſit, nullum in Pandectis *b* nullum in Codice contrarium vi deri, *c* quod genus commendationis, perſuaſorio legũ exordio maximè conuenit, dum euulgantur populo vt obſeruet. *d* Illud. in confeſſo eſt, Nouellas Iuſtiniani Conſtitutiones, reliquo iuri in paucis contrarias extare, quas & aliquando ſe editurum ſtatuerat, quo tempore Codicem renouabat. *e* Hoc enim proprium eſt eius iuris quod ciuile eſt, vt ſubinde pro tempore & moribus hominum refigatur. *f* Sed tamen & Nouellas conſtitutiones derogare reliquæ legiſlationi, magis quam abrogare, & contrarius eſſe dixeris: cuiuſmodi legum pugnantia & in Codice extat. Leges enim legibus, & conſtitutionibus Conſtitutiones Iuſtinianus cõtrarias, negat ſuo Codici ineſſe: non item alias alijs aliqua in parte derogantes. *g*

a No. ff. de Senat. l. Senatoris filium.
b Conſti. 3. Iuſtin.
c l. 1. Cod. de confir. Cod.
d Plato de legibus.
e d. l. C. de emen. Cod.
f §. pe. Inſt. de iure nat. c. non debet de conſang. C. de emen. Cod.
g liberi, & l. oĩmodo. C. de inoff.

EGVINARIVS BARO IVRECONſultus de ratione docendi diſcendique iuris ciuilis ad iuuentutem.

M. T. Cicero de via & ratione verba faciens, qua artes, quæ literis cõtinentur, doceri diſcique oportet, nullam ſine interprete, & ſiue aliqua exercitatione, percipi poſſe, auctor eſt: etiamſi, quã pleniſſimè ſcribi posſint, in manus hominum ſcriptæ veniant. Quod nominatim de iure Ciuili eodem loco, nimirũ quadam ad Trebatium epiſtola affirmat his verbis: Num ius Ciuile veſtrum ex libris cognoſci poteſt? qui quanquam plurimi ſunt, doctorem tamen, lumenque deſiderant. Quĩ tamen mox velut exceptione quadam ſententiam ſuã corrigit, de Topicis ſuis ad Trebatium eundem ſcriptis ſentiens: quanquam inquit, tu ſi attente leges, ſi ſæpius per te omnia conſequere, vt certe intelligas, vt verò

etiam ipſi tibi loci propoſita quęſtione occurrāt,exercitatione conſequere. Sed quid ego M. Ciceronem profero? etſi ſine controuerſia inter Latinos optimus diſciplinarum tractandarum cenſor habitus ſit. Extant publicæ leges de aquæ & ignis interdictione, relegationibus, pœnis multiſque varijs ſanctæ, quibus eadē, via quam Cicero commōſtrat, tibi præſcripta eſt. Nam cū penè ad duo millia librorum, ver. ſuum verò plus quàm tricies centenna ius Ciuile olim excreuiſſet, Flauij Iuſtiniani Cæſaris cura effectum eſt, vt in ſexaginta ſex libros, quatuor ni mirū Inſtitutionum, quinquaginta Pandectarum, & diodecim Cōſtitutionum, cum paucis Nouellis legibus redigeretur. A quo etiam quid quibuſcunque temporibus tradit à profeſſoribus, diſciq́ue abs te oporteret, diligentiſſimè præcipitur. Etenim primo profeſſionis anno, quatuor libros Inſtitutionū, cum totidem Pandectar. libris Iuſtinianeis nouis ab vno eodemq́; Doctore tradi par eſt: ſecundo anno libros ſeptē de Iudicijs, cum quatuor ſingularibus tertio, octo de rebus, & tres ſingulares: quarto anno libros ſingulares decem. Eos qui ſunt quatuordecim Digeſtor. libros cū duodecim Conſtitutionum, & Authenticis legibus per te conſequi anno quinto potes. Et hæc quidem de ratione tuorum ſtudiorum Iuſtiniani Magni, cuius leges ſcire cupis. Lex eſt, cui ſtatuto moribusve priuatorum hominum neque abrogari, neque quicquam derogari fas eſt. Ex qua lege, ſiue terni ſiue quaterni Doctores intra ſtatutum numerum ſint, in ſingulis Academijs: ita profiteri oportet, vt ſingulis annis ſinguli qui iam quadraginta libros à Iuſtiniano pręſcriptos, interpretati ſint Inſtitutiones, & τὰ πρῶτα ſibi rurſus ſumant: alijs iam vnius anni profeſſione, alijs duorum antecedentibus. Ita enim fiet, vt quotannis in Gymnaſium euntes, ſibi deligere Doctorem poſſint, qui modo & ordine à legumlatore conſtituto quantum cuique ſatis ſit, intra quadriennium explicet: atque adeo ſequen-

tes.

tes,ſi lubet, audire, & ter vel quater intra præſcriptum quadriennium Inſtitutiones cum quinque ex ſeptem partibus Digeſtorum præeunte magiſtro,ordine perlegere. Non ignoro, ſi quis diſſerendi artem, literarum ſcientiam, & reliquam philoſophiam, ad ius Ciuile attulerit, eum per ſe,partim ex iuris libris, partim ex qualibuſcunque commentariis conſequi poſſe, vt tandem intelligat: ſed doctus Profeſſor in iis verbis, quæ iuris Ciuilis propria ſunt,longè alioqui perferendo labore ex tempore leuabit. Sed & his annua profeſſio ſatisfaciet: etſi Iuſtinianus rationem ſtudiorum, pluribus potius quàm paucis, egregie præter cæteros doctis accommodet. Vtramquamque viam ingrediare, totius operis diſpoſitionem inter progrediendum obſerues neceſſe eſt,quòd ea res (vti in cæteris) mirum in modum memoriam iuuet. In ſingulis verò Titulis, ut nautæ ad cynoſuram ſolent,ad legem, SC.plebiſcitum, conſtitutionem,edictum,reſpicies perpetuò,quo Iureconſultorum reſponſa, quæſtiones, commentarij ſub eundem Titulum congeſti per Iuſtinianum, ſpectant. Quam quidem ad rem,nonnihil (niſi fallor) adiumenti in commentariis ad Pandectas tibi adfero: certè promouere tua ſtudia bona fide conor, valdè te obſecrans, vt vel me adhuc viuo, vel mortuo, rudia quandoq; polias, & conſumes imperfecta, qualia hominis opera eſſe ſolent. Et hæc quidem rectè docendi, diſcendique iuris Ciuilis ratio eſt, de qua mihi parcius dicendum fuit, quod Franciſcus Duarenus idem argumentum & ornatè & copioſè nuper explicauerit, cui (vt veterum Conſultorum more dicam) idem quod mihi videtur. Quæ quamuis ita ſe habeant,aduerſus præſcriptam a legum latoribus, & ſapientiſſimis hominibus rationem omnia præpoſterè in Gymnaſiis tractari videas. Nam & à fine iuris plerumque incipere,& neparum more ad cætera regredi, illis magnis profeſſoribus placet, & gloſſas (quod indignius ferendum eſt hoc doctiſſimo

ſeculo) legibus ipſis anteponere : quas tamen omninò eis adſcribere vetuit Iuſtinianus, vt omittam ex omnibus hiſce libris, quibus ius Ciuile continetur, vix denos, ſingulis quadrienniis in ſingulis Academiis interpretari: quos & ipſos pasſim & contra edicti perpetui ordinem profitentur : repertis in hoc magnificis verbis, cum apparatu, ordinaria lectio & c.quibus perſuadent id demũ eſſe Iuriſconſulti, quod Vlpianus ab inferis fortè ſuſcitatus ſine interprete non intelligat. Quid verbis opus ? In hoc cõſpiraſſe ad vnum dixeris, vt contrà quàm legumlatori placuit, doceant, & neſcio quodnam docendi cacoethes hac in re legibus ipſis prę ponant. Vt ſi rectam diſcendi rationem propria oratione explicare atque euoluere uelis, eam dicas ei contrariam, qua miſeri auditores vtantur hoc tempore in Gymnaſiis. Ergo deſtinata hiſce ſtudiis iuuentus, rectè diſcendi ſtudium optimam viuendi rationem cum Põponio Iuriſconſulto exiſtima, & vtrumne legumlatoribus, & ſapientisſimis quibusque, an illis nullo duce præter inueteratum barbariæ morem, Gloſſemata profitentibus de ſtudiorum ratione audiendum ſit, etiam atque etiam vide.

FINIS.

REGESTVM.

A B C D E F G H I K L M N

O P Q R.

Omnes ſunt Quaterniones, Præter R, Qui eſt Duerniones.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE